

SZÁSZFALVI LÁSZLÓ
*Magyar ünnep és
közös jövő*

SZÁSZFALVI LÁSZLÓ

Magyar ünnep
és
közös jövő

*Juditnak,
Bencének, Boginak és Lencsinek
ajánlom szeretettel*

ELŐSZÓ

Miben is áll a valódi szabadság? – sokan sokféle úton indulnak el, hogy rátaláljanak mibenlétére. Pál apostol világos útmutatást ad számunkra is a korinthusi híveknek írt levelében: “Ahol az Úr lelke, ott a szabadság”. Egy felelősen gondolkodó, másokért élő csurgói közéleti ember ars poeticája is lehetne ez a páli gondolat, ami a híres Csurgói Református Kollégium alapigéje is egyben. Szászfalvi László ebből a szabadságból merített erőt a szószekeken, a városházán, a képviselői munkában és az államtitkári feladatok teljesítése során is. A szolgálatáról való számadás - melyet most kézbe vehetünk - folytatja korábbi képviselői könyvének missziós munkáját. Hírül viszi a közös eredményeket, megerősíti, hogy írója érdemes a választók bizalmára. Képviselőtársaként látva parlamenti munkáját és vele együttműködve a kormányzati feladatokban egyaránt bizonyossá tesz abban, hogy Szászfalvi László Somogyországban és azon kívül is jól sáfárkodik a rábízott talentumokkal. Ahogyan könyvének címe is jelzi, házról házra jár: Isten házától az Ország házáig teljesít be fontos küldetést.

Sorai olyan időben látnak napvilágot, amikor hazánkban egy új korszak, az összefogás ideje vette kezdetét. Olyan korszak, amelyben a korábbi, a békétlenségre épülő, a nemzeti érdekeket elutasító korábbi politikai kurzus felfogásával szemben, a nagyobb közösség és benne a mindennapi élet terheit hordozók érdekeinek szolgálata politikusi munkánk legfontosabb szempontja. Mindezt nem tehetnénk, ha elképzeléseinknek nem volna szilárd alapja. Elkötelezett, hívő emberként politikánk vonalvezetését Isten törvényeire alapozva, a magyar kereszténydemokrácia több mint hat évtizedes hagyományt követve építkezünk.

Ugyanakkor tudjuk, nem mindenki osztja hitből eredő felfogásunkat. De abban a többség egyetért, hogy az embe-

ri cselekvés normáinak elfogadása, az egyén és a közösség egymásra utaltságának felismerése, az emberi személy méltóságának tisztelete, az erkölcsi alapok betartása nélkül nem léphet előre hazánk.

Bízom abban, hogy ez a képviselői könyv beteljesíti küldetését és kézzelfogható bizonyítékát adja annak, hogy a szavazat jó helyre került. Kívánom, hogy címe valóra válhasson, legyen magyar ünnep és közös jövőnk!

Amikor útjára bocsájtjuk Szászfalvi László új kötetét, Erdély nagy püspökének, Márton Áronnak sorai jutnak eszembe: „Rajtunk múlik, hogy a kegyelmi időt felhasználjuk, és az érett vetést Isten csűrébe gyűjtsük”.

Semjén Zsolt

Bemutató

ISTEN VEZETTE, SCHWEITZERI ÚTON, ILLÚZIÓK NÉLKÜL

Lelkész, polgármester és országgyűlési képviselő. Bár kizárták az MDF frakciójából, mégsem törte meg az eset, mint ahogy nem esett kétségbe, amikor polgármesterként lemondott. Ahogy mondja, nem ő változott, hanem a környezet, de ezt az utat Isten adta neki.

– Csurgón most ökumenikus imahét van. Mint volt lelkész hogyan tudja segíteni ezt?

– Rögtön annyit, hogy nem mint volt lelkész, hanem most is lelkész vagyok és most is lelkésznek érzem magam. Fel-szentelt és megválasztott. A változás az életemben nem az, hogy nem lettem lelkész, hanem, hogy nem vagyok munkaviszonyban lelképásztor, egyébként most is végzek lelkészi szolgálatot. Ez körülbelül olyan, mint ha egy költő kerülne a magyar nagyméltóságú parlamentbe, akkor nyilvánvalóan senki nem tilthatja meg neki, hogy verseket írjon. Azt gondolom, hogy a lelkészi szolgálatok egy része, nagy része ilyen jellegű, úgyhogy én örömmel prédikálok, amikor csak van lehetőségem. Az ökumenikus imahétnek különösképpen azért is vagyok elkötelezettje, mert ezt én hoztam létre Csurgón, úgyhogy egy picikét a saját gyermekemnek is tartom.

– Hogyan éli meg a hitet és a lelképásztorkodást? El tudja-e különíteni a politikától?

A hit az életünk mindennapjait meghatározó erő, és ha az életünk mindennapjait meghatározó erő, akkor természetesen a politikától és a politizálásomtól sem lehet elkülöníteni. De talán nem is úgy mondanám, hogy politika, mert ez már egy súlyosan megterhelt fogalom, és aki ezt a szót hallja, az egyből pártpolitikára gondol. Én azt gondolom, talán úgy lehetne helyettesíteni, hogy közélet. Tehát ha a

hétköznapjaimat és az életemet sorsdöntő módon is befolyásolja a hit, akkor ez azt jelenti, hogy a közéletben játszott szerepemet, cselekedeteimet, döntéseimet ugyanúgy befolyásolja, és befolyásolnia kell a hitnek.

Aztán persze, hogy lelkészként és egyszerű egyháztagként mit jelent a hit? A hit önmagában nem lelkészi monopólium, hiszen egyháztagként, gyülekezeti tagként és egyéni emberként lettem hívővé és szólított meg Isten. Az egy másik kérdés, hogy ebben a megszólításban milyen utat mutatott vagy milyen küldetést adott számomra. Mi reformátusok, protestánsok az egyetemes papság elvét vallva, ugye azt mondjuk, hogy mindannyian lelkészek vagyunk, csak ki-ki másféleképpen, másféle módon. Van aki a tanításra hívatott el, van aki a diakóniára, szeretetszolgálatra hívatott el, van aki a prófétálásra hívatott el.

Hiszem azt, hogy ez a hit az, amely nekem az egyéni életemhez, családi életemhez, gyülekezeti munkálkodásomhoz és a közéletben betöltött feladataim elvégzéséhez is valóságos életforrást jelent.

– A jelenlegi kormányzás megpróbálja az egyházak közügyekbe való beleszólását kordában tartani. Mi erről a véleménye?

– Természetes, hogy egyrészt, mint egyháztag, másrészt, mint egyházi ügyekkel foglalkozó politikus is érzékelttem azt az elmúlt két hónapban felerősödött egyházellenes kormányzati propagandát és tevékenységet, ami az én megítélésem szerint tulajdonképpen nem egyházpolitikai kérdés, hanem olyan politikai kommunikáció, amely igazából figyelem elterelési akció. Figyelemelterelés az igazi kormányzati tevékenységről, illetve a kormányzati tevékenység hiányáról, figyelemelterelés a mai magyar közállapotokról, az emberek életminőségének a romlásáról, az infláció és a munkanélküliség növekedéséről, az államadóság ijesztő mértékű megnövekedéséről, figyelemelterelés a költségvetés összeroppanásáról. Alkotmányossági kérdéseket vet fel

a dolog, hiszen olyan alkotmányos szabadságokat, olyan alkotmányos értékeket támad a kormányzati kommunikáció, mint a vallásszabadság, az emberi méltóság, az emberi szabadságjogok, véleménynyilvánítás szabadsága, szólásszabadság. Egyelőre úgy tűnik, hogy ez a huszonegyedik század elején, egy demokratikus jogállamban, az Európai Unió tagjaként lehetséges, mert a magyar társadalom mindenféle jajszó nélkül tűri.

– *Az egyházaknak van-e valamilyen stratégiája ezzel szemben?*

– Nem tudom, az egyházakat kellene megkérdezni. Én csak azt tudom mondani, hogy az egyházak azok olyan képződmények, hogy túléltek Hitlert és túléltek Sztálint is, túléltek a Római Birodalmat is, úgyhogy lehet próbálkozni az egyházak sárba tiprásával. Ez általában azzal szokott járni, hogy az egyházak megerősödnek. A keresztyénellenes és egyházellenes támadások egyébként Európában is jelen vannak. És ugye Magyarországon is megjelentek ezek a harcok egy kultúrharc formájában. Az biztos, hogy szembe kell nézni a kormányzatnak, illetve a kormányzati kommunikációs csapatnak és stratégiáknak azzal a kudarccal, amellyel szembe kellett már néznie annak idején sok-sok önmagáról sokat és nagyot képzelő politikusnak, politikai hatalomnak.

– *Szükséges-e ilyen helyzetben az önvizsgálat, vagy rögtön szembe lehet fordulni a támadással?*

– Azt gondolom, hogy önvizsgálatra mindig szükség van, tehát ez természetes, hogy egy ilyen helyzetben is, de nekünk ezt nem Gyurcsány Ferenc és kormányával való összefüggésben kell vizsgálnunk, ezt mondom a mindenkori kormány összefüggésében természetesen, hanem Isten és ember dimenziójában, Isten és az én életem, az én személyes döntéseim összefüggésében kell tennünk.

– *Jelenleg nem MDF-tagként, hanem független képviselőként dolgozik. A kizárását nem élte-e meg személyes kudarcként?*

– 2004. szeptember első napjaiban Herényi Károly, frakcióvezető ötünket rúgott ki a frakcióból személyes döntés alapján, természetesen teljesen törvényellenesen, házszabályellenesen, jogszabályellenesen és erkölcstelen módon. Mi bíróságra vittük a dolgot és reméljük, hogy ennek az évnek a végére a „magas bíróság” döntést fog hozni. *(A pert megnyerték az ötök. – a szerk.)*

Ami a kérdést illeti, természetes, hogy ha az ember nem is kudarcként éli meg, mert ez nem kudarcként meg siker kérdése szerintem, hanem egyáltalán az ember bensőjében, az ember lelkében föl kell dolgoznia ezeket az eseményeket. Én egy-két hétig próbáltam feldolgozni és úgy gondolom, hogy sikerült. Nyilvánvaló, hogy az embernek fájdalmas esemény volt ez az életében, hiszen én 1988-ban léptem be az MDF-be. Nem is egy pártba léptem be egyébként, hanem egy mozgalom volt annak idején, annak lettem a tagja. Utána semmit nem változtam, semmi újabb papírt nem írtam alá, azt a legelső belépési nyilatkozatomat töltöttem ki és kaptam az MDF-nek a tagsági könyvét, amelyet Lezsák Sándor írt annak idején alá Lakiteleken.

Azt gondolom, hogy mindannyiunkat megdöbbsentett és érdekes, hogy az a Herényi Károly, aki tulajdonképpen egy puccsal lett a frakció vezetője, mindegyikünk személyében alapítókat rúgott ki és az a Herényi Károly, akinek nincs felsőfokú végzettsége, ötünk személyében kilenc egyetemi diplomát rúgott ki. Annak idején mi hoztuk létre ezt a szervezetet és ebből sorra zárták ki azokat, akik fazont és tartalmat adtak neki.

Azóta időközben megalakítottuk a Nemzeti Fórum egyesületet, és ennek szeretnénk majd a házszabály szerint működő frakcióját is létrehozni. Egyébként pedig most már letisztultak a bizottsági tagsági kérdések és helyek és úgy tűnik, hogy én megmaradtam és megmaradhatok reményesség szerint most már ebben a ciklusban végig az Országgyűlés Emberi jogi, kisebbségi és vallásügyi bizottsága el-

nőkeként, úgyhogy éppen elég feladatot kapok még a képviselői tevékenységem mellé.

– *Akkor ez azt jelenti, hogy nincsen visszaút az MDF-be?*

– Azt hiszem, hogy nincsen. Jó lenne, hogyha az MDF-et újra MDF-fé tehetnénk. Most úgy érzem, hogy az MDF teljesen eltávolodott az eredeti értékeitől, céljaitól, a lakiteleki nyilatkozattól. Nyilvánvaló, hogy ezt csak belülről lehetne megváltoztatni. Mi most már kívül vagyunk, bár az MDF-tagság még megmaradt nekem, mert csak a frakcióból rúgtak csak ki speciálisan engem, de ez nyilván az emberben olyan gondolatokat ébreszt, hogy a pártnak sincsen szüksége rám.

Én azt hiszem, hogy le kell számolnunk a különböző illúzióinkkal és egy új jövőképet kell felvázolni, ez a jövőkép egyébként nagyjából már megvan. A Nemzeti Fórum a Fidesszel együttműködve készül a 2006-os választásokra és reménység szerint együtt fogunk indulni.

– *Azt az időszakot, amikor polgármester volt Csurgón, hogyan értékeli?*

– Nem lenne jó, ha nekem kellene értékelnem, mert biztos, hogy teljesen elfogultan, teljesen szubjektívan látom azt a tizenkét évet. A választópolgárok úgy értékelték ezt, hogy tizenkét év alatt ötször választottak engem meg, mert egyszer lemondtam ugye a polgármesterségről, utána újraválasztottak és utána még a negyedik ciklust is megkezdtem, mert akkor megválasztottak, elsőprő többséggel. Tehát a választópolgárok úgy gondolom, hogy folyamatosan megtiszteltek a bizalmukkal.

Amit talán ténszerűen el lehet mondani, hogy egy óriási feladat volt egy tanácsrendszer után az új önkormányzati rendszert kiépíteni a városban, és ezt szerintem sikerrel megtettük. Folyamatos pénzügyi nehézségekkel küszködünk, de szívósan és keményen dolgoztunk a munkatársaimmal együtt. Ez egy csapatmunka volt, amelyben kiváló társaim voltak és rengeteg ellendrukker természetesen. Mi

elkötelezetten, lelkesen és dinamikusan tettük a dolgunkat a városért. Majd az utókor fogja értékelni ezt vagy nem értékelni.

– *Rengeteg munkája mellett jut-e ideje a családjára?*

– Igen, ez egy jó kérdés. Amikor kirúgtak az MDF-frakcióból, akkor sok mindennel számot vettem az életemben és volt egy kis időm elgondolkodni bizonyos dolgokon. Az volt a megdöbentő észrevételem, illetve megdöbentő tapasztalatom és élményem, hogy nincsenek véletlenek, ez sem történt véletlenül és ez sem történt Isten tudomása nélkül, mert nagyon sok lehetőséget adott arra, hogy fölfedezzem például a családomat, több időt szánjak a gyermekeimre. Persze nagyon nehéz ez, mert folyamatos présben él az ember politikusként, egy óriási húsdarálóban, és muszáj megtalálni azokat a levegővételi lehetőségeket, amikor egy kicsit valóban együtt tud lenni a családdal. Nem azt mondom, hogy sokkal több időt tudok most a családommal eltölteni, de talán egy kicsit tudatosabban töltöm együtt és intenzívebbek azok az együttlétek.

– Megfogalmazna-e valamiféle hitvallást?

– Ezt nagyon nehéz egy mondatban összefoglalni.

Amikor polgármester lettem, akkor Jeremiás próféta igéje volt a vezérigém, a vezérgondolatom, hogy „Fáradozzatok a városnak jóllétén, mert annak jóléte lesz a ti jóléteketek is”. Tulajdonképpen ez megmaradt, most már kicsit nagyobb dimenzióban is. Fáradoztatok az országnak, a nemzetnek és fáradoztatok a világnak a jólétén, mert az lesz a ti jóléteketeknek az alapja is. Ez azt jelenti számomra, hogy rendkívüli módon egymásra vagyunk utalva, egymásra van utalva a Föld, a világ, az emberek és én azt gondolom, hogy nekünk az Isten egy olyan hivatást, küldetést adott, hogy ezt a tőle kapott ajándékot egymásra utaltan őrizzük meg és védjük meg. Mindig az életet kell szolgálnunk, és bármennyire is sok a pusztító erő, nekünk mindig az élet érdekében kell tennünk, és az életet kell szolgálnunk.

Nekem gyerekkorom óta Albert Schweitzer volt a példaképem. Most már felnőtt fejjel, meg ilyen tapasztalt politikusként azt szokták mondani, hogy most már nincsenek példaképek, de nekem még mindig egy kicsit Albert Schweitzer a példaképem, aki az élet tiszteletének az etikáját fogalmazta meg és dolgozta ki. Mindig fantasztikus nagy álmom volt, hogy majd egyszer én is Albert Schweitzer után megyek Afrikába, és fantasztikus dolgokat csinálok majd az emberek érdekében. No hát az Úristen nem így alakította az életemet, de ott, ahol vagyok, abban a hivatásban, amiben vagyok ugyanazt a feladatot adta. Azt gondolom tehát, hogy az „Albert Schweitzer-i” az élet tiszteletének az etikája rendkívüli módon befolyásolta a gondolkodásomat, és hát remélem, hogy a cselekedeteimet is.

(Az interjút ifj. Tímár András készítette;
magánkiadás, 2004. december.)

HVG-PORTRÉ

Szászfalvi László képviselő, az MDF Lakitelek munkacsoportjának tagja

„Nem kellett bennünket bepofozni a templomba, szívesen járunk az istentiszteletekre” – emlékezik a földéaki, paradicsominak érzett gyermekévekre a helyi református lelkipásztor és a tanítónő idén 43 éves, mára pártjának konzervatív másként gondolkodójává érett fia. A debreceni református kollégium gimnáziumában kezdett pálya eleinte az apai életút követését ígérné, igaz, közbejön egy minilázadás: néprajzos és régész szeretne lenni, de nem veszik föl az ELTE-re. „A katonaidőmet Marcaliban töltve megfogadtam, hogy soha még csak a környékre sem megyek. És tessék, most a körzet parlamenti képviselője vagyok” – ismeri be az emberi tervezőképeség végeségét. Előbb azonban a Budapesti Református Teológiai Akadémián megismeri későbbi feleségét, s már vele megy a csurgó-alsóki egyházközség segédlelkészének, majd lelkipásztorának. Ekkor már 1987-et írtunk, mikor is belép az MDF helyi szervezetébe. Világi aktivitása tovább terebélyesedik, amikor három évre rá a párt jelöltjeként Csurgó választói polgármesterükké emelik. A pályáiv 1998-ban ér eddigi csúcsára, amikor MDF-Fidesz közös jelöltként parlamenti képviselőiséget is szerez Marcaliban. Tavaly – a kedvezőtlenül alakuló helyi képviselő-testület okán, meghasonulva – lemondott polgármesterségéről, így maradt fölös energiája, hogy a pártelnök asszony képviselte irányvonal kiigazítására szerveződő Lakitelek munkacsoport egyik leggyakrabban megszólaló tagja lehessen.

„A régi álom nyomán ma is bújom a szakkönyveket, és újabban Wass Albert-regényeket is olvasok” – jelzi, mivel tartja frissen szellemi kondícióját a Csurgón egyházi szolgálati lakásában, Pesten a parlament finanszírozta albérletben élő honatya. Odahaza segédlelkész neje viszi a politizálás

miatt 1994-ben letett hitéleti teendőit. És neveli a gyerekeket: a 16 esztendőös Bencét, a 14 éves Boglárkát, valamint az utóbbinál öt évvel ifjabb Lenkét.

– *Ön mint teológiai képzettségű ember nem akadt fenn azon, hogy nyilatkozatukban egyszerre hivatkoznak a lakiteleki tradícióhoz és a keresztény szellemhez való visszatérésre? Holott a lakiteleki alapító nyilatkozatban ez utóbbi kifejezés nem is szerepel...*

– Sokan, akik most értetlenségüknek adnak hangot az MDF-ben, szerintem elfelejtették, hol vannak, és hogyan kerültek ide. Természetes, hogy nem lehet kétszer ugyanabba a folyóba belelépni, vagyis – hogy úgy mondjam nem hülyültünk meg. Jól tudjuk, hogy a lakiteleki nyilatkozat 1987-ben született, és hogy számos kontextusa megváltozott. A lényeg azonban maradt: az MDF-nek konzekvens keresztény pártnak kell maradnia!

– *Dialektikából biztosan ön az erősebb. Ráadásul a lakiteleki csapat egyik legaktívabb tagja. Kijelölték erre, avagy csak muszáj Herkulesként került az események fókuszába?*

– Nálunk normális módon zajlanak a folyamatok, benem pedig erős a késztetés, hogy ötleteimet elmondjam a nyilvánosság előtt. Miután tevékeny szerepet vállaltam nyilatkozatunk megfogalmazásában, a kialakult szereposztás természetes. És egy demokratikus pártban utólag el lehet mondani, miről mit gondolunk.

– *Szeretnénk olvasóinkat tájékoztatni az utolsó mondat hangsúlyából érződő iróniáról...*

– Derű nélkül a politika halálos. Ez szent meggyőződés.

– *Hát, derű nélkül tényleg nehéz lenne. A politika egyébként elég hamar első vonalbeli elfoglaltság is lett az életben: még lelkeszi tevékenységét is szünetelteti. Más kollégái nem tudtak lemondani erről. Egyházában a Hegedűsöket tartják számon e tekintetben...*

– Hegedűs püspök urat nagyon tisztetem, mert nagy tudású, kiváló teológus. De emberként is tisztetem, amit érvényesnek érzek a fiára, ifjabb Hegedűs Lorántra is. Az más kérdés, hogy a politikai irányzatokat tekintve máshová helyezük a hangsúlyokat. De bocsánat: keresztényi türelemmel viselem a szélsőbaloldali vagy liberális irányzatokat is.

– *Nem túlságosan centripolitikusi megnyilvánulás ez? Persze van más gondja is. Tegye a szívére a kezét: nem volt boldogabb annak idején az Ön által gondozott gyülekezettel?*

– A palástomat nem vették el, nem is adtam oda egy múzeumnak, csupán a munkaviszonyomat szüneteltetem. Olyan ez, mint amikor költőből lesz valaki képviselő. Neki sem tilthatja meg senki, hogy közben verseket írjon. Olykor magam is prédikálok, de 1994 óta semmilyen juttatást nem kapok érte.

– *Ehhez csak annyit, hogy bár úgy tudjuk, leginkább egyes katolikus rendekben szokás a kifejezett szegénységi fogadalom, valahogy csak elérte, hogy elnyerje a parlament legszegényebb képviselője címet...*

– Ebben több félreértés is van. A törvény szerint csakis a képviselők vagyonynyilatkozatát kell nyilvánosságra hozni, a feleségét és a gyermekeket nem. Nekünk pedig ami vagyonunk van, az örökség révén épp a feleségem vagyonynyilatkozatában szerepel. Ha tehát családi nyilatkozatot kellene adni, talán más lenne a kép.

– *Maradjunk is inkább a lelkieknél. Fel sem tételezve, hogy nem elvi alapon politizál, azért megkérdeznénk: Dávid Ibolya pártelnök asszonnyal kialakult konfliktusába nem játszik bele az is, hogy amikor ön a parlamentben nemrég kezesetlen keménységgel minősítette a kormányt, még az elnök asszony is elhatárolta magát szóhasználatától?*

– Amikor véleményt fogalmazok Dávid Ibolyáról, nem a személyéről nyilatkozom. Mellesleg az önök által szóba

hozott napirend előtti parlamenti felszólalásom azon kevesek egyike volt, amelyet a legszélesebb frakciós és tanácsadói körrel egyeztettem. Ezért döbbsentett meg, hogy egyedül az elnök asszonynak nem tetszett. Természetesen már túl vagyok az érzelmi felhevüléseken, de a rendreutasítása valóban nem esett jól.

– *És abhoz mit szól, hogy pártjuk emblematikus elnökének fia épp a napokban önök által már lemondásra is felszólított Dávid Ibolya oldalán szállt hirtelen ringbe?*

– Ő még nem politikus, de ettől függetlenül kiváló fotóriporter, amiért nagyra becsülöm.

– *Ennyit a derűről, ami nélkül – hogy önt idézzük – halálos lenne a politika. De hát azért itt bolmi elnökségi tagság is szóba került!?*

– Mindenkinek szíve joga, hogy aktivizálja magát a politikában is. Ez azonban nem jelentheti azt, hogy Antall Péter leminősítő megjegyzéseket tehet tisztességes politikusokra, akik már több mint egy évtizede az MDF-ért élnek és halnak.

– *Pontosan ezért csodálkozunk, hogy a szeptemberi megméretésre még senki nem dobta be az Ön nevét. Meglepte volna?*

– Ezt a kérdést még nem érzem aktuálisnak. Mellesleg talán nem is vagyok annyira ismert személyiség, mint több idősebb politikustársam. De az valóban kérdés: eljött-e már vagy sem a generációváltás ideje az MDF-en belül? Ezt a tagságnak kell mérlegelnie.

– *Ez egy elvi álláspont. Lépjünk az önt illető személyes szintre...*

– Ha a jelölések ilyen irányt vettek volna, akkor nyilván el kellene gondolkodnom. De egyelőre mindez nem több feltételezésnél.

(Heti Világgazdaság, 2004. augusztus 21.;
az interjút Lindner András és Horváth Zoltán készítették.)

„VALÓDI HIT NÉLKÜL NINCS KERESZTÉNYDEMOKRÁCIA”

– *A kereszténydemokrácia kialakulását, értékeit a katolikus vallásból kötik a polgárok. Létrejöttét a Rerum Novarum megjelenésétől számítják a történészek. Mit jelent a kereszténydemokrácia eszméje a protestáns egyházak számára?*

– A mai értelemben vett kereszténydemokrácia a második világháború után alakult ki, az akkori katolikus államférfiak – Konrad Adenauer, Robert Schuman, De Gasperi – irányításával. A kereszténydemokrácia fogalma valóban jobban kötődik a katolikusokhoz, de egyre erősebb ökumenikus jellege. A protestantizmus részéről a közös érdekében végzett tevékenységnek fél évezredes hagyománya van. A kereszténydemokrácia és a protestantizmus kapcsolódásának gyökereit már a 16. századi reformációban is megtaláljuk. A protestáns ember már ekkor felelősséget vállal a közös érdekében. Bethlen Gábor fejedelem például mélyen hívő ember volt, aki több mint harmincszor olvasta el a Bibliát. Erdély aranykorát ez a kitűnő államférfi teremtette meg. Genfben Kálvin ugyan megkülönböztette a vallási és a polgári közösséget, de tevékenységével kézzelfoghatóan a közjót, a polgári lét kiteljesedését is szolgálta. A huszadik században élt Ravasz László egész élete a közösségért való áldozatvállalást példázza. Nálunk négy évszázados hagyománya volt, hogy egy-egy református település erkölcsi, szellemi, gazdasági életét a presbitérium határozta meg, mint világi testület.

– *A katolikusoknál a pápai enciklikák katalizátorként hatottak a kereszténydemokrata mozgalmak létrejöttére, megújulására. A protestánsoknál vannak az enciklikákhoz hasonló közösségi állásfoglalások?*

– Mi a különböző zsinatokon döntünk a közösségi, a társadalom életét meghatározó kérdésekben. A katolikus

egyház világegyház, ezért mint állam is megnyilvánulhat. A katolikusoknak ebből a szempontból könnyebb helyzetük van, hiszen ha a pápa véleményt nyilvánít valamiben, arra mindenki odafigyel. A mi zsinati döntéseink nem kaphatnak ekkora publicitást. A zsinati döntések mellett nagyon fontos szerepet tulajdonítok az ún. „ébredési mozgalmaknak” – a katolikusoknál lelkeségi mozgalomnak hívnák - , amelyeknek a létrejötte összefüggésben áll a protestánsok közügyek iránt való érdeklődésével. Alapvető különbség a protestáns és katolikus felfogás között, hogy míg mi mindig a „gyökerekhez” térünk vissza, és a Szentírás ad útmutatást számunkra, a katolikus vallásúak álláspontját egyes kérdésekben a pápai enciklikák határozzák meg.

– Az Európai Unió legtöbb országát még mindig baloldali kormányok irányítják, s a „jobbaldalinak” nevezett európai pártok nagy része sem tekinthető igazán kereszténydemokratá szervezetnek. Lehet jövője a kereszténydemokráciának az Európai Unióban?

– Először is szeretnék egy pontosítást tenni: a kereszténydemokrácia és a konzervativizmus fogalma össze van mosva, pedig véleményem szerint két különböző irányzatról van szó. A konzervativizmus egy statikus értékrendszer, míg a kereszténydemokrácia egy dinamikus, „élő”, alapelvekben gyökerező, de az élethez mindig igazodó értékrend. Az európai kereszténydemokrácia elveszítette dinamizmusát és azt a mindig megújulni képes egységét, amely korábban jellemezte. Manapság sokszor ugyanazt mondja egy kereszténydemokrata, egy konzervatív és egy szociáldemokrata politikus. Sajnos rendkívül kevés igazi kereszténydemokrata párt van Európában. Öröndetes, hogy az Európai Néppárt összefogja a kereszténydemokrata és konzervatív irányultságú pártokat, szervezeteket, de az igazi az lenne, ha a Néppártot hiteles, igazi kereszténydemokrata értékrendet képviselő közösségek, pártok alkotnák.

– Ön szerint melyik az a nébány kereszténydemokrata párt Európában, amelyik hitelesnek tekinthető?

– Például Hollandiában a Keresztény Unió, amelynek vezetői valóban komolyan veszik a hitbéli alapon való tevékenységet. A német CDU-CSU-ban is fellelhetőek nyomokban a valódi keresztény értékek, és az utóbbi időben nyitottá váltak az uniópártok a protestánsok felé. Ezeknek a pártoknak a példája követendő.

– Miben kellene megújulnia a kereszténydemokrata pártoknak?

– Nagyon fontos lenne a gyökerekhez való visszatérés. Nem létezik kereszténydemokrácia élő hit nélkül. Hit nélkül a kereszténydemokrácia olcsó, „elsivatagosodott” eszme, hiteltelen szlogen. A mai értelemben vett kereszténydemokrácia és az Európai unió létrehozói nem „kirakat-keresztények” voltak. Robert Schuman a következőt mondta: „Európa vagy keresztény lesz, vagy nem lesz többé Európa”. Az oly sokat hangoztatott keresztény értékek, mint például a szolidaritás, vagy a szubszidiaritás nagyon fontosak, de az alapvető kérdés az, hogy ezek Isten Igéjéből levezetett értékek, vagy sem. A kereszténydemokrácia megújítása ökumenikus feladat, közös felelőssége minden keresztény embernek.

– Mostanában rengeteget vitatkoznak az európai politikusok arról, hogy az Európai Unió készülő alkotmányában szerepeljen-e utalás Európa keresztény hagyományaira, illetve Istenre. Ön szerint ez egy álvita, vagy valóban fontos kérdés?

– Van, aki vallásos emberként azt mondja, hogy nem érdeklődök, s van, aki szerint ez egy rendkívül fontos kérdés. Az én álláspontom a kettő között van. Nagyon fontosnak tartanám, hogy legyen szó Istenről az EU alkotmányában, de csak akkor, ha ezt komolyan gondolják a döntéshozók. Pusztán azért ne legyen benne a szövegben, hogy „kipipáljuk”. Ha valóban olyan liberálisak az európai politikusok,

akkor a sokszínű Európa alkotmányában lenne a helye az Istenre való utalásnak. Ha az illetékesek ezt komolyan gondolnák, az azt jelentené, hogy a hívő emberek is vállalhatják önazonosságukat. A Szájer József által benyújtott javaslat egyébként kompromisszumnak tekinthető, hiszen a szöveg nem egy adott felekezetre utal, hanem Istenre. A javaslat tehát jó, hiszen a közöset találja meg a különböző vallásokban, s nem a különbségeket keresi.

– *Néhány hónappal ezelőtt alakult meg a Keresztény Demokrata Fórum (KDF). Milyen célból jött létre a KDF? Milyen a pártokhoz való viszonya?*

– A Keresztény Demokrata Fórum egy közhasznú egyesület. A KDF azokat az embereket akarja megszólítani, akik nem kívánnak pártokba lépni, de élénken érdeklődnek a közügyek iránt, és hasonlóképpen gondolkodnak a világról, mint mi. Vannak olyan feladatok, amelyeket pártok nem tudnak ellátni. Szeretnénk teret adni a közéletben azoknak a keresztény iskolában végzett fiataloknak is, akik a politika iránt érdeklődnek, s a közjó előmozdításáért akarnak tevékenykedni. Örülnénk, ha mozgalmunkhoz csatlakoznának határon túliak is, és intézményes összefogás alakulna ki közöttünk. Mint egy ezeréves keresztény múlttal rendelkező, jövőbeli európai uniós tagország polgárai be kívánunk kapcsolódni továbbá az Európa jövőjéről szóló nemzetközi beszélgetésbe is.

– *Milyen konkrét lépések tett eddig céljainak elérése érdekében a KDF?*

– Vízkeresztkor jöttünk létre. Azóta több konferenciát szerveztünk, közleményeket adtunk ki, képzési programokat – Mindszenty József kollégium, Bethlen Gábor kollégium – támogattunk, s rendszeresen elnökségi üléseket tartottunk. Nemrég konferenciát szerveztünk a keresztény ember felelőssége a fogyasztással élők iránt témában, a közeljövőben pedig Debrecenben tartunk tanácskozást „Kereszténység és Európa” címmel.

– *A beszélgetésben említette, hogy a kereszténydemokrácia és a konzervativizmus egymástól eltérő fogalmak., a Magyar Demokrata Fórum azonban mindkét jelzőt rendszeresen használja. Ön szerint melyik illik inkább pártunkra?*

– Az MDF-nek véleményem szerint el kellene döntenie, hogy kereszténydemokrata vagy konzervatív pártként határozza meg önmagát. Én azért dolgozom, hogy igazi, modern kereszténydemokrata párttá váljon a Magyar Demokrata Fórum.

(Politikai Elemzések, 2003. május;
az interjút Kuglits Gábor és Thaisz Mikós készítették.)

Az Isten szolgája

ADVENT FÉNYE A VILÁG REMÉNYE

Az ezredforduló ádventjének heteit éljük a kor minden lelki-szellemi tehertételét magunkon s magunkkal „cipelve”. A tágabb világ és a szűkebb környezet megannyi „tévelygése” csendesedésre szorul. Mégis a jövőtől való félelem valóság, különösen az ezredforduló millenarista eszméinek túlfűtött váradalmi fényében. Hozhat-e, adhat-e még az advent az ezredforduló idején fényt a világnak? Reményt a glóbusznak? Annak a világnak, amelynek zaklatottsága napi monotonitással zakatol emberi szívekben és lelkekben. Annak a világnak, mely globalizálódik s ebben a folyamatban ökológiai – emberi – közösségi válsága is szétterjed. Ahol eltűnnek az orientációs pontok, megrendülnek az alapok. Vallási-szellemi értelemben egyértelműen szinkretista hatások kihívásaival kell szembenéznünk.

A „Nagy Szétbomlás” (Fukuyama) testi-lelki-szellemi, egyéni és közösségi, nemzeti és evilági aspektusai húsbavágóan vannak jelen mindennapjainkban. A hágai klímakonferencia kudarcba fulladt a közeljövő közös, együttes felelősségvállalásának sürgető ajtajában. Látszólag gyilkos, öngyilkos folyamat vége előtt áll az emberiség. Közéletünk hadállásai lövészárokká, a magára maradó ember embertelen tömeggé válhat. Az ígéretes jövő és a remény társadalma lehet-e a magyar nemzeti közösség a Kárpát medencében? „Fut valam egy rossz szekér” – kiáltja szinte ezredvégi felhanggal a századelőn Ady Endre. S mi a titokzatos ezredforduló adventjén szikár tömörséggel kell megállapítsuk: le kell szállnunk e rossz szekérről!

Tehát van-e még remény? – A kérdés költőinek tűnhet, ám mégis ez vezet vissza minket az alapok tisztázásához. Az ezredforduló adventje ilyen kihívásokkal szembesít bennünket. Tudván azt aényt, hogy nem mi keresztyén emberek

kell hogy várjuk: majd csak történik valami, majd csak megoldódnak e makro és mikro gondok, hanem szembesülve az eklézsia felelősségével: „A teremtett világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését”. (Róma 8,19.) Ezért bizakodva vallhatjuk:

1. Van remény, mert az advent csendje újra képessé tehet bennünket református keresztyéneket, hogy a magunk elvárásai helyett tudjunk rádöbbsenni arra, hogy bennünket vár a sóvárgó világ! „Légy csendben és várj az Úrra!” (Zsolt. 37,7.) Várjuk a bethlehemi gyermeket, várakozásunk tökéletes beteljesítőjét, a világ Szabadítóját, Akiben Immánuél: Velünk az Isten! E céltudatos várakozás csendjében újra alkalmasakká lehetünk mások, a másik ember, a nyögő-sóvárgó világ várására hiteles választ adni. Nem saját bölcsességünk és képességünk szerint, hanem azért „mert meglátogatott minket a Naptámadat”.

2. Van remény, mert ez az ezredfordulós adventi Naptámadat, Jézus Krisztus betölti életünket, világunkat fényével, lényével, javaival. E világosság áradásában Dávid szavaival tehetünk vallást az egész életünket, az életünk teljességét átfogó boldogító jézusi jelenlétről: „Minden javam, minden örömem Belőle sarjad.” (2 Sám. 23,5/b.) Minden jó, minden áldás, új kezdés, ezredfordulós új lelkesültség, elkötelezettség, új józan örömteli rádöbbenés és felelősségvállalás Tőle, Belőle, Általa adatik.

„Akarsz-e fényt?” – kémleli és kutatja Áprily Lajos elementáris erővel, mely kényszeríti belőlünk az adventi választ. Igen, akarom a fényt! Igen, akarom, hogy ez az adventi Naptámadat oszlassa a sötétet és növelje, sarjassza javaimat, örömeimet.

3. Van remény, mert „a holnap is megtartó maroknyi remény” (Jörg Zink) szétszakíthatatlan, széttephetetlen erő. Mert minden válságos jel terhe alatt is tudjuk és hiszszük, hogy „nincs és nem is lesz soha emberi vagy sátáni erő, amely szembeszállhat a hívő ember reménységével.” (Carlo

Maria Martini). Mert a hívó ember reménysége a „velünk lévő Isten”, az érkező Megváltó! „Ha pedig Isten velünk, kicsoda ellenünk?” Kicsoda vagy kicsoda – mégoly globális erő vagy akarat – tépheti szét, szakíthatja szét az élő és bennünket éltető reményt. Az ezredforduló adventjének teljesező csendjében akarjuk a fényt, várjuk a mindent át-világító, megmelegítő Naptámadat jelenlétét, velünkletétét, Aki megtartja személyiségünk, gyülekezeti-egyházi közösségünk integritását, és megőrzi széttephetetlenül reményünket. Hogy mégis, minden negatív emberi jel ellenére van isteni remény! S ez a mégis isteni remény felelősséget jelent a keresztyén ember számára, melyet Túrmezei Erzsébet olyan jellemzően fogalmaz meg: „Emberré lettél, hogy emberré legyek.” Emberré lettél Istenem, hogy én újra emberré legyek s mint teremtési rended szerinti ember felelős legyek embertársamért és e világért!

Van-e még remény? Lehet-e még remény az ezredforduló idején?

Az advent fénye, ígérete és beteljesülése: a bennünket meglátogató Naptámadat a világ, az emberi élet reménye! Aki a világ, a történelem és a személyes élet hajóját is irányban tartja, s ha ez így van, akkor „szerethetjük az e világi valóságot és hihetjük – karitatív jóindulattal –, hogy van még helye a Reménységnek” (Umberto Eco).

*„Mert szörnyűsége, lehetetlen,
hogy senkié vagy emberé az Élet,
az Élet, az Élet.”*

(Ady Endre)

Legyünk készen és legyünk készek alkalmas és alkalmatlan időben, mindenkor számot adni mindenkinek - a reánk váró sóvárgó világnak - erről a bennünk élő Reménységről! (1 Péter 3,15/b.)

(Megjelent a Reformátusok Lapjában, 2000. december 17.)

„LÁTTUK AZ Ő CSILLAGÁT!”

(Lekció: Máté 2, 1–12; Textus: Máté 2,2)

Ünneplő keresztyén Gyülekezet! Kedves Testvéreim!

Túrmezei Erzsébet evangélikus költőnk egyik csodálatos versében foglalja össze a Karácsony csodáját s egyben a Karácsony valóságos jelentőségét: „Emberré lettél, hogy emberré legyek!”

Istennek volt és van célja ezzel a világgal, Istennek van célja az emberrel! Sőt! Még sokkal többről van szó! Isten szeretetének, Isten emberré testesült szeretetének célja van. Célja az, hogy az embert visszatérítse magához, eredeti rendeltetéséhez, hívásához. Hogy az embertelenné, Isten iránt hűtlenné, engedetlené vált embert visszavezesse önmagához.

Isten szeretete azért lett emberré Jézus Krisztusban, hogy az ember újjá lehessen. Hogy a világ megváltozzon, megváltasson, hogy az ember személyesen megújulhasson, Istenhez térhessen, újjászülethessen!

Hogy az ember annak ellenére, hogy mit tett, hogy min ment keresztül, hogy hogyan hagyta el Istenét, mindezek ellenére üdvösséget és megváltást találjon Jézus Krisztus által!

A felolvasott karácsonyi történetben, egy tulajdonképpen drámai történetben ezt a folyamatot kísérhetjük figyelemmel hús-vér emberek életében, történetében. Ezt a történetet két nagy gondolat köré lehet foglalni:

Az elsőben azt látjuk, hogy ezek a napkeleti bölcsek valamire rájöttek. Valamit látnak, valamit átélnek, valamit megtapasztalnak. Valami valóságosan történik bennük és velük!

A második gondolati egység pedig ez: mi következik ebből a történésből? Mit kell ezek után tenniük, ha ilyen hírt kapnak? Mit kell cselekedniük, ha ilyen valóságos Isten-élményük adatott?

Nos! Elindulnak és elmennek egészen Betlehemig. Ott imádják Jézus Krisztust. Nincs akadály, távolság, hegyek, sivatag, szomjúság, közlekedés, Heródes király, politika, katonaság, alibi keresés, különböző hivatkozások! Végig mennek az úton!

1. Láttuk: A napkeleti bölcsek koruk tudósai, koruk racionális elméi, koponyái, akikre felnéztek, akiket tiszteltek. Mondhatnánk azt, hogy koruk Nobel-díjas tudósai. Ha ők azt mondják, hogy láttuk, akkor valóban ez tény, érzéki valóság, tapasztalat és valóságos élet!

A karácsonyi örömhír látásból, meglátásból, valóságos tapasztalásból ered! Amikor látunk és nemcsak nézünk! Amikor meglátjuk az Isten készíttette jelt. Kell-e nagyobb, jelentősebb, fontosabb jel számunkra, mint az Isten szeretetének emberi testté létele?!

Ha meglátjuk, meg akarjuk látni ezt az örök jelt, akkor megragadtuk Jézus Krisztusban az életet, az élet teljességét.

2. Láttuk az Ő csillagát: Jézus Krisztus csillagát.

– Ez a csillag, Jézus Krisztus csillaga a világosság számunkra és minden korban.

– Ez a csillag, Jézus Krisztus csillaga utat mutat, vezet bennünket minden körülmények között, sokszor úttalan utakon.

– Ez a csillag, Jézus Krisztus csillaga megmelegíti a világot, megmelegíti az életünket.

Egy utolsó esélyt ad a világnak és az én személyes életünknek is!

3. Eljöttünk, hogy imádjuk Őt. Sokszor kérdezik tőlünk, hogy mi a keresztyén hit lényege? Hogyan lehetne röviden és tömören összefoglalni: mi a keresztyén hit?

Ebben a mai Igénkben ez van benne. A keresztyén hit lényege: eljöttünk, hogy imádjuk Őt!

a) Megmozdulás, cselekvés, tett.

b) Imádás, hódolat az egyetlen Úr, az egyetlen Megváltó előtt.

E kettő együtt a keresztyén hit foglalata!

Csoóri Sándor Kossuth-díjas költőnk a napokban így fogalmazott: „Hová tűnt mára az életünkben a hit? Elillant belőlünk? Megkérgesedett? Mászhoz pártolt? Vagy egyszerűen már semmi szükségünk rá?” Szükségünk van még a hitre? Szüksége van még a világnak a hitre?

Igen, mert ez a hit tart meg minket és ez a hit, az igaz Krisztus-hit tartja meg a világot!

Egykor mindannyiúnknak el kell számolnunk, hogyan sáfárkodtunk a nekünk adatott hitünkkel!

Láttuk az Ő csillagát, eljöttünk, hogy imádjuk Őt!

Lássuk meg mi is az Ő csillagát, a betlehemi csillagot. Induljunk el, mozduljunk meg és imádjuk Őt, imádjuk egyedül Őt: a világ Urát, életünk Megváltóját, Isten emberi testté lett Szeretetét! Ámen!

(Igehirdetés a csurgói gyülekezetekben, 2003 karácsony.)

VIRÁGVASÁRNAPI KÜLDETÉSÜNK

Jézus jeruzsálemi bevonulása egyértelmű üzenetet jelentett a tanítványok számára. Eldőlt az ügy. Az ügyük. A Krisztus-ügy. Nem ők döntöttek, hanem Uruk, Mesterük, Gazdájuk. S ha eldőlt az ügyük, akkor eldőlt az életük kérdése, eldőlt a küldetésük kérdése is. Eldőlt a mindenkori tanítványok élet-halál kérdése és eldőlt a mindenkori tanítványság küldetésének a mibenléte, iránya és tartalma is.

„Emeljük Jézushoz szemünk, jön már királyi győztesünk” – zengjük együtt ma gyülekezeteinkben, templomainkban megújuló lélekkel és megerősödő bizalommal, ám az ének folytatódik: „Lelkünk vigyázni meg ne szűnjön... Az álmodot üzd el, készen állj, Krisztus nép, jön, jön a Király.” Vigyázás, a pusztai emberi ötletelés, a szürke emberi, Jézust nélkülöző emberi álmodozás, az ábrándkergetés elűzése, a készenlét és a várás az egyetlen Királyra, a „más” vagy a „másképpen” Királyra, mindezek a feltételei a virágvasárnapi küldetésünk megértésének. A virágvasárnapi bevonulás ma is egyértelműséget üzen. Jézus vállalja az utat, vállalja a félreértéseket, vállalja a szenvedést, vállalja azt, hogy a szó legszorosabb és legnemesebb értelmében a dolgok, a mi dolgaink végére jár. Jézusi vállalás és döntés, vállalás és megvallás.

Lesz-e ebből a krisztusi, Krisztus királyi vállalásból és megvallásból keresztyéni vállalás és megvallás, döntés? Az egyértelmű üzenet és példa a következőkben egyértelmű döntést, küldetésvállalást és bátor megvallást jelent-e, vagy pedig ragaszkodunk még egy kis „kószáláshoz”, saját ötletekhez, ábrándok szövögetéséhez? Ragaszkodunk-e a hozsánázáshoz vállalás és megvallás nélkül? 2004. december 5-e után nekünk, magyar reformátusoknak ezen is el kell gondolkodnunk. Vállaljuk-e, hogy mi, mai tanítványok Jézus királlyal a dolgaink végére járjunk?

De mit is jelent a vállalás és a megvallás a virágvasárnap egyértelműségében és tiszta fényében? Legelsősorban egyértelmű tetteket, egyértelmű életeket, egyértelmű értékrendet.

A Lukács evangéliuma tudósítása szerint Jézus a farizeusi elvárásra ezt mondja a tanítványainak küldetésére és elhívására utalva: „...ha ezek elhallgatnak, a kövek fognak kiáltani.” Nem elhallgatni, hanem kiáltani! Jézusi nem a tanítványi hallgatásra és felszólító igen a kiáltásra, a kiállásra, az alkalmas vagy alkalmatlan időben való megszólalásra. A szó is, a kiáltás is, a kiállás is tette válhat a mai tanítványok életében, ha valóban értik küldetésük egyértelműségét. Jézus király nem teszi relatívvá egy relativizáló világban tanítványai küldetését, hanem egyértelművé, hálából és hitből fakadó tettekben mérhetővé teszi azt.

Jézus siratja Jeruzsálemet. A népét, népének közösségét, tanítványait és gyűlölőit, követőit és tagadóit. A virágvasárnap egyértelműsége, a jézusi vállalás és megvallás őreztük van. Értük, érettünk történt és történik minden.

Jézus szereti népét, aggódik érte. Aggodalma népe életének tartalmára irányul. Arra, hogy megtalálta-e az élet útját? Vagy úgy is fogalmazhatjuk: a nép, Jézus népe az életnek az útján jár-e? Az élet útjának lényege a felismerés. Felismeri-e ezen a napon a békességre, az életre vezető utat. Az életre vezető út a Jézus király útja. Az egyértelműség útja. Az egész népet egybeölelő, a nép közösségét felismerésre vezető út. Az az útmutatás, amely – féltéssel, aggodalommal, sírással, felelősségvállalással – készíti a népet a felismerésre. A megmaradás, a jövőlátás, a kibontakozás, az újrakezdés, a reménység, az egyértelműség, a békesség, az egymás vállalásának felismerése. A vállalás és megvallás virágvasárnap tette az egymás vállalása és együvé tartozásunk megvallása.

Jézus könnyezve ér a templomhoz, amelyet előbb megtisztít, majd pedig az igaz tanítás és gyógyítás helyszínévé tesz. A Nagy Király most is jön, egyéni életünkhöz, gyüleke-

zetünkhöz, városunkhoz, országunkhoz, az egész világhoz. Bűnbánattal valljuk meg, hogy sírhat rajtunk is, miattunk is. Reménységgel valljuk meg, hogy megtisztíthat bennünket is és bátorsággal kötelezzük el magunkat, hogy nem bízzuk a romokra az Isten hatalmának hirdetését, hanem vállaljuk azt Hozsannát, Glóriát és áldást kiáltva, hitet, reményt és szeretet megélve mint olyanok, akik felismerik a „békességre vezető utat”.

Kiáltás, felismerés, tisztítás és gyógyítás. Ez a virágvasárnap egyértelműsége. A virágvasárnapi küldetésünk egyértelműsége. Világos, tettekben megnyilvánuló Krisztus királyhoz való tartozásunk, s az egymáshoz való tartozásunk egyértelműsége. Akkor miért habozunk? Akkor miért bizonytalankodunk? Miért vagyunk kicsinyhitűek? Miért nem kiáltunk és miért nem állunk ki? Vállalnunk kell a kiáltás és kiállítás, a felismerés és felismertetés illetve a tisztogatás és gyógyítás egyértelmű küldetését. A magunk tanítványi életének, küldetésének, magyar népünk közösségének és templomi, gyülekezeti közösségünknek tisztogatását és gyógyítását.

Tesszük, tehetjük ezt azzal a virágvasárnapi reménységgel, hogy „Úr lesz a Jézus mindenütt... Ő királysága bő áldás, ott van a felszabadulás, fáradtak ott megnyugszanak, ínségesek megáldatnak.” Legyen bő áldás és békesség, élet és megmaradás az Ő királysága tanítványi küldetésünkben és magyar népünk életében.

(Megjelent a Reformátusok Lapjában, 2005. március 20.)

„NE LEGYETEK ELBIZAKODOTTAK!”

*(Lekció: 2Mózes 20,1–17 és Máté 22,37–40; Textus:
Jakab 4,13–17)*

Ünneplő keresztyén Gyülekezet! Kedves Testvéreim!
Újesztendő reggelén csendben és megrendülten állunk meg és vesszük tudomásul, hogy ismét eltelt egy esztendő az életünkből.

Reménységem az, hogy mindannyian így fogalmazhatunk, hogy nem elmúlt az óév nyomtalanul, hiábavalóan, szinte-szinte feleslegesnek látszó módon, hanem betelt, beteljesedett Isten ígéreteivel, nem pusztán túléltük, kipipáltuk december 31-én, hanem megéltük és átéltük az Istennel való kapcsolatunkat és a Vele való találkozásainkat.

Az idő – úgy érezzük – rohan és nekünk sem lehet megállni! Az idő is azokhoz a dolgokhoz tartozik, amelyek felett nem tudunk uralkodni. Nem mi döntöttük el a születésünk helyét és idejét, s nem mi határozhatjuk el a halálunk óráját. Úgy érezzük, úgy éljük meg, hogy kiszolgáltatottjai, csak szenvedő alanyai vagyunk annak, ami velünk és rajtunk történik!

Sem a múlt, sem a jövő nincs a kezünkben, egyedül a jelen pillanat az, ami a miénk. Az is csak annyiban, hogy jól tudok-e dönteni itt és most? Jól tudok-e dönteni ma a jelenben, amikor Isten előtt állok, amikor Ő bíz rám valamit, amikor Istennel találkozom és megszólít, akaratát közli velem? Jól tudok-e dönteni magamról, családomról, gyülekezetemről, anyaszentegyházamról, nemzetem sorskérdéseiről? S akkor Istennel járom az utat, a nékem adatott időt, és akkor nemcsak pusztán elmúlik az idő, hanem telik, beteljesedik az!

A mai Igénk megtanít bennünket arra, hogyan tekintünk mi keresztyén emberek az időre, az életünkre, a jövőre?

Az egyik bibliai kommentár így foglalja össze felolvasott igeszakaszunkat:

„Ne legyetek elbizakodottak!” Ma ezt úgy is fogalmazhatnám: Te mai, modern, „okos”, „nagyképű” ember, ne légy elbizakodott! Ne légy elbizakodott, te mindenkori, csak magadban bízó ember! S persze ez nemcsak az Igében példaként szereplő, utazó kereskedőre, hanem minden emberre vonatkozik. Sőt Jakab apostol még ennél is többről beszél. Szavai a megrendítő figyelmeztetés mellett határozott és dörgedelmes tiltakozást is jelentenek a mindenkori és mindenféle ateizmus és materializmus ellen!

1. Mi, emberek az időnkkel tervezgető, számítható emberek vagyunk. Úgy is mondhatnánk, hogy az ember: homo mathematicus! A számok bűvöletében élő emberek vagyunk. Csak a számok adják meg az idő értelmét, a valóság igazi képét számunkra – gondoljuk!

Évekig, évtizedekig lehet a számok bűvöletében élni, és akkor jön egy betegség, jön egy próbatétel, jön egy isteni szó, isteni beleszólás az életünkbe és rádöbbenünk, hogy kihagytuk és kizártuk Istent az életünkből, s ez végzetes hiányt és űrt jelent az életünk számára!

Tervezni kell, gondolkodni kell a jövőről, az életről, de nem szabad kihagynunk Istent a mi számításainkból. Nem szabad úgy tervezni, úgy számolni nekünk, Isten gyermekeinek, Isten kiválasztottjainak, mintha Isten nem is létezne!

2. Az Ige a holnapot illetően nagyon pontosan fogalmaz: nem tudjuk, mit hoz a holnap. A holnap nem a mi kezünkben van, de ma az az én felelősségem, hogy a jövőt, a jövő képét, annak lelkületét én hogyan és miképpen formálhatom, alakíthatom!

Egy biztos dolog látszik: az életünk csak olyan, mint a pára, mint a lehelet, amely egy kevés ideig látszik, azután eltűnik!

De úgy élünk, úgy döntünk naponként legalább mi, Isten gyermekei, Krisztus Urunk tanítványai, mint akik tudjuk, hisszük és valljuk, hogy Isten él és létezik, tevékenykedik és munkálkodik a világban és az én személyes életemben is!

Ha Isten akarja, akkor élünk! Isten akar valamit velünk! Akar valamit az egész életünkkel, azzal a jövővel, azzal az új esztendővel, amiről nem tudjuk, hogy mit hoz számunkra.

Ha az Úr akarja, és élünk, és ezt vagy azt fogjuk cselekedni.

Adja Isten, hogy így tudjunk Őbenne bízni az újesztendőben is és úgy élni, úgy dönteni a nekünk adatott hátralévő órákban, hónapokban vagy esztendőkből, mint akik tudják, hiszik és vallják: Isten létezik, Ő élő Urunk: az időnek, a történelemnek és a személyes életünknek, az életnek és a halálnak örökkévaló Ura! Ámen!

(Igehirdetés, 2004. január 1.)

A JÉZUS KRISZTUSBAN MEGTALÁLT BÉKESSÉG

(Lekció: Lukács 8,22–25; Textus: Lukács 8,25/a)

Kedves Testvéreim! Kedves Gyülekezet!

Az előző héten a világ és benne Curgó keresztyénei estéről estére találkoztak közös hitük megvallására, Jézus Krisztus imádására! Ezen az elmúlt héten Jézus Krisztus főpapi imádásának egy fontos része volt a középpontban: amelyben Krisztus Urunk békességre hívja tanítványait. Pontosabban: adja a békességet önmagával, önmagában, saját jelenlétével és ehhez hívogat mindannyiönkat.

A mai újszövetségi Igénk méltó lezárása ennek a sorozatnak.

A tanítványok viharba kerülnek. Ahogyan az Ige szó szerint fogalmaz: „Szélvihar csapott le a tóra!” Szélvihar csapott le életükre, életük hajójára! A szélvihar háborút jelent: a háborúságot, a békétlenséget, a végveszélyt! S ezek a tanítványok úgy tesznek, úgy viselkednek, mintha Krisztus nélküliek lennének. Úgy viselkednek, mintha Jézus Krisztus nem lenne ott velük: egy hajóban velük, együtt velük az életükben, együtt még a háborúságban is, a poklok poklában, a békétlenség kellős közepén is!

Ha pedig ezek a tanítványok Krisztus nélküliek, akkor hitetlenek, akkor Isten nélküliek, akkor a legfontosabb: az Isten ereje és áldása hiányzik az életükből! Mit jelent elveszíteni a hitet? Szabó Dezső: Az elsodort falu című nagy regény-eposza elementáris erővel mutatja be a 19. század végének, 20. század elejének Magyarországot egy kicsiny székely falun keresztül, a háború és a háborúságok poklában. Mit jelent elveszíteni a Krisztus-hitet? Mit jelent az, amikor már mindenki számára minden fontosabb a hitnél, a templomnál? Milyen következményekkel jár egyéni sorsra, csa-

ládra, faluközösségre és nemzetre nézve, amikor elvész a hit és minden más elfoglalja helyét?

Nos, kedves testvéreim, ez a valóságos tanítványi és nagyon is emberi történet azt mondja el nekünk, hogy mit jelent úgy élni, hogy Jézus Krisztus nincs velünk? Nem veszem észre jelenlétét, nem hiszem, hogy ott van velem, nem hiszek és nem bízom Benne?! Mondjuk-mondjuk a hamis prófétákkal együtt és a hamis békecsinálókkal együtt, hogy „béke, béke, pedig nincs béke.” /Jer 6,14/ Azért nincs béke, mert békességet nem lehet csinálni! Az ember nem tud békét csinálni! Nagyszerűen fogalmazza meg ezt Wass Albert: Farkasverem című regényében: „És nincs csodálatosabb, mint egy halk szavú tavaszi este. Akik olyankor egy tisztáson megállnak, mélyen, mélyen bent a csalitos közt, azok tudják, hogy nem lehet soha igazuk azoknak, akik a békét csinálják. Mert a békét nem lehet csinálni. Az van, s azt csupán megtalálni lehet!”

A békét nem lehetett csinálni sem Trianonban, sem Jaltában és Párizsban, de nem lehet csinálni Irakban sem! Emberi erőlködés, az erősebb érdekeinek érvényesítése a gyengébbel szemben. Állati farkastörvények és hátsó szűkkörű gazdasági érdekek alapján! Az ember, az emberek által csinált béke igazságtalan, mert hiányzik belőle Jézus Krisztus, Aki azt mondja magáról: „Én vagyok az út, az igazság és az élet!”

A szélvihar jelenti a háborúságot, a békétlenséget. Életünk tele van ilyenekkel!

De tudom-e, hogy az Élet Ura, az Életem Ura ott van mellettem, ott van velem, ott van a hajóban, a csónakban, ott van jelen a szélviharban is, a háborúságban is, a békétlenségben is!? És Jézus Krisztusban maga a Békesség is ott van velem és mellettem. Csak meg kell látnom, csak meg kell találnom, csak rá kell találnom. Tudom-e ezt? Tudom-e ezt is sok minden más mellett?

S mi a rátalálás, a megbékülés eszköze? Jézus Krisztus

szerint a hit! Hit nélkül csak a háborúságot látják a tanítványok, a vihart, amely feldúlja az életet, feldúl mindent és lerombol mindent. Hit nélkül nem látják meg az Élet Urát, a Békesség Fejedelmét sem, pedig ott van velük. Hit nélkül talán csak erőlködnek, talán szeretnék bevett emberi fogásokkal, halásztudományukkal a békességet megcsinálni! Ezért kérdezi tőlük Jézus: „Hol van a ti hitetek?” Márk evangélista ezt így írja: „Miért félték ennyire? Miért nincs hitetek?” Máté pedig így fogalmaz: „Mit félték ti kicsinyhitűek?”

Szükségünk van végzetesen a hitre. Mert a hit bizodal-mával találjuk meg a békességet: magát Jézus Krisztust! A békességet nem lehet csinálnunk, az van a Jézus Krisztus-ban, az eljött Krisztusban, de nekünk meg kell találunk, rá kell találunk!

Adja Isten, hogy Őbenne keressük és találjuk meg magunk és környezetünk békességét! Ámen!

(Igehirdetés, 2004. január 25.)

Magyar ünnepek

SZABAD, FÜGGETLEN, DEMOKRATIKUS MAGYARORSZÁGOT!

Ünneplő Barátaink! Magyar Demokraták!

Nem ünnepi szónoklat vagy beszéd lesz a következő gondolatsor, hanem odahallgatás, odahangolódás 1848-ra.

Egy tévedést kell ma végre eloszlatnunk. Azt a tévedést, amely még megtalálható a történelemkönyvekben. Azt a tévedést, hogy a 48-as szabadságharc elbukott.

1848 nem bukott el. Nem törölték azt el sem a diktatúrák, sem a nemzeti tragédiák. Sem az elnyomatás, sem az elhallgatás nem tudta visszafojtani a szabadság áradó eszméjét. Sem Világos, sem Trianon, sem Jalta nagypolitikai manőverei és praktikái nem tudták elhallgattatni üzenetét.

1848. márc. 15-e vall ma is. Mondanivalója, gondolata van számunkra is.

És úgy gondolom, hogy nagyon üdvös dolog lenne, ha végre megfordítanánk a szokásos, az évtizedek óta begyakorolt emlékezéseket! Ha végre elfelejtenénk azt, hogy mit mondunk mi erről a nagy eseményről – éppen azért, hogy végre azt hallanánk meg, hogy maga 1848. március 15-e mit mond mirőlünk, mit üzen ma nekünk.

Végleg magunk mögött kell hagynunk azt a korszakot, amely a napi politika ásitó szájával és az úgynevezett „politikai realitások” kísérelő, de mégoly fontos címkéjével kategorizálta, elrendezte, beosztotta, megmagyarázta és megideologizálta 1848 eseményeit és eszméit.

Jó lenne kimennünk a tavaszi természetbe, és a csendben végre hallgatnánk és meghallanánk a márciusi fuvallatokat.

Azért, hogy ne mi mondjuk a magunkét, folyton a kisebb-nagyobb realitásokat mérlegelve: mi, a talán félők, a

megfutamítottak, a gyávává gyengítettek, hanem szólaljanak meg végre a 48-as bátrak, mondják ők a magukét, szóljanak ők hozzánk, látván nemzetünk szükségét.

Mert 1848. március 15-e nem hallgat.

Áradt akkor is, amikor gátakat vontak eléje, bömbölt akkor is a lelkekben, amikor hangszigetelve volt, könnyet fakasztott, melegített ott is és akkor is, amikor hideg volt. És most, amikor halljuk ezt a hangot, egyszeriben elénk tárul a kép. A történelmi kép, a Pilvaxban zajongó, kipirult arcú írástudókkal, a bástyaként őrálló Nemzeti Múzeummal, a szabadságtól megrészeződő magyar néppel! Elszánt márciusi ifjakkal és könnyes szemű idősökkel.

1848. március 15-e számon kér és elkötelez ma is bennünket.

Számon kéri a múltat, lelkiismeretünket, magyarságunkat és elkötelez a máért, a holnapért, az ezeréves magyar európaiságért.

Emlékezni akartunk ma. De emlékezni csak az élő és élni akaró ember, az élni akaró nemzet tud. Szigorúan csak történelmi emlékezés akart lenni e gondolatsor, de megszólalt egy hang, 1848. március 15-e hangja és csengett-bongott. Ő akart beszélni nekünk, a mának - félredobva minden kisajátítást és kategóriát, minden megmagyarázást és elhallgatást.

Beszél nekünk ez az ünnep most, és a márciusi ifjak nyomán ezt mondja a magyar néppel együtt, a magyar népért:

SZABAD, FÜGGETLEN, DEMOKRATIKUS MAGYARORSZÁGOT!

Úgy legyen!

(Elhangzott az MDF ünnepségén,
a csurgói művelődési házban, 1989. március 15.)

1848. MÁRCIUS 15-E A POLGÁRI MAGYARORSZÁG SZÜLETÉSNAPJA

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Ünneplők és Emlékezők!

Márai Sándor Füveskönyvében ezt olvassuk: „Ha az ünnep elérkezik életedbe, akkor ünnepelj egészen!” Egészen ünnepelni, azaz szívvel, lélekkel. S egészen ünnepelni, azaz fiatalok és idősek, kicsinyek és nagyok együtt, egészen tudunk ünnepelni ma, amikor 1848. március 15-ére emlékezünk.

Kölcsey Ferenc egyik versével köszöntöm Önöket nemzeti ünnepünkön:

„Nemzeti fény a cél.

Hogy elérjed, forrj egybe

Magyar nép!”

1848. március 15-én a magyar nemzet egyöntetuen fogalmazta meg a célt. „Nemzeti fény a cél.” A nemzet megmaradása, a nemzet szabadsága, a nemzet jövője, a nemzet valóban nemzetté válása. A nemzet felemelkedése. A nemzeti lét kiteljesedése. 1848–49 hosei tudták: ahhoz, hogy mindezt elérjük, ahhoz, hogy a nemzeti fény valóban megvalósulhasson, ahhoz össze kellett fogni. Hogy elérjük nemzeti céljainkat, ahhoz egybe kell fornia a magyarságnak. Ám ehhez valóban nemzeti célokat kell képviselni.

Tisztelt Ünneplők!

1848. március 15-e a magyar szabadság születésnapja. 1848. március 15-e a polgári Magyarország születésnapja. Ez a nap mindörökre magyar. Mindörökre és mindenestül a miénk. Sosem fordulhat elo, hogy valaha kiradírozzák a lelkünkbol, a közös magyar emlékezetbol. Még akkor sem, ha vannak, akik idorol idore próbálkoznak ezzel. Az elmúlt évtizedekben is szerették volna kiradírozni az emlékezetünkbol, de március 15-e olyan a magyarság történelmében, mint a bűvópatak: újra és újra elobújik. Mikor

nagy szükségünk van rá, akkor felbukkan, vagy ha szükséges, akkor nem csak felbukkan, hanem kiszökken, eloszökken és fellelkesíti a magyar szíveket.

Azt mondjuk tehát, hogy 1848. március 15-e a polgári Magyarország születésnapja. Ám ez nem jelentette és ma sem jelenti azt, hogy 1848–49 hosei azt egyszer s mindenkorra kiharcolták volna. Adtak nekünk egy mintát, egy példát, egy örök magyar eszményt, amelyért meg kell nekünk is küzdenünk. S minden nemzedéknek meg kell harcolnia a polgári Magyarorszáért.

Ma a magyar vidék, a magyar falvak polgárosodásáért kell küzdenünk és harcolnunk. Az életben maradásért, a postákért, a kisiskolákért, a falusi intézményekért. Hogy legyen megélhetés. Hogy itt is lehessen polgári életet élnünk. Hogy a fiataloknak ne kelljen elköltözniük azért, hogy jövót és családot alapozzanak.

A politikai rendszerváltozás megtörtént, de a gazdasági még nem! A politikai szabadságjogokat kivívtuk 1990-ben, de most még ki kell harcolnunk a gazdasági szabadságjogokat és ez legalább akkora jelentőségű, mint az elozo. Mert csak akkor tud minden magyar állampolgár – a vidéki, a falusi polgár is! – felelően dönteni saját és családja életéről, környezetéről jövőjéről.

Még egy feladatunk van, amelyre 1848. március 15-e emlékeztet bennünket ma: a haza, a nemzet megbecsülése és iránta való hűségünk. A nemzetünkért érzett felelősségünk. Ma Magyarországon is sokan mondják: a hazafiság valami régi, ócska holmi, talán már múzeumi vitrinbe való. Sokan legyintenek rá vagy nevetnek rajta. A hazafiság azonban nem ilyen ócska holmi, hanem ma is nemzetet fenntartó erő és erőforrás! Eszembe jutnak őseim, magyar őseink, milyen tisztelettel, elfogultan és könnyes szemmel tekintettek fel a magyar nemzeti lobogóra vagy a kokárdára. A magyar hagyományokra, a magyar értékekre, a magyar érzésekre.

Nemrégiben jártam Hollandiában, ahol azt tapasztaltuk, hogy minden tárgyalópartnerünk – minisztériumi tisztviselők, egyházi vezetők, önkormányzati vezetők – az elmúlt évi hollandiai tragédiákat követően (amikor a híresen toleráns Hollandiában egy mohamedán ember meggyilkolt egy keresztyén filmrendezőt, majd ezt követően mecseteket és keresztyén templomokat gyújtottak fel!) egybehangzóan az úgynevezett holland értékekről, mint mindenki számára elfogadandó értékekről, mércéről beszéltek nekünk. Holland értékek, amelyek a közös társadalmi minimumot kell hogy jelentsék mindenki számára, aki Hollandiában akar élni.

Milyen jó lenne tragédiák nélkül eljutnunk odáig nálunk is, hogy a magyar értékeket, a magyar hagyományok megbecsülését állítsuk középpontba. Legyünk büszkék magyar hagyományainkra, magyar értékeinkre, 1848–49 hőseire, amit nekünk kell továbbadnunk gyermekeinknek és unokáinknak.

Márai Sándor intelmével fejezem be: „Szeretni és szolgálni kell a népet, amelyhez nyelv, emlék, jó és rossz sors, s a nyelvnél és fajtánál is erősebb kötoanyag, a közös nemzeti sors kötöz: ez a dolgunk Európában!”

Köszönöm, hogy meghallgattak!

(Elhangzott a csurgói Csokonai Vitéz Mihály Közösségi Házban,
2005. március 15.)

1848 MÁRCIUSÁNAK CSILLAGA A MAGYAR JÖVENDO ÚTJÁT MUTATJA

Fotiszteletu Püspök Úr! Tisztelt Polgármester Úr! Kollégiumi Ifjúság! Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves ünneplő és emlékező nagytemplomi Gyülekezet!

Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc kezdete 155. évfordulójának ünnepi közösségében közös és lelkes együttgondolkodásra hívom kedves Mindannyiójukat. Arra, hogy kérdéseket tegyünk fel, s e kérdésekre együtt, nemzeti közösségben keressük a választ, a válaszokat.

1848. március 15-e faggat bennünket. Faggat elsősorban nemzeti létünkrol, sorsunkról, a jövorol, a megmaradásról és annak titkáról. De faggat minket az ünnep mibenlétéről is! Olyan fundamentális kérdésekkel kell szembenéznünk, amelyek magyar nemzeti közösségünk sorskérdéseit érintik, és amelyekre nekünk – a magyarság ügyében, megmaradásában elkötelezetteknek – kötelességünk választ találni. Lehetetlen kibúvókat keresni: hogy megosztottak vagyunk, hogy elveszítettük eszközeinket, hogy az érdektelenség és a népbütítés szellemének telekommunikációs árja lefegyverzi minden eronket: minden szellemi-lelki-anyagi potenciálunkat. A kibúvók és az önfelmentések keresése helyett tegyük fel inkább úgy a kérdést, ahogyan ezt Áprily Lajos csendesen, de elementáris erővel tette: „Akarsz-e fényt?” Akarunk-e magyar életet? Akarunk-e jövendot abban a bizonytalan masszában és szellemi-lelki káoszban, amely bennünket, magyar nemzeti közösséget körülvesz és tegyük hozzá: nemcsak körülvesz, hanem egy kis szójátékkal élve: körül-belül vesz. Amely minket belülről is széttegni akar, megosztani akar, az olcsó megoldások felé hajszol, hogy azután kezeinket leengedve, önmagunkat feladva és megta-

gadva Ady Endre fájdalmasan gyönyörű felkiáltásával a széteső élet, a hazug élet való világával szembesülünk:

*„Minden Egész eltörött,
Minden láng csak részekben lobban, (...)*

*Fut velem egy rossz szekér,
Utána mintha jaj-szó szállna,
Félig mély csönd és félig lárma,
Fut velem egy rossz szekér.”*

Tisztelt Ünneplő Közönség!

Képesek vagyunk-e arra, hogy ma, amikor annyifelé tépettünk, amikor szétesik és szétfolyni látszik a nemzeti ügy, akkor itt és most is hitet tegyünk küldetéstudatunkról, meggyozódásunkról: Istennek volt és van gondolata velünk, magyar nemzeti közösséggel itt a huzatos Kárpát-medencében? S ne csak hitvallástétel legyen az ünnepi alkalom, hanem új lelkesültség és új elköteleződés a magyar nemzeti önépítés, s persze a személyes önépítés és az európai utakon is történő, de magyar jövőépítés programjának vállalása is. A polgári Magyarország programjának továbbvitele, mely csak a szellem, lélek és szociális biztonság harmóniájában valósítható meg.

1848. március 15-e visszafordíthatatlanul utat nyitott a polgári társadalom, a modern nemzetállam létrejöttének, megteremtette a jogállamiságot és a törvény előtti egyenlőséget. Tehát létrehívta a polgári Magyarországot, a modern értelemben vett alkotmányos jogállam alapjait és kereteit. Megkezdődhetett egy polgári átalakulási folyamat, amely a nemzet jövőjét évszázadokra szólóan alapvetően meghatározza. S bár látjuk történelmünk 1848. március 15-ét követő zivataros évtizedeiből, az elveszített huszadik század eseményeiből, hogy az 1848/49-es forradalom és szabadságharc szent eszméi, '48 alapelvei, a nemzeti-polgári értékrend a különböző színű totális terrorok szellemének, a nemzeti és az internacionális szocializmus emberirtó gyalá-

zatának ideig-óráig áldozatául eshetett, ám elpusztítani és a magyar lélekből kiirtani lehetetlen volt, és lehetetlen vállalkozás lesz ugyanez egy szupranacionalista és globális világ-szellem igézetében is.

1848. március 15-e üzenetének aktualitása mint bűvópaktak újra és újra feltunik, és felszínre hozza a megtalált igazságot és nemzeti sorskérdéseink iránti érzékenységünk mindenkori felelősségét. Hozzá idorol idore mint forráshoz térhetünk meg, ezért a mindenkori politikusoknak és írástudóknak, a nemzet polgárainak kötelességük, hogy ezt a nemzeti forrást tisztán tartsuk, hogy a nemzeti emlékezést éltessek és ébresszék!

Tisztelt Egybegyultek!

Néhány évtizeddel ezelott egy kollégiumi diák, éppen a Kollégium fennállásának 438-ik esztendejében, tanári biztatásra helytörténeti dolgozatot készített a következő címmel: A Kollégium, Debrecen és a szabadságharc. E diák már nem remego lábú tanulóként, de mégis kissé elfogultan áll most Önök előtt. S bár az akkor általa korszakosnak ítélt, nagy ívű dolgozatában ma kereste a világmegváltó gondolatokat, ám nem találván azokat mégsem tagadja meg a talán még valahol orzött tanulmányt. De a lényeg valahol abban érhető tetten, hogy a Kádár-rendszer szellemi kietlenségének és a nemzeti értékeinket totálisan elsivatagosító időszakának kellos közepén, a '70-es években a Debreceni Református Gimnázium végvára volt a nemzeti és polgári gondolatnak, s ebből fakadóan a magunkfajta debreceni deákokban egy életre szólóan eggyé vált a Kollégium, Debrecen és a szabadságharc.

1. Ma itt a debreceni Nagytemplomban, de hitem szerint az országban és a hazában, mai határokon belül és túl ezzel a lélekkel kell emlékeznünk 1848. március 15-ére, az első felelos magyar kormányra, az áprilisi törvényekre, a szabadság és nemzeti szuverenitás megteremtésére, a nevesekre és névtelenek sokaságára, akiknek – mikor kellett, mikor

szükség volt rá – helyén volt az eszük és helyén volt a szívük. Úgy kell emlékeznünk, mint akiknek szívében és eszében egy életre szólóan eggyé vált a Kollégium, Debrecen és a szabadságharc. Mert az 1848/49-es magyar forradalom és szabadságharc emlékezete a magyar nemzet szabadságának orlángja! Sokszor szerették volna ezt az emlékezetet megszüntetni, de éppen ez emlékezet lelke volt az a magyar emberben, ami értelmet adott neki (Jób 32,8.) a legkilátástalanabb és emberileg legreménytelenebb időkben is. Sokféleképpen akarták kiirtani az emlékezés erejét, de valóságos módon soha, senki emberfiának ez nem sikerült, mert nem sikerülhetett. A nemzet szabadságának orlángját megpróbálták és megpróbálják ultrali-berális levegovétellel is elfűjni, de az emlékezés lángjának csöppnyi paraszából mindig újjáéled, hogy tartsa bennünk, gyermekeinkben és unokáinkban a lelket.

2. A nemzet szabadságának orlángja '48 emlékezete. Ám ahhoz, hogy ez az orláng minden idoben világítson a nemzetnek, hogy utat mutasson a nemzet fiainak, szükség van levegőre! Olyan dús oxigénre, olyan „táplálásra”, mely nem engedi kialudni, amely arra vigyáz szüntelen, nehogy kihunyjon a láng, az emlékezet, tehát az élet lángja. Terepre van szüksége, ahol az emlékezet „jól” érzi magát. Ahol magára talál az emlékezet és mindig éltető eróket vehet.

Tisztelt Ünneplők!

Debrecen városa a szabadságharc óta mindig a nemzet szabadságának orvárosa volt! Az a terep volt, amelyen mindig megtermett az emlékezet virága. Itt még az elnyomás évtizedeiben is a szabadságharc emlékezete „jól” érezte magát. Debrecen, az orváros soha nem engedte kialudni az orlángot, az emlékezés fáklyáját. s ez a felemelő tény ma is kötelez. Ahogyan az elmúlt évek újrainduló szellemi pezsgése, a város óriási fejlődése jelévé vált annak, hogy az orváros ismét a keleti részek fővárosa, ez a jel a jövőre vonatkozó küldetés tartalmát is megfogalmazza. A polgári

Magyarország építésének orvósi felelősségével fogja e bátya a nemzet lelkiismeretét és emlékezetét a tiszta forrásból éltetni.

3. S ha Debrecen a nemzet emlékezetébe örök érvényű módon szabadságunk orvosaként vonult be, akkor nyugodtan és büszkén fogalmazhatunk úgy, hogy a Református Kollégium pedig szabadságunk orszemeként vigyázó lélekkel ápolta a nemzeti-polgári gondolatot. Tartotta a lelket a városban, a nemzetben, a felnövekvő generációkban. Bennünk mindannyiunkban! Tisztán tartotta a forrást, hogy ma is képesek legyünk az emlékezetre és hogy ez emlékezésből jövőnk legyen. Meghallotta küldetésének lényegét: „Orzok, vigyázzatok a strázsán!” Olyan emberfoket nevelt a Kollégium, akikről szól Könyves Tóth Mihálynak, a '48/49-es forradalom és szabadságharc lánglelku prédikátora 1848. március 26-án elmondott igehirdetésének néhány sora: „...minden kornak megvannak saját lángeszu 's nagy lelku fíjai, kik az igazság szent birodalmához útat törnek a nemzet előtt, és a népet visszahelyezik eredeti elévülhetetlen 's örök jogai birtokába.”

Ha ma és holnap akarunk fényt, akkor engedjük, hogy a magyar ünnep újralelkesítsen, újra elkötelezzen bennünket a '48-as eszmények és értékek mellett. Hogy képessé tegyen minket a nemzet szabadsága orlángjának megvédelmezésére, hogy orzokként vigyázzunk a strázsán a szabadság orvosában.

Tisztelt Ünneplo Közönség!

4. 1848/49 a nemzet szuverenitásának lélekből felszakadó, régi, hatalmas vágyának beteljesítője és katartikus élménye volt. Így amikor önállóságunkról, függetlenségünkrol beszélünk, akkor a forradalom és szabadságharc soha meg nem kerülhető tény és nemzeti tapasztalat. Minden idoben, történelmi kataklizmák közepette mindig előttünk állt, követendo példaként szemünk előtt lebegett a Tizenkét pont egyik leglényegesebb hangsúlya: a nemzeti függetlenség

kivívásának célkitűzése. Előttünk van a Habsburg-ház trónfosztásának eseménye, visszhangzanak bennünk a Függetlenségi Nyilatkozat sorai. A '48-as függetlenségi eszme, a nemzeti szuverenitás ideája viszonyítási alappá vált. Ennek tisztasága, érdeknélkülisége, a nemzet egészének képvisellete ma is aktuálissá és hitelessé teszik. Ezért most, az Európai Unióhoz való csatlakozásunk megrázkódtatásai és rendkívüli kihívásai közepette is figyeljünk a '48-as csillag fényére. Nem csatlakozhatunk az Európai Unió intézményrendszeréhez úgy, hogy közben feladjuk önmagunkat. Nem engedhetünk '48-ból. Mi csak úgy maradhatunk meg magyarként, magyar reformátusságként, európai magyarságként, ha nem engedünk a nemzeti szuverenitásunkból, nemzeti függetlenségünkben egy jottányit sem. Az Európai Unió nem az államok uniója, hanem a nemzetek, a polgárok, a kisebbségek egyenrangú uniója. Ha van értelme az európai unió csatlakozásunknak, akkor talán annak éppen ez a küldetés a lényege: a ma még rendkívül bizonytalannak látott európai unió jövő hatékony, magyar nemzeti érdekek szerinti alakítása és befolyásolása. Annak deklarálása, hogy szuverenitásunk megőrzésével és hatékony nemzetpolitikával a csatlakozás lehetőséget teremt a magyar nemzet trianoni sebeinek gyógyítására és határok feletti megtapasztalható újraegyesítéséhez. Ám ennek híján hiába a bugyuta unió reklámhadjárat, az üres frázisok pufogatása. Ez ellen protestálunk és kérjük, követeljük, hogy az elkövetkező időszakban 1848. március 15-ének szellemében, a nemzeti szuverenitás és függetlenség szellemében, nemzeti érdekeink hatékony képviselésével, a határainkon túl élő magyar testvéreink életének, sorsának felvállalásával legyen lehetséges a csatlakozás végbemenetele. Mi igent mondunk az unióra, ám nem holmi szélkakas forgolódás felelőtlenségével, nem is a mindig változó politikai divatok és érdekek külső sugalmazásának való megfeleléssel, hanem a Kárpát-medencei magyarság jövőjéért, megmaradásáért és sorsáért érzett

felelősséggel. Azzal a magyar küldetéssel lehetünk jelen ebben a történelmi folyamatban – mint ahogyan 1848 Európájának is egészen részei lehettünk – hogy függetlenségünk megőrzése mellett magunk legyünk tevékeny alakítói Európájának. Egy olyan európai jövőkép alakításának, amelyben Európa nemcsak egy gazdasági projektum, hanem lelki és szellemi értékközösség, a keresztyén értékek közössége is, s amely a polgárok, nemzetek, nemzeti kisebbségek és régiók egyenrangú, gazdag szövetsége lesz. Ahol nem kettős mércével mérnek, hanem mindenkire nézve nemcsak a kötelességek, hanem a jogok és lehetőségek egyformán adatnak meg!

Tisztelt Emlékezők!

5. 1848 márciusa ünnepi deklarációjának, a Tizenkét pontnak a másik rendkívül fontos hangsúlya az a követelés volt, amely a polgári és vallási tekintetben való törvény előtti egyenlőséget állítja középpontba. Kardinalisan a polgári társadalom *conditio sine qua non*-ja ez az alkotmányosság lett alapelv. A jobbágyfelszabadítás, a választójog kiterjesztése, az úriszék eltörlése mind-mind a törvény előtti egyenlőség elvét fogalmazták meg és már a gyakorlatba átültetve voltak hívatottak a polgári Magyarország kiépítésére. A XX. törvénycikk kimondta a bevett vallásfelekezetek teljes egyenlőségét és kölcsönösségét. Az áprilisi törvényeknek ezek az intézkedései megteremtették a Tizenkét pontban megfogalmazott célok jogi feltételeit, amelyek azóta is megkerülhetetlenek minden kor és minden kormány számára.

A törvény előtti egyenlőség viszonyítási alapot jelent ma is. Szólnunk kell erről, még ha talán ünneprontásnak tunhet is. Szólnunk kell, mert ha nem tesszük, akkor éppen azok emlékéit gyalázzuk meg, akik 1848/49-ben, majd az azt követő évtizedekben éppen ezért harcoltak, s ha kellett, szenvedtek és haltak meg.

Ezért kell felemelnünk a hangunkat, amikor tünteteket vernek és pisztollyal fenyegetnek, amikor a szólás- és gyű-

lekezési jog fondorlatos sárba tiprásáról hallunk, amikor a sajtó egyes munkatársait zaklatják, amikor alkotmányos személyi adataink védelmérol van szó! Ezért nem szabad hallgatnunk akkor, amikor az egyházi intézményfenntartókat negatív módon különböztetik meg több törvényt, az alkotmányos elveket, a törvény elotti egyenlőség alapelvét megsértve.

Kedves Ünneple Gyülekezet!

Mi polgári Magyarországot szeretnénk építeni, hasonlóan az elmúlt évekhez. De az ehhez vezető út forrásai nem a jogtipró, polgári, vallási és nemzeti szabadságunkat eltörlo Kádár-rendszerben keresendok és kereshetok, hanem 1848 márciusának eszméiben és értékeiben. A polgári Magyarország ideája nem örökös, permanens reformkísérletekbol és reformretorikából áll, hanem természetes, organikus építkezésbol. Egyszeru, de világos és értékalapú jövoképbol! A téglára téglát építés munkájából és politikájából. Amikor a szellem és a gazdaság, a lélek és anyagi javak együttes építésébol növekedik nemzet és társadalom jövendoje.

Olyan polgári Magyarországot kell teremtenünk, amelyet nem istenítünk, ám amely Isten segítségével képes lesz fel emelt fovel, egyenes derékkel az Európai Unió intézményrendszeréhez csatlakozni. Ez a Magyarország, ez a „haza a magasban” azonban csak a '48-as eszmék alapján álló nemzeti szuverenitás elvének és a nemzeti érdekek következetes érvényesítésével, illetve a polgári jogok, az emberi méltóság, a közjó és az erkölcs mélységes tiszteletével és megélésével jöhet létre.

Kívánom, hogy ezért legyünk képesek harcolni, éljen bennünk a nemzet szabadságának orlángja, s kívánom, hogy Debrecen városa maradjon a nemzeti emlékezet orvárosa, s a Kollégium továbbra is az idok végezetéig legyen a strázsán vigyázó orzo.

Maradjon menedékünk Isten emlékezésünkben, ünnepelésünkben és a magyar jövendonk építésében, ahogyan

Áprily Lajos ezt megrendítően adja elénk:

*„S mikor völgyünkre tört az áradat
s már hegy se volt, mely mento csúccsal intsen,
egyetlen koszikla megmaradt,
egyetlen tornyos sziklaszál: az Isten.”*
Köszönöm türelmes figyelmüket!

Utóirat: Volt Alma Materemnek ajánlom Kós Károly gondolataival: *„Vagyont, gazdagságot nem örököltem és csinálni nem tudtam, hogy adhassak. Én csak bálámat, szeretetemet, örökké, holtomig való huséges emlékezetemet adhatom. És munkámból azt, amit tudok... És ne vegyék ezt alamizsnának, de emlékezetül arra, hogy amikor dolgozom, próbálgatok, kínlódom a nagy, nehéz étellel, soha meg nem feledkezem arról, hogy a fundámentum, amire lelkem kicsiny bajlékát építettem, az Öreg kollégiumból való.”*

(Kós Károly Levele egykori iskolájának)

(Elhangzott a debreceni Nagytemplomban, 2003. március 15.)

MEGEMLÉKEZÉS A HOSÖK NAPJÁN

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves csurgói Emlékezők! Május utolsó vasárnapja immár hivatalosan is újra Hosök Napjává, Hosök Vasárnapjává lett.

Talán sokan úgy vannak vele, hogy ha egy napot szentelünk egy évben egy ügyre, az nem lehet komoly dolog. Talán csak azért van, hogy kipipáljuk a naptárban vagy azért, hogy megnyugtassuk a lelkiismeretünket.

Azt hiszem azonban, hogy mégis fontos dolog a mai ünnep, a mai gyászünnep:

Egyrészt azért, mert régi magyar hagyományt állítottunk újra helyre általa, amely az ország minden településén ünnep, gyászünnep és hagyomány volt, amely összekötötte az ország településeit és lakosságát egymással.

Másrészt ez a vasárnap lehet mindannyiunk számára felszólítás, egy felkiáltójel, hogy emlékezz! Emlékezz és ne felejts! Emlékezz és ne feledd a múltat, a múltadat!

Emlékezz, mert egy nép ereje az emlékezésben van. Az emlékeinkben jár és él a múlt, a szüleink mosolyognak, nagyszüleink szeretettel átölelnek, régi könnyek és fájdalmak rendítenek vagy örvendezések vidítanak, imádságok újra felragyognak.

Egy egész világ van a lelkünkben. Az emlékezés világa, ami nélkül semmit sem érne az életünk.

Egy nép lelkében is egy egész világ van. Az emlékezés, a közös emlékezés világa, amely nélkül gyökértelen maradna!

Ma mi is így emlékezünk! Emlékezünk a hosökre: az édesapákra, a nagyapákra vagy a dédapákra! Az I. és a II. világháború hoseire, áldozataira, de az utána következő évtizedeknek, számunkra a III. világháború áldozataira, hoseire is emlékezünk. Azért emlékezünk, hogy ne felejtünk, hogy ne felejtjük őket soha!

Az Ószövetségben van egy mondat, amely tanulságos volt az Ószövetség népének és tanulságos kell legyen minden nép számára, mely így hangzik: „Ha majd megkérdezi egykor a fiad, hogy mit jelent ez, akkor mondd el neki!”

A fiaink, az unokáink megkérdeztek és mindig megkérdeznek. Megkérdeznek a hitünkrol, a reménységünkrol, a szeretetünkrol! A családi életünkrol, a nemzeti és közösségi életünkrol! Szüntelenül azt kérdezték és azt kérdezik: Mit jelent ez? Mit jelent az élet? Mit jelent a hit? Mit jelent az ünnep? Mit jelent az emlékezés? Mit jelent a felejtés? Mit jelent a hallgatás és az elhallgattatás? Mit jelent az áldozathozatal? Mit jelent hosnek lenni? Mit jelent ezt kimondani és megélni: „itt élned, halnod kell!”

Mit jelent ez a krisztusi üzenet: „a legnagyobb szeretet az, ha valaki életét adja barátaiért”?

S a mindenkori felnettek, akik még élnek, akiknek megadatott a megmaradás, szüntelenül válaszolnak. Szavakkal vagy étellel! Szavakkal vagy hallgatással!

Válaszoltak akkor is, amikor az elmúlt rendszer idején a hosökrol hallgatni kellett!

Válaszoltak talán csendben, suttogva, a családi múltat és a nemzeti tradíciókat továbbadva.

De az elmúlt fél évszázadban is kérdeztek és ma is kérdeznek a fiak: miként viselkedtek és viselkednek az apák: megtagadják-e hitüket vagy nem? Vállalják-e magyarságukat, becsületüket, emberi méltóságukat? Vállalják-e a gyászukat, halottaikat, fájalmukat, könnyeiket, vagy mindezt megtagadják, vagy közömbösek maradnak?

S ma is kérdeznek a fiak: Mit jelent ez? Kérdeznek, mert igaz példát és igaz feleletet várnak hazugságok, csúsztatások és történelemhamisítás helyett! Igazságot és hitelességet! Igaz férfi és igaz noi példát, amely nem tagadja meg a múltat, az emlékezés kötelezettségét, az igazságot, a becsületesség erényét, a nemzeti értékeket és hagyományokat és az apai, nagyapai, dédapai életet és áldozatot!

Az igaz emlékezés egy kicsit azt is jelenti, hogy visszük magunkkal láthatatlanul a halottainkat. Itt vannak velünk, figyelnek bennünket és talán kérdezik: mivé lettetek? Már elfelejtettek bennünket? Szembesítenek minket magukkal: érdemes volt-e a magyarságért áldozni magunkat? Vérünk hullásából élet fakadt-e? Az elvetett mag, az elhalt mag szárba szökken-e? Vagy pedig a múltat mi is végképp elfelejtjük, mint ahogy akarták azt kommunista uraink és elnyomóink?

Nem felejthetünk, nem felejthetjük oket: a szeretteinket, a halottainkat, a véreinket, a hoseinket, az áldozatokat, nem felejthetjük magyar múltunkat, a gyökereinket!

Mert ott, ahol nem felejtik el a régi fogadalmakat, ahol nem felejtenek el emlékezni, ahol életben marad a huség, a becsület, a magyar hazafiság, ott a halottainkból, a hoseinkból ma is élet, megmaradás és jövendo fakad.

Kívánom, hogy ma legyen ilyen a mi emlékezésünk, ne felejtjük el oket, mert ok a mieink és ma is itt vannak közöttünk és figyelnek és figyelmeztetnek bennünket: Emlékezzetek és soha ne felejtsetek!

Kedves Halottaink, Hoseink:

Isten áldása legyen emléketeken! Nyugodjatok békében!

(Elhangzott Csurgón, 2004. május 30.)

EMLÉKEZÉS AZ ARADI VÉRTANÚKRA NAGYVÁRADON

Tisztelt Ünneplo Gyülekezet! Váradi és Kárpát-medencei Magyarok, Honfitársaim!

„Néhány magányos toronyablak világított csak Európában, például Goethe dolgozószobájának ablaka a weimari házban. Néhány magányos ablak világít ma is Európában, az elsötétített európai éjszakában... tanítómestereink ablakai ezek. Egyik menekül, másik helyén marad és könyveit orzi, harmadik elvonul és lelkét orzi. E halványan fénylo ablakok elé járulunk, a sötét Európában”. Márai Sándor írta ezeket a sorokat 1941-ben, amikor a háború véres vihara zúgott át Európán. Kedves barátaim, idoszeruek maradnak ezek a sorok a mai, napfényes XXI. századi Európában is – aktuálisak, amikor a maihoz hasonló tragikus és számunkra, a magyar nemzet tagjai számára sorsfordító történelmi eseményre emlékezünk. Kissé talán ellentmondásosnak tunhet fel sokak szemében, hogy most, amikor Magyarország és vele a magyarság lélekszámának majd kétharmada az évtizedeken át áhított Nyugat kikötojében, az Európai Unióban végre révbe ért, mi itt, az Unió peremvidékén, a sötétségre, háborúra, bosszúra és megtorlásra emlékezünk, Márai Sándor szavaival.

Tisztelt ünneplo közönség: emlékeznünk a sötét idokre mégis muszáj. Nem azért, mert – mint mondani szokás – mi múltba nézo és borongó nemzet lennénk. Nem. Egyik jelentos ok az emlékezésre: a felejtés, a kollektív nemzeti felejtés elleni küzdelem. Ezért is idézzük fel többek között évről évre történelmi fordulópontjainknak, közöttük a 48-49-es szabadságharcnak dicso, és most éppen sötét és tragikus pillanatait. Engedjék meg, hogy Márai Sándorral, az 1948 óta emigrációban élt, és 1989-ben, a magyar rendszerváltás évében emigránsként meghalt magyar íróval maradhas-

sak még néhány pillanatig. Az „író úr”, ahogy kora olvasóközönsége nevezte ot, valamit talán mindannyiunknál jobban ismert: az emberi természetet. S valamihez talán mindannyiunknál nagyobb bátorsága volt: szembenézni, feltárni, felmutatni önmagunknak is az emberi természet sokféleségét, közöttük annak árnyoldalait. S bizony, Márai Sándor, a Tengerentúl is, Nyugat-Európa, majd később Amerika földjén is tudatosan küzdött az egyik jelentos emberi gyengeség, a feledés, a felejtés ellen. Az ellen a gyenge pontunk ellen, melyet oly sikeresen ismertek fel és fordítottak ellenünk a huszadik század importált diktatúrái. Ez ellen, a gyakran vérrel és vassal, kínzással és megfélemlítéssel kicsikart felejtés ellen küzdött – részben elole is menekült – Márai Sándor és sok tízezer magyar sorstársa az emigrációba. És ez ellen a veszélyes és kiszámíthatatlanul ható nemzeti felejtés ellen küzdöttek a maguk eszközeivel a magyar családok százezrei a Kárpát-medencében, a kommunizmus évtizedeiben. Családapák és családanyák, akik átörökítették nemzedékrol nemzedékre a magyar nyelvet, a kollektív nemzeti emlékezetet, a dicsoséges és kevésbé dicsoséges fejezeteket tartalmazó magyar történelmi múltat, a Szent István-i állam gondolatának egyes elemeit, a magyar irodalmi és kulturális hagyományt, és – igen – a történelmünk szomorú és tragikus, olykor éppen szégyenteljes fejezeteit is. Mégis, minden külső és belső erofeszítés ellenére is, a kollektív felejtés, nemzeti összetartozásunk feledése már-már tragikus méreteket öltött a Kárpát-medencében, éppen a huszadik században, a modern kommunikáció, a modern hírközlés századában. És éppen ott, ahol a legkevésbé lehetett volna számítani rá: az anyaországban, ahol pedig az állam által védett biztonságban létezik a magyar nyelv és a magyar kultúra. Hogy hogyan vált lehetségessé mindez? Korábban talán egyetlen diktatúra sem cenzúrázta oly mértékben a szellemet, egyik diktatúra sem akadályozta annyira, oly tudatosan a nyelv és a kultúra szabad áramlását or-

szágok és népek között, mint a huszadik század kegyetlen és körmönfont önkényuralmi rendszerei. Történelmi távlatban tekintve nem sok, két-három emberöltőn át hatottak csak ezek a rezsimek, de egy-két generációnyi kiesés a történelmi tudatban több mint elég, majdhogynem végzetesen soknak bizonyulhat. Majdnem végzetesnek is bizonyult mindez a magyar nemzet számára.

Igen, tisztelt ünneplő közönség, minden örömünk ellenére, melyet nemzetünk egy részének a modern Európához történt csatlakozása felett érzünk, ma is, a jövőben is, mindig látnunk kell, hogy bizony a szabadság kivívásáért folytatott küzdelmek sora, mondhatni sorozata nyomta rá bélyegét történelmünk utóbbi fél évezredére. Veszett csaták erkölcsi hősei álltak szemben számtalanszor az elvtelen megalkuvások és árulások képviselőivel. Ezeken, a maihoz hasonló szomorú napokon emlékeznünk kell ezekre a tragikus szembenállásokra, Júdás és a Mester örök példájára, és tanulnunk is kell a korabeli eseményekből. Helytállásból és árulásból egyaránt le kell vonnunk a megfelelő következtetést. A történelem szereplőinek megítélése koronként és nemzedékenként változhat, de léteznek mégis oly magaslatra jutott erkölcsi hősök, akiknek a megítélésében mind a történések idején, mind a mai történelmi távlatból visszatekintve is egységes tudott maradni nemzetünk. Ilyen biztos pont, közös nevező az október 6-án kivégzett aradi vértanúk emlékezete.

Persze a közös nevező, melyről beszélek, nem jelenti azt, hogy a diktatúra éveiben a hatalom jó szemmel nézte volna a spontán megemlékezéseket, akár Budapesten, a Batthyány örökmécsesnél, akár Aradon, vagy a Felvidéken – szerte a Kárpát-medencében. Ismerjük jól ma már az atrocitások sorozatát, az ünnepelni próbálókra zúduló rendőrhadat, a gumibotokat, a kihallgatásokat és letartóztatásokat. Ez is a kollektív nemzeti tudatunk egyik közös emléke, a tágabb hazában. Mert ünnepeltünk mi már ekkor is együtt.

Mi, ezen az oldalon állók zászlóval és Himnusszal, a túloldalt állók gumibottal.

A magyarországi történelemkönyvek viszont szépen emlékeztek '49 mártírjairól. A csalás inkább abban rejlett, hogy a diktatúra kiszolgálói önmaguk igazolására, saját törekvéseik előképének állították be Kossuthot, Petőfit és az Aradon kivégzett tábornokokat. Persze ez sem új keletű próbálkozás. A szabadságharc leverése után az osztrákok is megpróbálták saját mártírjaikat ráerőltetni a leigázottakra – Hentzinek még emlékművet is emeltek a budai várban. De ma már e mesterségesen támasztott „vértanúk” neveire is alig emlékszünk. Mert vértanúkat nem lehet hatalmi szóval „gyártani”. A vértanúsághoz tényleg hősiek tett, valamint a nemzet emlékezete és tisztelete szükségeltetik.

Mi magyarok, a Kárpát-medencében, az utóbbi tizenöt esztendőben a vigasság ünnepei mellett rendszeresen megüljük gyászünnepeinket is. De ne feledjük: október 6-a csak március 15-ével érthető számunkra, és 1867-tel, a kiegyezéssel. 1956. november 4-e, vagy a június 16-ai kivégzések is csak '56 október 23-ával együtt érthetők meg, és 1990, a magyar rendszerváltoztatás fényében nyernek igazán értelmet. A gyászt többnyire megelőzte a dicsőség történelmünkben – ennyi kárpótlást azért kaptunk a történelmi fordulópontokon hozzánk nem mindig kegyes sorstól.

1848-ban Nagyvárad volt a magyar sereg főszerelési raktára, az ágyúk, lőpor, kardok készítésének műhelye, ahol minden egyes ember lázas tevékenységgel törekedett az önvédelmi harcnak hasznára lenni. A várat fegyvertárrá alakították, ágyúöntő műhelyt hoztak létre. Itt készültek a „Ne bántsd a magyart!” feliratú ágyúk. Bihariakból állt a 10., majd a 26. és 27. honvéd zászlóalj, de a híres 3. zászlóaljban is 150 nagyváradi fiú harcolt.

Nyáron itt találkozott Kossuth Bemmel, a görög katolikus püspöki palota erkélyéről fogadta az üdvözlést, és válaszolt Szacsvay Imre köszöntőjére. Az orosz sereg itt vonult

el, itt időzött Paszkievics a világosi fegyverletétel után, innen vitték el báró Bémer László püspököt szomorú fogságba, melyből csak a halál szabadította meg, itt lőtték főbe Rulikowski Kázmér lengyel dzsidas tiszte, kinek terve a forradalom végnapjaiban az volt, hogy az orosz seregben harcoló lengyeleket a magyarokhoz áthozza.

Az Aradon kivégzettek között ott találjuk Lahner Györgyöt, a váradi fegyvertár parancsnokát, és Nagysándor Józsefet, a város szülöttét.

Álljunk meg egy pillanatra a visszatekintésben, mert bizony jó példázata lehetnek az aradi 13-ak a máig ható kollektív nemzeti felejtésnek. Hányszor példálózunk beszédekben tetteikről, vitatkozunk, hogy szabad-e már a magyarnak sörrel koccintani, de biztos, hogy fel is tudjuk sorolni a neveket? Elődeink gondosan őrizték a neveket is. A vész-korszakban széles körben elterjedt volt egy karperec: fekete karikán kilenc ezüst betű, az aradi vértanúk nevének kezdőbetűi. S a kezdőbetűkre egy német rigmust farigcsált valaki: Pannonia Vergiss Deine Toten Nie, Als Kläger Leben Sie, ami magyarul annyit tesz: Pannónia, ne feledd halottaidat, mint vádlók, tovább élnek ők. Emlékezzünk most mi is röviden rájuk:

Aulich Lajos, aki már a napóleoni háborúkban is részt vett, a tavaszi hadjáratban a 2. hadtest parancsnoka, majd a nyár végén hadügyminiszter. Magyarul nem tudott, de a magyar alkotmányra tett esküt mindhalálig megtartotta.

Damjanich János egy határvidéki szerb katonacsalád sarja, ki még a kivégzésénél is azért pörlekedett: már azt hittem, én maradok utoljára, ki a csatában mindig az első voltam.

Desseffy Arisztid, a kiváló huszártiszt, a turai csata hőse.

Kiss Ernő dúsgazdag magyar-örmény család sarja, a Hannover huszárok parancsnokaként csatlakozott a magyar ügghöz, ahol katonái hihetetlen vitézségéért tisztelték. Volt ütökzet, ami után kilenc golyót találtak a ruhájában.

Knézic Károly horvát katonacsalád gyermeke volt, vitézül harcolt a tavaszi hadjáratban, hadtestparancsnokságig vitte.

Lahner György irányította a honvédség felfegyverzésének ügyét.

Lázár Vilmos az északi hadsereg legjobban bevált alparancsnoka volt.

Leiningen-Westerburg Károly, a fiatal német gróf a függetlenségi harc talán legrokonszenvesebb hőse. Ő az, akinek fegyelmezett csapataira minden körülmények között lehetett számítani. Naplója a szabadságharc hadtörténetének egyik legfontosabb és legmegbízhatóbb forrása.

Nagysándor József kiváló huszártiszt, több csatában vágatott az összevont magyar lovasság élén, ő is hadtestparancsnokságig vitte.

Pöltenberg Ernő ugyancsak huszártiszt, osztrák származású hadtestparancsnok, ki az oroszokkal való tárgyalásokat lefolytatta.

Schweidel József Pöltenberg ezredtársa volt a Sándor huszároknál. Az aradi fogság viszontagságairól az ő leírása alapján értesülünk.

Török Ignác mérnökkari akadémiát végzett, az erődítés tanára volt, s ezt a tudását kamatoztatta a harcok idején.

Vécsey Károly, akit utolsónak hagytak a kivégzendők közül, s neki már nem volt kitől elköszönnie, így az előtte kivégzett Damjanich kezét csókolta meg.

A pesti haditörvényszék áldozatai között találjuk Szacs vay Imrét, Nagyvárad első népképviselőjét. Világos után Talpason rejtőzködött, de rejtékhelyét felfedezték, Pestre hurcolták, s ott október 24-én kivégezték. Bűne az volt, hogy az Országgyűlés jegyzőjeként ő olvasta fel a Függetlenségi Nyilatkozatot. Kötél általi halálra ítélték Bémer László váradi katolikus püspököt is, de Haynau az ő halálos ítéletét húszévi várfogságra változtatta.

1848 vértanúinak megítélése azonban sajnálatos módon nem tud egységes lenni a Kárpát-medence népei között. A

magyar szabadságharc fejlődése egy ponttól sajnos külön úton haladt a törvényes magyar kormány és az akkori bécsi hatalom által izzított hazai nemzetiségek egy töredéke számára. Az első igazán komoly történelmi traumája volt ez a magyarságnak saját hazáján belül. Pedig 1848/49 törvényei az egész Szent István-i haza számára kívánták a felemelkedést, valamennyi lakója számára meghozták volna a várva várt társadalmi modernizációt, a nagyobb társadalmi mobilitást, az akkor modernnek számító európai állammodell érvényesülését. És – sikere esetén – a magyar állam függetlenedési folyamata elvezethetett volna az autonómiáig, a népek és nemzetek belső önállóságáig a magyar hazában. Kossuth elképzelései között már ebben az évszázadban felbukkannak annak az eszmének a csírái, amely ma jól kidolgozott modellek szerint működik szerte Európában, az autonómia eszméinek csírái. A nemzetek önrendelkezése elvének megfogalmazása, a Duna-völgy népeinek összefogása (amely később is felbukkan történelmünkben) erre az időszakra keletkeztethető. Bizony, a modern magyar állam születésével egy időben a modern és haladó nemzetfelfogás is megjelent politikai gyakorlatunkban.

Tisztelt ünneplő Közönség! Ma mi magyarok sem kérünk mást, amikor a magyar nép számára elsősorban kulturális és identitásbeli önrendelkezést kérünk a Kárpát-medencében, mint amit kértek és hangoztattak, 1848 után is majd fél évszázadon át a történelmi Magyarország nemzetiségei, s ami – számunkra tragikus módon – az első világháború végzetével teljesedett be. Mi, magyarok, az Európai Unióba tartó nemzetként, nem követeljük államhatárok megváltoztatását, nem követeljük erőszakkal az impériumváltást. Másfajta szellemiségről szól ugyanis a XXI. század, és mi megértettük ennek a másféle gondolkodásmódnak az üzenetét. De az ún. „minimum programot” – már csak egészséges önértékelésünk és életerőnk bizonyítására is – igenis, követelnünk

kell. Követelnünk kell a Felvidéken, a Délvidéken, Erdélyben és itt, a Partiumban is, és Kárpátalján.

S mit tartalmazzon ez a minimum program? Ez az újfajta „kiegyezés”, ezúttal a magyarok és más népek között, a közös történelmi élőhelyünkön? Nos, elsősorban is kulturális önrendelkezést a magyar közösségeknek, felsőfokú magyar nyelvű iskolahálózattal, amely versenyképes, világszínvonalú tudást biztosít a határon túli magyar közösségeknek, anyanyelven. Azután: jogot a szülőföld felvirágoztatásához, jogot az államuknak befizetett adók tisztességes visszaforgatásához szűkebb régiójukba. Jogot a magyar állami segítség befogadásához, mindenütt, ahol a magyar állam segíteni kíván. Jogot a státustörvény alkalmazásához, jogot a kettős állampolgársághoz, a magyar útlevelel és szlovák, román, szerb személyazonosító igazolvány egyidejű, bántódás nélküli viseléséhez. Mit is akarunk ma, kedves ünneplők? Összegezve a fentieket: autonómiát akarunk, és támogatjuk a határon túli magyarok kettős állampolgárságát. Kívánjuk és támogatjuk a nemzet határok felett történő békés újraegyesítését, amely megkezdődött az Antall-, majd nagy erővel folytatódott az Orbán-kormány idején, s amely legális törekvéseket a magyarországi posztkommunista párt, az MSZP és az SZDSZ finoman szólva „nem európai megoldásnak” minősített. Ha a ma oly sűrűn váltakozó magyarországi „baloldali” miniszterelnökök közül egyesek – PR-fogásból – a nemzet miniszterelnökének is aposztrofálják magukat, ne feledjük, hogy a státustörvény elfogadásakor, az Orbán-kormány küzdelmei közepette bizony ezek a baloldali és liberális „urak” pápábbak voltak a pápánál, siettek előre elítélni odahaza és külföldön a magyar kormány törekvéseit, megelőzve mind még a szomszédos államok nacionalista pártjainak tiltakozását is.

De hadd mondjam azt, tisztelt egybegyűltek, hogy mi mindezzel: ne is törődjünk igazán. Ne törődjünk a szélkakasok, nemzetietlen elemek, a kozmopoliták, az elvtelen

megalkuvók korszakával. Mert ahogy Wass Albert mondta: az idők járása változó, a csillagok tengelyét odafenn már olajozzák. Változások lesznek, hölgyeim és uraim, változások, melyek a Kárpát-medence országainak európai integrációjával máris elindultak, visszafordíthatatlanul. Csak mi – napi gondjaink közepette – nem vagyunk képesek mindig történelmi távlatból látni e változásokat és jelentőségüket. Mert Magyarország ma jó eséllyel léphet fel védhatalmi szerepben a magyar érdekek mellett akár a legmagasabb európai fórumokon, ahogy azt meg is tették a magyar euróképviselek Brüsszelben és Strassburgban. Megteremtődött annak az esélye, hogy kilépjünk az első világháború óta bennünket sújtó „bűnös nemzet” sötét árnyékából, megadatott a gyarapodás lehetősége – tudásban, létszámban, intézményrendszerben. Újra elfoglalhatjuk helyünket - egyelőre még csak Magyarország és a Felvidék, reméljük, nemsokára Erdély és Partium is – az európai történelem főszínpadán, ahol nagymértékben, a mostani nemzedék által nem hitt és nem remélt mértékben és módon szólhatunk bele sorunk alakulásába. Hölgyeim és uraim, ez a cselekvés időszaka. Az ideiglenesen felettünk regnáló posztkommunista árnyak létezése már csupán kérészerű. Pontosan olyan mint minden árnyék, amely megszűnik, ha a világosság fénye vetül rájuk.

A munka, az építkezés, a szabadság, a nemzeti öntudat, az európai tudat világosságának és biztonságának fénye. Azé a biztonságé, melyet így jellemzett alkotásában a költő, Áprily Lajos: „hol a sötétség tenger-árja ellen ragyogó gátat épített a szellem”. Méltó helyen és a korábbi évtizedeknél mérhetetlenül védettebb és méltóbb körülmények között foghatunk hozzá mindannak a kiépítéséhez, ami megillet bennünket, emberi és nemzeti jogalapon, szülőföldünkön, bárhol is legyen az Közép-Európában, bármely országban, a Kárpát-medencében.

A feladat tehát, kedves magyar és nem magyar barátaim: az összefogás, az építkezés, a fejlődés, önmagunk és történelmünk büszke vállalása, még akkor is, ha annak múltbéli lapjait mai napig némileg különbözőképpen értelmezzük is. Menjünk tovább a régi-új úton, melyre ráléptünk az 1989/90-es rendszerváltozás pillanatában. Menjünk végig az úton, töltsük be szerepünket és történelmi küldetésünket a Hazában! Fordítsuk a gyászt emlékezésre és tanulásra, építsünk boldog, szabad, büszke jövőt a szomorúságból. Erre biztom mindannyiunkat, köszönöm, hogy meghallgattak!

(Elhangzott Nagyváradon, 2004. október 5.)

ISTVÁN, MINDEN MAGYAROK KIRÁLYA

A magyar állam alapításának ünnepén, augusztus 20-án első, államalapító királyunkra emlékezünk. Arra a személyiségre, akire minden magyar nagy tisztelettel emlékezik és néz fel. Arra az emberre emlékezünk, akit – az egyetemes egyház-történetben egyedülálló módon – mind a nyugati római egyház, mind pedig a keleti ortodoxia (görög-keleti) szentként tisztel.

Ám talán az is észrevehető ilyenkor, hogy sok az üres emlékezés. Sok a gyakran unalomig ismételt megemlékezés, ám az alapok elvesznek, elfelejtődnek. Annyi mindent belemagyaráztak már István életművébe (lásd a kommunizmus álságos gyakorlatát az államalapítás ünnepének kiüresítésére vonatkozóan), hogy nagyon nehéz hiteles szavakkal, igaz módon emlékezni! De mindenkori feladatunk évről évre, hogy újra megpróbáljunk az alapokig lehatolni, hogy újra és újra megpróbáljuk a lényegét, a fontosat, az igazat megragadni István király életművében.

Most így próbálom – röviden – ismét megfogalmazni önmagunk számára István király életének, művének fundamentális jelentőségét és megtalálni arra a kérdésre a választ: hogyan, milyen titokzatos erővel tudta István király felismerni és betölteni hivatását a számára adatott időben a magyarság körében?

1. Először is István Isten embere volt. Ő úgy fogta fel politikai küldetését, hogy az misszió. Hivatás a szó legszorosabb értelmében. Nem maga választotta szórakozás. Nem a hatalom megragadása azért, hogy idejét jól töltsse, vadászgasson, gazdag legyen, lógathassa a lábát, kényúrként embereket megalázhasson. Isten választott embere volt, amely isteni hívást ő meg is hallott, és amelyre mindig figyelt. Követte és követni akarta mindig az Isten által

mutatott utat. „Nincs más út, csak az Isten útja!” – vallja minden magyarok királya az István, a király mára már klasszikussá lett nagy rockoperában. Nincs más út. Nincs más út a személyes életünk, a családi életünk, a településeink és az egész nemzet számára, csak az élő Isten útja, akarata, vezetése, parancsa. Az Isten útja a megmaradásnak, az életnek, a jövőnek az útja. Azért beszélhetünk István királyról úgy, hogy ő adott a magyarságnak megmaradást, jövőt, mert ő csak felismerte az Isten akaratát, az Isten útját. Vállalta azt, hogy ő Isten embere.

2. Másodszor István király a hitnek az embere. Nemcsak egy egyszeri döntés volt számára az, hogy ő az Isten embere. Ezt ő meg is élte. Naponta. Élő hitű ember volt. Élő hitű ember volt saját életében: személyes döntéseiben, értelmében-érzelmeiben, testben-lélekben egyaránt. Élő hitű ember volt családi életében: feleségével való kapcsolatában, gyermekéért érzett felelősségében, nevelésében. Élő hitű ember volt a politikai életben is: ha kellett, határozottsággal és vasszigorral, ha kellett, szelídséggel, de mindig következetesen és jó lelkiismerettel. Mindez abból fakadhatott, hogy ő a hitnek az embere volt. Állandó kapcsolatot keresve Istennel. Újra és újra odaállt Istene elé: ha nagy döntések előtt állt, ha bűneit, belső és külső konfliktusait vitte Isten színe elé, ha a múlt és a jövő terheit hordozta, akkor Istenhez tért mindig. A hit embereként.

3. S végül Isten embereként, a hit embereként a magyarság embere maradt. Ő azt a hívást hallotta meg Istentől, hogy ott és akkor kell Isten emberévé lennie. Nem valahol a levegőben lógva, csak „papolva”, felelőtlenül, tengve-lengve, senkihez és semmihez nem kötődve, „üres” evangéliumot hirdetve élte meg hitét. Tudta, megértette, hogy küldetése a magyarsághoz szól. Hogy az evangéliumot akkor és ott kell megélnie, hitelesen kell megélnie és úgy, hogy az evangélium a magyarság számára az „életnek kenyere” legyen. Küldetése nem úgy általában szól, hanem konkrétan

a magyarság megmaradása és jövődje ügyében. Tudta és egyre jobban értette, hogy a magyarság életének, megmaradásának, jövőjének egyetlen záloga van: az evangélium, az életnek kenyere, Jézus Krisztus.

Nos. István így lett örök érvényű módon minden magyarok királyává. Függetlenül attól, hogy milyen politikai rendszer jött vagy hogyan akarták alakítani egyesek az emberek „agyát”, gondolatait, és függetlenül attól is, hogy egyesek mit hazudtak össze István királyról, az egyházakról, a Bibliáról és a hitről.

István király – számunkra református keresztyének számára is – azért a magyarság vezérlő csillaga, mert döntéseit mindig Isten színe előtti felelősséggel, erkölcsi alapon, belső-hitbéli tusakodások közepette hozta meg, amelyet az azóta eltelt ezer esztendő fényesen igazolt. István, minden magyarok királya Istennek az embere, a hitnek az embere és a magyarság embere volt és a ma is példát állít elénk. Csak úgy maradhatunk meg, csak úgy élhetünk normális emberi életet, ha mi is, ma is vállaljuk e hármas egységet: Istennek – a hitnek – a magyarságnak emberei legyünk.

S akkor megmaradhatunk... Európában is...

Sőt... Mi adhatunk életet Európának...

(Megjelent a Csurgói Harangszóban, 2003. augusztus 20.)

BETHLEN GÁBOR, A REFORMÁTUS FEJEDELEM

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Bethlen Gábornak, a református fejedelemnek élete, öröksége, életműve nemzeti és európai érték. A sanyarú sorsú és összeomlott Erdélyországot tizenhat esztendeig tartó uralkodása alatt valóban „tündérkertté” változtatta és Európa egyik legfontosabb politikai személyiségévé nőtt.

Bizton állíthatjuk, hogy Bethlen Gábor egészen új korszakot nyitott Erdély és nemcsak Erdély, hanem az egész magyarság történelmében. A két veszedelmes birodalom – a török és a Habsburg – között biztosította Erdély függetlenségét. Ám eközben soha nem adta fel nagy álmát: a három részre szakadt hazának végleges egyesítését.

Halálakor egy erős, gazdag, közigazgatásában és kultúrájában jól szervezett országot hagyott maga után. Az egykorú ének így siratta a Nagy Fejedelmet:

*„Elesék csillaga
Nagy erős kővára
Az magyar nemzetnek
Kiben mint kőfalban
Nagy erős bástyában
Úgy bíztunk vala ennek...
Az szegény községnek
Robotos népeknek
Kegyes vidámítója
Az ekkléziáknak
Egyházi szolgálóknak
Egyetlenegy dajkája.
Rongyos skóláinknak
Tanuló ifjaknak
Kegyelmes patrónusa...*

*Elménkben viseljük
Nevit emlegessük
Legyen áldásban nálunk
Híriről, nevéről
Gondviseléséről
Mi el ne felejtkezzünk!”*

Vajon a magyar nemzet emlékezete ezt a sirató verset igazolta-e? Nem inkább a kollektív felejtés volt-e a jellemző az elmúlt évtizedek során Bethlen Gábor vonatkozásában is? De itt és most ilyen szép számmal egybegyülekeztünk, hogy Bethlen Gáborra emlékezzünk és emlékezetének kopjafát szenteljünk!

1. Bethlen Gábor élő hitű, református keresztyén ember volt.

Az ő életében hit és erkölcs, erkölcs és hit egygé fonódott. Ami annyit jelent, hogy volt erős erkölcsi tartása. Úgy szoktam fogalmazni Vele kapcsolatban, hogy hiteles szó és hiteles cselekvés az ő életében tökéletes harmóniában állt egymással! Ebből az élő, református, keresztyén hitéből következett egész élete, sorsa, politikája, társadalom- és kultúrpolitikája egyaránt.

Keserői Dajka János egy levélben így ír róla: „Az mi dicsőséges fejedelmünk igazi keresztyén. A jó és keresztyén fejedelemnek leginkább két dologban kell foglalatoskodnia: Isten dicsőségének előmozdításában s az ország jólétének növelésében, békében és nyugalomban való megőrzésében. Őnagysága pedig midőn átvette az ország gyeplőit, Isten dicsőségének előmozdításában intézkedett.” A róla fennmaradt hiteles hagyomány szerint 29-szer olvasta el a Szentírást. Azt vitte magával a csatákba is. Azaz napi olvasmánya, napi lelki eledele, tápláléka volt az Isten Igéje, a Biblia! A lelkészeket, sőt a papokat is, tehát minden felekezet lelkészeit megnemesítette, nemesi kiváltságokkal ruházta fel őket. Ezzel az intézkedésével gyarapította az erdélyi értelmiség számát, ugyanakkor perspektívát és stabil egzisz-

tenciát adott az addig létbizonytalanságban élő lelkészeknek és családjaiknak.

Református keresztyén hitének leglényegesebb cölöpei a következők voltak:

- Isten kiválasztó és gondviselő kegyelmében való bizonyosság,
- a hála és alázat mint erkölcsi-politikai etikai kategória,
- bátor és élő reménység,
- az elrendelt életútban való feltétlen és rendíthetetlen hit.

2. Bethlen Gábor tudta, hogy a hatalom nem önmagáért adatik!

Tudta és ebben az ismeretben is élt, hogy a hatalom sáfárságra, szolgálatra és küldetésre adatik! Ez a hit, ez az ismeret és tudás határozta meg bel- és külpolitikáját, társadalom-, kultúr- és gazdaságpolitikáját. Ezen belül meghatározó eszme volt számára Erdély három nemzete (magyarok, székelyek és szászok) közötti unió megteremtése. Az egymásért és egymással való közösség- és sorsvállalás létrehozása. Így ír erről gyönyörűen 1614. január 13-án keltezett levelében: „Mi az Úr Istent és magunk jó lelkiismeretét hívjuk bizonságul, hogy nem különben igyekeznék őrizni az kegyelmetek javát és megmaradását tehetségünk szerint mint szintén a magunkét és ezen édes hazánkét, melyben lakunk, nem különben őrizzük az szent békességet, mint az saját szemünk fényét.”

Határozott alapelve volt, amit erőteljesen képviselt és érvényesített, hogy a közösségi érdekeket mindenki helyezze a személyi érdekek fölé! Ezzel – szintén hitéből fakadóan – a különböző egyéni érdekek, érdekérvényesítési próbálkozások elé gátat vetett és egyértelműen, illetve következetesen a közjó ügyét és a közjó előmozdításának eszméjét állította, mint mércét! Talán nem is olyan elfelejtendő eszme ez a bethleni gondolat. Ma is, a mai magyar és európai politika

számára egyértelmű és világos, követendő és követhető mércét állít!

A gazdasági életet tudatos, koncepciózus politikával és intézkedésekkel javította meg, amelyek szintén kálvini hitéből és elveiből következtek. A közigazgatás és adórendszer átszervezésével erős államot teremtett, az állami jövedelmeket határozottan és pontosan beszedte. Ám támogatta a kézműipart, a bányászatot, a kereskedelmet, az állami monopóliumokat megerősítette. Komoly, ütőképes hadsereget hozott létre.

3. Bethlen Gábor rendkívül sokat tett a nemzeti kultúráért, a magyar művelődésért. Hogy csak néhányat megemlítsék:

- szellemi központokat hozott létre,
- főiskolát létesített, nagyon sok iskola megindítását támogatta,
- felkarolta a tudományt, tudósokat hozatott Erdélybe,
- ösztöndíjrendszert létesített a tehetséges és szegény diákok számára
- támogatta e diákok külföldi tanulmányait,
- segítette a könyvkiadást, a bibliafordítást és -kiadást,
- türelmes valláspolitikát folytatott ökumenikus szellemisségben,
- segítette és támogatta a más nyelvekre történő bibliafordításokat,
- elősegített az Erdélyben élő nemzetiségeknek saját nyelvű könyvkiadását.

Bethlen Gábor, a református fejedelem 1629. november 15-én halt meg. A végső percekben is mellette álló Kemény János leírása sokatmondó életének utolsó perceiről és mozzanatairól:

„a vég küszöbén pedig már alig szólhatván, kére tentát, papirosát, pennát, amelyeket eliben adván, íra két rendet szépen, és elfordulván abban hagyá... az írás pedig ezen szókkal vala, kinél többet sem írt, sem szólott annakutána

szegény... Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk? Senki nincsen bizonyára, bizonyára nincsen.”

Ma azért vagyunk együtt, hogy Bethlen Gábort, a tündérvár fejedelmét „elménkben viseljük, nevének emlegessük, legyen áldásban nálunk, híriről, nevééről, gondviseléséről mi el ne felejtsük!” A Bethlen Gábor által teremtett „Tündérvárban” újra jó volt magyarnak lenni! Ma ez újra lehetőségként, feladatként és hivatásként áll előttünk az Európai Unióhoz való csatlakozásunk idején: legyen újra jó dolog magyarnak lenni! Vállaljuk magyarságunkat, és ha kell, hozunk áldozatot érte! Ebben a hivatásunkban Bethlen Gábor személyes élete, fejedelmi és politikusi magatartása tükör és követendő példa mindannyiunk számára.

Bethlen Gábor örök érvényű, mozgósító gondolataival fejezem be előadásom és megemlékezésem: „Úgy cselekedjünk, hogy megmaradjunk: erdélyi magyarokul, ősi nyelvünkben és vallásunkban, gyermekeink fényes tekintetében és a szülőföldhöz való ragaszkodásunkban!”

Ez a bethleni felszólítás és útmutatás minden magyar nemzedék számára örök felszólítás, útmutatás és bátorítás marad! Legyen mindez számunkra is felszólítás, útmutatás és bátorítás! Köszönöm türelmes figyelmüket!

(Elhangzott a Bethlen Gábor-émlékünnepségen
Nagyatádon, 2003. május 10.)

„AZ EMLÉKEZET MEGNYERI CSATÁJÁT A SEMMI ELLEN”

Tisztelt megemlékezésre Egybegyűltek! Kedves Barátaim!
Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc nem pusztán szabadságharc volt, mint az előző századok szabadságharcai. Ez a harc és küzdelem egy totális rendszer elleni harc és küzdelem is volt! Ezért kell különös súllyal emlékeznünk és emlékeztetnünk!

Tzvetan Todorov: Az emlékezet visszásságai című írásában írja: „Az élet vereséget szenved a haláltól, DE az emlékezet megnyeri csatáját a semmi ellen.” Az emlékezet mindig győz, mindig megnyeri csatáját az elhallgatás kényszere ellen is!!

Ebben az évben jelent meg francia, lengyel és cseh történészek tollából A kommunizmus fekete könyve című megrendítő és grandiózus monográfia. Jellemző a könyv alcíme: bűntény, terror, megtorlás.

E totális rendszert a bűntény, terror és megtorlás hármas megfogalmazással lehet leírunk! A könyv végén idézik Lenint, a kommunizmus totális rendszerének szimbolikus alakját: „Történelmi jelentőségű, elképesztő feladatot hajtott végre a mi nemzedékünk. Majd megértik és megbocsátják a mi életünk körülmények diktálta kegyetlenségét! Mindent megértenek, mindent!”

Igen, mindent érteni kezdünk, ha nem is abban az értelemben, ahogyan Vlagyimir Iljics Uljanov gondolta. Mi maradt mára ebből a „történelmi jelentőségű, elképesztő feladatból? Nem valami délibábos szocializmus építés, hanem egy roppant tragédia, amely továbbra is ránehezedik százmilliók életére, és rá fogja nyomni a bélyegét a harmadik évezred elejére!” Nyilvánvalóvá lett az embertelenség teljes diadala idején, hogy minden ostoba, hasztalan, jelentéktelen és jövőtlen, amit az erőszak hozott létre. Minden ostoba és hasztalan, ami embertelen!

Francois Furet: Egy illúzió múltja (Esszé a 20. század kommunista ideológiájáról) című kordokumentumában így ír: „A félelem hangzása a terror!” „A széthullás órájában a Szovjet birodalom kivételes képet nyújt: úgy volt világhatalom, hogy közben nem testesített meg semmiféle civilizációt.” „A kommunizmus a semmiben végzi” – MERT ILLÚZIÓ!!!

Mindezek miatt és mindezek után nekünk úgy kell emlékeznünk október 23-án, hogy lássuk és láttassuk utódainkkal azt, hogy az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc nemcsak a magyar szabadság ügyét képviselte. Hanem egyetemes értékeket, egyetemes civilizációs üzenetet is képviselt. Egyszerre volt a jelen e forradalmi robbanásban a spontán, direkt magyar jajdulás, kiáltás és az egyetemes igényű, a kommunista totális rendszer embertelenségeivel szembeni végső tiltakozás. A tiszta, természetes szívdobbanás a magyarságért és az emberiségért. Az aggodalom és a felelősség nemzetért és világért!

Lássunk és láttassunk végre tisztán!

Ma, 2000-ben már nem lehet kozmetikázni, letagadni az 1956-os eseményeket és az azt követő szörnyű megtorlásokat. Ma már nem lehet szépíteni és finoman kikerülni a kommunizmus 20. századi szörnyű pusztítását, rengeteg tisztességes, becsületes magyar embernek és családnak tönkretételét, szadista megkínzását és gyalázatos elpusztítását, csak a történések által dokumentált tények alapján ebben a három szörnyű kifejezésben lehet összefoglalni: bűntény, terror és megtorlás!

Ezért a magyar Dávid nemcsak saját szabadságáért küzdött hőiesen és példaadóan 1956 októberében a pogány-szovjet Góliáttal szemben, hanem az egyetemes emberi civilizációért, az emberségért és a világért!

A dávidi parittyá legyőzte a góliáti teljes harci fegyverzetet, ám mégis ideiglenesen elbukott. DE újra emberré és magyarrá tett bennünket. Újra felemelt tekintetűvé és büszkévé tett bennünket.

Olyan sebet ejtett az orosz medvéen, amelyet az nem tudott kivédeni. Mára elvérzett! „Lehet-e az ember ember és magyar?” – kérdezte egykor Ady Endre. 1956 októbere óta örömmel és büszkén mondhatjuk: „emberek vagyunk, újra magyarok!” (Dutka Ákos) 1956 októberének pesti srácai, az egyetemisták, a munkások, vidékiek, értelmiségiek és az eggyé váló nemzet, az áldozatok, a börtönt és meghurcoltatást, mellőzöttséget elszenvedők újra emberré és újra magyarrá tettek bennünket.

„Magyarnak lenni vállalás!” – mondta egykor Illyés Gyula. Ez ma is igaz, de tegyük hozzá: magyarnak lenni 1956 óta az 56-os forradalom és szabadságharc vállalását is jelenti. Van, amiben lehet és kell egy nép életében a jövő érdekében kompromisszumokat kötni, de 1956 októberének magyar és egyetemes értékei, nemzeti és emberi üzenete tekintetében nincs erre lehetőség. Magyarnak lenni vállalás kérdése, magyarnak lenni 1956 vállalását jelenti. A magyar jövő egyik előképe és múlhatatlan fundamentuma 1956 magyar és egyetemes öröksége!

A már idézett Francois Furet ezt mondja: „Lenin után nem marad örökség” – legfeljebb még néhány utcanévtábla. A kommunizmus eltűnt és örökség helyett lepusztított világot, lepusztított lelkeket hagyott! 1956-nak mostanra van öröksége, vannak az utódnemzedék számára felelősséget adó értékei és nemzeti, emberi üzenetei, melyet ébren kell tartanunk! Ébren kell tartanunk, ébresztenünk kell a lángot a hétköznapiak sodró munkálkodása és nehéz gondjai, problémái között és ébresztenünk kell az ünnepek felemelő, emlékeztető pillanataiban.

Ébren kell tartanunk a magyar szabadság, a magyar szabadság rendjének 56-os örökségét és értékét! S ébren kell tartanunk 1956 egyetemes örökséget, azt, hogy soha többé nem engedhetjük ordas eszmék, embertelen-állati indulatok és felelőtlen-lélektelen gyűlöleterők hatalmát s intézményszerűsülését, mert annak büntény, terror és megtorlás, az

emberi civilizáció megsemmisülése lesz a következménye.
1956 októberének ez az üzenete a következő, a 3. évezred-
re készülő magyarság és a világ számára.

Őrizzük ezt az örök üzenetet és örökséget!

(Elhangzott a csurgói Csokonai Vitéz Mihály Közösségi Házban,

2000. október 23.)

„TESTI ÉS LELKI KENYÉR”

Tisztelt Ünneplő Gyülekezet! Kedves Csurgóiak!
Már 20 éve, hogy minden évben együtt itt összegyűlünk Csurgó belvárosában emlékezni és ünnepelni, azokra az emberekre, akik bölcsessége és állhatatossága miatt ma is itt lehetünk keresztyénként és magyarként a Kárpát-medencében.

Engedjék meg, hogy a mostani ünnepségünkön egy mindig aktuális könyvet a Szentírást, annak is Máté evangéliumából való részét idézzem: *„Aki hallgatja szavamat, és tettekre is váltja, az okos emberhez hasonlít, aki sziklára építette a házát. Szakadt a zápor, ömlött az ár, süvített a szél, és nekizúdult a háznak, de nem dőlt össze, mert szikla volt az alapja. Aki hallgatja ugyan tanításomat, de nem váltja tettekre, a balga emberhez hasonlít, aki házát homokra építette. Szakadt a zápor, ömlött az ár, süvített a szél, és nekizúdult a háznak. Az összedőlt és rombalmazzá vált.”*

Szent István király hasonlított az Ige előbb idézett részében szereplő bölcs emberhez és sziklára építette a magyar nemzet katedrálisát és tudta, hogy olyan örökséget hagy utódjaira, hogy jöhet az ár és süvítet a szél, de a keresztyénség fundamentumára épített Ház állni fog a zivatáros századokban is. Ahhoz viszont, hogy ez a Ház már ezer éve itt és még ezer évig itt álljon, szükség volt a múltbeli méltó utódokra, Imre hercegre, László királyra, az erdélyi fejedelmekre, Bethlen Gáborra és Bocskai Istvánra, a Rákócziakra és minden nemzetéért tenni akaró emberre, és szükség van a jelenben is minden magyar ember állhatatos, e katedrális építő munkájára. Szükség van minden csurgói polgárra is.

És mik azok az értékek, amikre mindannyian támaszkodhatunk? Ebben is István király példája kiváló útmutató

számunkra, ő mindent megtett, hogy a testi mellett a lelki kenyere is meglegyen a nemzetnek és minden tíz falu épített a templomot, hisz tudta, hogy rombolással nem lehet előre menni, hanem a keresztyén és a nemzeti érzés egységét kell elültetni mindenki szívében, és ezt csak úgy lehet, ha kőben és lélekben egyaránt gyarapszik az ország.

Viszont ehhez a munkához nem lettek volna elegek csak az ország vezetői, hisz a tenger is sok cseppből áll és nagy dolog mindig sok kis dolog együttállásából történik és mindig akkor gyarapodott az ország, amikor volt összefogás, amikor az emberek fontosnak érezték munkájukat és mindenki tudta, hogy szükséges és értelmes munkát végez a nemzet érdekében. Most egy olyan korszakot kezdhetünk, amikor minden újra a helyére kerül és mindenki megtalálhatja a helyét a nemzetépítő munkában, a csurgói vállalkozó a kis üzlete felvirágoztatásával, a csurgói vagy épp szatmári, bácskai gazda a keze munkája gyümölcsében. Ez a korszak a nemzeti együttműködés korszaka, és az elmúlt 3 hónapban hozott törvények után büszkén mondhatom, úgys mint képviselő és úgy is mint a Magyar Köztársaság kormányának tagja, sikerült elindítanunk ezt a korszakot, és ez a korszak a valódi értékek talapzatán áll. Igazán felemelő pillanat, a Nemzeti Összetartozás Törvényének meghozatala, ami egy új korszak kezdete volt, hiszen visszatérve a sokak által sutba vágott értékekhez, végre egy magyar jogszabály úgy kezdődik, hogy kinyilvánítja: Isten a történelem Ura!

És ha tudjuk az értékeinket, együtt tud lenni és egy nyelvet tud beszélni az Ország, együtt tudunk igent mondani egymásra és a közös munkára és egy új országépítésbe kezdhetünk, aminek az alapja a becsületesség, a munka megbecsültsége, a helyes értékek és az ezt képviselő közösségek, főként a történelmi egyházak megbecsülése, akkor jó itt lenné és jó, jó törvényeket hozni mindannyiunk javára. Nagy öröm, hogy végre reménységben ünnepeljük ezen ünnepet, ránk fért már egy ilyen Szent István ünnep, és remélem, hogy

jövőre már úgy ünneplünk, hogy a Haza egy olyan írott talapzaton áll, amiben ki vannak fejtve keresztyén és nemzeti értékeink. Ez a talapzat lehet az új alkotmány.

A végén engedjenek meg egy személyes mondatot, most úgy beszélek Önök előtt sok év után először, hogy nem vagyok e város polgármestere, hisz más munka várt rám ezen országépítésben, de nagyon jól esik az Önök szeretete és támogatása, hisz e nélkül, az otthon támogatása nélkül nem tudnám ellátni új feladataimat. Önök mindig számíthatnak rám, és mindig számítok tanácsaikra, örülök, hogy Önökhöz tartozom és csurgói lehetek.

Köszönöm, hogy meghallgattak és mindenkinek áldott, lelki élményekben gazdag ünneplést kívánok!

(Elhangzott Csurgón, 2010. augusztus 20.)

NEMZETI TAVASZ

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Tisztelt Ünneplő Polgárok! Széchenyi István, a legnagyobb magyar 1848 áprilisában a Pesti Hírlap hasábjain ezt a sokat ígérő lelkes megállapítást teszi: *„S lám, szorosan alkotmányos formákban mozogva, miután minden pártviszály megszűnt, s magyar őszintén szorítja a magyarnak kezét, rövid idő alatt mily óriási léptekkel haladunk legtökéletesebb kifejlésünk felé.”*

Valóban, azokban a hetekben úgy tűnt, hogy minden szavát igazolja az élet és óriási léptekkel haladt előre a nemzet. Gondoljunk csak arra, hogy 1848 tavaszán három hét alatt alkották meg azokat a törvényeket, amelyek a polgári Magyarország megszületését tették lehetővé. Az akkor és ott megszületett törvények a későbbi évtizedekben is, de még a II. Világháborút követően, 1956-ban sőt, 1989-ben is iránytűként szolgálták a nemzetet és befolyásolták a kor nagyjainak gondolkodását.

Ehhez azonban megelőzően szükség volt a több évtizedes *Reformkorra* és szükség volt arra a *Forradalomra*, amely győzedelmesen, egy nap alatt, március 15-én lezajlott és utat nyitott egy új Magyarország alkotmányos, törvényes rendje munkálatainak megkezdéséhez. Az alkotmányosság és a törvényesség a történelem tanúsága és tanulsága szerint időről időre oly módon deformálódik, amelyből csak a reformok felemelő korszakain és a forradalmak nagy, megrendítő tettein keresztül vezet az út az új alkotmányosságig, az új törvényességig, az új élhető országig.

A legnagyobb magyar sajnos ma nem írhatta volna magasztos szavait a *pártviszály megszűnéséről és arról, hogy őszintén szorítja a magyar a magyarnak a kezét*. Itt még nem tartunk. De hiszük, hogy mi is a reformok korába léptünk és valljuk azt is, hogy az alkotmányozáshoz, az új

törvényes és sikeres Magyarországhoz a szükséges forradalom is megtörtént. Ez utóbbinak két lépése volt. Az egyik a tavaszi választásokkor, a másik az őszi választásokkor történt. Hisszük, hogy ezekre építhetjük a most is szükséges és éppen zajló alkotmányozást, a törvényességnek, a rendnek, a méltóságnak és az ígéretességnek az újraépítését.

De térjünk vissza még az 1848-as forradalomhoz, amely nemzetünk számára minden idők forradalmi őstípusa lett és marad. Nem változtat ezen az sem, hogy másfél év múlva elbukott. Küldetését így is betöltötte. Szívét többször is ki akarták tépni: a Szabadságharc után megtorlásokkal, a Kiegyezés után megalázó kompromisszumokkal, 1948 után – a képmutató centenáriumi ünnepeket követően – pedig korlátozásokkal, tiltásokkal, rendőri atrocitásokkal. Ez a szándék azonban nem sikerült. A kokárdák mindig előkerültek. Akkor is, ha gumibot járt érte a kommunizmusban, vagy leköpdösés például a 2002-es választási küzdelmekben.

S most – huszonegy esztendővel a sok szempontból visszafogott, korlátozott, eltévesztett, elrabolt rendszerváltozás után – ismét forradalomra volt szükség, amely minden fanyalgás, gúnyolódás vagy tiltakozás ellenére forradalom volt a javából. A múlt évben nemzetünk választópolgárainak elsöprő többsége *radikálisan újat és jobbat* akart, tehát forradalmat akart a tespedésből, kifosztottságból és a megaláztatásból. Néhány éve áldozatot, sőt véráldozatot is vállalt ezért az 56-os forradalom 50 éves évfordulója kapcsán, amikor ezt a radikális jobbító szándékot és ennek megnyilvánulásait újra szó szerint vérbe, megtorlásba fojtották. Ez az áldozatkészség is benne volt abban a választási sikerben, amely forradalmian *újat és jobbat akart* és hisszük hozott is. Nem névés személycseréket akartunk, hanem szemlélet- és cselekvésváltást politikában, gazdaságban, kultúrában egyaránt. Most ennek a váagnak és tettnek a forradalmiságán – amelyen mások gúnyolódnak vagy sápadoznak és gyűlölködnek – nekünk alkotmányozó, nemzetépítő, törvényhozó és

végrehajtó munkát kell végeznünk.

Ebben a munkában köszöntött ránk az 1848-as forradalom és számunkra minden idők forradalmiságának 163. évfordulója. Jöttünk tehát forradalmat ünnepelni. Az 1848-ast, a megelőzőeket, a következőket és nem utolsó sorban a tavalyit is. Akkor lesz boldog ez a nemzet, ha ebbe a forradalmi vágyba és ebbe a forradalmi készségbe nem belefárad, hanem ezt a törvényes és ígéretes hétköznapi életbe fordítja. Hiszem, hogy a feltételek adva vannak: reformok napjait éljük egy forradalmian újat akaró választási siker után.

Tisztelt Ünneplő Polgárok!

Amit Széchenyi tényként állapított meg az *alkotmányos formákról és a magyar kezek magyar kezeket szorító egységről*, az nekünk még feladat. Immáron soha nem látott politikai többség bontakozott ki a szavazófülkékben. Stabil kormányzás, erős szövetség vette a kezébe a sodródó ország kormányát. Azóta folyik a feszes munka, az embert próbára tevő küzdelem. Mi vállaltuk és készen állunk a feladatra: Magyarország megújítására, a magyar nemzet felemelésére.

A törvényhozásban sok-sok mulasztást pótolunk a határon innen és túl élő nemzettársaink javára. Bátor lépéseket tettünk a gazdasági élet megújítására és teszünk a közélet valamint a kommunikáció megtisztulása érdekében is. Tesszük mindezt nem kis hazai és európai liberális ellenszélben. A következő lépés a már többször emlegetett alkotmányozás. Azoknak az elveknek és értékeknek a lefektetése, amely mentén hisszük a nemzet felemelkedését. Ahogyan 1848-ban sem lehetett új kezdet az akkori kor sarkalatos törvényei, az úgynevezett Áprilisi Törvények nélkül, úgy ma sincs e nélkül megújulás, nemzeti felemelkedés. Az Alkotmány a társadalom, a nemzet közös ügye és annak megalkotásában mindenkinek helye van. Fontos cél, hogy az új Alkotmány konszenzus alapján jöjjön létre és ne kínos kompromisszumok árán.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Engedjék meg, hogy egy templom falai között tovább menjek és többet kérjek Önöktől, imádkozzanak és kérjenek áldást Hazánkra, Magyarországra és annak legfőbb törvényhozó hatalmára az Országgyűlésre, annak minden képviselőjére, az ország vezetőire. Imádkozzunk a reformkor egyik legnagyobb alakja, a nemzet költője, Kölcsey Ferenc Himnuszának kezdő szavaival, „Isten áld meg a magyart!” Büszke vagyok arra, hogy képviselőként beteresztője lehetek annak az Alkotmánynak, amely dicső képviselő elődöm ezen szavaival kezdődik és végre évtizedek hiányosságát pótolva olyan Alkotmányt add Magyarországnak, mely összeköti a polgárokat és nem pedig megköti a magyar szellemben lévő energiákat. Engedjék meg, hogy ide hozzam Önök elé a magyar szabadság vágy egyik nagy alakját és a 48-as ifjúság egyik előképét Bethlen Gábor erdélyi fejedelmet: „Úgy cselekedjünk, hogy megmaradjunk: erdélyi magyarokul, ősi nyelvünkben és vallásunkban, gyermekeink fényes tekintetében és a szülőföldhöz való ragaszkodásban.”

Önök itt Tiszalúcon évtizedek óta cselekednek hol elnyomás idején, hol a szabadság levegőjét épp megérezve, hisz ez a közösség itt e csodálatos folyó partján mindig tudta hogy a végvári lét együtt jár a megmaradásért folytatott nemes küzdelemmel, amely alapja a napról napra való békés és egyben ellentmondást nem tűrő építkezés. Ennek a településnek megadatott, hogy olyan szellemi vezetőt kapjon Tóth Albert református lelkipásztor személyében, aki állja a sarat minden időben és támpont lehet ennek a közösségnek. Egyben megragadom az alkalmat, hogy gratuláljak Nagytiszteletű Úrnak a Magyar Köztársaság Lovagkeresztje kitüntetéshez, melyet ma délután vesz át Budapesten Dr. Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettes úrtól és köszönetet mondjak a Magyar Köztársaság Kormánya nevében munkájáért, Isten áldását kérem munkájára, családjára és erre a

gyülekezetre, Isten azon népére, melyet reá bízott és melyet sosem hagy el.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Ünnepi köszöntőmet Széchenyi szavaival kezdtem és beszédem vége felé Kossuth szavait idézem: *„Ez országgyűlésnek hivatása a hazát megmenteni. Oly komoly, oly nagy-szerű hivatás, melynél a nemzet élete, halála percekétől függ. Magyar név becsületét fenntartania; tekintélyét megalapítani, szabadságát és önállóságát megszilárdítania, hogy sem ármány, sem árulás, sem vak szenvedély, sem bódítási vágy, ne merjen hozzányúlni. A nemzet képviselőinek mindenké-
előtt fel kell emelkedniük a körülmények színvonalára.”* Kossuth ezekkel a szavakkal az országgyűléshez szólt. Az országgyűlésnek azonban csak annyiban van értelme, amennyiben az ország, a nemzet egészét szolgálja. Ha azt mondtam az 1848-as tavaszi alkotmányozás és ígéretes kibontakozás kapcsán, hogy ennek előfeltétele volt a Reformkor és a március 15-i forradalom, akkor azt sem feledhetjük el, hogy következménye pedig egy véres szabadságharc lett a magyarellenes erőkkal szemben.

Sajnálatos módon úgy érzem, hogy ez napjainkban sincs másként. A mindenkori Jelasicsok, az aktuális császárok és cárok talpnyalói kívülről és belülről nem tűrik a magyar nemzet felemelkedését. Nem szolgálja érdeküket. Ezért mindennap meg kell vívunk a magunk nemes szabadságharcát. Ezt hívják nemzeti elkötelezettségnek, hazaszeretetnek, áldozatkészségnek, magyar szívnek, magyar tudatnak, magyar érzetnek, magyar öntudatnak és magyar önérzetnek. Ez az, aminek megéléséhez az országgyűlés kevés. Ehhez az egész ország kell. Mindazok, akik ma Kossuthra, Széchenyire, Petőfire hivatkozva ünnepelnek, azoknak ezt a nemes harcot is illendő magukra venni.

Isten adjon erőt és bölcsességet mindnyájunknak, hogy a mi reformjainkat, forradalmunkat, törvényhozásunkat és

mindennapi nemes szolgáló harcainkat áldás és békeség kísérije.

(Elhangzott Tiszalúcon, 2011. március 15.)

*„Úgy cselekedjünk,
hogy
megmaradjunk...”*

VENI CREATOR SPIRITUS SANCTUS.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Testvérek!
Ünneplő Gyülekezet!

„És ne szabjátok magatokat e világhoz, hanem változzatok el a ti elméteknek megújulása által, hogy megvizsgáljátok, mi az Istennek jó, kedves és tökéletes akarata.”

Engedjék meg, hogy e szavakkal, az apostol megújulásra felhívó szavaival köszöntsem a jelenlévőket! Szükség van a megújulásra. A megújulásért kiált az egyes ember, de a megújulásért kiáltanak a közösségek is.

Tisztelt Hölgyeim és Uram! Kedves Testvérek!

Örömmel és szeretettel a szívemben jöttem e mai ünnepi eseményre, a Magyar Evangéliumi – Pünkösdi Világszövetség első találkozásjára! A pünkösdi mozgalmak több mint 100 éves múltra tekinthetnek vissza. Magyarországon a két világháború között jelentek meg az első „élő” gyülekezetek,

és aztán terjedtek el, szerte a Kárpát-medencében. Ma – ha jól tudom – csak Magyarország területén több mint 100 gyülekezet él, és szolgálja Krisztust és az Ő népét. A meggyőző múlt, az elkötelezett jelen reményteljes jövőre bátorít.

Engedjék meg, hogy rövid köszöntőmben a megújulásról, méghozzá az erkölcsi megújulás fontosságáról szóljak. Hívók és nem hívók egyaránt elismerik, hogy nagy szükség van az erkölcsi romlásból való gyógyulásra. Szükségünk van arra a régi új értékrendre, amely sosem tökéletesen, de a mainál mindig hatékonyabban határozta meg az egyén és a közösség viselkedésének optimumát is és minimumát is. Ma már ennek az értéknek a minimuma is alig érzékelhető. A tisztesség, hűség, odaadás, önfeláldozás elavult fogalmaknak tűnnek a felnövekvő generációk számára, amelyek csak akadályai a versenyképességnek és a sikernek. Félrevezetett nemzedék vagyunk. Az ördög munkája diadalmaskodott a múlt században és most is.

Ezért nem újdonságra, hanem megújulásra van szükségünk. Arra a frissítő *szélre*, amelyről nem tudjuk, honnan jön és hová megy, de kérhetjük, hogy bennünket érintsen, lelkesítsen, gyógyítson, erősítsen. Érzik ezt mindazok, akik felelősen gondolkodnak. Ha kinyitjuk az újságot, bekapcsoljuk a televíziót, vagy ha éppen az interneten tájékozódunk, láthatjuk, hogy milyen égető szükség van a megújulásra. Az egyéni felelősség és a közösségi együttélés Krisztusban kijelentett értékeire. Itt, Önök között, hívő politikusként, lelkipászorként, a Krisztushoz kötött erkölcsi megújulásról szólok.

Ismerjük jól Jézus és Nikodémus történetét. Tudjuk jól mindannyian, hogy szükséges újjá születnünk. A Krisztusban való újjászületés az igazi garanciája az erkölcsi megújulásnak, amely gyümölcsöt terem a környezet számára is. Az Önök konferenciája ennek a szívben kezdődő, de messzire nyúló társadalmi, áldást hozó csodának a legkülönfélébb aspektusait járják körül.

Az erkölcsi megújulás szempontjából fontos az Ige ismere-

te is. Önök bibliás emberek, akik olvassák és értik az igét! Óriási kincs a Szentírás, amely mindenkor eligazít bennünket. Kincs lehet számunkra, politikusok számára is! Bethlen Gábor fejedelem több mint harmincszor olvasta az Újszövetséget. Hiszem, hogy minden hívő bibliaolvasó azzal a meggyőződéssel olvassa a betűt, hogy azt most az olvasástól is Isten szent Lelke eleveníti meg. Az isteni ihletettség nem csak a Szentírás íróiban, hanem a Szentírás olvasóiban is csodát művel. Ez a csoda pedig nem más, mint hogy nem csak olvasói leszünk az írásnak, hanem értői, hirdetői és megcselekvői is. Minél többen járnak ezen az úton, annál nyilvánvalóbb lesz a társadalmi gyógyulás csodája.

A Krisztusban való újjászületés és az Ige mellett fontosak a gyülekezetek is! Az ember közösség nélkül nem tud teljes életet élni. Az egyén a közösségekben éli meg az életet, azok által teljesebben ki az emberi élet. Mindez a hívők közösségére sokszorosán is igaz! Keresztyén hitűnket a Krisztushoz tartozó közösségekben tudjuk úgy megőrizni és megerősíteni, hogy az megtartó és megerősítő példa legyen a világban is. Imádkozni, az Istent dicsérni természetesen lehet egyedül is. De mennyivel nagyszerűbb, örömtelibb mindez a gyülekezetben! Ez a kétnapos rendezvény ezt is megerősítheti bennünk. Krisztus népe egyházban, a hívők közösségében él. Ez a közösség azonban nem öncélú, hanem só és kovász a kisebb és a nagyobb világa számára.

Kívánom, hogy ez a kétnapos konferencia valóban megújulást hozzon az Önök és a közösségeik számára! Isten áldja a szervezőket, a résztvevőket! Mindenkit, aki a megújulásra, a Krisztusban való megerősődésre és a teremtő Szentlélek újjáteremtő áldására vágyik. Veni creator Spiritus Sanctus.

(Elhangzott a Magyar Evangéliumi – Pünkösdi Világszövetség első találkozóján, Aradon, 2010 szeptembere.)

PROTESTÁNS DÍJÁTADÓ

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Tisztelt Ünneplő Gyülekezet! Ünnepelni jöttünk. Díjat átadni azoknak, akik munkájukkal, értékteremtő és értékmentő szolgálatukkal példaként állnak előttünk.

Minden díj egy szellemiséget idéz fel, egy olyan életet értékel és tár elénk, amely példaként állítható a szélesebb magyar közösség elé. A ma átadandó két díj is ilyen. Mindkét díj a hittudomány művelőit állítja elénk, azokat a lelki szellemi erőket megmozgató embereket, akik Isten titkának kutatásában és az ő igazságának magyarázatában kimagaslót alkottak.

A Károli Gáspár-díj azoknak adományozható, akik a biblikus tudományokban, illetőleg a teológiában kimagasló eredményt értek el, míg a Fraknoi Vilmos-díj azoknak adományozható, akik munkássága kiemelkedő a teológia, a filozófia, vagy az egyháztörténelem területén. Továbbá azoknak, akik tevékenységükkel előmozdították a magyar vallási élet megújulását és a teológia oktatásának fejlődését.

A díjak szellemét mindig megtestesíti a névadó személye. Két olyan díjat adok ma át, amelyet olyan egyházi emberről neveztek el, akik a magyar nemzet hitéleti és kulturális gyarapodásáért dolgoztak és a magyar nemzet lelki – szellemi felemelését tartották hitvallásukként hivatásuknak. Károli Gáspár református prédikátor Isten teljes írott Igéjét elsőként fordította le – az eredeti héber és görög nyelvből – magyar nyelvre és így kiemelkedő szerepet vállalt a magyar nyelv formálásában, a mai magyar irodalmi nyelv kialakításában. Prédikatori munkájával népe előtt, mint kőszikla állt, védte a magyar nemzet végvárát hitben és cselekedetben egyaránt.

Fraknói Vilmos a 19. század tudóspapja, teológus, történész, a magyar teológiatudományt a nyugati világban tette népszerűvé és a magyar tudományos munka nyugati körökben való megismertetését szolgálta a római akadémia megalakulásával.

Két olyan személyiségről elnevezett díjat adok ma át, akik a mai Magyarország határain kívül látták meg a napvilágot és személyükkel szimbólumai annak, hogy a magyar kulturális és hitéleti tevékenység csakis kárpát-medencei egységes kontextusban értelmezhető. A Kárpát – medencében a nemzeti lét tudata, az anyanyelv szeretete és a hithez való ragaszkodás mindig összeforrt.

A mai nap ünnepeltjei munkájukban szintén a Kárpát-medence egységében gondolkoztak és bár szakterületük más és más, van köztük irodalmár, zenekutató, néprajzkutató. Közös bennük, hogy számukra a magyar kulturális örökség elképzelhetetlen minden nemzettest saját hagyománya nélkül, hiszen ezen kis gyöngyszemekből áll össze az a csodálatos világ, amit a magyar nemzet ezeréves örökségének nevezünk.

A mai nap kitüntetettjei életpályájukkal jelzik, hogy a magyar kulturális örökséget nem csak megőrizni, hanem továbbadni is kötelességük, hiszen mindannyian itt hagyjuk majd egyszer szellemi lenyomatunkat. Ennek tudatában kell nap mint nap élnünk.

Azt hiszem, hogy a díjazottak nevei önmagukért beszélnek! Dr. Buzogány Dezső, Dr. Ferenczi Ilona, Dr. P. Szalay Emőke, Katona Pál, Tarnai Imre, Kilián István. A díjazottak mindnyájan kimagasló szakmai teljesítményt nyújtottak. Ők azonban a szakmai munkájukon túl feddhetetlenségükkel, életvitelükkel is példaként állhatnak előttünk!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A díjazottak életútjának az ismertetése, illetve a díjak átadása után mindnyájan gratulálhatunk a kitüntetetteknek. Jól tudjunk azonban azt, hogy az ember sohasem azért végzi tisztességgel a munkáját, mert majd egyszer díjat fog kapni érte. A belső indíttatás, az elhívás, az ember küldetésének a teljesítése az, ami miatt szolgálunk, és ami miatt maradandót alkotunk. Végső soron azonban talán nem is e kiváló emberek azok, akik miatt ma itt kell állnunk, hanem mi magunk. Nekünk van szükségünk példaképekre, és Buzogány Dezsőt, Ferenczi Ilonát, P. Szalay Emőket, Katona Pált, Tarnai Imrét és Kilián Istvánt példaképeinkként köszöntjük. Munkájukkal, értékteremtő és értéket megőrző életükkel példaként állnak előttünk. Olyan korban élünk, amikor a példaképek világát sokak számára a celebek, a sztárocskák, a silányság uralják. Ezekben az időkben még inkább szükségünk van Önökre, az igazi értékeket felmutató csillagokra. Köszönöm, hogy Önökkel lehetek, hogy Önökkel lehetünk, és hogy a kitüntetéseket én, illetve az általam vezetett államtitkárság adhatja át Önöknek!

Végezetül engedjék meg, hogy nagy erdélyi fejedelmünket, Bethlen Gábort idézzem: „Úgy cselekedjünk, hogy megmaradjunk: erdélyi magyarokul, ősi nyelvünkben és vallásunkban, gyermekeink fényes tekintetében és a szülőföldhöz való ragaszkodásban.” (Bethlen Gábor)

Kívánom mindenkinek, hogy a magyar közösség érdekében a szakmai előrejutás mellett úgy tudjon cselekedni, hogy megmaradjunk kultúránkban.

Magam és az államtitkárság nevében sok erőt, egészséget, további eredményes munkát kívánok mindnyájuknak. És természetesen Istentől megáldott, boldog, békés Karácsonyt és ahhoz hasonló, sikerekben gazdag Újesztendőt.

(Elhangzott a Fraknoi- és a Károli-díj átadásán, 2010. december 21.)

A NEMZETISÉGEK ÉRTEKTEREMTŐ EREJE

Tisztelt Ünneplő Közönség! Hölgyeim és Uraim!

A magyar Kormány képviseletében tisztelettel köszöntöm Önöket Bulgária nemzeti ünnepe alkalmából rendezett megemlékezésükön.

Ismert előttünk, hogy ez az ünnep kiemelt jelentőségű esemény a bolgárok körében, éljenek bárhol a világban. Ez az ünnep alkalmat ad a 133 évvel ezelőtti történelmi események felelevenítésére, Bulgária 1878-as török uralom alól való felszabadulásának és a modern bolgár állam megszületésének megünneplésére.

Üdvözöljük, hogy a mai budapesti ünnepen jelen vannak Bulgária állami és egyházi életének magas rangú képviselői, kifejezve ezzel az anyaország és a határon túli nemzeti kisebbség közötti szoros kapcsolatot, szolidaritást. Álláspontunk szerint, e kapcsolatok harmonikus kiépülése a kisebbségi közösség megmaradásának elengedhetetlenül szükséges alapfeltétele.

Magyarország és Bulgária 2007. január 1. óta az Európai Unió tagja. A közös tagságból adódóan mindkét ország érdekelt az együttműködés fejlesztésében és erre egyre több területen nyílik esély. Magyarország az idei EU elnökség kapcsán is kiemelt célként kezeli, hogy mielőbb megtörténjen a schengeni övezet kiterjesztése Bulgáriára is.

A Magyar Köztársaság Alkotmánya rögzíti, hogy a lelkiismereti és vallásszabadság mindenkit megillető alapvető emberi jog, továbbá azt is, hogy a Magyarországon élő nemzeti és etnikai kisebbségeknek joguk van saját kultúrájuk ápolásához, anyanyelvük használatához. Ezen alapjogok az előkészítés alatt álló új Alkotmányban is megjelennek majd. A Kormány a kisebbségi közösségek megmaradásának elő-

segítségét hosszú távú nemzeti érdekeknek tekinti. Ennek jegyében támogatja a nemzetiségek identitásának megerősítését, a kisebbségi autonómia megvalósítását, az anyanyelvi kultúra megőrzését és fejlesztését.

A kisebbségi önkormányzataik elsődleges feladata a magyarországi bolgárok érdekképviselése, a kultúra, a nyelv megőrzése, a hagyományok, a múlt értékeinek, emlékeinek tudatos őrzése és ápolása. Ebben Kormányunk partnere Önöknek, a bolgár kisebbségi önkormányzatoknak és a közismerten erős és jól szervezett bolgár civil szférának. A partnerség keretében támogatjuk intézményeiket, a Bolgár Kultúra Házát, kiegészítő iskolájukat, folyóiratukat. Ugyancsak a partnerség keretében keresünk megoldást a Hriszto Botev Bolgár – Magyar Iskola jövőjének biztosítására.

Magyarország törvényben rögzítetten ismeri el a nemzetiségek jogát saját ünnepeik megnevezésére, megszervezésére, nemzeti szimbólumaik kiválasztására, kijelölésére, megünneplésére. E jogokat a kisebbségek kulturális autonómiája részeként értékeljük, gyakorlásukat pedig a közösség nemzetiségi identitásának kifejeződéseként tekintjük.

Mint ismertté tettük, a Kormány át kívánja tekinteni a magyarországi kisebbségi jogok rendszerét. Célunk a nemzetközi szinten is elismerést nyert nemzetiségi jogok gyakorlati érvényesülésének megerősítése, pontosítása. A kisebbségi önkormányzati szféra erősítésének, finanszírozása stabilabbá tételének elsődleges feltétele, hogy kizárjuk a visszaélések lehetőségét, azaz megszüntessük az ügynevezett etnobiznisz jelenséget. Ennek lényege, hogy elérjük, „ne érje meg” nem valós közösségi háttérrel kisebbségi önkormányzatokat létrehozni. Az új jogszabályi alapok letételéhez kérem az Önök, önkormányzataik és szervezeteik támogatását is.

A Kormány meg kívánja erősíteni az egyházakkal fenn tartott partneri kapcsolatokat. E tekintetben kiemelt jelentősége van annak, hogy a magyarországi bolgár közösség éle-

te szorosan kötődik a Magyarországi bolgár Ortodox Egyházhoz. Kapcsolataink erősítését szolgálhatja az a tény is, hogy az új Kormányban az egyházakért felelős Államtitkárságunk egyben a nemzetiségek ügyeinek is felelőse.

Ünnepi alkalomra jöttünk ma össze. Az ünnepek lényege az együttlét, a közös megemlékezés, az ünnephez tartozó magasztos gondolatok megfogalmazása. Korábbi mondataimban megfogalmaztam talán olyasmit is, ami látszólag nem illik bele egy ünnepi beszédbe, ugyanakkor úgy vélem, hogy a jelenlévők megbocsájtják nekem, hogy az Önöket közvetlenül érintő ügyekről röviden szót ejtettem itt. Zárásképpen hadd kanyarodjak vissza ahhoz, amiért ma összejöttünk és adózzak tisztelettel a független Bulgáriát megteremtő elődöknek. Merítsenek Önök is az ő példájukból erőt önazonosságuk megőrzéséhez, küldetésük teljesítéséhez, közösségük sikeres jövőjének építéséhez.

(Elhangzott a Bulgária nemzeti ünnepe alkalmából rendezett ünnepségen, 2011. március 3.)

CSUSZAFESZTIVÁL – CIVIL MÓDRA

Felülvizsgálja a civil alapprogramot az új államtitkár

A hétfégi csuszafesztiválon sorra gratuláltak neki. Mostanában keveset látták polgármesterüket a csurgóiak, aki immár államtitkárként ígér számukra odafigyelést, támogatást.

– *Húzósz beteken van túl, alig volt itthon. Nem hiányzott Csurgó? –* kérdeztük Szászfalvi László államtitkárt.

– A választás után lazítás helyett azonnal elkezdődött a munka. Erőltetett menetben dolgozunk a Parlamentben, emellett folynak az államtitkárság előkészületei. Azért egy-két napra sikerült hazajönnöm.

– *Makói gyerekből hogyan lesz csurgói lokálpatrióta?*

– Valószínűleg olyan habitusom van, hogy ahol a gyökereimet leeresztettem, próbálom ott lombosítani, mint egy fát. Egyik teológiai professzorom felesége – hagyományosan dunántúli család – megkérdezte: kedves László, hogyan lehetséges, hogy alföldi létére a Dunántúlon gyökeret vert, amikor az alföldiek olyan ridegek? Ha megszólítja őket az ember, tudnak melegszívűek lenni, feleltem. Tapasztalataim szerint egyébként az alföldiek könnyebben illeszkednek be itt, mint egy dunántúli az Alföldön. A csurgói szellemiség

pedig – ami megfogja a gondolkodó, érzelemmel bíró embert – nekem az első pillanattól szimpatikus volt. A helyiek már a kezdeti időszakban maguk közé fogadtak.

– *Meglepte, hogy felkérték államtitkárnak?*

– Én úgy képzeltem, hogy megnyerjük a választást, és kormánypárti országgyűlési képviselő leszek, majd őszől, ha megválasztanak, csurgói polgármesterként egy szép, nyugodt, építkező munkát folytathatok. Aztán érkezett a felkérés, amit első körben szerettem volna elutasítani, de olyan fajta kormányzati struktúra jött létre, amelyben mindenképpen számítottak rám. Végül úgy tettem fel a kérdést magamnak: hol tudnék többet tenni Csurgóért, a választókerületemért, illetve azokért az ügyekért, amelyekért eddig is dolgoztam a Parlamentben? Megszületett a válasz ... Az egyik szemem sír, a másik nevet. Megtiszteltetés ez a felkérés, és új kihívás, de persze azt is mérlegeltem, hogy államtitkárnak lenni nem egy nyugdíjas állás.

Szászfalvi László Makón született, de Csurgón is gyökeret vert

– *A három gyereke nevelése eddig is leginkább a feleségére bárult*

– Az elmúlt 20 év alatt ki tudtunk alakítani a feleségemmel egy olyan együttgondolkodást, ami elviselhetővé teszi a távolságból, a munkámból fakadó nehézségeket. Ő egyébként először azt mondta az államtitkárságra, hogy talán mégse kellene vállalnom, de a gyerekeim közül ketten támogatták. Aztán azt mondták, hogy mégiscsak vállaljam el. Már eddig is sok áldozatot hozott a családom, ezután is meg fogják tenni. Viszonylag keveset vagyunk együtt, de az nagyon intenzív, olyankor minden kijön mindenkiből.

– *A három államtitkári feladata – egybáziügy, civilek, nemzetiségek – mennyiben új terep?*

– A Duna Körnek az 1980-as évek közepén már tagja voltam. Akkor, amikor a civil szervezetek működését még nem is engedélyezték. Csurgón a legelső hivatalos civil szervezet elnökségi tagjának választottak. Mindig hangsúlyoztam, hogy

a civil közösségek őrzik egy településen a tradíciókat, ők visznek színt, életet a mindennapokba, létük kulcskérdés. Az elmúlt nyolc évben pedig olyan parlamenti szakbizottságokban ténykedtem, amelyek a civilek világával foglalkoztak. Sajnos rengeteg bürokratikus akadályt épített ki az előző kormány, ami elkedvetleníti, értelmetlenné teszi a civil munkát, ezeket le kell bontani. Fontos a Nemzeti Civil Alapprogram (NCA) felülvizsgálata is, amelynek működésében teljesen kiszámíthatatlan stratégianélküliséget látunk, esetlegessé váltak a pályázati források. Ma több mint tízmilliárd forintot kéne, hogy kapjanak az NCA-n keresztül a civilek, ám az előző években, a törvénymódosításoknak „köszönhetően” hárommilliárdot kivettek ebből a rendszerből. Rögeszmém, hogy a lokális civil szervezeteket kell segítenünk.

Megtapasztalhattuk: a gyakran csak virtuálisan létező ernyőszervezetek sok-sok millió forintot húztak le pályázatokból, miközben a hús-vér emberekkel, konkrét programokkal működők ellehetetlenülnek. Kezdeményezem egy Kárpát-medencei civil háló létrehozását is.

– *Az egyházi iskolák hátrányos megkülönböztetése miatt már egy törvénymódosításon dolgozik.*

– Az eddigi törvény szerint, ha az önkormányzat át akar adni az egyháznak az oktatási intézményét, mert nem tudta fenntartani, akkor öt éves „büntetőpénzt”, egyházi kiegészítő támogatást kellett fizetnie. A mostani tervezet abban segít, hogy mindez sokkal gyorsabban, rugalmasabban történjen. Nem azt szorgalmazzuk, hogy több száz iskola kerüljön egyházi működtetésbe, hanem lebontanánk az akadályt azok előtt a helyi közösségek előtt, amelyek mindenáron meg akarják tartani az oktatási intézményüket. Az elmúlt hat évben a kormány nem fizetett ki – törvénytelenül – négy milliárd forintot az egyházi iskoláknak, amit az Állami Számvevőszék jelentései is bizonyítanak. Ha nem is egyszerre, csak több éves ütemezéssel, de szeretnénk, ha megkapnák az intézmények az őket megillető pénzt.

– *Puskaporos bordó most a nemzetiségi kérdés.*

– Azt gondolom, hogy nem kell a szlovákiai provokációnak felülni, hiszen a többi környező ország nem emelt kifogást a kettős állampolgárságról szóló törvény ellen. Nekem az a célom, hogy minden nemzetiség úgy élhessen a szülőföldjén, hogy ott valóban otthon érezze magát.

Szászfalvi László 1961. január 11-én született Makón. A Budapesti Református Teológiai Akadémián végzett. 1986-tól lelkész Csurgón. Országgyűlési képviselőként először 1998-ban szerzett mandátumot Somogy 5. számú választókerületében, amit azóta már három alkalommal is megvédett. 1990 óta Csurgó polgármestere, kivéve a 2002-ben kezdődő ciklust, amikor megválasztották, de tisztségéről 2003 tavaszán lemondott. 2006 óta újra polgármester. Felesége segédlelkész. Gyermekük 22, 19 és 15 évesek.

(Megjelent a Somogy Online interjújaként, 2010. június 10.)

GÖZERŐVEL INDUL A MUNKA.

Bemutakozó körút Kelet-Magyarországon és Partiumban

Szászfalvi László egyházügyi államtitkár Kelet-Magyarországon és Partiumban tett bemutatkozó látogatást a történelmi egyházak püspökeinél a múlt hétvégén 3 napos programorozat keretében.

Szászfalvi László még csak egy bő hete volt államtitkár, de már több lépésével demonstrálta, hogy a kormány egészéhez hasonlóan ő sem kér türelmi időt, rögtön elkezdte a munkát a magyarországi történelmi egyházak, civil szervezetek és nemzetiségek országépítő, értékteremtő munkájának segítése érdekében.

A program június 10-től, csütörtöktől egészen június 12-ig, szombatig tartott.

Csütörtökön reggel Budapestről Nyíregyházára vezetett az út, majd onnan Fehérgyarmat és Szatmárnémeti következett, a nap Nagyváradon zárult. Itt kezdődött a péntek,

ahonnan Debrecen, Miskolc, Eger városokban történtek találkozások.

A megbeszélések szívélyes hangulatban folytak, több főpásztor régi jó barátként fogadta az új államtitkárt és nagyra értékelték, hogy ilyen hamar kimozdul az államtitkár Budapestről és felkeresi Egyházmegyéje székhelyén a főpásztort, így teljesebb képet kapva Isten népének helyi életéről, problémáiról és a lelkipásztori munka adott térségben lévő állapotáról. A megbeszéléseken felmerült az egyházi oktatás és szociális gondoskodás szerte Kárpát-medencében meglévő fontossága, üdvözölték a püspökök, hogy végre egyenlő bánásmódban fognak részesülni az egyházi iskolák diákjai.

Kiemelt téma volt mindegyik találkozáson az Egyház szerepvállalása azon területeken, amelyek az ország legelmaradottabb vidékei, és itt különösen fontos, hogy támaszt tudjon adni a napi nehézségek között, hiszen ha az Egyház eltűnne, helyben a remény tűnne el. Isten áldását és eredményes munkát kívántak az államtitkárnak.

Szombaton Budapestről a nagyváradi Partiumi Keresztény Egyetem ballagására érkezett Szászfalvi László.

Románia egyetlen, a Bolyai Egyetem megszüntetése után fél évszázaddal államilag akkreditált magyar egyeteméről, a nagyváradi Partiumi Keresztény Egyetemről 2010. június 12-én, szombaton ballagtak el az idei végzős hallgatók. A hagyományos ünnepi istentisztelettel egybekötött záróeseményre a nagyváradi-újvárosi református templomban került sor. Igét hirdetett Tőkés László püspök, EP-képviselő, a PKE alapítója. Igehirdetésében a püspök a „hit fegyverzetével” való felvértesés fontosságát emelte ki. A lélek kardja Istennek fegyvere, utalt a Szentírára Tőkés, figyelmeztetve a PKE végzős hallgatóit arra, hogy életükben, karrierjük folyamán se feledjék: Krisztus katonáiként a szeretet szent fegyverével kell, hogy építsék, javítsák és szebbé, igazabbá tegyék a világot. Tőkés rámutatott: fontos, hogy a fiatalokban tudatosuljanak a keresztény értékek, mert így olyan életszemlélet-

nek válnak birtokosaivá, amely ellenáll, megtart és hitet ad egy látványcentrikus, globalizált világban, amelyben a médiával manipuláló érdekcsoportok sokszor tudatosan törekednek arra, hogy sivár fogyasztókká torzítsák a jövő generációit. A Királyhágómelléki Református Egyházkerület (KRE) volt püspöke beszédében több aktuális politikai és közéleti eseményt is megemlített, beszélt a magyarországi politikai váltásról, üdvözölte a Fidesz–KDNP új határozatait, így például a kettős állampolgárságot biztosító törvényt is. Szó esett az anyaországi árvízkárosultakról, a püspök bejelentette: az ünnepi istentiszteleten begyűlt perselypénzt is ahhoz az összeghez adják, amellyel a magyarországi árvízkárosultakat akarják megsegíteni.

Az igazhirdetést követően János-Szatmári Szabolcs a PKE rektora mondott ünnepi évzáró beszédet, amelyben beszámolt az egyetem eredményeiről, többek között kiemelve, hogy az akkreditálás után milyen új lehetőségek nyíltak meg a magyarországi állami támogatásból fenntartott magánegyetem előtt, és örömmel sorolta a sikeres pályázatokat, illetve a határokon átnyúló együttműködési projekteket. Ugyanakkor a rektor a finanszírozás kapcsán hangsúlyozta: az egyetemnek több pillérű, kiszámítható, nem kizárólag piaci és mennyiségi szempontokat érvényesítő költségvetési támogatásra van szüksége, amely lehetővé teszi az évek óta túlélésre és vegetálásra beállított egyetemi hálózatunk – a PKE mellett a Sapientia-Erdélyi Magyar Tudományegyetem – továbbfejlesztését és teljes igényű kiépítését. Az ünnepi köszöntések során szót kapott Csúry István a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke is, aki a keresztény kötelességek éltetésére is buzdította az ifjakat.

A Partiumi Keresztény Egyetemnek már a neve, a „keresztény” jelző is egyfajta útmutató, hogy az itt végzett hallgatók ne feledjék, honnan bocsátották szárnyra őket, hol tanultak s hogy egy a keresztény tradíciókon alapuló életszemlélet hirdetőinek kell lenniük. Ezt követően szólalt fel Szászfalvi László, a ma-

gyar kormány egyházügyi, nemzetiségi és civil kapcsolatokért felelős államtitkára. Az anyaországi politikus gratulált Tőkésnek az egyetem létrehozásáért, s a magyar nemzet teljes összefogásának szükségességére mutatott rá. A magyarság gyümölcsei a most végzett fiatalok, vélekedett az államtitkár, hát adja Isten, hogy teremjenek a nemzet javára. Kitért az aktuális magyar politikai eseményekre is, biztosítva a jelenlevőket, hogy a második Orbán-kormány fokozott figyelemmel kíséri az erdélyi, partiumi magyarság sorsát is, és remélik, sikerül minél hamarabb elfelejteni azokat a nemzetáruló cseleket és cselekedeteket, amelyeket a Gyurcsány-kormány követett el a kisebbségi létbe szakadt magyar közösségek ellen. Az államtitkár kijelentette: a magyar nyelvű felsőoktatási intézmények fenntartásában és fejlesztésében szerepet kell vállalnia mindenkori magyar kormánynak, az erdélyi magyar közösségnek, s nem utolsósorban pedig a román államnak is.

A beszédek között a Partiumi Kórus kórusművekkel szolgált. Az ünnepi szónokok sorában beszélt még többek között Hermán M. János egyetemi lelkész, előadótanácsos, aki egyben a ceremóniamester tisztségét is ellátta, üdvözölte a végzős hallgatókat Szilágyi Mátyás, Magyarország kolozsvári főkonzulja, Sorin Curilă a Nagyváradi Állami Egyetem képviselőjében, Fésüs László akadémikus, a Debreceni Egyetem nemrég leköszönt rektora. Ezt követően a PKE rektora érdemleveleket osztott ki az arra érdemes ifjagnak. Majd a végzősök képviselői átadták az egyetem jelképes kulcsát a következő, jövőre végző évfolyamnak. Az évfűzűrű ünnepség a himnusz elűneklűsűvel zárult.

(Megjelent Tőkűs Lászlű hűnlapján, <http://www.tokeslaszlo.eu/cikk/ballagas-a-partiumi-kereszteny-egyetemen>, 2010. jűnius.a.)

„SZÉP VAGY, GYÖNYÖRŰ VAGY MAGYARORSZÁG”

Tisztelt Fesztivál! Kedves Közönség! Kedves Barátaim!
Szeretettel köszöntöm mindannyiukat az 1998-ban indított kulturális rendezvénysorozatnak, a Zsidó Nyári Fesztiválnak ma esti előadásán, koncertjén, jeles eseményén.

Sokak számára jól ismert a 100 Tagú Cigányzenekar és ismertek a közreműködő művészek, Polyák Lilla és Homonnay Zsolt is. Ugyanakkor jól ismert a helyszín is! Ez a zsinagóga nemcsak a nagy hagyománnyal rendelkező magyar zsidóság szent helye és jelképe, de Budapest egyik nagyszerű látványossága is. Jól ismert a ma esti program címe is: „*Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország!*”. Karády Katalin előadásában híressé lett sorok ezek. Azt azonban már kevesebben tudják, hogy ennek a sokunk számára szívet melengető éneknek a szövegírója a tragikus sorsú zsidó származású hazánkfia, Kulinyi Ernő. Érdemes folytatni e helyen a rendezvényünket meghatározó dalszöveget: „*Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország, gyönyörűbb vagy, mint a nagyvilág. Ha zeng a zeneszó, látom ragyogó, szép orcád. Táltos paripákon tovaszállunk, hazabíu, fű, fa, lomb, virág. Úgy bí a hegedű, vár egy gyönyörű, szép ország*”. E romantikus néhány sorban benne van hazánk természeti szépsége, kulturális gazdagsága és a tette kész hazaszeretet szükségessége is.

Első hallásra talán furcsa lehet a fellépő művészek, a helyszín, a Kulinyi által írt és a Karády által szívünkbe égetett verssor egy programba sűrítve. De nem az! Amikor felcsendül a muzsika, megszólal az ének és körbenézünk ebben a fantasztikus épületben, éreznünk kell, hogy itt nem egy partikuláris szubkultúráról, hanem mindannyiunk közös étéke és érzése jelenik meg: „*Szép vagy, gyönyörű vagy Ma-*

gyarország” mindannyiunk hitvallása. Mert itt, a Kárpát-medence közepén szükség van mindannyiunkra a nemzet felemeléséhez, függetlenül attól, hogy honnan jövünk, és mi a vallásunk. Nekünk pedig szükségünk van arra a gazdag kultúrára, amely egy évezred alatt akkumulálódott itt, a népek egy gyönyörű találkozási pontján. Egy nemzet sem tudja kultúra nélkül önmagát és a másik nemzetet sem értékelni. Ahhoz, hogy befogadó nemzet legyünk, szükségünk volt és van erre a közös, színes és gazdag kultúrára valamint egy példás kulturális nyitottságra. S ebből a kettőből lett és lesz az építő és éltető nemzeti megtartás, megmaradás és kibontakozás. Mindannyiunk együttműködésére, a nemzeti együttműködés új rendszerére van szükség a kultúra területén is, amelynek részese lehet mindenki, aki itt él, és aki a nemzet anyagi, szellemi és lelki felemelkedésének először aktív munkása, s majd azt követően boldog kedvezményezettje kíván lenni.

Ebben az évben a Zsidó Nyári Fesztivál szimbolikus évfordulóhoz érkezik, hiszen a zsidó hagyományok értelmében az önök által szervezett fesztivál nagykorú lett. És bár a fesztivál „zsidó fesztiválként” él a köztudatban, tudnunk kell, hogy más népek és vallások kulturális hagyományait is befogadó és bemutató multikulturális programsorozat a Zsidó Nyári Fesztivál. Olyan, mint Budapest: nagykorú, sokszínű, sokaknak otthont adó, a másikat tisztelni és befogadni tudó, meggazdagítani akaró.

Gratulálok a szervezőknek, és kívánom, hogy a ma esti koncert után a zene és e csodálatos helyszín kulturális kincseinek gazdagságával a szívünkben térhessünk haza. Ehhez lelkesítsen bennünket a zoltárok szava: *„Énekeljétek az Úrnak új éneket, dicséretet a hívek gyülekezetében!”*

(Elhangzott a Zsidó Nyári Fesztivál keretében rendezett
100 Tagú Cigányzenekar koncerten, 2010 augusztusa)

KÖZÖS HAZÁNK: MAGYARORSZÁG

Milyen nemzetpolitikai stratégiával kezdte munkáját az új kormány?

– Ha nemzetiségi kérdések kerülnek szóba, és végiglapozom az elmúlt időszak, hónapok, évek eseményeit, híreit, akkor vagy nagyon elrejtve fordultak elő lényeges kérdések, vagy nem ütötte át az újságíró ingerküszöbét. Államtitkár úr! Nem voltak ez ügyben döntések, nem foglalkoztak ezzel a kérdéssel? Szóval mit vett át?

Egyrészt egy nagy feladatot vettem át, tekintettel arra, hogy az egész kisebbségi joganyag felülvizsgálatának neki kell állnunk, hiszen az elmúlt hosszú évek alatt egyrészt a kormány nem foglalkozott ezzel a harci feladattal, másrészt pedig nagyon jelentős mértékű forrásokat kivont az előző négy évben, illetve az elmúlt 8 évben a három szocialista kormányzat ezekről a területekről. Úgyhogy nekünk két nagy feladatunk volt a kormány felállítását követően. Egyrészt a bizalmi viszonyt helyre kellett állítanunk a nemzetiségi önkormányzatokkal. Több fordulóban találkoztunk már a kisebbségi önkormányzati vezetőkkel, és további találkozókat tervezünk. Másrészt el kellett indítanunk az egész kisebbségi joganyag felülvizsgálatát. Lehetséges, hogy a nyári szezonban azért nem volt több hír erről, mert mi egy felhívást tettünk közzé, annak érdekében, hogy augusztus 31-ig várjuk kisebbségek, kisebbségi civil szervezetek, önkormányzatok részéről azokat a javaslatokat, észrevételeket, kritikákat, jó szándékú, előremutató gondolatokat, amelyek az egész kisebbségi joganyag felülvizsgálatához szükségesek.

– *Nem is az elmúlt hónapokra gondoltam, hanem inkább az elmúlt évekre. Tehát ha végiggondolom a mi munkánkat úgy gondolom, elvértve tudtunk ilyen témában írni. Picit olyan, mintha egy új területet talált volna ki az Orbán-kormány.*

Sajnos az volt a probléma, hogy hosszú évekre beragadt ez a rendszer, tehát itt a kisebbségek részéről sok kezdeményezés volt, és sajnos az előző kormányzati időszak alatt jegelték a rendszert. Másrészt pedig nem voltak előre mutató kezdeményezések, javaslatok a kisebbségi törvény felülvizsgálatával kapcsolatban. Éppen ezért jutottunk egy olyan szituációba, hogy az új kormány felállítását követően gyakorlatilag rá kellett azonnal repülni a kisebbségi önkormányzati választásokra, és ezért nem volt már annyi idő, hogy a nyár folyamán nagyon komoly kétharmados törvényeket tudjunk módosítani, illetve a hozzá tartozó jogszabályi háttérrel kidolgozni és biztosítani. Ezért mi annyit tudtunk csak tenni, hogy az önkormányzati képviselői létszámcsökkenéssel párhuzamosan, a kisebbségi önkormányzatoknál is létszámcsökkentést valósítottunk meg. Nyilvánvalóan ezt egyeztetjük a kisebbségi önkormányzatokkal. Az ősz folyamán pedig felülvizsgáljuk a teljes kisebbségi joganyagot. Ennek az előkészületeit tettük meg a nyár folyamán és még mindig várjuk a javaslatokat. Ennek az összegzése indul meg a következő napokban.

– *Milyen Magyarországon kisebbségiként élni?*

Általános recept nincsen. Európai modellek vannak. Ha az európai modelleket nézem, a magyar modell alapvetően helyén való a fundamentális értékeit tekintve, jó modell. Amikor a kisebbségi törvényünk 20 évvel ezelőtt létrejött, akkor ebben két fontos alapértéket szögeztünk le. Egyrészt, hogy az egyéni jogokat garantálja ez a törvény, másrészt pedig a kisebbségek kollektív jogait is. Amellett, hogy létrehoztuk a kisebbségi önkormányzati rendszert, kvázi kulturális autonómiát teremtettünk a kisebbségek számára. Sőt

az eredeti törvényben 2005-ig még az is garantálva volt, hogy ahol a kisebbségek többségben voltak, ott közigazgatási autonómiát is garantált a törvény, tehát át lehetett alakítani a kisebbségi önkormányzatot települési önkormányzattá. Egyébként pont ez az egyik eleme a készülő törvényjavaslatunknak, ezt szeretnénk visszahozni, mivel ez egy kiemelkedő európai példa is volt. Tehát a kisebbségi önkormányzás létrehozását követően, a magyar állam nem szüntette meg a kisebbségi civil szervezetek támogatási rendszerét. Szerintem ez az unikális a magyar-modellben, részben létrehoztunk egy többé-kevésbé jól működő kisebbségi önkormányzati rendszert, másrészt a kisebbségek hagyományos civil szervezetek támogatási rendszerét is megőriztük. Az egy másik kérdés, hogy az elmúlt 8 évben ezen a területen is nagyon komoly törések voltak felfedezhetőek. A finanszírozás teljesen kiszámíthatatlan lett, és úgy gondolom, ez meghatározza a kisebbségek kormányhoz való viszonyát, hiszen egyfajta bizalomvesztés történt ezen a területen is. Azt gondolom, az egyik legnagyobb feladat ezt a bizalmat újraépíteni. Ha összefoglalóan kellene fogalmaznom, azt mondanám, hogy az alapokkal rendben van minden, a törvényünk alapértékei helyén vannak, ugyanakkor az elmúlt húsz év tapasztalatait összegyűjtve le kell vonnunk a konzekvenciákat, és a hazai nemzetiségekkel konszenzusra jutva egy újfajta jövőképet kell kialakítanunk.

– Mielőtt a részletekbe belemegyünk, beszéljessünk egy kicsit az alapfilozófiáról, vagy az irányelvekről... Azért is vagyunk speciális helyzetben, mert amikor egy kisebbségről beszélgetünk, nem tehetjük meg, hogy nem úgy beszélgetünk erről, hogy az agyunkban benne van az, hogy a környező országokban hatalmas számú magyar kisebbség él, akik gyakorlatilag a magyar anyaországhoz tartoznak. Picit furcsa lélekállapotban kell, hogy erről beszéljessünk. Mi a Magyarországon élő kisebbségekkel való együttműködésben az irányelv, az alapmotiváció?

Köszönöm ezt az észrevételt, ez egy rendkívül fontos eleme a hazai kisebbségpolitikánknak. Az a célja az Orbán-kormánynak, hogy mindenki otthon érezhesse magát ebben az országban. Természetesen az az elvárásunk, hogy a határokon túl élő nemzettesteinak szintén otthon érezhessék magukat a saját szülőföldjükön. Úgy gondolom, hogy, ha ezt az alapértéket tudnánk itt a Kárpát-medencében minden állammal elfogadtatni, akkor egy egészen másfajta szellemiséggel tudnánk a saját kisebbségeink is a saját szülőföldjükön boldogulni. Az elkövetkezendő időszakban az egész jogszabályi felülvizsgálatot illetve az intézkedési csomagjainkat úgy kell irányítani, hogy ezek mind azt a fajta filozófiai alapelvet tudják szolgálni, hogy valóban otthon érezhessék magukat a hazai kisebbségek. Egyébként azt mindenki jól tudja, hogy az Alkotmányunk kimondja, hogy a hazai kisebbségek nemzetalkotó tényezők.

– ... ezt Szent István óta tudjuk. De ezt kimondani és tudatosítani az emberben, ez furcsa. Régóta nem ballottuk ezt.

Nemcsak, hogy furcsa, hanem szerintem példaadó. Picit erőteljesebben kellene megjelenítenünk. Örülök annak, hogy Szent Istvánra is utalás történt, nagyon fontos, hogy nekünk van egy olyan fajta történelmi tradíciónk, egy olyan gyökérfundamentum, amelyre építkezni lehet és például most az új Alkotmánynál alapvetően figyelembe kell venni, hogy az új törvény erre a Szent István-i hagyományra épüljön majd, és hogy ennek tükrében a hazai kisebbségek is megtalálják a helyüket és otthon érezzék magukat ebben az országban.

– Hol volt eddig a legnagyobb probléma kisebbségek tekintetében az elmúlt húsz évben? Olyan nagy bajokról nem lehetett ballani, miközben személyes horvát barátaimtól is azt hallom, hogy szépen szimbiózisban élnek együtt a magyarokkal? Hol van a probléma? Azt szeretnénk nyilván, hogy az országban elfogadják a kisebbségeket, meg kell mutatni, hogy ők mit tesznek hozzá abhoz a közösséghez, amit mi Magyarországnak hívunk.

Az alapvető problémát én abban látom, hogy miközben azt mondom, hogy a kisebbségi önkormányzatiság egy nagyon fontos alapérték, jó hogy létrehoztuk, ahhoz képest az elmúlt években egy picit más irányt vett a kisebbségi önkormányzatok működési mechanizmusa. Egyrészt azért, mert a kisebbségi önkormányzatok alapvető célja az, hogy a nemzeti identitástudatot erősítse és őrizze meg, mégis úgy érezzük, hogy az elmúlt időszakban nem erre futott ki a rendszer, hanem mindenféle gazdasági és szociális feladat átválalásra, ami meghaladta a kisebbségi önkormányzatok teherbíró képességét. Másrészt pedig a legalapvetőbb feladatokat nem tudták, illetve nem akarták ellátni. Nekünk arra kell majd koncentrálni, hogy ezt a fajta alapfeladat ellátást tudjuk segíteni és garantálni egy kiszámítható támogatáspolitiká mentén. Mivel a nemzetiségek nagyon szeretnék az identitásukat megőrizni, ehhez eszközöket kell adnunk. Ez az identitás megőrzés leginkább az anyanyelv ápolásában, oktatásban, képzésben, kultúrában jelenik meg. Az elmúlt időszaknak voltak rázós történetei, itt leginkább az Országos Cigány Önkormányzatról kell, hogy szóljak. Én azt hiszem, hogy az elmúlt hónapban tett intézkedéseink pozitív irányba indították el a folyamatokat, bizonyos pénzek kifizetését leállítottuk. Hiszen az állampolgárok pénzéből a közpénzzel úgy kell bánnunk, hogy az oda kerüljön, ahol a helye van. Én abban bízom, hogy a most következő kisebbségi választásokat követően egy új jövőt tudunk nyitni, tehát egy cezúrát tudunk majd húzni, amikor föláll az új Országos Cigány Önkormányzat legitim vezetése. Velük együttműködve ki tudunk alakítani egy olyan jövőképet, amely mindannyiunk számára pozitív értékeket hordoz. Egy dolgot szeretnék még elmondani. Azt gondolom, főleg a cigány kisebbségi önkormányzatok kapcsán, de általában a többi kisebbségi önkormányzattal kapcsolatban is, hogy nagyon kevés lehetőséget kaptak a pozitív értékek középontba helyezésére a közmédiában. Nagyon sok esetben

negatív hírek, vagy bizonyos ingerküszöböt átlépő botrányos dolgok viszont óriási teret kaptak a médiában. Nagyon szeretném, ha ezen tudnánk változtatni. Nekem az országot járva az a tapasztalatom, hogy rengeteg pozitív kezdeményezés is van, sok pozitív példával lehet találkozni, és ha ezeket meg tudnánk jeleníteni, megváltozna egy picit a hangulat a hazai kisebbségek körül.

– Örülök, hogy a roma kisebbséget említette, én direkt nem említettem őket eddig. Mivel azt mindannyian tudjuk, hogy ők képviselik a legnagyobb kisebbséget hazánkban és hozzájuk kötődik a legtöbb olyan negatív hír, ami a rasszizmust is erősítette bizonyos fejekben. Egy államtitkár hogyan tud ehhez a kérdéshez félelem nélkül hozzányúlni? Nem a tőlük való félelemben, hanem a kérdéstől való félelemben?

Két dolgot szeretnék erre mondani. Egyrészt ha valakiről ki lehet jelenteni, hogy nem rasszisták, akkor az Orbán-kormány tagjairól ezt ki lehet mondani. A másik az, hogy nagyon fontosnak tartanám, hogy kezdjünk el komolyan, felelősségteljesen és őszintén beszélni. Úgy gondolom, sehova nem vezet az, hogy a szőnyeg alá söpörjük az ügyeket. Csak az tudja gyógyítani a társadalmat, ha egymás szemébe nézünk, és őszintén beszélünk. Rendbe kell tenni a fejekben a gondolatokat, rendbe kell tenni az emberi kapcsolatainkat. Mert ezeket a nagyon súlyos kérdéseket csak felelősségteljesen és összefogva lehet megoldani. A nemzeti együttműködés kormánya ezzel a fajta filozófiával tekint ezekre a súlyos társadalmi problémákra. Nagyon fontos hírek voltak ezzel összefüggésben az elmúlt napokban. Balog Zoltán államtitkár kollégám hívott össze egy beszélgetést egyházi vezetőkkel és más társállamtitkárságokkal együtt, a cigánypasztoráció ügyében, ahol az egyházaknak eminens lehetőségei, elkötelezettsége és küldetése van, amely tekintetében nagyon sokat tudnak segíteni a kormánnyal való együttműködésben. Elég sok kezdeményezése van az új kormánynak, amely azt a filozófiát sugározza, hogy nem az

a megoldás, hogy a szőnyeg alá söpörjük az ügyeket, és az sem megoldás, hogy különböző skatulyákba zárjuk egymást, és mutogatunk egymásnak, hanem mindenki, akinek küldetése és feladata van ebben a közös nagy nemzeti ügyben, mind a többségnek, mind a kisebbségnek, tennie kell érte. Ha mindenki megtalálja a saját feladatát ebben a közös ügyben, akkor van remény és jövő.

– Az elmúlt időszakban az volt a jellemző, hogy akik hangosan kiálltak a cigány kisebbség mellett, soha nem hangoztatták a hangjukat, hogy például valóságshowkban és egyéb más műsorokban lejáratják és hiteltelensítik őket. Lát arra a közeljövőben esélyt, hogy ez másképp fog történni: hogy a cigány vezetők valóban a cigányokért fognak küzdeni?

Igen, én látok, különben nem ülnék itt. Azt gondolom, hogy vannak elkötelezett emberek a cigány értelmiség körében, akik látják a feladatoknak az iszonyatos sokaságát és súlyát, akiknek van felelősségérzetük és valóban képesek együttműködni annak érdekében, hogy a cigányság közösségében felemelkedési folyamat induljon el. Azt hiszem, hogy ha a elkövetkezendő hónapok intézkedései, a kisebbségi önkormányzati választásokat követően, az együttműködés, a költségvetés kialakítása, a különböző programok beindítása, az oktatási, foglalkoztatási programok kiteljesítése egy irányba hatnak, akkor meg lesz a gyümölcsük.

– Hogy lehet őket oktatni? Azt hallottam, szeretnék az óvodákban bevezetni az antirasszista babákat, fekete bőrű, ázsiai és hasonló babákat adnának oda a gyerekeknek, hogy ezzel is arra neveljék őket, hogy az elfogadás fontos. Nekem ezzel kapcsolatban az jutott eszembe, hogy ez nem otthon kezdődik? Nem a családban kellene generációról generációra arra nevelni a gyerekeket, hogy valaki elfogadja a más kultúrával rendelkező egyéneket is?

Én azt hiszem, hogy itt van a kutya elásva. A családokkal kell kezdeni az egész problémának a feltárását, mert minden összefügg mindennel. Hogyha ezt a problémát elkezd-

jük vizsgálni, családtámogatási politika, gyermekvédelmi rendszer, oktatás kérdése, ez mind összefügg egymással. Hadd fogalmazzak meg egy régi keresztyén értéket: A szeretet az, amely meg tudja teremteni azokat az értékeket, gyümölcsöket, amelyből az következik, hogy a másik embert el tudom fogadni, meg tudom ismerni, hajlandó vagyok bizalmi kapcsolatba kerülni vele. Ez mind-mind abból a keresztyén alapértékből származik, amelyet úgy hívunk, hogy szeretet. Ez pedig a családból indulhat ki, és ez tud kiteljesedni a későbbiek folyamán. Tehát én egyetértek az-
zal, hogy a családokat kellene megerősíteni. Az új kormány erre teljes mértékben készen áll. A kormányprogram illetve a különböző szaktárcák is ebbe az irányba fognak elmozdulni. Nyilván vannak speciális helyzetben lévő családok, nem is kevés, ahol óriási segítségre volna szükség. Ezért is nagyon fontos, hogy a kormány az egyházakkal, ill. az elkötelezett civil szervezetekkel működjön együtt, így egészséges családokat létrehozva.

– Említette, hogy a kisebbségi önkormányzati rendszerrel kapcsolatban van még néhány kérdés, amelyekről érdemes lenne még beszélni. De előtte néhány mondatot szánjunk még a cigánypasztorációra. Azért is, mert Ön nemcsak a nemzetiségi ügyekért felel, mint államtitkár, hanem a vallási ügyekért is. Abogy ezt a kérdést nézem, mi is számtalanszor számoltunk be arról, hogy a cigánykérdésben az egyházak élen járnak. Vegyük példának a Collegium Martineumot, amely intézményt az előző kormány alatt ellehetetlenítették, egy igazi sikertörténetnek a végét jelentette ez. Emlékszem, amikor az alapítóval, Lankó József atyával beszélgettem, hogy hibetelen elkeseredettség volt benne az intézmény zátonyra futtatása miatt. Pedig ez egy bizonyítottan jól működő modell volt.

Tulajdonképpen a magyar társadalom többsége nem is érzi, hogy honnan kell most újra kezdenie az új kormánynak. Jól működő rendszerek lettek lejegelve, lelassítva. Ká-

osz és anarchia alakult ki ezen a területen is. A legnagyobb problémát én abban látom, hogy az elmúlt nyolc évben egyfajta zsigeri egyházellenességből születettek olyan döntések, amelynek a következményei beláthatatlanok voltak. Óriási potenciálok vannak a kormány és az egyházak együttműködése területén, új bizalmat kell helyreállítani ezzel kapcsolatban. Efelé jó úton haladunk. Amikor a bizalmi együttműködés újra kialakul, meg fogjuk találni az eszközeinket, nyilván nem csak pénzügyi eszközökről beszélek, hanem az intézményrendszerek átjárhatóságáról, negatív diszkriminációs intézkedések megszüntetéséről, az akadályok lebontásáról. Ha az akadálymentesítés megtörtént, akkor határtalan távlatok tudnak megnyílni. Itt természetesen nem arról van szó, hogy a kormány minden területen egyházi intézményeket szeretne létrehozni, hanem a lényeg az, hogy a lehetőségeket teremtsük meg. Az akadályok lebontása után így van egy csomó olyan fajta helyi együttműködés, kiváló együttműködési készség, amelyek magától fogják elindítani a gyógyulási, kiteljesedési folyamatokat. Itt arról van szó, hogy ahogy az elmúlt időszakban sok kormányzati intézkedés megszületett a különböző területek akadálymentesítéséről, úgy tovább engedjük a polgárokat, közösségeket, hogy öntevékeny módon, minél kevesebb akadálymentén tudják végezni szorgalmas munkájukat. Vagyis az állam ne akadály legyen e kezdeményezéseknek, hanem segítője és támogatója. Ilyen módon újra szeretnénk építeni, aktualizálni a 8 év előtti szándékainkat.

– Az egyértelműen látszik Önről, hogy a személyes kapcsolatok híve. Annyira kíváncsi lennék arra, hogy a Kollégium Martineum példájából kiindulva, hogyan lelkesítené újra őket?

Engem is a személyes hit vezérel, és az elkötelezettség átadása. Nekem az egyik fontos feladatom, hogy miután körbenézek a mai Magyarországon, látom, hogy megindult valami, de még sok feladat van. Ugyanakkor látnom kell azt is, hogy hová lehet kifuttatni a dolgokat, látom, hogy mi

lehet a jövőnek az alapja. Szeretném ezt egy-egy biztató szóval, gesztussal, kézfogással, támogatással, majd konkrét kormányzati döntésekkel átadni, hogy a reménység ki tudjon teljesedni egy-egy emberben vagy akár közösségben is. Ezt egy személyes elkötelezettségnek tekintem. Lehet, hogy ez a lelkeszi hivatásomhoz kapcsolódó dolog, de fontosnak tartom, hogy igyekezzünk a reményt hiteles cselekedetekkel másoknak átadni. Szerintem reménység nélkül nem lehet élni, reménység nélkül nem lehet építkezni.

– Térjünk vissza egy kicsit a kisebbségi önkormányzati rendszerekhez. Én Borsodban azt tapasztaltam, hogy a kisebbségi helyi politizálásban piti alkukon bukik el a dolog. Olyat is láttam, hogy a kisebbségi helyi képviselő azért bukott el, mert a helyi roma közösség nem akarta, hogy őket képviselje. Megbuktatták őt, mert nem jól képviselte az ügyüket.

Én alapvetően a kisebbségi önkormányzati rendszer működését értéknek tartom, szerintem ezen nem kell változtatni. De inkább úgy fogalmazok, hogy önkormányzás. Ezek után az már egy szervezeti, intézményi rendszer kérdése, hogy az önkormányzást hogyan tudjuk tartalommal megtölteni.

Ilyen negatív példákkal találkozunk, de nem szabad általánosítani. Nyilvánvaló, hogy egy kormányzat egy helyi személyes ügyet nem nagyon tud kezelni, azt a helyi közösségnek kellene megoldani. Most a jogszabály felülvizsgálata során figyelembe vesszük a javaslatokat, melyek megpróbálják ezeket a konfliktusokat feloldani, de abban nem hiszek, hogy tökéletes módon ki tudjuk zárni a személyes ügyeket és problémákat. Szerintem itt a józanság, ami egy irányadó érték lehet. A kisebbségi önkormányzati rendszer működése területén alapelveként a kiszámíthatóságot és a stabilitást fogalmaznám meg, mind a jogszabályi oldalán, mind pedig a finanszírozás oldalán. Az elmúlt években a szocialista kormányok egy rendkívül veszélyes útra tévedtek, amikor a finanszírozás egyik lábát pályázathoz kötöt-

ték, ami a kiszámíthatóságot és a stabilitást rendkívüli módon csökkentette. Az egyik legfontosabb feladatunk az lenne, hogy a kiszámíthatóságot garantálni tudjuk. A másik kérdés, a kisebbségi önkormányzatok szintjei. Eredendően nem volt megyei szint, melyet a legutóbbi változtatásnál behoztunk, viszont ennek a tapasztalatai eléggé ellentmondásosak. A harmadik fontos feladat, hogy az országos önkormányzatok felállításánál a bonyolult procedúrát egyszerűsítsük le. Október 3-án van a kisebbségi önkormányzati választás, és ennek a legvége pedig januárban lesz, amikor az országos önkormányzatok fel tudnak állni, tehát szerintem ez egy nagyon hosszú idő a kisebbségi választásokat követően. Nyilván itt egy időlerövidítési feladat lesz.

(Elhangzott a Lánchíd Rádióban 2010. szeptember 5-én)

ÖNKÉNTESSÉG EURÓPAI ÉVE

– *Államtitkár úr, Ön végzett már önkéntes munkát?*

– Igen, természetesen. Elég sok civil szervezet alapításában vettem részt. Valamint református lelkipásztor vagyok, így azt gondolom, hogy az egyházak évszázadok óta nagyon sok önkéntes munkát, szolgálatot végeztek és végeznek ma is.

– *Amikor úgy dönt, hogy bekapcsolódik egy programban, mi az, ami inspirálja, hogy részt vegyen, hiszen anyagi ellenszolgáltatást nem kap érte?*

– A személyes döntéseimben általában az értékorientált-ság vezet, illetve a közösségépítés. De nyilván léteznek speciális esetek, amikor kifejezetten egy konkrét személy vagy közösség megsegítésére, vagy katasztrófák enyhítésére van szükség.

– *Önnek vannak olyan területek, amelyek kiemelten a szívügyei?*

Igen, de sajnos mostanság az idővel harcolok. A szívügyem az egyházakhoz közel álló civil szervezetek segítése, illetve a karitatív tevékenységek. Egyik kedvenc idézetem Albert Schweitzertől a „Gondolkodj globálisan és cselekedj lokálisan”. Tehát én nagyon elkötelezett vagyok lokális ügyekben.

– *Néhány napja elkezdődött az Önkéntesség Európai Éve. Mennyiben lendítheti előre az önkéntesség ügyét, hogy a kormány hivatalosan is odaáll az ügy mellé?*

– Pozitívan erősíti ezt a folyamatot. Több figyelem fog jutni erre a szemléletre és várhatjuk, hogy 2011 végére erősebb, szervezettebb önkéntes tevékenység fog folyni az Európai Unióban. A január 8-ai megnyitón Reding asszony, az Európai Unió Bizottságának alelnöke vett részt. Ő egy elég ambiciózus megfogalmazást használt, miszerint Európában kb. 100 millió ember vesz részt önkéntes tevékeny-

ségben, és ő annak örülne, ha az év végére ez megduplázódna.

– Kiket kell ehhez megszólítani? Akik már végeztek ilyen munkát, vagy akik még soha?

– Ez egy kétirányú feladat. Egyrészt a már évek óta ezen a területen tevékenykedőket meg kell erősíteni a hitükben és elkötelezettségükben. Illetve mindenféle nemes eszközt meg kellene ragadnunk annak érdekében, hogy Európában annak a 70%-nak a megszólítását is megvalósítsuk, akik még soha nem vettek részt önkéntes tevékenységben. De én ezt úgy is meg szoktam fogalmazni a magam számára, kicsit hasonlóan a keresztyén evangélium terjedéséhez, hogy lélektől lélekig, személytől személyig, közösségtől közösségig. Legfontosabb az egyéni, személyes példamutatás. Január 8-án a megnyitón volt szerencsém átadni az Önkéntesség Éve Nagyköveteinek a diplomájukat. Miklósa Erika művész-nőnek sajnos személyesen nem tudtuk átadni a díjat, de Feké Pál művész úrnak és Vajda Attila kenus bajnokunknak átadhattam ezt az okiratot. Azt gondolom, hogy mind a hárman személyes elkötelezettséggel fogják szolgálni ezt a fajta erősítést.

– Az Önkéntesség Évében nyilván nagyobb figyelmet kapnak a civil szervezetek. Mi az, ami az elkövetkezendő időszakban könnyebbséget hozhat a civil szervezeteknek?

– A civil szervezeteket körülvevő jogszabályi feltételrendszerek alakításában a kormánynak fontos feladata, felelőssége van. Részben az ő munkájukat körülölelő jogszabályi feltételek alakítása az év első felében el fog indulni, fontos radikális változások fognak bekövetkezni. Szeretnénk egyszerűsíteni a civil szervezetek működési rendszerét, a pályázatok adminisztrációját radikálisan csökkenteni. Január elsején elkezdte a munkáját a Wekerle Sándor Alapkezelő, ami a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium mellett működik. A hazai forrásokat kezeli majd ez az alapkezelő. Azt várjuk ettől, hogy minél gyorsabban és egyszerűbben,

kevesebb adminisztrációval tudjuk a pályázatokat lefolytatni. Minél gördülékenyebben juthassanak hozzá a civil szervezetek a pályázati összegekhez. Az év második felében pedig, az év első felében meghozott döntések alapján alakítjuk át majd a döntéshozási és végrehajtási mechanizmusokat. 2012. január 1-től reményeim szerint a jogszabályi feltételek illetve a működési mechanizmusok is egyértelműen, jól kiszámíthatóan tudnak majd működni. 2011 a változás és újrakezdés éve lesz a civil szervezetek életében.

(Elhangzott a Lánchíd Rádióban 2011. január 10-én)

A ZSÁMBÉKI ISKOLA

– *Miért olyan lényeges kérdés a Zsámbéki Iskoláról beszélni?*

– Hosszú évek vitáját zártuk le a keresztes nővérekkel közösen aláír nyilatkozattal. A vita lényege, hogy az 1991. évi XXXII. törvény alapján az egyházi kártalanítási folyamat megindult Magyarországon. Zsámbékon a keresztes nővéreknek egy komoly ingatlan együttesét adta vissza az állam. Annak idején egy háromoldalú megállapodás született, amelyben a Magyar Állam, a Keresztes nővérek, illetve a Premontreiek közös megállapodása alapján a Premontreiek egy iskolát indítottak el az épületegyüttesben. Az elmúlt 5 év során elmérgeződött az ügy. Az ingatlan tulajdonjoga a Keresztes nővérekre, de a Premontreiek nem szerettek volna lemondani az iskolájukról. Azt tapasztaltuk, hogy a Keresztes nővérek olyan fajta ingatlanhasznosítással kapcsolatos jövőképet vázoltak fel, amely a Premontrei iskolát veszélyeztette volna. Sok év közigazgatási egyeztetés után, az elmúlt másfél hónap alatt, sikerült a tehetetlen szituációt feloldani. Az iskola helyzetét stabilizáltuk, a Keresztes nővérekkel a kapcsolatot normalizáltuk, harmadrészt pedig feladatunk lesz, hogy a zsámbéki nagy ingatlanegyüttes további hasznosítását tervezzük.

– *Mik azok a szerepek, amelyek rendeződtek?*

– Nyilván a legfontosabb feladatunk, hogy egy értékelés számolást tegyünk. Ha ebben meg tudunk egyezni, utána a többi kérdésben már meg tudunk állapodni. Mindenki számára egy biztos jövőkép alakulhat ki.

– *Az elmúlt időszakban nem volt kimondottan rendezett az egyház, az oktatás, az egyházi iskolák és az állam viszonya. Tegye meg kérem, hogy felvázolja mi a helyzet az egyházi oktatás és az állam viszonyával most?*

– Öles léptekkel megyünk előre. A zsámbéki ügynek szimbolikus jelentősége is van. Az egyházi oktatás tekintetében

azt tudom mondani, hogy az elmúlt évi zárszámadás előkészítése nagyon fontos. Tegnap a zárszámadás egyházi, oktatási kiegészítő támogatás tekintetében is pozitív döntés született. Hiszen egy szakértői egyeztetésen megállapodás született az egyházakkal és a Gazdasági Minisztériummal. Úgy-hogy a zárszámadási törvényjavaslatban most már konkrét számok szerepelnek. Illetve az egyházi oktatási intézmények törvénytelen módon elmaradt 4 milliárd forintos támogatásából 1 milliárd forintot szeretnénk a zárszámadáshoz kötődően az egyházi oktatási intézményeknek visszaadni. Majd a megmaradt 3 milliárd forintot ütemezetten, a költségvetési helyzethez igazítva szintén visszaadni. Valamint az egyházi egészségügyi intézmények tekintetében, négy kórháznak kiegészítő támogatást szeretnénk juttatni, mert ennyivel kevesebbet kaptak a szocialista kormány által elfogadtatott 2010. évi költségvetésben.

(Elhangzott a Lánchíd Rádióban 2010. szeptember 2-án)

ÚJ KORSZAK AZ EGYHÁZPOLITIKÁBAN

Az állam és egyház viszonyának új szabályozási irányelvei

Tisztelt Hölgyeim és Uraim !

„A dogmákat minden vallás maga szabja meg a híveinek, a hívek higgyék meggyőződésük szerint, az államnak csak a politikai résszel lehet dolga.”

A fenti szavakat Deák Ferenc, „a haza bölcse” a vallás-szabadság témájában elmondott utolsó parlamenti felszólalásakor mondta. Valószínűtlen és mégis igaz, hogy ezen mondatok óta csaknem 150 év telt el és még mindig arról kell beszélnünk, hogy egyház és állam hol válik el, hol ér össze, illetve hol lehetnek az együttműködés keretei.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim !

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy itt lehetek ezen a konferencián, és megoszthatom Önökkel gondolataimat az állam és az egyházak viszonyának új szabályozási elveiről, amelynek különös aktualitása van, hiszen a hamarosan el-

fogadásra kerülő új Alaptörvény szükségessé teszi, hogy a lelkiismereti és vallásszabadság alkotmányos alapjoga, ezzel összefüggésben az egyházak státuszának a kérdése is egy új, sarkalatos törvényben kerüljön szabályozásra.

1. Az új Alaptörvény által rögzített elvek

A közelmúltban a nyilvánosság is megismerhette az új Alaptörvény tervezetét, így a nyilvánosságra kerülő szövegből idézem röviden a témánkkal kapcsolatos megállapításokat:

A Preambulumban ezt olvassuk:

„Elismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét. Becsüljük országunk különböző vallási hagyományait.”

Úgy gondolom, óriási jelentőségű, hogy ezek a gondolatok megjelennek az Alaptörvényben. Végre – több más európai alkotmányhoz hasonlóan – méltó helyet kap itt a kereszténység szerepe, de úgy, hogy az ország más vallási hagyományai is megkapják az őket megillető elismerést.

Az Alaptörvény tervezet VI. cikke foglalkozik részletesen a lelkiismeret és vallásszabadság jogával, illetve az egyházakkal a következőképpen:

„ (1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását, és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa, vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.

(2) Magyarországon az állam és az egyházak különváltan működnek. Az egyházak önállóak. Az állam a közösségi célok érdekében az egyházakkal együttműködik.

(3)Az egyházakra vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.”

Hangsúlyozom, hogy a leendő Alaptörvényünk a nemzetközi összehasonlítást illetően is rendkívül széleskörűen kívánja biztosítani a fenti alkotmányos jogokat. Külön hangsúlyozom, hogy az új Alaptörvény is határozottan fönntartja az állam és az egyházak alkotmányos különválását. Természetesen nem arról van szó, hogy az állam el akarja szigetelni vagy marginalizálni akarja az egyházakat, és arról sem, hogy magát távol akarja tartani az egyházaktól. Ezzel szemben kifejezetten deklarálja a közösségi célok, a „közjó” érdekében való együttműködést. Az állam és az egyház alkotmányos szétválasztása tehát védi mind az egyházak autonómiáját mind pedig az állam autonómiáját.

A református egyetem rendezvényén bátran hivatkozom a magyar református egyház történelmére, amelynek során többször meg kellett küzdenünk vallásszabadságunkat sértő kormányzati beavatkozási kísérletekkel. A kommunista diktatúra ellentmondásos korszakából is idézhetnék, ehelyett most a Habsburg-abszolutizmus 1850-es évekbeli Thunpátensét említem, amely meg akarta szüntetni Magyarországon a protestáns egyházak nehezen kivívott és féltve őrzött önkormányzatát. E beavatkozási kísérlet elleni egyházi küzdelem élére a református egyház állt és elérte az államhatalom részéről az egyházi autonómiát sértő pátens visszavonását. Ez az eset azonban önmagán túlmutató jelentőségűvé vált, hiszen e protestáns ellenállás az egész magyar nemzeti ellenállás jelképe lett. Ráébresztette az uralkodóházat arra, hogy a magyar nemzetet nem tudja megtörni. A tegnap ünnepelt 1848-as forradalom vívmányait nem lehet semmissé tenni, így az egyik előkészítőjévé vált a későbbi *Kiegyezésnek*, amely a magyar nemzetnek ismét biztosította az önkormányzat jogát. Gondolom, hogy ezek után érthető, miért értékelem nagyra személy szerint református politikusként is az állam és az egyházak szétválasztását. Ez a történet is példázza, hogy az állam és az egyházak szétválasztása olyan princípium, amely érdeke mind az államnak, mind

pedig az egyházaknak a maguk önrendelkezése szempontjából. Szoros összefüggésben van ez a teljes lelkiismereti és vallásszabadsággal, de egyben az állam és egyházak társadalmat szolgáló együttműködésének is előfeltétele.

2. Az egyházi jogállás szabályozása az új sarkalatos törvényben

Előrebocsátom, hogy az új törvény koncepcióját hamarosan egyeztetni kívánjuk az egyházakkal s azt követően, a részletek finomítása, pontosítása után kezdődik igazán a kodifikáció.

A törvény előkészítésének az irányelveiről a következőket tudom mondani:

Az állam és az egyházak különválasztása összefüggésben az egyházak önállósága feltételezi, sőt megköveteli, hogy az állam az egyházak felügyeletére, irányítására semmilyen szervet nem hozhat létre. Az egyházak belső autonómiáját, szervezeti rendjük szabad kialakítását tiszteletben tartja. Az egyházi belső normák végrehajtásához állami kényszer nem vehető igénybe. Továbbá az egyházak részére önértelmezési jogot biztosít vallásuk tartalmi kérdéseit illetően.

Ebből természetesen nem következik az, hogy az államnak az ide vonatkozó törvény megalkotása során egyképpen kellene tekinteni minden olyan közösségre vagy jelenségre, amely önmagát egyházi vagy vallási kategóriában határozza meg.

Ez számos elvi és gyakorlati kérdést vet fel, amelyet a jelen törvény megalkotása nem kerülhet el. Ennek a törvényalkotási helyzetnek egyébként elsősorban nem elvi, filozófiai alapjai vannak, hanem sokkal inkább az a tapasztalat, amely az 1990. évi IV. törvény következménye.

A./ Nyilvánvalóvá vált, hogy több kategóriában kell gondolkodnunk az egyházakat és vallási közösségeket illetően.

Nem kerülhető el, hogy ne tisztázzuk mit értünk egyház, felekezet vagy vallási közösség alatt. Miután ezek részben teológiai, részben vallástudományi kategóriák, bizonyára az elnevezés nem vonhat maga után jogi konzekvenciákat. Köztudott, hogy az *egyház* alapvetően újszövetségi, keresztény fogalom, amelynek teológiai vetületével kapcsolatban az államnak nincs kompetenciája. Ugyanakkor határozott kormányzati szándék van arra, hogy az új törvény megfogalmazza, mit ismer el *egyháznak és vallási közösségnek*, valamint mit tekint *vallási egyesületnek*. Mi legyen tehát az az átfogó kategória, amelybe valamennyi olyan egyház, felekezet, vallási közösség belefér, amelynek ilyen jellegű státuszát az új törvény is elismeri? A hatályos 1990. évi IV. törvény mindhárom kategóriát ismeri, gyűjtőfogalomként azonban az egyház kifejezést használja, amely a köznyelvben átfogóvá vált, s mint ilyen, teológiai dimenzióját a köznyelvben elveszítette. Megfontolandó, hogy az új törvényben a gyűjtőfogalom az egyház és/vagy vallási közösség legyen. A törvény hatálya alól kikerülő, de vallási tevékenységet folytató közösségek pedig vallási egyesületként a civil szférában, az odavonatkozó törvény hatálya alatt folytassák munkájukat. A továbbiakban tehát az egyház és vallási közösség fogalmakat együttesen használjuk vagy legalábbis így értjük.

Az elmúlt 20 év tapasztalatai – kiemelten az üzleti egyházak megjelenése, de az olyan vallási közösségek létrejötte is, amelyek mögött új hitelvek nem érzékelhetők – egyértelműen szükségessé teszik az *egyházak és vallási közösségek* valamint az úgynevezett *vallási egyesületek* valamilyen szintű csoportosítását az állam szempontjából. Természetesen a törvénynek világosan kell szólnia a csoportosításból következő konzekvenciákról is, elsősorban az állami támogatást illetően. Az előkészületek szerint a kategóriák tehát a következők lesznek:

1.) Történelmi vagy hagyományos egyházak és vallási közösségek

A történelmi egyház kifejezés a rendszerváltás óta széleskörűen elfogadottá vált a köznyelvben, mintegy distinkciót téve az 1990. évi IV. törvény formalizált egyházi jogegyenlőségi szabályozásához képest, elsődlegesen a magyar történelemben kiemelkedő, széleskörű intézményrendszerrel rendelkező 3 nagy keresztény egyház, és a zsidó hitfelekezetek képviselői vonatkozásában.

A *hagyományos* kifejezés mellett szól ugyanakkor, hogy olyan keresztény és nem keresztény vallások tartozhatnak ide, amelyeknek társadalomformáló, társadalombefolyásoló hatásuk volt és van történelmi távlatokban és jelenlegi szerepükben egyaránt. Természetesen az erre vonatkozó frazeológia véglegesítése ismét csak nem történhet meg az egyházakkal való alapos egyeztetés nélkül.

A *történelmi/hagyományos* egyházak, vallási közösségek esetében a kritériumok meghatározásánál a *működés időtartama* lesz az egyik és a *létszám meghatározása* a másik fontos szempont. Ezekkel kapcsolatban példálózó jelleggel már elhangzott a 100 év honosság és a 10.000 fő tagság. A jelenlegi tárgyalások szerint ez a szám akár 25.000 fő is lehet a környező országok példája alapján. A harmadik fontos kritérium a *primér hitéleti jellegű tevékenység*, amelynek alátámasztására szükséges lesz a hitelvek részletes megjelenítése. Ez egészül ki – a hitből fakadó – *közfeladat ellátási tevékenységgel*, amelyek közül kiemelkednek az oktatási, szociális, egészségügyi és kulturális tevékenységek.

Ezek a feltételek együttes megléte természetesen nagyon szigorúnak tűnik. Ezért a honosság és a létszám vonatkozásában – a többi feltétel megléte esetén – a törvénytervezet biztosítja a vaglyagosságot. Ellenkező esetben ugyanis olyan egyházak is kieshetnek ebből a körből, amelyek egyházi működéséhez, jelentős magyarországi honosságához kétség sem férhet.

2.) Elismert vagy elfogadott egyházak és vallási közösségek

E fogalmaknak van történetisége. Az 1895-ös egyházi törvény vezette be, ami a maga idejében jelentős előrelépés volt több kisebb vallási közösség korábbi tisztázatlan státuszának meghatározásához. E törvény ismerte el a Baptista Egyházat és az Iszlám Közösséget a XX. század elején.

Ennek a kategóriának a törvénybe iktatása azzal az előnnyel jár, hogy megtartja az egyház vagy vallási közösség elnevezést, amely több olyan kisebb keresztény és nem keresztény közösség számára bír jelentős érzelmi töltéssel, amelyek nem tudnak megfelelni a *történelmi vagy hagyományos egyház/vallási közösség* kategória szigorúbb feltételeinek, de tevékenységüket ismerve egyértelmű az egyházként/vallásként való működésük, illetve a hitvallásukból levezetett társadalmi, közcélú tevékenységük.

A történelmi/hagyományos egyházak feltételeihez képest az elismertséget/elfogadottságot enyhébb feltételekhez kötné a törvénytervezet. *A honosságot illetően ez lehet 20 éves időtartam és a létszámot illetően is lényegesen kisebb szám.* Az új törvény semmiképpen nem fogja kirekeszteni a kommunista diktatúra időszakában is már egyházként működő vallási közösségeket, vagy azokat, akik közvetlenül az 1990. évi IV. törvény hatályba lépése után kezdték meg hitéleti tevékenységüket. Természetesen ebben az esetben is ki kell kötni a *tevékenység primér hitéleti jellegét*, hitelvi megalapozással együtt és lehetőséget kell adni az *abból levezethető közfeladat ellátási tevékenységre.*

Véleményem szerint az elismert/elfogadott kategória esetében is biztosítani kellene ezen egyházak és vallási közösségek számára az egyházi támogatásokhoz való hozzáférést, illetve a közfeladat ellátásuk állami támogatását. Ennek részletei részben az új egyházi törvényben, részben az egyház-finanszírozási törvényben kerülnek kidolgozásra.

A regisztráció kérdése

Felmerül ugyanakkor a kérdés, hogy az új Alaptörvény és az új sarkalatos egyházi törvény hogyan hat a jelenleg hatályos törvény által egyházként bejegyzett szervezetekre? Ezzel kapcsolatban úgy gondolom, egyértelmű: az új egyházi törvény által felállítandó új kritériumok alapján újra kell regisztrálni az egyházakat. Természetesen az is legitim kérdésfelvetés, hogy ez hogyan fog megtörténni. Álláspontom szerint ennek két módja lehetséges.

Az alap természetesen az új törvényben is a független igazságszolgáltató hatalom minden befolyástól mentes hatósági eljárása lesz a jelenlegihez hasonlóan, tehát *bírósági regisztrációval történik a bejegyzés*. Itt azonban rögtön előre kell bocsátanunk azt, hogy a jelenleg hatályos törvény egy formális adminisztratív bejegyzés alanyává tette a bíróságokat, megfosztva minden mérlegelési lehetőségtől. A kérelmezők minimális formális kellekek betartása esetén – amely 100 fő aláírása, illetve olyan alapszabály benyújtása, amely nem ütközik más jogszabályba – automatikusan jogosulttá váltak az egyházként történő bejegyzésre akkor is, ha mögötte nem volt vallási tevékenység, sőt nyilvánvaló volt a tevékenység kizárólagosan üzleti jellege. Úgy gondolom, hogy ez sok tisztességesen tevékenykedő bíró számára is okozhatott lelkiismereti konfliktust.

Az új regisztrációs folyamat sokkal alaposabb, mélyrehatóbb lesz. Mind előírásai, mind végrehajtási szabályai lehetetlenné teszik az egyház státusszal való visszaélést. A bírósági bejegyzésnél a következő kritériumok teljesülését kell alapos szigorral megvizsgálni mind a két egyházi/vallási kategória esetében: *Honosság, létszám, világos, markánsan elkülönülő egyedi hitelvek és szervezeti, működési szabályzat*. A bíróságok munkáját egy szakértői testület is elősegíti, vagy elősegítheti, amely teológusokból, egyházjogi szakemberekből, esetleg egyháztörténészekből állna.

Ezzel összefüggésben a jelenleginél jóval szigorúbban kellene szabályozni a *névviselés* kérdését is. Az új regisztrálás során bejegyzett egyház, vallási közösség neve ne legyen összetéveszthető egy másik egyházzal, vagy annak szimbólumaival, szertartásrendjével, mint ez ma gyakran előfordul. Adott esetben jogorvoslati lehetőséget is biztosítani kellene a már törvényesen működő egyházak részére jogaik ilyen jellegű védelme érdekében.

A *bejegyzés központosítása* fontos szempont, amely szerint a regisztrálás kizárólag a *Fővárosi Bíróság* hatáskörében lesz. A Fővárosi Bíróság az általa elvégzett bejegyzéseknél már az eddigi, rendkívül nagyvonalúan meghatározott feltételek esetében is kialakított egy olyan gyakorlatot, amely igyekezett kiszűrni az indokolatlan egyházi bejegyzéseket.

Felmerült még annak szükségessége is, hogy az egyházi bejegyzéshez csatolni kellene egy olyan *nyilatkozatot*, amely szerint az egyházi bejegyzést kérő nyilatkozik, hogy Magyarország alaptörvényét és törvényeit tiszteletben tartja. Szükségesnek tűnik továbbá az *ügyészségi eljárás biztosításának a lehetősége* alkotmány-, vagy törvénytörő tevékenység esetén, amely természetesen a hitéleti kérdésekre nem terjedhet ki.

Az Országgyűlés által majd elfogadandó törvény természetesen további részletszabályokat is tartalmazhat. Jelenleg a fentieket tartom olyanoknak, amelyek a szabályozás irányelveinek tekinthetők.

Szólnom kell még a regisztráció másik formájáról, a *törvény mellékletét képező egyházi jegyzékről*, amely azzal függ össze, hogy az évszázadok óta Magyarországon működő, az ország történelmében, értékeiben, kultúrájában jelentős szerepet játszó, vagy akár a nem ilyen régóta honos, de hazánkban gyökeret verő, minden kétséget kizáróan hitéleti tevékenységet végző, illetve a közfeladat ellátásban is komoly szerepet játszó egyházakat – amelyeknél a történelmi/hagyományos, vagy az elismert kategória feltételei nyil-

vánvalóan fennállnak – nem kívánjuk az új regisztrációs kötelezettséggel terhelni.

Javaslatunk szerint az Országgyűlés a törvény elfogadásával egyidejűleg elfogadna a törvény mellékleteként olyan jegyzéket/jegyzékeket is, amely/ek ezen egyházakat tartalmazzák. A továbbiakra nézve természetesen minden, a törvényi kritériumoknak megfelelő vallási közösség saját jogon kezdeményezhetné a bírósági regisztrálást.

3. Vallási egyesületek

Már az új Alaptörvény koncepciójának megfelelő részeinél hangsúlyoztam, hogy az teljes lelkiismereti és vallásszabadságot kíván biztosítani a Magyarország területén élőknek mind egyénileg, mind közösségileg. Ennek megfelelően ez a lehetőség azok számára is természetesen megadatik, akik nem tudnak élni az új egyházi törvény előírásaival. Számukra lehetőség nyílik – amint azt már szintén említettem – a civil törvény keretein belül vallási egyesületek létrehozására és az e szervezetek számára biztosított állami támogatási lehetőségek igénybevételére. Rájuk a civil, illetve egyesülési törvény előírásai lesznek irányadók, nem kizárva a vallási jelleget elősegítő néhány specifikus szabály érvényesülését. Ilyen lehet a *belső autonómia biztosítása, az állami kényszer alkalmazásának korlátozása* és az *állami hatóság felügyeleti jogának felfüggesztése hitéleti kérdésekben*.

Egy ilyen jellegű szabályozás egyrészt kizárja azt, hogy bárki anyagi vagy egyéb nem vallási indíttatásból tudjon egyházat létrehozni, másrészt viszont a lelkiismereti és vallásszabadság alkotmányos alapjogának biztosítása érdekében lehetővé teszi a közösségi vallásgyakorlást akár egy újonnan létrejövő vallási közösségnek is. Lehetővé teszi továbbá, hogy belátható időn belül és korrekt feltételek elérése esetén elismert egyházzá válhasson.

4. Átmeneti szabályok

Az új Alaptörvény a tervek szerint 2012. január 1-jén lép hatályba. Értelemszerűen ezzel egyidejűleg, vagy ezt követően léphet hatályba a sarkalatos egyházi törvény is. Kezeleni kell azonban az átmeneti problémákat. Az előbbieken már szót ejtettem az üzleti egyházakról és arról, hogy az új egyházi törvény alapvetően ezek kiszűrését célozza. Az üzleti egyházakról tudni kell, hogy döntően a szociális ellátórendszert árasztották el tekintettel arra, hogy a kormány – nemzetközi és alkotmányos kötelezettségeiből eredően – a közoktatási és szociális egyházi intézmények részére az alapszabályon felül kiegészítő normatív támogatást is biztosít, amely az önkormányzatok hasonló intézményeire történő pótlólagos anyagi ráfordításait veszi alapul. Kihasználva a hatályos egyházi törvény rendkívüli nagyvonalúságát, kht-k, alapítványok, illetve magánszemélyek hoztak létre fiktív egyházi szervezeteket kizárólag az állami kiegészítő normatív igénybevétele érdekében. Ez olyan méreteket öltött, amely már a szociális ellátórendszer fenntarthatóságát veszélyezteti. Ezért – a NEFMI Szociális Államtitkársága kezdeményezésére – a kormány az elmúlt év végén olyan törvénymódosító javaslatot nyújtott be az Országgyűléshez, amelynek értelmében 2011. július 1-től a kiegészítő normatív csak azon egyházaknak jár, akik átfogó, a szociális tevékenységre is vonatkozó megállapodással rendelkeznek a kormánnyal.

A törvény ilyen irányú módosítása megtörtént. Ez természetesen szükséges lépés volt, de a szociális törvény jelen állapotában olyan egyházaktól is megvonná a kiegészítő támogatást, akik ilyen megállapodással nem rendelkeznek, ugyanakkor egyházi jellegük, az ezen alapuló közfeladat ellátási elhivatottságuk vitathatatlan és így az új törvény is bizonyára biztosítani fogja egyházi státuszukat. Ezek vonatkozásában meg kell találni a megoldást, hogy az átmeneti

időszakban is tudják működtetni intézményeiket, és erre törekedni is fogunk.

Ugyancsak tisztázandók az Szja. 1% egyházi felajánlásának a kérdései is. Május 20-ig ugyanis az adófizető állampolgárok olyan szervezeteknek is felajánlhatják adójuk egy százalékát, amelyek az új szabályozás alapján 2012-ben várhatóan már nem egyházként fognak működni.

Őszintén remélem, hogy ezeket a problémákat hamarosan megoldjuk. Ennek érdekében számítunk az egyházak közreműködő segítségére is.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A fenti szabályozási koncepció egyrészt kizárja azt, hogy bárki a társadalomra veszélyes tevékenység vagy anyagi haszonszerzés végett akarjon egyházat alapítani, másrészt a lelkiismereti és vallásszabadság alkotmányos alapjogának biztosítása érdekében lehetővé teszi a közösségi vallásgyakorlást akár egy újonnan létrejövő vallási közösségnek is, biztosítva, hogy az belátható időn belül és a törvényi feltételek elérése esetén elismert egyházzá válhasson.

Köszönöm, hogy meghallgattak!

(Elhangzott Budapesten, a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara, a Református Közéleti és Kulturális Központ és a Magyar Külügyi Intézet által szervezett „A vallásszabadság és az egyházak jogi helyzetének szabályozása az Európai Unióban és Magyarországon” című tudományos konferencián, 2011. március 16.)

GYÁSZTÁVIRAT

Kedves Gyászoló Család! Kedves Testvéreim!
Kimondhatatlanul megrendítő veszteségükben a Jóisten vigasztaló jelenlétét, a Benne vetett reménység megleveledését és a hitben való békesség erejét kívánom őszintén fájdalmas együttérzéssel.

Nem csak azok közé tartozom, akik hosszú évek óta együtt dolgoztak Sándorral egy igazságosabb, harmonikusabb és testi-lelki javakban egyaránt bővülködőbb Magyarországért, hanem azok közé is, akik tragikusan végzetes útja előtt a jól végzett munka örömeivel és a viszontlátás ígéretével szorítottak vele kezét. Ennek a felhőtlennek tűnő búcsúnak az emléke – amely egyben az utolsó földi találkozásunk is volt – egész életemben elkísér. És természetesen nemzetünk közös szolgálatának sok-sok momentuma hasonlóan.

A hitvesnek, gyermekeknek és minden hozzátartozónak a vesztesége olyan mértékű, amelyre emberi szó nem ad gyógyírt. Húsvéthoz közeledve tehát a feltámadás és az örök élet Urába vetett hívő bizonyágtétellel kérek és remélek gyógyulást a megsebzett család minden tagjának. A megpróbált családdal és egy megrendült országgal együtt tudjuk, hogy egy ördögi pillanat milyen végzetes lehet egy tervekben és ígéretekben gazdag földi lét számára. De hitünk bátorságával azt is *„tudjuk, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál”* és azt is, hogy *„senki sem él önmagának, és senki sem hal meg önmagának; mert ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk, az Úrnak halunk meg. Tehát akár élünk, akár meghalunk, az Úréi vagyunk.”*

Urunk és Megváltónk gyermekeiként tudnak eltávozók és hátramaradók hitben és lélekben együtt maradni. Sándor családjának és minden gyászolójának őszinte szívvel kívánom az Úristen vigasztalását, a benne vetett hitben való

békességet és a színe előtt való együttmaradást a beteljesedett világban való újratalálkozásig.

Szászfalvi László
országgyűlési képviselő, államtitkár

(Távirat a tragikus balesetben elhunyt Arnóth Sándor képviselő
családjának, 2011. március 26.)

„SZÁMÍTVÁ EGYMÁSRA”

Főtisztelendő Püspök Urak! Főtisztelendő Atyák! Tisztelt Ünneplő Gyülekezet! Kedves Testvérek!

„Mindannyiukat eltöltötte a Szentlélek, és különböző nyelveken kezdtek beszélni, úgy, ahogy a Lélek szólásra indította őket. Ez idő tájt vallásos férfiak tartózkodtak Jeruzsálemben, az ég alatt minden népből. Amikor ez a zúgás támadt, nagy tömeg verődött össze. Nagy volt a megdöbbenés, mert mindenki a saját nyelvén hallotta, amint beszéltek. Nagy meglepetésükben csodálkozva kérdezték: „Hát nem mind galileaiak, akik ott beszélnek? Hogyan hallja hát őket mindegyikünk a saját anyanyelvén? Mindannyiukat eltöltötte a Szentlélek, és különböző nyelveken kezdtek beszélni, úgy, ahogy a Lélek szólásra indította őket.” (ApCsel 2.5-2.8)

A Szentírás Pünkösöd történetének leírásával azt teszi egyértelművé, hogy legyünk bármilyen nemzet tagjai, bármilyen nyelvet is beszéljünk és legyen bármilyen is a bőrszínünk, Krisztusban ugyanahhoz a közösséghez tartozunk és mindannyian ugyanúgy Istennek egy olyan egyetlen és megismételhetetlen teremtménye vagyunk, amely Isten saját képére és hasonlatosságára lett alkotva, és mindannyiunkért Jézus Krisztus meghalt és feltámadt. Ez az a közösség, amely minket összetart, de sajnos a mindennapok szürkesége mellett sokszor elvész a valódi tartalom, és mi emberek hajlamosak vagyunk elfelejteni, hogy Isten ugyanúgy szeret minket, legyünk magyarok, románok vagy épp szlovákok, lakjunk Csurgón, Kassán, Besztercebányán vagy épp Vácott. Az Egyház kétezer éves története egyként áll előttünk és mindig figyelmeztet arra az egységre, ami összeköt minket, és arra az útra, amit együtt kell befutnunk, és ez itt a Kárpát-medencében külön jelentőséget foglal magába.

Ez a mai ünnep azért csodálatos, mert emlékeztet arra, hogy van ami összeköt minket, és mindannyiunk ugyanolyan értékes és megismételhetetlen teremtménye az Istennek. A nemzetek esetén is ugyanez igaz. Hisz minden nép olyan emberek közössége, akik megismételhetetlenek, és minden népcsoport egységesen is egyszeri és megismételhetetlen gazdagsággal rendelkezik, ami megmutatkozik történelmében, kultúrájában, nyelvében, imádságaiban, szokásaiban, és ha bármelyik nép eltűnne a föld színéről, akkor az egész világ lenne szegényebb Istennek egy csodálatos gondolatával. Ha belegondolunk, mi akik itt élünk a Kárpát-medencében, és nagyon szerencsés emberek vagyunk, hiszen a sok itt élő nemzetiség mind gazdagít minket, és ez által az egész közösség válik gazdagabbá, egy dallammal, szóval, gondolattal, és azzal, ha kultúránkat ápoljuk az Isten parancsának teszünk eleget, hisz a tőle kapott talentumokat kamatoztatjuk, és hagyjuk hogy százszeres, ezerszeres termést hozzon.

A Magyar Köztársaság Kormánya nagyra értékeli az olyan kezdeményezéseket, mely közelebb hozza az itt élőket, és rámutat közös felelősségünkre.

Örömmel tájékoztatom Önöket arról, hogy a Magyar Köztársaság Kormánya érzi e területen lévő felelősségét, és nem akarja elhárítani ezt a felelősséget magától, erről tett tanúbizonyságot akkor, amikor első döntései között ismerte el a nemzetiségek parlamenti képviselőire vonatkozó igényének jogosságát, és tette Alkotmánymódosítással mindennek jogi környezetét világossá.

Egyben a nemzetiségek kulturális tevékenységének támogatása terén is komoly eredményeket értünk el, hisz a gazdasági helyzet nehézsége ellenére sikerül a nemzetiségi kultúra támogatását megtartani.

Továbbá partneri kapcsolatra törekszünk a szomszédos országokkal, és azt szeretnénk, ha a nemzeti kisebbségekkel kapcsolatos politika a közösségek megbecsülésén és a

viszonosság elvén alapulna, hiszen ez felel meg Jézus Krisztus legfőbb parancsának, mely úgy szól „szeresd felebarátodat, mint önmagadat” és ha ez az elv válik irányadóvá a népeink közötti kapcsolatban, akkor évtizede elmaradását tudjuk pótolni együtt.

Egyben szeretném kifejezni tiszteletemet és nagyrabecsülésemet főtisztelendő Rudolf BALÁŽ Püspök Úron keresztül a Szlovák Katolikus Püspöki Karnak, hogy az elmúlt éveknek azon nehéz időben, amikor a magyar-szlovák viszony történelmi mélypontra jutott minden fórumon és minden eseményen keresztül a megbékélést hirdették és a békét kereső embereknek irányt mutathatott az a testvéri kapcsolat, mely a magyar és a szlovák püspöki kar közötti viszonyt jellemezte.

Köszönet és hála ezért!

Kívánom, hogy a mai ünnep segítse Önöket egymás megismerésében és tudjunk együtt haladni közös földi vándorutunkon. Kívánok ezekkel a szavakkal szép ünnepet Önöknek és köszönöm, hogy itt lehetek.

(Elhangzott: 2011 szeptemberében
a Szlovákiai Katolikusok Napján Vácott)

GRATULÁLÓ LEVÉL

„Mert mi Isten munkatársai vagyunk, ti pedig Isten szántóföldje, Isten épülete vagytok.”

(1Kor 3,9)

Excellenciás Püspök Úr! Kedves Beton Atya!

70 éves születésnapja alkalmából tiszteletteljes szeretettel köszöntöm. Isten iránti hálával gondolok arra a megingathatatlan hitre, elkötelezettségre és következetességre, amelyek áldásként érintették meg több százezer ember, köztük számos fiatal szívét és gondolatait az Ön szolgálata által.

Abban a világban, amelyben a megosztás és diabolikus erők uralkodnak Krisztus kegyelménél, a krisztusi értékek körül és nem utolsó sorban a magyar nemzet legszentebb hagyományai jegyében tudott Püspök Úr igazi közösségeket teremteni és sok áldást jelenteni a pásztorolt egyházmezejében és azon túlmutatva is mind földrajzi mind felekezeti értelemben.

Közéleti és egyházi szolgálattelvőként egyaránt magamat is azok közé sorolom, akik példát vehettek Öntől. A teljes embert szolgáljuk lelki, szellemi és anyagi szükségleteivel együtt. Közösséget kívánunk teremteni egy egész nemzet számára a határon belül és azon átívelve. Nem érhetjük be azzal, hogy csak azokat szolgáljuk, akik minket elismernek. Püspök Úr példáját is látom és bátorítását is élvezem akkor, amikor az egész nemzetet kívánom szolgálni. Bizonyára sokan vannak, vagyunk, akik az Ön közel fél évszázados szolgáló példáját és bátorítását áldásként tarthatják számon.

A 70 esztendő nagy idő és szent szám, amely a teljességet jelenti. Töredezett világunkban az Ön szolgálata az Istentől teremtett, szeretett és megváltott világ teljességére

mutat. Szolgatársi szeretettel kívánom, hogy ez a teljesség, ez a krisztusi integritás továbbra is sugározzék Önből fényt és melegséget adva a közeli és távoli környezetének. Isten kegyelméből legyen továbbra is az Ő munkatársa, vetésének földje pedig teremjen száz annyit, az épület pedig szilárdan álljon az idők beteljesedéséig a mi Urunk Jézus Krisztus által.

Szászfalvi László

Csurgó-Budapest, 2011. február 22.

(Köszöntő levél Balás Béla kaposvári megyés püspök 70. születésnapja alkalmából.)

A KERESZTÉNYSÉG ÓRIÁSI ERŐT AD A NEMZETNEK

Gyakori vendég mostanában a televíziókban, rádiókban Szászfalvi László, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium egyházi, nemzetiségi és civil kapcsolatokért felelős államtitkára. A felfokozott érdeklődés oka, hogy sok jel utal arra, új egyházi törvény készül. Erről és sok más, kereszténységünket, magyarságunkat, történelmünket és jövőnket érintő kérdésünkre válaszolt a rendszerváltás utáni évek egyik legsikeresebb politikus.

– *Mit jelent az új párbeszéd alapuló egyházpolitika?*

– Az elmúlt nyolc évben az egyházakkal való kapcsolattartás lényegében holtpontra került. A bizalmi kapcsolat, a dialógus megszűnt. Innen kell elindulni. Az új párbeszéd lényege az, hogy a szuverén állam szuverén egyházakkal tárgyal. Hiszen alkotmányjogi szempontból az állam és az egyház szétválasztása megtörtént, de ez nem jelenti azt, hogy nem állnak szóba egymással. Az új párbeszéd alapja a bizalom. Az elmúlt hónapokban az új kormány ezt, a korábbi kormányok által szétvert bizalmat állította helyre. Ha kitaróan dolgozunk ennek a dialógusnak a megtartásán, a szuverén állam és a szuverén egyházak a közjó érdekében minőségi együttműködést tudnak létrehozni. Ez felemelkedést jelent a morális, a gazdasági és a szociális válságból, ami egyben egy új nemzeti jövőkép, egy új nemzeti stratégia megteremtése is.

– *Miért vált ki óriási indulatokat szélsőliberális körökben az állam és az egyház szétválasztásának akárcsak a megemlézése is?*

– Az ultraliberális gondolkodók számára mintha kiesett volna a történelemből a 20. század. Mindenkinek figyelemmel kell lenni az elmúlt század iszonyatos gyötrelmeire, tra-

gédiáira, azonban rá kell döbbenünk arra, hogy nem a dogmák harca fogja előre vinni a világot meg a nemzetünket, nem az ideologikus szembenállás, az örökös konfliktushelyzet hozza a megoldást a gondjainkra. Tiszteletben tartjuk mindenki véleményét, azonosságtudatát, belső autonómiáját: a szuverén államnak és a szuverén egyházaknak ennek szellemében kell tudomásul venni, hogy szinte sorsszerűen együttműködésre vagyunk ítélve minden emberrel, aki itt él. A 21. században csak úgy tudunk felülemelkedni és túllépni a 20. század borzalmain, ha kiszámítható, stabil, folyamatos, a hétköznapiakban is érvényesülő párbeszédben építjük a bizalmat.

– *Mi változott az állam egyházakat érintő kommunikációjában?*

– A legfontosabb, hogy az egymás iránti bizalom jegyében most őszinte párbeszéd folyik. A kormány programja olyanforma egyházpolitikát fogalmaz meg, ami paradigmaváltást jelent. Nevezetesen azt, hogy mi nemcsak azért értékeljük nagyra és becsüljük meg az egyházakat, mert közoktatási, karitatív és egészségügyi munkát végeznek a társadalom javára, hanem az egyházakat önmagukban is nagyra értékeljük. A hitéleti tevékenységet, a vallási tevékenységet, azt, hogy az egyházak közösségmegtartó erőt jelentettek és jelentenek, közösségeik élő közösségek. A Kárpát-medence nagy magyar közösségében a történelmi egyházak azok, melyek a legelőbb közösségi színtereit adják az egész nemzet életének. Örülünk annak, hogy egyházaink vannak, létük, jelenlétük óriási erőt ad a nemzetnek is.

– *Napjainkban az egyik leggyakoribb kérdés, ha az egyházpolitika szóba kerül, hogy módosítani célszerű-e az egyházi törvényt vagy új törvényt kell?*

– A ma érvényben lévő törvény szakmai felülvizsgálata elkezdődött. A munkához alázattal kellett hozzálátnunk, hiszen ez bonyolult, sokrétű feladat. A törvény egyébként a rendszerváltozás előtti egyik utolsó nagy törvény, az utolsó

kommunista parlament hozta. 20 év óta van érvényben, tehát megérett az idő arra, hogy felülvizsgáljuk, összegezzük a tapasztalatokat. Az eddig lefolytatott szakmai egyeztetésekből én arra a végkövetkeztetésre jutottam, hogy sokkal több érv szól amellett, hogy egy teljesen új törvényt alkossunk, minthogy a régit toldozzuk, foltozzuk. A régi terminológiájában, tartalmában, formájában elavult, eljárt felette az idő. Az új törvénnyel nem a lelkiismeret és vallásszabadságot akarjuk korlátozni, hanem ellenkezőleg, a szabadság kiteljesedését szeretnénk segíteni. Ennek előfeltétele, hogy hitelessé váljon az egyházi és vallási közösségek hitéleti tevékenysége, szolgálata. Azokat a szerveződések azonban, amelyek ezeket a hiteles közösségeket lejáratják, amelyek a spekulációra, gazdasági előnyök megszerzésére jöttek létre, azokat kiszűrjük a valódi egyházak közül. Civil vagy vallási szervezetet egyébként továbbra is bárki létre tud hozni, semmiféle szűkítés nem lesz a lelkiismereti és vallásszabadság tekintetében. A kormány meghirdette az új politikát, nevezetesen azt, hogy a közjó kell érvényesülni a magánérdekekkel szemben. Az adófizetők pénzének tehát hiteles, jó helyre kell kerülnie, a közérdeket, a társadalmi-nemzeti felemelkedést kell, hogy szolgálják, nem pedig magánzsebekbe kell megérkezniük. Az új egyházi törvény koncepcióját még az idén el kell készítenünk, és majd tavasszal visszük a parlament elé.

– *Miért fertőzőek a biznisszerveződéseknek is nevezett új szerveződések?*

– Hiteltelenítik az egész rendszert. A társadalom elmúlt húsz évben velük kapcsolatban szerzett rossz tapasztalatai a magyar egyházak egészét érintik. Nekünk az a dolgunk, hogy ezeket a szerveződések ne engedjük mozgástérhez. Nem jó, ha a kormányzat asszisztál ahhoz, ami nyilvánvalóan káros a társadalomra. Például vannak olyan úgynevezett egyházak, melyek állatmenhelyeket működtetnek, vagy itt vannak a méhlepényimádatot a középpontba helyező csoportok.

tok. Ezek az elmúlt években több tízmilliós állami támogatást kaphattak. Nyilvánvaló, hogy támogatásukat le kell állítani, és hitelessé kell tenni a valódi egyházi közösségek életét, szolgálatát. Természetesen az említett furcsa csoportok is emberi közösségek, de az elmúlt századok tapasztatai alapján jól tudjuk, hogy nem az efféle szerveződések szolgálták a magyar nemzetet, hanem a történelmi egyházak. Velük kell stratégiai szövetséget kialakítanunk.

– *Milyen a korszerű kereszténység Európában?*

– Az a véleményem, hogy a keresztyéneknek nem szabad defenzívában lenniük, hanem az offenzívát kell választaniuk. A protestáns és katolikus egyházakban az elmúlt évtizedekben örvendetes fejlődés indult meg ilyen szempontból. II. János Pál pápa meghirdette Európa újraevangelizálását, a protestánsok Európa lelki megújulásáról beszéltek, az értékek tekintetében ugyanarról van szó. Úgy látom, a keresztyénség reneszánsza kezdődött el, melynek fontos eleme, hogy a keresztyén közösségek, egyházak kezdeményezők legyenek. A keresztyénségben az a csodálatos, hogy nemcsak nagy, mindent átfogó rendszerről van szó, hanem individuumokból, helyi közösségekből áll, és mindez egy szerves egységet, harmóniát tud alkotni, megjegyezve, hogy nem lehet tökéletes, hiszen emberi. Nem panaszkodni kell, hogy Európa milyen rossz helyzetben van, kevesen vagyunk, fogyunk, több a temetés, mint a keresztlő, hanem a valóssággal kell szembenézni. Meg kell látnunk azokat az értékeinket, lehetőségeinket, a közösségeinkben rejlő hatalmas és csodálatos erőt, amely képes megújulásra, mely képes kiszugározni az egész európai jövő szempontjából fontos üzeneteket és értékeket. Nekünk magyar keresztyéneknek van egy különleges küldetésünk ebben a reneszánszban. Át tudjuk adni azokat az értékmegőrző tapasztalatokat Európának, melyeket a kommunizmus időszakában gyűjtöttünk össze, melyek segítségével sikerült megőrizni tisztességünket, magyarságunkat és hitünket.

– *Van-e változás a vatikáni-magyar szerződés sorsát illetően?*

– A vatikáni-magyar vegyes bizottság munkája újra elkezdődött. Ez az egyik legfontosabb tény ezzel kapcsolatban. Az elmúlt években ugyanis a szentszéki-magyar vegyes bizottság finoman szólva kevésbé intenzíven működött, évek óta nem hívták össze, szeptembertől viszont újrakezdtek a munkát. Nagyon intenzív szakértői háttérmunka folyik, október-novemberben megvoltak a vegyes bizottsági ülések, és decemberben is lesz egy. Az a feladata ennek a bizottságnak, hogy a vatikáni megállapodást felülvizsgálja, illetve, hogy közösen számba vegyünk az elmúlt esztendőik során felhalmozott problémákat, és ezeket meg tudjuk oldani. Sok minden történt már ennek érdekében. A zárszámadási törvényben már ott vannak a konkrét lépések, a jövő évi költségvetésben pedig az anyagi jellegű problémákat szeretnénk megoldani. A törvényhozásban ezeket az eredményeket minden történelmi egyház kapcsán igyekszünk érvényesíteni. A részletek kidolgozásában vannak még viták, de a lényegét és a tartalmát illetően nincsenek. A következő években, ha a magyar gazdaságot talpra állítottuk, minden pénzügyi jellegű, egyházakkal kapcsolatos gondra megoldást fogunk találni.

– *Mondhatjuk-e, hogy Magyarország irányítása az ökumené jegyében történik?*

– A kormány összeállításának szimbolikus üzenete is van, hiszen elkötelezett, értékelvű keresztyén emberek kaptak helyet benne. Én a kormányzati munka mindennapjaiban tapasztalom meg, hogy ez egy valóban ökumenikus együttműködés. Néha nyilván egy kicsit csipkelődünk is, reformátusok a katolikusokkal és viszont, ez vidámabbá teszi a megfeszített erővel végzett munka néhány percét, de mindenki pontosan tudja, hogy a fontos pillanatokban, a nehéz döntések idején biztosan számíthatunk egymásra.

A papgyerek hirtelen felnőtté vált

Életem sorsfordító, nehéz pillanata volt, amikor 17 éves koromban meghalt az édesapám. 49 éves volt. Ekkor újr gondoltam mindent, amit a világról addig tudtam, újr gondoltam az egész addigi életemet, ez tett talán nagykorúvá. Elkezdtem gondolkodni a lét és nemlét értelmén, bár papgyerek lévén addig is közel voltam ezekhez a kérdésekhez. A papgyerekek általában harcolni is szoktak, magukkal, környezetükkel, mert ott van bennük a lázadó tiltakozás, az egészséges protestálás. Ebben az időszakban újraértékeltem sok mindent az életemben és új irányba indultam el, ekkor döntöttem el, hogy tudatos keresztyén életet szeretnék élni, ennek alapján végezzem a szolgálatomat és a munkám, bárhová állítson is az Úristen. Akkor tudatosult bennem, hogy mit is jelent valójában az a felirat, ami alatt évekig járkáltam a debreceni református kollégiumban: Orando et laborando. Azaz teljes életet élni csak imádkozva és dolgozva lehet.

Életpálya

1961. január 11-én született Makón. Feleség református segédlelkész. Három gyermekünk van: Bence, Boglárka és Lenke. 1979-ben a Debreceni Református Kollégium Gimnáziumában érettségizett. 1986-ban a Budapesti Református Teológiai Akadémián végzett. 1986-tól segédlelkész Csurgó-Alsokon, 1987-től választott lelkész ugyanott. 1988-ban lépett be az MDF-be alapítóként. 1990 októberében Csurgó polgármesterévé választották. 1994. decemberében MDF-KDNP-NDSZ közös támogatással ismét polgármester 1998. októberben MDF-Fidesz-FKGP támogatással harmadszorra is polgármester. Az 1998-as országgyűlési választásokon MDF-Fidesz közös jelöltként szerzett mandátumot a Somogy 5. számú választókerületben. 1998-2002-ben frakcióvezető-helyettes, illetve az Önkormányzati bizottság és a Társadalmi szervezetek bizottságának tagja. 2002. áprilisban megvédte egyéni mandátumát választókerületében. 2006-ban a

Fidesz-KDNP közös jelöltjeként ismét megvédte egyéni mandátumát. 2006 május 30-tól a KDNP frakciójának tagjaként az Országgyűlés Emberi jogi, kisebbségi, civil- és válsügyi bizottságának elnöke. 2010. április 11-én a választások első fordulójában 60,89%-os eredménnyel, negyedik alkalommal szerzett képviselői mandátumot. A második Orbán-kormány megalakulását követően, 2010. június 2-án Sólyom László államfő kinevezte a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium államtitkárának. Feladata az egyházügyi, nemzetiségi és civil kapcsolatokért való felelősségvállalás.

Kereszténység, kereszténydemokrácia, Európa

A XXI. század elejének kibívásaira, az európai egység kérdéseire és Európa új jövőjének alakítására meggyőződésünk szerint nem lehet választ találni a ma is korszerű kereszténydemokrata gondolat és értékrend nélkül. Európáról, Európa múltjáról és jövőjéről nem lehet a kereszténydemokrácia nélkül beszélni. De lehetséges-e az európai kereszténydemokráciáról, annak jövőjéről hiteles kereszténység, hiteles keresztények és a valóban keresztény értékek, s a Szentírás nélkül beszélni? Nyilvánvalóan ez lebetetlen vállalkozás. Az Európai Unió alapító atyái nem szégyellték keresztény hitüket. Mint ahogy alap nélkül házat sem lehet építeni, az új Európát sem lehet fundamentum nélkül felépíteni: ez a fundamentum pedig nem lehet más, mint a kereszténység és a keresztény értékek. (Szászfalvi László)

(Megjelent az Új ember című katolikus hetilapban,
2010. november 28-án)

LÉLEKKUFÁROK ALKONYA

Az értékelvű állam joga, hogy eldöntse, milyen közösségeket tekint egyházaknak. Az adófizetők pénzére ácsingózó bizniszegyházakat vissza akarjuk szorítani. A családokat, a fiatalokat meg kell védenünk a szélhámosoktól, a lélekkufároktól – mondta a Demokratának Szászfalva László, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkára.

– *Állam és egyház viszonya tekintetében milyen örökséget vett át a kormány?*

– Az elmúlt nyolc évben a felek között megszűnt a bizalmi viszony. A szocialista-liberális kormányok hátrányosan különböztették meg főképp az egyházi oktatási intézményeket, és mostoha bánásmódban részesítették a felekezeti szociális, karitatív, egészségügyi szervezeteket is. Az esélyegyenlőségi törvény és az ebből fakadó számos intézkedés például megfosztotta az egyházi iskolákat azon joguktól, hogy eldöntsék, milyen tanárokat alkalmaznak. Az Állami

Számvevőszék jelentései által is igazoltan az utóbbi években több mint 4 milliárd forint közoktatási kiegészítő támogatást tartott vissza a törvényt két lábbal tiporva az előző kormány. Az elmúlt négy hónapban nagyon sokat dolgoztunk annak érdekében, hogy helyreállítsuk a rendet. A jogtalanul visszatartott 4 milliárd forintból 1 milliárdot már visszaadtunk, és nyolc év után először a múlt évre vonatkozó zárszámadási törvényjavaslatot úgy nyújtottuk be az Országgyűlésnek, hogy az egyházi közoktatási és szociális kiegészítő támogatásoknál nem kipontozott részek szerepeltek, hanem a felekezetekkel folytatott egyeztetések és megállapodások nyomán elfogadott konkrét számok. Ezen túlmenően egy kormányhatározat 655 millió forintot juttatott az egyházi egészségügyi intézményeknek. Újra működni kezdett a nyolc évre jegelt vatikáni-magyar vegyes bizottság, mely a Szentszékkal 1997-ben kötött megállapodás végrehajtását követi nyomon. Azon is gondolkodunk, hogy miként lehetne egyszerűsíteni a házasságkötés bürokráciáját. Nem titok, hogy kormánykörökben is fölmerült az egyházi esküvő polgári jogi érvényességének elismerése, habár az egyházaktól egyelőre nem kaptunk erre vonatkozó konkrét, egyeztetett javaslatot. Mindenesetre meggyőződésem szerint sikerült helyreállítani a bizalmat, megszüntetni a diszkriminációt és megteremtteni a mindennapi párbeszédet, s mindezek által újjáépíteni az állam és az egyházak kapcsolatát.

– Nem osztja azon nézetet, hogy az egyházakat híveik tartásák el?

– Ez szélsőséges liberális arrogancia, amire csak az lehet a válasz, hogy az SZDSZ-t pedig tartásák el a tagjai. Ugyanis ezen, mára szerencsére elsüllyedt párt köréből lehetett ezt hallani. Az általuk sulykolt álláspont demagóg és életidegen megközelítés a magyar valóságban, ahol a különböző felekezetek jelentős mértékben vállalnak át állami feladatokat. A kormány azonban nem csak ezért becsüli nagyra őket,

hanem önmagában azért is, mert hitéleti tevékenységet folytatnak, közösségeket építenek, átszövik a társadalmat, megjelenítik a magyar történelmet. Ennek erkölcsi és anyagi elismerése nem pozitív diszkrimináció, hanem a valódi esélyegyenlőség biztosítása.

– *Milyen ismérvek alapján választják ki a számtalan Magyarországon működő vallási közösségből partnereiket?*

– A jelenleg hatályos jogszabályok nagyjából elfogadható kereteket jelölnek ki, figyelembe véve egy-egy felekezet honosságát és a feladat-átvállalás mértékét, intézményi szerkezetét. A megkülönböztetés természetesen nem érinti a szabad vallásgyakorlást, az egyénileg és közösségi szinten egyaránt mindenki számára egyformán biztosított, de a törvény mérlegeli, hogy ki mit tett le a nemzet asztalára a történelem során, és azt is, hogy most ki mit vállal. A nemzeti együttműködés gondolata e területen azt jelenti, hogy a szuverén állam együttműködik a szuverén egyházakkal a közjó érdekében, s ehhez társadalmi befolyásuk mértéke szerint tekintjük partnereknek a különböző vallási közösségeket. Szeretném itt nagyon határozottan kijelenteni, hogy az adófizetők pénzére ácsingózó bizniszegyházakat viszont vissza akarjuk szorítani.

– *Hogyan?*

– A következő hónapok egyik feladata a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény áttekintése és megváltoztatása oly módon, hogy a közpénzeket megcsapoló ál-egyházak kiszoruljanak e rendszerből. Az említett törvény több mint húsz éve született az akkori liberalizációs lázban, az elmúlt két évtized azonban bőséges tapasztalattal szolgált arra nézve, melyek e jogszabály gyengéi. Jelen pillanatban a főbb jövőbeli irányvonalak kidolgozása folyik, ezeket hamarosan egyeztetni fogjuk az egyházakkal. Az alkotmányozó folyamatot követően, vélhetően jövő tavasszal az Országgyűlés elé terjesztjük a vallásfelekezetekről szóló új törvényt. Nem véletlenül be-

szélek vallásfelekezetekről, az új szóhasználat is jelzi, hogy merőben más szempontrendszer és felfogás érvényesül majd a leendő jogszabályban: változni fognak az egyházalapítás szabályai, formai követelményei, a bejegyztetés módja és helye, és számos pragmatikus kérdést is rögzítünk. Ausztriában például tízezer főnél kevesebb létszámú közösséget nem jegyeznek be egyházként. A törvényalkotás során figyelembe veszünk hasznos európai uniós példákat, és szignó mértékként tekintünk a magyar hagyományokra. Ez nem szigorítást jelent, hanem a káosz felszámolását, hiszen nem érinti a bármely sajátos módon történő szabad vallásgyakorlást. Az viszont az értékelvű állam joga, hogy eldöntse, milyen közösségeket tekint egyházaknak.

– *A Görögországban betiltott szcientológiai közösséget minek tekintik?*

– A nemzetbiztonsági évkönyv esztendőik óta visszatérően említ egy bizonyos destruktív közösséget, s bár nem nevesíti, mindenki tudja, hogy a szcientológiai egyházzal van szó. Ez nemzetbiztonsági kockázatot is jelenthet. Németországban nem is vallási felekezetnek, hanem üzleti vállalkozásnak tekintik a szcientológiát, Franciaországban külön kormánybiztos felügyeli a közösség tevékenységét, sőt, tavaly a párizsi bíróság jogerősen elítélte e szektát és annak első emberét bűnszövetkezetben elkövetett csalás miatt. Balogh László képviselőtársammal 2001-ben a francia példa átültetését kezdeményező törvényjavaslatot tettünk le az Országgyűlés asztalára, ám mivel átcsúszott a következő ciklusra, akkor nem lett belőle semmi. A jövőben ugyanezen felfogás alapján kívánunk foglalkozni a szcientológiával. Ettől függetlenül is rendkívül fontosnak tartok létrehozni egy olyasfajta átvilágító szervezetet, mely képes az efféle kisebb közösségekről, szektákról valós információkat adni a társadalomnak, hiszen a családokat, a fiatalokat meg kell védenünk a szélhámosoktól, a lélekkufároktól. Nemrég kaptam egy levelet egy kétségbeesett édesanyától, aki kétgyerme-

kes fiát látja elveszni, miután bekerült egy szekta bűvkörébe. A kormány felelőssége, hogy az ilyen helyzetekre is egyértelmű megoldást találjon. Jogi eszközökkel is.

– *Ez vonatkozik a szabad identitás-választásra épülő etnobizniszre is?*

– A szabad identitás-választás gondolatának megítélése szakmai körökben nem egyértelmű, sokan vitatják ennek helyességét. Tény, hogy az etnobiznisz régi probléma, s most a kisebbségi önkormányzatok megválasztása kapcsán ismét reflektorfénybe került. Nyilvánvaló, hogy a kisebbségi törvény sem állta ki az idő próbáját, meg kell változtatni. E téren is elkezdtük a munkát, államtitkári kinevezésemkor felhívást tettünk közzé, melyben arra kértük a nemzetiségi közösségeket, önkormányzatokat, civil szervezeteket, hogy fogalmazzák meg a törvénymódosításra vonatkozó javaslatokat, ide értve az oktatási, kulturális, finanszírozási és számos más kérdéskört is. Nagyon sok ötletet, véleményt, javaslatot kaptunk, ezeket gőzerővel dolgozzuk fel, mostanra nagyjából összeállt a kép, körvonalazódott a követendő irány, amit folyamatosan egyeztetni fogunk a kisebbségek képviselőivel. Választ kell adnunk számos kérdésre: mi legyen a kisebbségi önkormányzati rendszerrel, maradjon-e az ezt kialakító választás elektori rendszere, miként oldjuk meg a kisebbségek parlamenti képviseletét, hogyan erősítsük a nemzetiségi sajtót, és így tovább. Személyes meggyőződésem, hogy azon településeken, melyeken valamely nemzetiségi közösség többségben van, a kisebbségi önkormányzatnak egyben települési önkormányzatnak is kell lennie. Ily módon nemcsak a kulturális autonómia öngazgatási szereve lenne, hanem a teljes közigazgatási, területi önrendelkezésre is lehetőség nyílna. Ez egyrészt erősítheti az adott közösség identitását, másrészt az elszakított magyar nemzetrészek autonómiájának kivívása során is jó példa és nehezen leszerelhető érv lehet. Kulcsfontosságú a finanszírozási rendszer egyszerűsítése, hatékonyabbá és átláthatóbbá

tétele. Ennek érdekében jövőre szeretnénk megszüntetni a Nemzeti Etnikai és Kisebbségi Közalapítványt, aminek működése évente 50-70 millió forintba kerül. Az így felszabaduló összeget a döntési mechanizmusban továbbra is részt vevő kisebbségeknek szeretnénk juttatni, főképp a nemzetiségi sajtó támogatására. Nagyon szerteágazó tehát a kisebbségi kérdéskör, lényeg, hogy a jelenleginél sokkal éltszerűbbnek kell lennie az új jogszabálynak, és a helyi közösségeket kell erősítenünk, mert csak így lehet visszaszorítani az etnobizniszt. A vallásfelekezeti törvényhez hasonlóan ezt is szeretnénk jövő tavasszal az Országgyűlés elé vinni.

– *Mire számíthat a civil társadalom?*

– Elterjedt vélekedés, hogy Magyarországon gyengék a civil szervezetek. Én nem értek egyet ezzel, az elmúlt húsz évben folyamatosan erősödött ez a társadalmi szegmens. Ez nagyon egészséges, viszont jószerével átláthatatlan ez a világ, és a zuschlagosodás megmutatta az árnyoldalait is. Jelen pillanatban nem tudjuk pontosan, egyáltalán hány civil szervezet van hazánkban, egyesek 20 ezerről beszélnek, mások 60 ezerről. Mindebből le kell vonnunk a következtetéseket, és e területet is áttekinthetővé kell tennünk. Ez az értékteremtő, értékőrző civil szervezetek érdeke is, akár csak a pályázati pénzekhez való hozzáférés feszesebb szabályozása és a szigorúbb elszámolás. Magát a rendszert is haladéktalanul takarékosabb üzemmódra kell állítani, hiszen a Nemzeti Civil Alapprogram működtetése az elmúlt években sok-sok milliárd forintot emésztett fel, csak idén például 560 millióba kerül. Ez jelentősen csökkenthető a bürokrácia szűkítésével, a működés ésszerűsítésével. A kisebbségi törvényhez hasonlóan a civil világ szereplőinek észrevételei, javaslatai alapján állítjuk össze tervezetünket, ami a civil szervezetekre vonatkozó kerettörvény-javaslat formájában reményeink szerint ugyancsak tavasszal kerül az Országgyűlés napirendjére. A legfontosabb a pályázati rend-

szer egyszerűsítése. Egy-egy pályázat lezárása ma évekbe telhet, sőt, egy civil szervezet megszüntetése is elképesztő nehézségekbe ütközik. Ez komoly gát a polgári önszerveződések számára, márpedig ezek az egészséges társadalom fontos építőkövei.

Életpálya:

Szászfalvi László református lelkész, politikus

1961-ben született Makón.

1979-ben érettségizett a Debreceni Református Kollégium Gimnáziumában.

1986-ban diplomázott a Budapesti Református Teológiai Akadémián.

1986-tól segédlelkész, 1987-től választott lelkész volt Csurgó-Alsokon.

1988-ban részt vett a Magyar Demokrata Fórum megalapításában.

1990-től 3 cikluson keresztül Csurgó polgármestere volt, 2002-ben is megválasztották, de az év decemberében lemondott tisztségéről.

2006-2010 között ismét Csurgó polgármestereként tevékenykedett.

1994-től 1998-ig a Somogy megyei közgyűlés képviselője is volt, a testület kisebbségi és vallásügyi bizottságát vezette.

Az 1998-as országgyűlési választáson az MDF és a Fidesz közös jelöltjeként országgyűlési képviselővé választották Somogy megye 5. számú egyéni választókerületben, 2002-ben, 2006-ban és idén áprilisban is parlamenti mandátumot nyert.

Június 2. óta a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkára.

Nős, felesége református segédlelkész, három gyermek édesapja.

(Megjelent a Demokrata című hetilapban, 2011. február 1.)

A SCHEIBERI ÖRÖKSÉG FOLYTATÓI

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Tisztelt Ünneplő Gyülekezet!
Ma a XX. század egyik legjelentősebb hebraistájára, az egyik legnagyobb magyar filológus életére és munkásságára emlékezünk. Scheiber Sándor professzor úr, a tudományok doktora, a budapesti Rabbiképző Intézet újjászervezője és évtizedeken át igazgatója, számos külföldi tudományos társaság tagja, kitüntetettje, a magyar és nemzetközi folklorisztikának is már életében klasszikusa volt.

A holokauszt az ő családját sem kímélte. A romokból, hamuból vezetésével teremtődött újjá a magyarországi hebraisztika, judaisztika és annak intézményei.

Annak ellenére, hogy külföldön elismert volt, mégis magyar tudós maradt. A magyar irodalomnak és a magyar népköltészetnek pedig minden műfajában egyik legalaposabb kutatója és ismerője volt, akinek munkássága a napjainkban is élő forrás.

Scheiber Sándor 1985. március 3-án halt meg. A róla elnevezett díjjal emlékezik meg az utókor arról a kivételes

életútról és tudományos pályáról, amely professzor úrnak adatott meg, továbbá arról az elkötelezettségről, amely a magyar nemzeti kultúrát gazdagította, és arról az emberi nagyságról, amelyet ő képviselt.

A szakmai kuratóriumra évről-évre nehéz teher hárul, hiszen professzor úr olyan mércét állított elénk, amelynek csak kevesen tudnak megfelelni.

A professzor úr emlékére létrehozott díjat minden évben olyan emberi és szakmai kvalitásokkal rendelkező kiváló személyek kapják, akik méltóak a scheiberi örökség folytatására.

Tisztelt Hölgyeim és uraim!

Megtiszteltetés számomra, hogy az Önök jelenlétében ma átadhatom a díjakat!

Magam és az államtitkárság nevében szeretném őszinte jókívánságaimat kifejezni és a Magyar Köztársaság Kormányának eltökéltségét tolmácsolni a tolerancia és a szellemi értékek tiszteletben tartása terén!

(Elhangzott a Scheiber-díj átadásán, 2011. március 3.)

DISZKRIMINÁCIÓ UTÁN EGYENRANGÚ PARTNERSÉG

*Közös értékteremtő munkára van szükség
az állam és az egyházak között*

Autonóm kormányzat és autonóm egyházak egyenrangú partnerségét kívánjuk megteremteni az egyházellenesség nyolc éve után – fejtette ki lapunknak Szászfalvi László egyházügyi, nemzetiségi és civil kapcsolatokért felelős államtitkár. A kereszténydemokrata szakpolitikus szavaiból kiderül: az új kormány módszeresen fel akarja számolni az egyház-alapítási és a kisebbségi „bizniszt”, a cigány önkormányzati, valamint a civil pályázati visszasságokat.

– Az ön államtitkári munkája egyaránt és közvetlenül kiterjed az egyházak, a nemzetiségek és a civil szervezetek

világára. Ez újdonság. De mi az, ami e három területet egyébként is összefűzi, hol a hasonlóság?

– Az egyházak, a nemzeti és etnikai kisebbségek, valamint a civilek egyaránt a közösségi értékeket erősítik, illetve erősíthetik helyi és tágabb szinten egy közösségihiányos társadalomban. Nem kormányzati tevékenységet valósítanak meg, ám igénylik az állami segítségnyújtást, kapcsolattartást. Ehhez azonban kormányon belüli koordinációra van szükség, amelyért a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium felel, az a tárca, amelynek keretei között a mi államtitkárságunk is működik.

– Nyolc év egyházakkal szembeni bizalmatlanság, diszkrimináció után most olyan egyházbarát kormány került hatalomra, amelynek társadalomfilozófiája közel áll a történelmi felekezetekhez. Csakhogy lehet-e majd egy „baráti” hatalommal vitatkozni, ha úgy hozza a helyzet?

– Az elmúlt hat-nyolc év szocialista-liberális, illetve szocialista kormányai voltak azok, amelyek még csak az érdemi tárgyalások élményéhez sem juttatták az egyházakat. Jegelték a dialógust, még a vatikáni szerződést nyomon követő vatikáni-magyar vegyes bizottság munkáját is megszüntették. Holott az 1997-es, a magyar állam és az Apostoli Szentsték közötti megállapodás volt az alapja a honi katolikus egyház közszolgálati és hitéleti finanszírozásának, s ez képezte aztán a többi egyházzal kötött kormánysszerződés modelljét. A baloldali-liberális garnitúra a többi történelmi egyházzal való kapcsolatot is mellőzte. Persze így könnyebb volt hátrányos helyzetbe hozni, esetenként ellehetetleníteni a felekezeti közintézményeket. Ezek következtében megszűnt a bizalom az állam és az egyházak között. Legsürgetőbb feladatunk, hogy újjáélesszük ezeket a kapcsolatokat és visszahozzuk a bizalmat. Autonóm kormányzat és autonóm egyházak egyenrangú partnerségét kívánjuk megteremteni.

– Kísért-e állam és egyház összefonódása, amelynek veszélyét húsz éve állítják posztkommunisták és szélsőliberálisok, no meg extrém kisebbségek?

– Már régóta nem az a kihívás, hogy az állam és az egyház szétválasztva működjön, hanem az, hogy az alkotmányosan garantált szétválasztottság mellett, illetve fölött hogyan tud ez a két önálló entitás egymásra maradéktalanul számítani a súlyos 21. századi társadalmi problémák megoldásában, a közjó munkálásában, érték- és közösségteremtésben. Közös célunk a társadalomépítés, a családok és más közösségek fölemelése. Szellemi-anyagi erőforrásainkat egyesíteni kell, még hozzá stratégiai partnerség mentén.

– *A száznyolcvan fokok fordulatot jelzi, hogy ez a parlamenti többség és ez a kormány bátorítja az egyházi közintézmények – iskolák, szeretetotthonok – térnyerését. Holott 2005-ben Göncz Kinga akkori szociális miniszter levélben riadóztatta miniszterelnökét, Gyurcsány Ferencet, hogy akasszák meg ezt a spontán folyamatot, amely részben fenntartócsereével balad előre...*

– Göncz Kinga elhíresült levele írásban illusztrálta a gyakorlatban igencsak észlelhető hivatalos egyházellenességet. Elképesztő, hogy épp azoktól a sok évszázados nagy egyházaktól féltették a közoktatást és a szociális szférát, amelyek rengeteg értéket tettek le a nemzet asztalára. Ezért – Semjén Zsolttal közös kezdeményezésemre – már közvetlenül az új parlament megalakulása után úgy módosítottuk a közoktatási törvényt, hogy ne lehessen kvázi büntetni azokat a települési önkormányzatokat, amelyek felekezeti fenntartásba adják át iskoláikat.

– *Az egyházi közintézmények aránya az iskolák tekintetében is alig haladja meg az öt-hat százalékot. Milyen arányt tart kívánatosnak az egész intézménybálozaton belül?*

– Semmiképpen nem azon munkálkodunk, hogy több száz új egyházi intézmény jöjjön létre. Az viszont alapelvünk, hogy szektorsemlegesén, egyenlő mértékben és mércével finanszírozzunk minden oktatási intézményt, függetlenül a fenntartójának kilététől. Az új oktatási törvény és az új Nemzeti alaptanterv erre is kitér majd; addig is elindítot-

tuk az egyházi közintézmények finanszírozásának felülvizsgálatát. Remélhetőleg még az ősszel a parlament elé vihetjük azokat a törvénymódosító indítványokat, amelyek kiküszöbölik az egyházakkal szembeni diszkriminációt a magyar jogrendszerből. Tarthatatlan, hogy bizonyos pályázatokhoz egyházi közintézmények nem férnek hozzá, vagy hogy a felekezeti fenntartású szociális és egészségügyi intézmények kiegészítő támogatása nincs rendezve. Akadálymentesítés kell, hogy ne legyenek többé olyan tényezők, amelyek hátráltatják az egyházakat a közszolgálatban. Aztán majd a rendszer „beszabályozza” magát.

– *Az Állami Számvevőszék annak idején megállapította, több mint négy milliárd forintot tartottak vissza törvénytelenül a Gyurcsány–Bajnai-kormányok az egyházi iskolák kiegészítő támogatásából. Ön több hete bejelentette: ki fogják fizetni az elmaradást. Lehetséges lesz ez?*

– Már ellenzékben azt mondtuk, a jogállamiságot e téren is helyre kell állítanunk. Vállalásunk a következő három-négy évre szóló ütemezett visszafizetésre szól.

– *Az akadálymentesítésen túl arra nincs szükség, hogy ösztönözzék is az egyházak társadalmi szerepvállalását?*

– Az egyházakon is nyomot hagyott a négy diktatórikus évtized, majd a balliberális kormányok megbízhatatlan és elégtelen finanszírozási gyakorlata. Mi itt, az államtikárságon más érintett államtikárságokkal három projekten is gondolkodunk, hogy a közös értékeremtő munkát segítsük. Az egyik az egyházak összekapcsolódó hitéleti és oktatási tevékenységét serkentené. A másik a hátrányos helyzetű térségekben, a harmadik a magyar szórványokban bízna a helyi egyházakra mint civilizációs végpontokra komplex lakosságmegetartó, közösség- és kultúrafejlesztő feladatokat. Természetesen ezek indítási feltétele a költségvetési alap megteremtése.

– *Mi lesz azokkal, akik üzletszerűen kéjelegnek a vallásalapításban?*

– Hazánkban jelenleg a katolikus, a református, az evangélikus és a zsidó felekezeten kívül még további tíz intézményfenntartó egyház, illetve vallásfelekezet van; mindannyiukra vonatkozik akadálymentesítő szándékunk. Egyedül a kiskapukat kereső bizniszgyházaknak kell azzal számolni, hogy kiemeljük őket a rendszerből. Őket átvezetjük az egyházi törvény hatálya alól az adójogszabályok és az egyesületi törvény világába. Közben azt is el kell érni, hogy ne termelődjön újra ez a jelenség. Botrány, hogy amíg a szomszédos Ausztriában tízezren alapíthatnak csak vallási közösséget, addig nálunk ehhez száz ember elég. S az sincs ellenőrizve, léteznek-e ezek az alapító személyek, s ha igen, közreműködtek-e más alapításokban is.

– *A 2006 előtti kisebbségi önkormányzati képviselő-választásokon a többségiak is szimpátiaszavazatokat adhattak le. De mi különbözteti meg a szimpátiaszavazatokról azok voksait, akik négy éve és most mindenfajta ellenőrzés nélkül feliratkozhattak a kisebbségi választói névjegyzékre?*

– A kisebbségi választói névjegyzék intézménye alapvetően jó döntés volt, kevés kivétellel maguk a kisebbségek is támogatták. Viszont működhetne jobban is, gátolva az etnobizniszt. Ezzel is összefügg, hogy belevágtunk az egész kisebbségi joganyag felülvizsgálatába, méghozzá úgy, hogy felhívásban kértük a 13 nemzeti és etnikai kisebbség szervezeteit javaslataik benyújtására. A jelenlegi kisebbségi törvény alapvető üzeneteit kellene minél teljesebben kibontani. Vagyis azt, hogy a kisebbségekhez tartozóknak egyénileg is, kollektíven is biztosítsuk az identitásuk szabad megéléséhez való jogokat. Szeretnénk például visszaállítani azt az első Orbán-kormány idején hozott rendelkezést, hogy olyan településeken, ahol a kisebbség a többség, a kisebbségi önkormányzat átalakulhasson települési önkormányzattá.

– *Érdekes, hogy ezt éppen a jobboldalt magyarkodással vádoló szocialista-liberális törvényhozók törölték el. Ugyan-*

ők a népszámlálási törvényt is úgy módosították, hogy hazánkban ne legyen téma a kisebbségi lét.

– Egyetértek ezzel a látélellettel. De akkor szólni kell azokról a milliárdokról is, amiket a nemzetiségektől vett el az elmúlt nyolc év kisebbségellenes kormánypolitikája. Elsorvasztották a Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítványt és a Magyarországi Cigányokért Közalapítványt; felháborító, hogy a közmédiaokban mennyire összezsugorodott a kisebbségi adások időtartama... Reméljük, mindezt fokozatosan orvosolhatjuk.

– Mit lehet tenni azzal a problémahalmazzal, amely a legnagyobb lélekszámú etnikai kisebbség önkormányzatiságában jelentkezik? Helyi, területi és országos szinten számos büntetett előéletű és közpénzekkel összefüggő visszaélések miatt bíróság előtt álló roma „érdekvédő” működik.

– Már elzártuk a jelenlegi Országos Cigány Önkormányzat pénzcspajait. A kormány emellett állami számvevőszéki vizsgálatot kezdeményezett a 2009-es és 2010 első félévi pénzügyi gazdálkodásra vonatkozóan. Mi nem fogjuk hagyni, hogy az adófizetők pénzéből a cigány kulturális autonómiára fordítandó támogatások ellenőrizetlenül folyjanak szét. Például roma gyerekek táboroztatása helyett felnőttek dorbézolására. Kezünkbe vettük a halmozottan hátrányos roma gyermekek idei nyári üdültetését, ami Zánkán éppen most valósul meg. Ez a balatoni üdülés hétszáz gyereket érint, együtt szervezzük a Balog Zoltán vezette társadalmi felzárkózásért felelős, illetve a Soltész Miklós vezette szociális államtitkársággal. Azt viszont, hogy hiteles cigány kisebbségi képviselőreteg választódjék ki, nem lehet pusztán a kisebbségi törvénycsomag módosításaival, illetve egyszeri kormányzati intézkedésekkel végérvényesen megoldani. Olyan partnereket kell találnunk a cigány közösség soraiból, akik segítenek a folyamat jó irányba fordításában.

(Megjelent a Magyar Nemzet című napilapban, 2010. augusztus 2.)

AZ ÚJ ALAPTÖRVÉNY

2011. április 1.

Felszólalás az Alkotmány részletes vitájában

ELNÖK: Következik Szászfalvi László képviselő úr, KDNP.
SZÁSZFALVI LÁSZLÓ (KDNP): Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Úr! Igen tisztelt Országgyűlés! Kedves Képviselőtársaim! A dogmákat minden vallás maga szabja meg a híveinek, a hívek higygenek meggyőződésük szerint, az államnak csak a politikai résszel lehet dolga - ezeket a szavakat Deák Ferenc, a haza bölcse a vallásszabadság témájában elmondott, utolsó parlamenti felszólalásában mondta. Valószínűtlen és mégis igaz, hogy azóta csaknem 150 év telt el, és még mindig arról kell beszélnünk, hogy egyház és állam hol válik el, hol ér össze, mik lehetnek az együttműködés keretei.

A most tárgyalt Alaptörvény preambulumban ezt olvassuk - idézem -: „Elismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét. Becsüljük országunk különböző vallási hagyományait.” Úgy gondolom, óriási jelentőségű, hogy ezek a gondolatok megjelenjenek az Alaptörvényben. Végre több más európai alkotmányhoz hasonlóan, ugyanakkor sajnos az európai alkotmánytól eltérően, méltó helyet kap itt a kereszténység szerepe, de úgy, hogy az ország más vallási hagyományai is megkapják az őket illető, őket megillető tiszteletet és elismerést.

Az alaptörvény-tervezet VI. cikke foglalkozik részletesen a lelkiismeret- és vallásszabadság jogával, illetve az egyházakkal a következőképpen, idézem: „Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását, és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki

vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa. Magyarországon az állam és az egyházak különváltan működnek. Az egyházak önállók. Az állam a közösségi célok érdekében együttműködik az egyházakkal.”

Leendő Alaptörvényünk a nemzetközi összehasonlítást illetően is rendkívül széleskörűen kívánja biztosítani a fenti alkotmányos alapjogokat. Hangsúlyozom, hogy az új Alaptörvény is határozottan fönntartja az állam és az egyházak alkotmányos különválását. Természetesen nem arról van szó, hogy az állam el akarja szigetelni vagy marginalizálni akarja az egyházakat, ahogy ez XX. századi történelmünk során megtörtént, és arról sem, hogy magát távol akarja tartani az egyházaktól. Ezzel szemben kifejezetten deklarálja a közösségi célok, a közjó érdekében való együttműködést.

Az állam és az egyházak alkotmányos szétválasztása tehát védi mind az egyházak autonómiáját, mind pedig az állam autonómiáját, ugyanakkor lehetővé teszi, hogy össze-csengő céljaik a társadalom javának érdekében, a nemzet érdekében közösen, egymást kiegészítve többre jussanak, hatékonyabban működhessenek, mint külön-külön tennék. Hiszen állam és az egyházak is az emberek javát, a társadalom javát kívánják szolgálni a maga, a maguk sajátos lehetőségeivel és eszközrendszerével.

Az Alaptörvény tervezete VI. cikkelyében utal rá, hogy az egyházakra vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg. Ahogyan az alkotmány, úgy az egyházakról szóló törvény is már régen megérett az újrafogalmazásra. Az új sarkalatos törvény javaslatának előkészítése folyik, az Alaptörvény elfogadását követően a kormány a törvényjavaslatot benyújtja az Országgyűlésnek, így megvalósulhat, hogy az Alaptörvény és az egyházakról szóló sarkalatos törvény jövő év elején hatályba léphet.

Bízom benne, hogy az új Alaptörvény és az egyházakról szóló sarkalatos törvény megfelelő eszköz lesz ahhoz, hogy a vallásszabadság jogával élni kívánó egyének és közösségek számára megfelelő szabadságot és védelmet nyújtson, ugyanakkor a vallásszabadság jogával visszaélő egyének és csoportok, biznisszerveződések lehetőségeit elzárja, és a lehető legnagyobb mértékben korlátozza.

Tisztelt Országgyűlés! „A nemzetiség nem egyéb, mint azon összetartozásnak tudata, mely nagyszámu emberek között - multjok emlékei, jelen helyzetök s mi ezekből foly érdekei közössége által támad.” Eötvös József szavaival indítva a magyarországi nemzetiségek jogaival kapcsolatban szeretném még néhány dologra felhívni a figyelmet, különös tekintettel az eddigi vita során a tisztelt Házban elhangzottakra, illetve a sajtóhírekre.

A kormányzat a múlt év nyara óta több alkalommal, több fordulóban egyeztetett az országos kisebbségi önkormányzati vezetőkkel, jelesül a kisebbségi önkormányzati képviselő-testületi létszám meghatározása, a 2011. évi költségvetési tervezés kisebbségpolitikai célú állami támogatások rendszerének átalakítása, illetve a helyi kisebbségi önkormányzatok úgynevezett differenciált támogatási rendszerének átalakítása tárgyában.

Az egyeztetések során kialakult konszenzus tükröződik ezekben a törvényi, kormányrendeleti szintű szabályozásokban. A rövid távon lehetséges eszközökkel élve kormányrendeleti szinten, pénzügyi támogatási oldalról sikerült egy olyan ügyfélbarát támogatási struktúrát kialakítani, amely a tényleges, a helyi nemzetiségi közösséget szolgáló kisebbségi önkormányzati feladatellátást támogatja. Leraktuk továbbá egy átlátható, tervezhető, ellenőrizhető kisebbségpolitikai célú állami támogatási rendszer alapjait.

A 2011. évtől kezdődően nemzetiségi tanulmányi ösztöndíjat alapított a közigazgatási miniszter, hogy a kiemelkedő képességű nemzetiségi tanulók továbbtanulását segít-

se. Szintén a múlt év nyarán indult a nemzeti és etnikai kisebbségi jogokról, kiemelten a kisebbségi önkormányzati választásokról szóló joganyag felülvizsgálata, amely a felkért nemzetiségi civil szervezetek, kisebbségi önkormányzatok, szakértők által beküldött közel ötven véleményre, javaslatra, szakértői anyagra épül. Célunk az, hogy – megfelelően a nemzetiségi közösségek elvárásának is – olyan kisebbségi önkormányzati választási rendszert dolgozzunk ki, amely tényleges közösségi háttérrel rendelkező kisebbségi önkormányzatok létrehozását, kulturális autonómiáját teszi lehetővé.

Az elmondottakkal azt szeretném bemutatni, hogy a közel egy éve gyakorlatilag folyamatosnak tekinthető, az alaptörvényi szabályozáson túl az egész kisebbségi joganyagra kiterjedő konzultációnak nyilvánvalóan nem célja a kisebbségpolitikai eredmények szisztematikus lebontása, amitől dr. Kállai Ernő országgyűlési biztos úr tart a napokban ugyanitt elmondott felszólalása szerint. És még egy gondolat az országgyűlési biztos úr által az alkotmányozással kapcsolatban több alkalommal kifejtettekhez: az aggodalom, a figyelem jogos, ez következik az országgyűlési biztosi feladatkörből, azonban a tényektől eltekintő ellenséges hangvétel nem szolgálja a nemzetiségek érdekeit, és nem szolgálja közös érdekeinket. Hogy ismét Eötvös József szavaival éljek, idézem: „Bekötött szemmel senki sem járhat egyenesen” – itt az idézet vége.

A tények ugyanis a nemzetiségi jogok alaptörvényi megjelenítésével kapcsolatosan a következők: az Országgyűlés alkotmány-előkészítő eseti bizottsága felkérésére négy országos kisebbségi önkormányzat nyújtott be javaslatot az alaptörvényhez. Ezek a javaslatok néhány olyan jogszabály kivételével, amelyek ma nem az Alkotmányban, hanem a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló törvényben szabályozottak; megjelennek az alkotmány-előkészítő eseti bizottság Országgyűlés által elfogadott javas-

latában. Emlékeztetem a tisztelt Házat, hogy a bizottsági javaslat szerint az Alaptörvény Preambulumában utalni kell legfontosabb alapértékeinkre, a demokrácia, a jogállamiság és az alkotmányosság értékeire. Az tehát, hogy az alaptörvény-javaslat nemzeti hitvallásában megjelennek a nemzetiségek, nem más, mint annak elismerése, alapértékként kezelése, hogy a nemzetiségek részei, részesei a magyar nemzetnek.

A bizottsági javaslat rögzíti továbbá azt is, hogy alapvető jogként határozandó meg a nemzetiségi státushoz való jog, a nemzet hatalmának részeseiként a közéletben való kollektív részvétel joga, a saját kultúra, anyanyelv ápolásához, az anyanyelv használatához, az anyanyelvű oktatáshoz, a saját nyelven való névválasztáshoz, névhasználathoz való jog, a képviseleti jog és az önkormányzás joga. Mindezek szerint az alkotmányozó nem vitatható célja annak a rögzítése, hogy a magyarországi nemzetiségek a politikai nemzet részei, államalkotó tényezők, nyelvük, kultúrájuk védelemben részesül, ahogyan ezt az Alaptörvény Preambuluma deklarálja. Annak érdekében, hogy ez a szándék még hangsúlyosabban jelenjen meg a javaslatban, illetve tekintettel az országos kisebbségi önkormányzati javaslatokra, módosító indítványok születtek.

Nézzük meg most elemeiben az Alaptörvényben és a benyújtott módosításokban meghatározott nemzetiségi jogokat!

Az elavult, sokak által sérelmezett kisebbség, etnikai kisebbség, nemzeti kisebbség, továbbá a pontatlan népcsoport kifejezések helyett bevezetésre kerül egy egységes kifejezés, a nemzetiség, mely mind a tizenhárom hazai kisebbségre alkalmazandó. Az elnevezést az érintettek támogatják. A nemzeti hitvallás értelmében - idézem a módosító indítvány szövegét is - vállaljuk, hogy örökségünket, egyedülálló nyelvünket, a magyar kultúrát, a velünk élő nemzetiségek nyelvét és kultúráját, a Kárpát-medence természet adta és ember alkotta értékeit ápoljuk és óvjuk.

Az alaptörvény-tervezet rögzíti, hogy a Magyarországon élő nemzetiségek államalkotó tényezők, minden, valamely nemzetiséghez tartozó magyar állampolgárnak joga van az önazonosság szabad vállalásához és megőrzéséhez, joguk van az anyanyelvhasználathoz, a saját nyelven való egyéni és közösségi névhasználathoz, saját kultúrájuk ápolásához és az anyanyelvű oktatáshoz. A hazai nemzetiségek helyi és országos önkormányzatokat hozhatnak létre. A hazai nemzetiségek jogaira vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg, a Magyarországon élő nemzetiségek részvételét az Országgyűlés munkájában szintén sarkalatos törvény szabályozza. Az alapvető jogok országgyűlési biztosa helyettest nevez ki a jövő nemzedékek érdekeinek védelme mellett a hazai nemzetiségi jogok védelmére.

Összevetve az alaptörvény és a módosító javaslatok által biztosítandó jogokat, megállapítható, tisztelt Országgyűlés, hogy ezek a jelenlegi alkotmány 68. §-ához képest több ponton az alapvető jogok jóval szélesebb skáláját biztosítják, egyben alapvetően koherensek az országos kisebbségi önkormányzatok javaslataival. Végül: indokolt szem előtt tartani, hogy a nemzetiségi jogokat érintően több sarkalatos törvény megalkotása előtt állunk, amelyek az alaptörvényen alapulóan meghatározzák majd a nemzetiségi jogok részletes szabályait. Ezek a gondolatok válaszképpen is elhangoznak ma itt az Országgyűlésben a Kállai Ernő ombudsman úr által mind az Országgyűlésben, mind pedig a sajtóban felvetettekre.

Mindezekre tekintettel tisztelettel kérem, hogy a tisztelt Országgyűlés az alkotmányügyi bizottság T/2627/102. számú ajánlása 6. pontja szerinti, a Nemzeti hitvallás fejezet benyújtott T/2627/85/2. számú 24. pontja szerinti, az Alapvetés fejezet H. cikk (2) bekezdésre benyújtott T/2627/91/1. számú 66. pontja szerinti, a Szabadság és felelősség 27. cikkre benyújtott T/2627/71. számú 107. pontja szerinti, illetve az alapvető jogok biztosa, 30. cikk, (2), (3) bekezdésre benyúj-

tott T/2627/61. számú módosító javaslatokat támogassa és majd fogadja el.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket, egyben a még előttünk álló munkához ajánlom figyelmükbe Eötvös József megfontolandó szavait: „Minden hegy csúcsban végződik, emelkedjete bátran, s kik kiindulva a hegy alján távol álltok egymástól, fenn a tetőn találkozni fogtok.”

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *(Taps a kormánypártok padsoraiban.)*

A BÖRTÖNLELKÉSZI SZOLGÁLAT

*2010. július 2.
napirend előttihez hozzászólás*

SZÁSZFALVI LÁSZLÓ közigazgatási és igazságügyi minisztériumi államtitkár: Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Képviselő Úr! Köszönöm a felszólalását, hiszen egy nagyon fontos problémára világított rá tisztelt képviselőtársam, amellyel fontossága miatt hivatalba lépése óta a kormány, a minisztériumunk is foglalkozik.

Emberi oldalról megközelítve a kérdést azt kell mondanom, teljesen egyetértek önnel: a lelkészek szolgálata azokban a helyzetekben, ahol az emberek mozgása korlátozott, családjuktól távol vannak, és gyakoriak a lelki válsághelyzetek, felbecsülhetetlen és életmentő, sorsfordító jelentőségű a lelkészek szolgálata. Ebből a distinkcióból kiindulva az ilyen területen dolgozó lelkészek megbecsültségének mind státusbeli biztosítása, mind anyagi megbecsülésük méltányos rendezése elsősorban nem egyházi, hanem társadalmi érdek, hiszen csak abban az esetben tudnak a lelki válsághelyzetek kezelésére koncentrálni, ha kiszámítható a helyzetük, és nincsenek belekényszerítve olyan helyzetbe, hogy megélhetésük biztosítása végett más lehetőségek után kutassanak.

Úgy gondolom, e közös kontextus miatt átfogó gondolkodásra van szükség a válsághelyzetek kezelésén dolgozó lelkészek, így a börtön-, a kórház-, illetve a táborig lelkészek helyzetének kezelésében. Egyházi vezetőkkel folytatott megbeszéléseim szerint az egyházi vezetők is ezt a komplex gondolkodást várják el a kormánytól, és ebbe az irányba kezdtük el a szakmai munkát, az egyeztetéseket. Viszont a komplex rendezés komoly előkészítést és tárcaközi egyeztetést igényel, amelyre úgy érzem, minden illetékes minisz-

térium fogadókészséget és megfelelő figyelmet fordít, biztosít, amit ezúton is köszönök.

A komplex megközelítés vázolója után a börtönlelkészek helyzetének rendezése kapcsán a következőket tudom elmondani. Abszurdnak és elfogadhatatlannak tartom azt, ami tavaly történt ezen a területen, hiszen ez a börtönlelkészi tevékenység megbecsültségének teljes hiányát bizonyította. A börtönlelkészeknek a korábbi főosztályvezetői besorolásuk megszüntetésével az előző kormány gyakorlatilag azt jelezte az egész társadalom felé, hogy nincsen szükségük rájuk.

Ezért nagyon fontosnak tartom, hogy a kormány részéről innen is jelezzem az összes, hazánkban szolgáló börtönlelkésznek: igenis nagy szüksége van rájuk a társadalomnak, és a Magyar Köztársaság kormánya a partneri viszony kiépítésében, helyzetük rendezésében érdekelt. Egyetértek továbbá képviselő úrral abban, hogy fontos a börtönlelkészek státusának törvényben való rendezése, mivel ez deklarálná a börtönlelkészek társadalmi megbecsültségét, és stabil hátteret biztosítana a szolgálatuk számára.

Tisztelt Képviselő Úr! Tisztelt Ház! A konkrét lépések vonatkozásában azt tudom válaszolni, hogy az egyházi kapcsolatok területén meglévő problémák közül az egyik legfontosabb probléma ez, de bízom abban, hogy a szakmai egyeztetések lezárását követően a válaszom elején jelzett komplex gondolkodás keretében tudjuk ezt a kérdést megoldani már az őszi ülésszakban. Remélem, hogy a következő költségvetési évtől pénzügyi kereteink is engedni fogják a méltányos rendezést.

Viszont képviselőtársam pontosan tudja, hogy az ország jelenlegi gazdasági helyzetében most még csak arra van lehetőségem ígéretet tenni, hogy a kérdés rendezésére a szándék megvan a kormányban, az elkötelezettség is megvan bennünk. Minden egyeztetést lefolytatunk, és a törvényjavaslatot letesszük az önök asztalára, az Országgyűlés aszta-

lára még az őszi ülészak folyamán. Bízom benne, hogy az esetleges aggályait sikerült eloszlatnom, és egyben kérem válaszom elfogadását.

Köszönöm. *(Taps a Fidesz és a KDNP soraiban.)*

GONDOLATOK A KISEBBSÉGEK ÜNNEPÉN

Hölgyeim és Uraim!

Adventi lélekkel köszöntöm a mai este vendégeit. Elsősorban az ünnepeleteket – lévén a mai nap, immár másfél évtizede az Önök, a Kisebbségek Napja –, és velük egy sorban az Önökkel együtt államalkotó többséget alkotó magyarság, valamint a hazánkban akkreditált diplomáciai testületek képviselőit.

A közvélemény figyelmének felkeltése, a kisebbségbarát társadalmi légkör kialakítása és fenntartása érdekében a magyar Kormány 1995-ben, az ENSZ Nemzeti, etnikai, vallási és nyelvi kisebbséghez tartozó személyek jogairól szóló Nyilatkozatának a Közgyűlés által történt elfogadása napját, december 18-át a Kisebbségek Napjává nyilvánította. A Kisebbségek Napjának egyik kiemelt eseményeként kerül évente átadásra a Kisebbségekért Díj, amelyet a Magyar Köztársaság miniszterelnöke alapított a hazai és külföldi, a kisebbségek érdekében a kisebbségi közéletben, az oktatásban, a kultúrában, az egyházi életben, a tudományban, a tömegtájékoztatásban, a gazdasági önszerveződésben kiemelkedő tevékenységet végző személyek és szervezetek, valamint kisebbségi önkormányzatok elismerésére.

Azóta megszakítás nélkül, minden évben sor kerül több határon túli magyar és hazai kisebbségi személy, illetve közösségnek az e díjjal való elismerésére, ettől az évtől kezdve a Köztársasági Elnöki Palotában, magas rangú állami, kisebbségi és diplomáciai részvétellel. 2008-tól időben és térben szétválasztásra került a Díj Külhoni Magyarorságot és Hazai Kisebbségekért Tagozata. Az előbbit legutóbb 2010. október 22-én adta át Schmitt Pál köztársasági elnök úr a

Sándor Palotában 3 határon túli magyar személyiségnek és egy társadalmi szervezetnek, többek között az alábbi gondolatot hangsúlyozva: „A Kisebbségekért díj régi célja, hogy elismerje azoknak az embernek a munkáját, akik a kisebbségi sorsban a helyet és az időt adják saját nemzettársaiknak. Mert felvállalják egy-egy közösség összefogását, szervezik (...) életét, ápolják lelküket. Munkálkodnak a közösségért – legyen az a munka egy kollégium vezetése, művelődéstörténeti kutatások a szeretett városban, egy kulturális szervezet működtetése, vagy egy falu életének szervezése, templomának csinosítása.”

A Kisebbségekért Díj Hazai Kisebbségekért Tagozatára való jelölés felhívását ez év szeptemberében tette közzé a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Egyházi, Nemzetiségi és Civil Kapcsolatokért Felelős Államtitkársága. A határidőig több mint 70 jelölés érkezett be, amelyek közül tárcaközi bizottság választotta ki a közeljövőben az elismerésre legérdemesebb 4 egyént és egy közösséget. A végső döntést Miniszterelnök Úr hozta meg. Örömmel jelenthetem Önöknek, hogy a mai nap délutánján Dr. Lázók Anikó és Riba Etelka asszonyoknak, Micheliz József és Ruva Farkas Pál uraknak, valamint az Országos Lengyel Nyelvoktató Iskolának adhattam át a díjat Körtársasági Elnök Úr jelenlétében. Kérem a jelenlévőket, hogy e helyen is köszöntsék tapssal a kitüntetett barátainkat!

Talán mondanom sem kell, hogy a fenti elismerések nem csupán az egyén több évtizedes munkássága és az intézmény előtti főhajtásul szolgálnak, hanem a munkásságuk kibocsátó és megcélzott közösségének is szólnak egyidejűleg. Kifejezik az eredeti jelentése szerint a mindannyiunkat szolgáló miniszter, a kormány tiszteletét a magas színvonalú teljesítményt nyújtó ember szülő-nevelő nemzetisége iránt is.

Kisebbségnek lenni bárhol a világon nehezebb, mint a többséghez tartozni. Nehezebb, mert egyidejűleg kell lépést tartani a szűkebben vett népük társadalmi, nyelvi, kulturális folyamataival, követni a többségi nemzet folyamata-

it, sőt létérdek az anyaországokkal való harmonikus kapcsolattartás is. Ez többletmunkát, többlet-odafigyelést igényel, ami bizony erőfeszítéssel, nem egyszer a közegellenállás leküzdésével, a nem várt buktatók leküzdésével is jár. A több nyelvben, kultúrában, mentalitásban való jártasságuk ugyanakkor olyan tudástöbbletet jelent, amellyel a csak egynyelvű, egykultúrájú emberek és csoportok nem rendelkeznek. Vétek lenne az ilyen felkészültségű egyének és közösségek parlagon hevertetése, netán háttérbe szorítása, hiszen az egységesülő Európának, a szomszéd népeknek hasznos építőkövei a határok két oldalán élő nemzetiségiek, amelyek összekötő kapcsot, közvető lehetőséget képeznek a többségi nemzetek között is.

Legyenek tehát büszkéek a gyökereikre, a hovatartozásukra, amely megőrzendő érték immár tizenegy évszázada a mindenkor Magyarországon, Szent István királyunk intelmei óta, de tulajdonképpen már a törzsszövetség megkötésétől.

A tavaszi választások nyomán felállt, polgári magyar kormányzat kiemelt feladatának tekinti a nemzetiségekkel való folyamatos párbeszédet. Úgy az országos önkormányzatokkal, mint a civil szférával számos találkozáson zajlott már le, amelyet folytatni is kívánunk. A konzultációk nyomán kikristályosodtak a kisebbségi joganyag felülvizsgálatának és a következő évek támogatási rendszerének az alapelvei és módzatai. A visszaélések csökkentését megcélozva, a valószínűsítő tevékenységet és a kisebbséghez való tényleges tartozást kell szem előtt tartanunk, legyen szó akár a kisebbségi önkormányzati választásokról, akár a támogatás szisztémájának az átalakításáról.

Ma azonban ünnep van, tehát halasszuk a munkanapokra a gondok sorjázását és a megoldásukon való fejtörést. Az előző polgári kormány idején már volt példa rá, hogy a Kisebbségekért Díj átadását gálaműsorral kötöttük egybe. E hagyományt elevenítjük fel, amikor a Nemzetiségi Színházi Szövetséggel együttműködve átnyújtjuk Önöknek, a mai este

gyümölcsseit. Fogadják államtitkárságunk karácsonyi ajándékeként, amelyhez jó szórakozást kívánok. Isten áldja Önöket!

Szászfalvi László
(Elhangzott 2010 ádventjében)

ÖNKÉNTESSÉG EURÓPAI ÉVE – ÖNKÉNTES TURNÉ

Tisztelt Aelnök Asszony! Tisztelt Köztársasági Elnök Úr!
Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Aelnök Úr! Tisztelt Önkéntes Szervezetek!

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy a Magyar Kormány nevében én köszönhetem Önöket, és részese lehetek ennek az európai eseménynek, mely az önkéntességet ünnepli. A most kezdődő év fókuszában olyan önkéntes szervezetek, civil szervezetek, egyházak és vállalatok állnak, melyek nem csupán felelősen gondolkodnak saját környezetükről és a társadalomról, hanem aktívan alakítják is azokat, és tevékenyen hozzájárulnak az emberibb és összetartóbb közösségek létrejöttéhez.

Szinte nincs olyan területe a hétköznapjainknak – legyen szó oktatásról, környezeti fenntarthatóságról, sportról, szociális ágazatokról, kultúráról vagy a munka világáról –, ahol az önkéntesek elkötelezett munkája, szakmai felkészültsége

ne hordozna kiemelkedő értéket. Köszönettel tartozunk minden önkéntesnek és önkéntes tevékenységet végző szervezetnek, és tudatában vagyunk, hogy nekünk, európai uniós és hazai döntéshozóknak is jut feladat: megteremteni és összehangolni az önkéntes tevékenységeket támogató infrastruktúrákat és politikákat.

Egy megtisztelő feladatnak is eleget kell ma tennem: hadd mutassam be az Önkéntesség Éve magyarországi nagyköveteit, akik személyes példájuk és szakmai kiválóságuk által az önkéntességet népszerűsítik idén.

Miklósa Erika Liszt Ferenc-díjas operaénekes éppen a New York-i Metropolitan-ben lép fel, és szereplése miatt ma nem tudott eljönni a Millenárisra. Tudjuk róla, hogy nemzetközi operaénekesi karrierje mellett egy olyan civil szervezetben is aktív tag, amely a környezettudatos életre nevelést tűzte zászlajára.

Fekete Pál Junior Prima-díjas színművész itt van körünkben. Közel egy évtizedes színházi munka után robbant be a köztudatba egy televíziós vetélkedőműsor győzteseként. Pályája során eljátszotta a világ musicalirodalmának legnagyobb szerepeit, és számos alkalommal bizonyította, hogy szívügyének tekinti az összefogást, a segítségnyújtást. Örömmel vállalta az önkéntes nagyköveti felkérést, és aktívan vesz részt majd az év szervezésében.

Vajda Attila kenus, számos hazai és nemzetközi verseny nyertese, a 2008-as Pekingi Olimpia magyar bajnoka. Kiemelkedő teljesítményét a Magyar Köztársasági Érdemrend tiszti keresztjével jutalmazták. Sportbeli eredményei és közéleti szereplései révén sok magyar fiatal példaképe, több jótékonyági akció szereplője.

(Elhangzott az Önkéntes Turné keretében, 2011. január 8.)

ÚJ UTAKON A NEMZETISÉGPOLITIKÁBAN: A BIZALOM HELYREÁLLÍTÁSA

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Mindenekelőtt engedjék meg, hogy köszöntsem Önöket országos kisebbségi ünnepük, a Magyarországi Szlovákok Napja alkalmából. A magyarországi kisebbségek – ahogyan Önök is – immár több mint egy évtizede megünneplik saját „nemzeti ünnepüket”, ezzel is jelezve, hogy az Alkotmányban rögzített elvek valós közösségi léten alapulnak, valós tartalommal tölthetők meg. A magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek valóban részesei a nép hatalmának, államalkotó tényezők. Múltjuk, hagyományaik, ünnepeik közös kultúránkat gazdagítják, annak integráns részei.

Mindenekelőtt mivel először veszek részt a nemzeti egyetértés kormányának képviselőjeként rendezvényünkön, úgy gondolom, illendő, hogy bemutatkozzak. Szászfalvi László vagyok, az új Kormányzati struktúrában államtitkárként felügyelem az egyházi, civil- és kisebbségi ügyekkel kapcsolatos feladatok ellátását. A terület nem ismeretlen előttem, hiszen korábban az Országgyűlés Emberi jogi, civil-, kisebbség- és vallásügyi bizottságának tagja, elnöke is voltam. Mostani munkámban segít Dr. Latorcai Csaba helyettes-államtitkár, aki közvetlenül irányítja a kisebbségi feladatellátásért felelős szervezeti egységet.

Bár tudom, hogy a mai alkalom elsősorban jó hangulatú találkozásoknak, kulturális rendezvényeknek szolgál színhelyül, mégsem kerülhetem el azt, hogy néhány szóban megismertessem Önökkel Kormányunk kisebbségpolitikai elképzeléseit, céljait és azokat a struktúrákat, amelyek elősegítik e célok végrehajtását.

Kormányunk nemzeti elkötelezettsége elősegíti azt, hogy megértéssel közelíthessünk a hazánkban élő kisebbségek nyelvi, kulturális igényeihez, kulturális autonómiával kapcsolatos céljaik megvalósításához. Kisebbségpolitikánk alapjainak lerakásában partnereink a kisebbségi közösségek országos képviselői, az országos kisebbségi önkormányzatok, valamint az egyes kisebbségek körében aktív civil szervezetek. Konkrét céljaink kialakításában aktív részvételükre számítunk.

Az országos kisebbségi önkormányzatok elnökeivel a nemrégiben szervezett egyeztetésen is felvettem, hogy minden kezdeményezés előtt nyitottak vagyunk, érintse az a kisebbségi terület jogszabályi alapjainak módosítását, finanszírozását, vagy hangsúlyos elemeinek meghatározását. Mint azt bizonyára tudják, az új összetételű Országgyűlés első intézkedései között szerepelt azon törvény elfogadása, amely lehetővé teszi majd a kisebbségek parlamenti képviselőinek megoldását. Hasonló határozottsággal kívánjuk biztosítani a kisebbségek jogait más kiemelt területeken, az oktatásban a kisebbségi önkormányzatok szerepének erősítésében, a kultúra, a médiapolitika területén, illetve a kisebbségek anyaországaival fennálló kétoldalú együttműködésben.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Bár az eddig elmondottakból is kiderült az Önök számára, hogy együttműködésünk még formálódik, mégis meg kell említenem egy olyan feladatot, amelynek megnyugtató és szervezett végrehajtása közös felelősségünk. Mint tudják, közelednek a kisebbségi önkormányzati választások, amelyekre – ugyanúgy, mint korábban – a helyhatósági választásokkal egyidejűleg kerül majd sor.

A választási előkészületekkel is összefügg azonban egy olyan negatív hír, amely mellett nem mehetünk el szó nélkül. Feltételezem, hogy eljutottak Önökhöz azon megal-

pozatlan és megengedhetetlen támadásoknak a híre, amelyekkel a békéscsabai szlovák közösséget, annak vezető személyiségeit, Párizsban tett látogatásuk kapcsán illeték egyes szélsőséges körök. Ezzel kapcsolatosan ki szeretném jelenteni, hogy ahogyan az az Országgyűlésben is elhangzott a trianoni békediktátum 90. évfordulóján szervezett emléknapon, a Kormány és az Országgyűlés egyaránt tiszteletben tartja a magyar nemzet érdekeit és más nemzetek jogát arra, hogy a magyarság számára fontos kérdésekről másként gondolkodjanak. Éppen ezért elődleges célunk a Kárpát-medencei nemzetek békés együttélésének alapjait megteremteni, a párbeszéden alapuló partneri viszony bázisán.

A Kormány kisebbségpolitikáért felelős tagjaként éppen ezért elítélek minden olyan eseményt, amely hatásával elriasztja a kisebbséghez tartozókat attól, hogy aktívan vegyenek részt a kisebbségi választásokon, hogy nyíltan és öntudatosan vállalják kisebbségi hovatartozásukat, aktívan képviseljék nyelvük, kultúrájuk, történelmük értékeit. Ezért felhasználom mai találkozásunkat arra, hogy felhívjam figyelmüket a kisebbségi választói jegyzékre a választásokban és kérjem Önöket, minél nagyobb számban iratkozzanak fel a szlovák választó jegyzékre, ezzel is erősítve önkormányzataik legitimitását.

Köszönöm, hogy meghallgattak és kívánom, érezzék jól magukat a mai rendezvény programjain és a Magyar Köztársaság lojális állampolgáraiként érezzék magukat a jövőben is otthon közös hazánkban.

(Elhangzott a Magyarországi Szlovákok Napja ünnepségen,
Lucfalva, 2010. július 3.)

SZENT SZÁVA ÜNNEPÉN

Tisztelt Miniszter úr, Nagykövet úr, Államtitkár úr, Elnök úr,
Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A magyar Kormány képviselőjében, Magyarország miniszterelnöke, *Orbán Viktor* úr és a magam nevében tisztelettel köszöntöm Önöket a Szent Száva ünnepén.

Ismert előttünk, hogy ez az ünnep kiemelt jelentőségű esemény a szerbek körében, éljenek bárhol a világban. Örömminkre szolgál, hogy az európai keresztény ortodox kultúra fejlődése szempontjából meghatározó egyházi személyiség, Szent Száva tevékenységére Magyarországon is ilyen rangos kulturális esemény keretében emlékeznek meg. Üdvözljük, hogy a mai budapesti ünnepen jelen vannak Szerbia állami és egyházi életének magas rangú képviselői, kifejezve ezzel az anyaország és a határon túli nemzeti kisebbség közötti szoros kapcsolatot, szolidaritást. Az álláspontunk szerint e kapcsolatok harmonikus kiépülése a kisebbségi közösség megmaradásának elengedhetetlenül szükséges alapfeltétele.

Magyarország törvényben rögzítetten ismeri el a nemzetiségek jogát saját ünnepeik megnevezésére, megszervezésére, nemzeti szimbólumaik kiválasztására, kijelölésére, megünneplésére. E jogokat a kisebbségek kulturális autonómiája részeként értékeljük, gyakorlásukat pedig a közösség nemzetiségi identitásának kifejeződéseként tekintjük.

A ma ünnepelt Szent Száva a szerb iskolák védőszentje. A magyar Kormány biztosítani kívánja a hazai szerb anyanyelvű iskolák működésének feltételeit, munkájának fejlesztését. Nagy jelentőségűnek tekintjük a 2010-ben, európai uniós források bevonásával megkezdett szerb nemzetiségi tankönyvfejlesztési programot, és célul tűztük ki a szerb iskola-felújítási munkák folytatását. E törekvések megvalósításában számítunk a szerb közösség anyaországi szakmai

segítségnyújtására, és a lehetőségek függvényében az anyagi támogatásra is.

Fontosnak tartjuk a magyarországi szerb közösség történelmi léptékű hagyományokkal rendelkező önkormányzati típusú szervezeteinek működését. Szeretném tájékoztatni Önöket arról, hogy a 2011-es állami költségvetésben növelni tudtuk a Szerb Országos Önkormányzat által működtetett intézmények állami támogatását.

A Kormány meg kívánja erősíteni az egyházakkal fenntartott partneri kapcsolatokat. E tekintetben kiemelt jelentősége van annak, hogy a magyarországi szerb közösség élete szorosan kötődik a Szerb Ortodox Egyházhoz. A történelmi egyházaink sorában megkülönböztetett helyet foglal el a Budai Szerb Ortodox Egyház. Kapcsolataink erősítését szolgálhatja az a tény is, hogy az új Kormányban az egyházakért felelős Államtitkárságunk egyben a nemzetiségek ügyeiért is felel.

Mint ismertté tettük, a Kormány át kívánja tekinteni a magyarországi kisebbségi jogok rendszerét. Célunk a nemzetközi szinten is elismerést nyert nemzetiségi jogok gyakorlati érvényesülésének megerősítése, pontosítása.

Magyarország 13 nemzetisége közül a szerb közösség rendelkezik az egyik legmarkánsabb nemzeti kulturális jelleggel. Nemzeti ünnepük alkalmával az Európai Unió Elnökségi feladatait ellátó Magyarország Kormánya képviselőjében kívánom, hogy továbbra is megőrizze anyanyelvüket, gazdagítsák a kulturális hagyományukat. E törekvéseik érvényesülésében számíthatnak a támogatásunkra.

(Elhangzott Szent Száva ünnepén, 2011. január 24.).

AZ EGYHÁZALAPÍTÁS SZIGORÍTÁSÁRÓL

Hogyan tudják útját álni a bizniszegyházak alapításának, milyen új követelményrendszer szerint lehet majd egyházat alapítani? Az egyházalapítási törvény szigorítása előtt ilyen kérdésekről faggattuk Szászfalvi László egyházügyi államtitkárt.

– A jövőben a százéves hazai honosságot vagy 25 ezer főt felmutató egyházak érdemelhetik ki a történelmi jelzőt. A száz évet még értem, de miért pont 25 ezer fő?

– Szeretném leszögezni, hogy a koncepció tervezeténél tartunk. Az európai példák és az elmúlt 20 év hazai gyakorlata alapján az eddigi szabályozást – mely szerint száz ember felekezetet hozhat létre – felül kell vizsgálni. Ausztriában 16 ezer, Szlovákiában 20 ezer, Romániában pedig 22 ezer fő alapíthat egyházat. Nálunk a 25 ezres határ lehet alkalmas arra, hogy gátat vessünk a „bizniszegyházak” elburjánzásának, anélkül, hogy a túlzott szigorral átesnénk a ló túlsó oldalára.

– Hogyan kell igazolni a 25 ezer főt?

– Tekintheszük kiindulópontnak a népszámlálás adatait vagy az egyszázalékos adófelajánlók bizonyos szorzóval megtöbbszörözött számát. Az is lehet, hogy az egyházak regisztrációjakor – az adatvédelmi szempontok figyelembe vételével – kell benyújtani a névsort. Az említett szempontok vagylagosan is alkalmazhatók lehetnének.

– A népszámlálás vallási kérdéseire nem kötelező válaszolni, sőt több egyház 2001-ben felszólította híveit, ne valljanak színt hovatartozásukról. A Hit Gyülekezetének például alig több mint kétezres tagság jött ki, pedig létszámuk több tízezer fő.

– Mindegyik alternatívának lehetnek hátrányai; meg kell hallgatnunk valamennyi véleményt, és azok alapján kialakítani a legjobb megoldást.

– *Mely egyházakkal egyeztetnek a törvényről? Azokkal, amelyek vélhetően átmennek a rostán, vagy azokkal is, amelyek nem?*

– Azzal a 40-45 közösséggel, amely mára társadalmi befolyásra tett szert hazánkban, s hitéleti, kulturális, szociális tevékenysége elvitathatatlan. Úgy vélem, a három kategória – történelmi, illetve elismert egyházak, valamint vallási egyesületek (egyesületek) – valamelyikébe minden hiteles vallási közösség belefér. Akik más célokra szövetkeztek, azoknak a véleménye nem annyira fontos, mint az előzőeké.

– *Ha egy egyház eleget tesz a százéves honosság és/vagy 25 ezer fős feltételnek, országos hálózata van, hitéleti, oktatási, szociális tevékenysége vitathatatlan, akkor történelmi lesz?*

– Várhatóan igen.

– *Akkor a Hit Gyülekezete vagy a 2001-es népszámláláson bő 22 ezer tagot felmutató Jehova Tanúi is történelmi egyház lehet.*

– Tudom, hogy az említett közösségek megítélése ellentmondásos. Ám ha például a Hit Gyülekezetét nézzük, azt látjuk, hogy vallási értékrendet jelenítenek meg és hitéleti tevékenységet folytatnak. Ugyanakkor jelezném, hogy még nincs egyértelmű döntés a terminológiában sem. A történelmi egyház alternatívájaként felmerült pl. a hagyományos egyház, illetve az egyház helyett a vallási közösség mint gyűjtőkategória is. Természetesen a törvényalkotási folyamat során előtérbe kerülhet az a szempont is, hogy a történelmi kategória esetében mégis a történetiség a meghatározó. Tehát ahhoz, hogy valaki történelmi egyházzá váljon, nem pusztán néhány nagyon fontos, de formális szempontnak kell megfelelnie, hanem olyan egyháznak kell lennie, amely a magyar nemzet történelméhez és kultúrájához hosszú időn keresztül jelentős mértékben hozzájárult.

– *A Jébova Tanúit 1993-ban a parlament destruktív szek-tának minősítette, a Hit Gyülekezete pedig eddig minden volt, csak bevett felekezet nem. Miért nem elég, ha ők a má-sodik kategóriába kerülnek?*

– Szerintem mindkét esetben ez a kategória megfelelő keretet jelentene. De egyelőre nem a számolgatással foglal-kozzunk, hanem olyan objektív feltételeket szeretnénk ki-dolgozni, amelyek európai módon biztosítják a vallássza-badságot. A javaslat tárgyalásakor lehetnek még finomítá-sok, de úgy vélem, a törvényalkotási koncepció jó irányba mutat. Felmerült egyébként az is, hogy minden parlamenti ciklusban egyszer az Országgyűlés kapjon lehetőséget a fe-lekezetek listájának felülvizsgálatára, és járuljon hozzá – avagy sem – új felekezetek regisztrálásához.

– *A szcientológusok bekerülhetnek valamelyik kategóriába?*

– Ha valaki az új törvénynek megfelel, akkor benn lesz valamelyik kategóriában. Ha nem felel meg ezen kritériu-moknak, akkor nem. Amennyiben pedig valamelyik egy-házzal kapcsolatban visszaélés merül fel, erre az esetre a jogszabályban lesznek kitételek, amelyek az ügyészséget intézkedésre hatalmazzák fel.

– *És a Nemzetbiztonsági Hivatalt? Ők évről-évre felhívják a figyelmet egy egyház veszélyeire, s körülírásukból nehéz nem ráismerni a szcientológiára.*

– Minden minisztérium részt vesz a törvényjavaslat közigaz-gatási egyeztetésén, és érvényesíteni fogja a tapasztalatait.

– *Márpedig a Nemzetbiztonsági Hivatal is minisztérium alá tartozó szerv.*

– Én is így tudom.

– *Apropó, szcientológusok: kiszámolták már, hogy a „bizniszegyházak” hány százmillió forintba kerülnek a költségvetésből?*

– Csak az egyszázalékos adófelajánlások kiegészítésével évente több mint százmillió forint. Minden más támogatással együtt ez az összeg az elmúlt húsz évben több milliárd forintot tett ki.

– *Úgy látom, a törvény nagy kibívása, hogy minden olyan egyházat beengedjen a kategóriák egyikébe, amelyek oda való, de mindenkit kizárjon, akinek semmi keresnivalója ott.*

– Így van. Azért pedig, hogy ne csak az automatizmus számítsa, s elkerüljük a méltatlan helyzeteket, a parlament jegyzéket fog elfogadni a történelmi és esetleg az elismert egyházakról is. Őket a fővárosi bíróság külön kérés nélkül regisztrálja, mindenki másnak viszont magának kell kezdeményeznie a bejegyzést. A kérelmekről a bíróság szakértők bevonásával dönt. Az is fontos, hogy levédjük a felekezetek nevét, jelképeit és bizonyos hitelveit. Sokan ugyanis már attól vallásalapítónak tekintik magukat, hogy az internetről teológiai tanokat lopkodnak össze, és más felekezetek ruházatához a megtévesztésig hasonló öltözetben járnak-kelnek.

– *Mi a helyzet az olyan – nyilván az intézményfenntartó egyházaknak járó állami támogatásért felekezetet alapító – társulatokkal, mint a buddhista köntösben mutatkozó cigány érdekvédő Dzsai Bhím Közösség?*

– A cigány érdekvédőknek megvan a helyük a civil szervezetek között, de rossz ajtón kopogtatnak, ha az egyházi törvény hatálya alá szeretnének tartozni. Egyébként figyelemre méltó néhány uniós tagállam gyakorlata, hogy egy vallás képviselőjében egyetlen szervezetet jegyez be a bíróság. Ez nyilván nem a több felekezetre tagolódó kereszténységre, hanem az iszlámra, a buddhistákra és egyéb keleti vallásokra vonatkozik.

– *Azért ezzel csak óvatosan, hiszen így a Mazsibisz mellett nem lehetne bejegyezni mondjuk a Köves Slomó-féle Egyesületes Magyarországi Izraelita Hitközséget sem. Meg aztán, más keleti vallásoknak is több legitím szárnya van.*

– Ez nyilvánvaló, inkább csak azt akartam jelezni, hogy minden tapasztalatot mérlegelünk, amikor le akarjuk zárni a kiskapukat.

– *Az ördög egyébként itt is a részletekben rejlik. Nemcsak az a fontos, hogy ki melyik kategóriába kerül, hanem*

hogyan az egyes csoportokhoz milyen jogokat és támogatásokat rendelnek.

– Ez a következő lépés, de először legyen meg az új törvény. Annyi viszont már bizonyosnak látszik, hogy a történelmi és elismert egyházak állami támogatásában nagyon radikális különbség nem várható, inkább szimbolikus megkülönböztetés. De természetesen a koncepcióban alternatívaként van erre nézve is javaslat.

– Ha igaz, a mostani törvény előszobája az egyházak állami támogatástól független gazdálkodását megteremtő jogszabálynak. Ennek jegyében tényleg megszűnhet az egy százalékos adófelajánlás rendszere?

– Az állam és a felekezetek elválasztását és együttműködését az új alkotmány fogja alapvetően meghatározni; erre épül az új egyházi törvény, s annak megalkotása után foglaljuk jogszabályba a felekezetek önálló gazdálkodását megteremtő jogszabályokat. Három területet kell átgondolni: az egy százalékos rendszert, az egyházi közfeladat ellátó intézmények működési támogatását és a kártalanítást. Az elsőről valószínűleg törvénymódosítást kezdeményezünk, a másodikat az egész iskolarendszert átalakító új közoktatási törvény fogja érinteni, az 1991-ben kezdődött kártalanítás pedig idén zárul le. A vonatkozó törvény azonban részleges és funkcióhoz kötött kártalanításról beszél – az pedig politikai döntés kérdése, hogy ezt a folyamatot folytatjuk, illetve kiterjesztjük-e.

– Ezen csak nem azt érti, hogy a felekezetek visszakapják földbirtokaikat, erdőiket, bérházaikat?

– Ma már nem látok lehetőséget a természetbeni kárpótlásra. De el tudom képzelni, hogy a korábbi földek és ingatlanok után az állam pénzbeli járadékot fizethetne a felekezeteknek, s ezzel teremtené meg az érintett egyházak önálló, stabil gazdálkodásának alapjait. Hangsúlyozom azonban, hogy a kárpótlási folyamat újabb fejezetéről még nincs politikai döntés.

(Megjelent a *Heti Válasz* című hetilapban, 2011. április 14.)

A gondolat szárnyán

AZ ETIKA FONTOSSÁGA A HELYI KÖZÖSSÉGEK POLITIKAI ÉLETÉBEN

Albert Schweitzer mondta: „Gondolkodj globálisan és cselekedj lokálisan!” A helyi közéletet felvirágoztathatja a morális felelősség és elrothaszthatja az immorális hozzáállás! Ennek szellemében kívánom megvizsgálni a következő kérdéseket: Mit jelent éthosszal vezetni egy települést? Milyen prioritásokat jelent vagy jelenthet ez a döntések meghozatalakor? Például a szellemi, spirituális értékek, kulturális értékek, oktatás-nevelés, intézmények működtetése tekintetében, közösségteremtés és -építés tekintetében?

A ma elterjedt modellek nagyon sematikusak: vagy ideologikus ábrándkergetés vagy szigorú, rigorózus pragmatizmus! A keresztyén közéleti szerepvállalás viszont új modellt teremthet: morális felelősséget ötvözve az építkező, gyakorlatias lokálpatrióta szellemiséggel!

A helyi közélet demokratizmusa és teljessége a jogállami államberendezkedés alapja valamennyi társadalomban, ahol érvényesül az alulról építkező társadalom modellje. A helyi közéletet alapvetően definiáljuk a települési szintű helyi szervek és szervezetek működési szintjén. A helyi közélet a „demokrácia iskolája” – gyakorlatilag modellként kell működnie a felnövekvő nemzedékek számára, gyakorlási terepet és azonosulási lehetőséget nyújtva számukra, későbbi közéleti társadalmi szerepeik elsajátításához. Fontos éppen ezért a helyi közélet sokoldalúsága (pontosabban: teljessége), hogy képes legyen modellálni a társadalmi valóságot, az országos vagy kontinens méretű közélet valamennyi szegmensét. Nem szabadna ezért hiányoznia egyetlen településről sem az államigazgatás, a közszolgáltatás, a vallási és lelkiismereti élet, a rendvédelmi szervek, a kereskedelem és a gazdaság egyéb alapvető intézményeinek. A felnövekvő

nemzedékek számára a közéleti etika elsődleges és alapvető gyakorlóterepei lehetnek ezek az intézmények – a posta, a polgármesteri hivatal, az iskola, az egyházi intézmények, az orvosi rendelő, a kereskedelmi egységek, a bankok, a közlekedési vállalatok stb. Nem csupán az élet gyakorlati szabályait tanulja meg ezek között a helyi viszonyok között az ifjú ember, hanem a társadalmi és közösségi etika alapvető szabályait is. Ezért mondhatjuk, hogy a család és az iskola mellett harmadikként a helyi közéletben dől el nagyrészt a felnövekvő generációk erkölcsi érzéke, erkölcsi érzékenysége, az, hogy milyen mértékben ismerik és tudják alkalmazni a rendkívül sokrétű társadalmi együttélés szabályrendszerét. Másképpen szólva az dől el ezeken a szinteken, hogy kialakul-e a felnövekvő egyén etikai érzéke, és tud-e etikusan viselkedni kisebb és nagyobb közösségeinkben. Ez a szempont tehát részben meghatározza, milyen is legyen a helyi közélet, szükséges-e helyet kapnia benne hangsúlyos szempontként az etikának, etikusságnak.

A helyi közélet másik jelentős funkciója a helyi társadalmi nyilvánosság szervezése és fenntartása, amely funkció szintén újabb oldalról szabja meg a helyi közélet etikájának szükségességét és mibenlétét. A helyi közélet további feladata a helyi közösség életének, mindennapjainak megszervezése, a közösség fejlődésének biztosítása – újabb szempont az etika lehetséges „szerepvállalását” illetően. Végül negyedikként érdemes azt is megvizsgálni, hogy a helyi közélet miként alakul és formálódik az etikai normák és etikai szabályok követése nyomán, miként jelenik meg a normakövető magatartás, s miként segít mindez fenntartani az etikai normákat a helyi közéletben.

Az etika alapértelmezésű magyar fordítása: erkölcsi szabályok együttese, valamint ezek követése. S vajon milyen erkölcsi szabályokat lehet és szükséges felállítani a helyi közéletben? Másképpen fogalmazva meg a kérdést: milyen célokat szolgálhat az erkölcsös közélet?

Az erkölcsösség, másképpen az etika elsősorú feladata – a fentebbi rangsorolás szerint – a közjó biztosítása a helyi közösségek életében. Közjón értjük a helyi közösség anyagi jólétének, szellemi jólétének, belső nyilvánosságának és demokratizmusának, egészséges fejlődésének biztosítását. Minden működési és elméleti szempontot, e célok szolgálataiba kell állítani legelőbb. Másodjára, mintegy másodlagosan, következményként a tiszteletben tartott és helyesen alkalmazott erkölcsi szabályok biztosítják a helyi közélet minaadó szerepét is, amint fentebb utaltunk rá. Természetesen létezhetnek olyan etikai-erkölcsi szabályok is, amelyeket kifejezetten nevelési célzattal iktatunk be a helyi közösségek működési rendjébe. Harmadsorban meg kell említeni, hogy az etikai szabályok durva áthágása vagy tartós figyelmen kívül hagyása a helyi közösségben sokkal hamarabb és sokkal drasztikusabban vezet bomláshoz, mint a nagyobb közösségekben – egész egyszerűen a léptékek különbözősége okán. Mivel a helyi közélet szereplői többnyire igen közelről és jól ismerik egymást, a negatív hírek és jelenségek gyorsan terjednek e kis méretű és közvetlen kapcsolatokra épülő közösségekben, azonkívül a lehetőségek szűkössége is csökkenti a választás lehetőségét, a személycserék, intézményváltások lehetőségét.

A közjó meglehetősen komplex fogalom, legalább ennyire összetett a hozzáköthető etikai kérdések sorozata is. Ha az anyagi jólét felől közelítjük meg a kérdést, mindenképpen szükséges az etikus gazdasági környezet megteremtése: tisztességes, átlátható versenyfeltételekkel, a munka fejében a közösség által elfogadottnak tekintett munkabérral, a lehetőség szerint minél teljesebb foglalkoztatást biztosító országos és helyi gazdaságpolitikával. Teljesíthető, és a teljesítménnyel arányos adózási rendszer, illetve az arányos közteherviselés megvalósítása szintén fontos erkölcsi pillére az egészséges helyi társadalmaknak.

Rendkívül fontos a helyi társadalmi hierarchia felállításkor is teret engedni, sőt törvényekkel és erkölcsi szabályok lefektetésével teret biztosítani az alábbi értékelvűségnek - ki mennyit nyújt a helyi közösség számára, ki milyen teljesítményt mutat fel magánéletében (gazdasági, erkölcsi szempontból, a családi élet és szakmai előmenetel területén), annak megfelelő helyet foglaljon el a helyi társadalmi hierarchiában. Csak így biztosítható a társadalmi igazságosság, a szociális igazságosság, azaz a jognak és a törvényeknek összhangban kell lenniük az emberek, a helyi társadalom természetes jog- és igazságértékével. Az 1948 utáni kommunista rendszer, amint az 1918-as Tanácsköztársaság is, a helyi önszerveződéseknek ezeket az etikai pilléreit ütötte ki a helyben megbecsült, sokat és jól teljesítő, vezető személyiségek megbélyegzésével, félreállításával, kiiktatásával. Valós példaképeket nem állítottak a helyükbe, roppant erkölcsi kárt és hosszú távú veszteséget okoztak ezzel az egész magyar társadalomnak, a károkozás mértéke jócskán túllépte a helyi társadalmak kereteit.

Fontos etikai kérdésként kellene számon tartani a társadalom idős tagjainak megbecsülését. Ez – a szűkebben vett családi körön túl – mindenképpen a helyi társadalmakra, helyi közösségekre váró feladat lenne. A gyakorlati értékén túl, tehát hogy emberek nagy tömegeit (egyre több az idős ember a társadalomban) megóvjuk az elmagányosodástól, a gyakran nem méltó körülmények közötti életviteltől, ezen a tényen túli üzenetértéke az igazi jelentőségű. Az idősek megbecsülése jelenti egyfelől a munka megbecsülését, illetve általánosabb értelemben a társadalom érdekében, annak fenntartásáért és újratermeléséért kifejtett erőfeszítések elismerését is. Ne várjunk az utánunk járó nemzedékektől áldozatkészséget, megértést, empátiát és szimpátiát az idősödő nemzedékek felé, ha nem értjük meg velük ennek az erkölcsi parancsnak a mélyebb

értelmét, és nem utolsósorban öröklődő jellegét (azaz hasznát a most még fiatal nemzedékek számára is).

Az országos politikai diskurzusban is meghatározó, de a helyi közéletben is sarkalatos kérdésnek, méghozzá nagy erkölcsi súlyú kérdésnek kell(ene) tekinteni, vajon milyen megbecsülésnek örvendenek a közösség részéről a családok, a hagyományos családmoddal, s ehhez mennyi és milyen típusú támogatást biztosít a helyi közösség hivatalos megtestesítője, az önkormányzat.

Nagymértékben segíti a helyi közélet formálódását és demokratizmusát, ha értékként jelennek meg egy-egy közösségben a civil szerveződések, illetve a kölcsönös önkéntes segítő társulások. Fontos, nevelő célzatú etikai szempont is lehet a helyi közéletformálásban az egymás segítésére, a kölcsönös, közvetlen anyagi hasznot nem hozó együttműködések támogatása és bátorítása. Ezekben a formációkban – egyletekben, ifjúsági szervezetekben, klubokban, szervezett baráti körökben – tanulhatják meg leginkább fiataljaink az együttműködés fontosságát, amely későbbi életükben nélkülözhetetlen lesz a sikeres szocializáció szempontjából, itt alkothatnak elsőként fogalmat a szolidaritásról, a társadalmi kohézió mibenlétéről, illetve az ún. örök emberi értékekről, az anyagi lét felett álló szellemi értékek létezéséről és mibenlétükről.

Megkerülhetetlen kérdés, ha helyi közélet és etika összefüggéseiről szólunk, a politikai etika és a politikai erkölcs szerepe a helyi közösségekben. Napjainkban egyre inkább megkérdőjelezzük a szkeptikussá váló, az ún. nagypolitikából kiábránduló emberek, hogy szükség van-e helyi szinten a politikára, szerencsés volt-e az országos pártpolitikai rendszert lemásoló önkormányzati rendszert kiépíteni. Nos, a nagypolitika helyi szinten történő sablonos lemásolása – éppen a helyi közélet sajátos viszonyaiból – nem ildomos, nem is lehetséges. Mégis azt mondom, a politika nem állhat meg a megyei közgyűlésekben, szükséges, hogy

megjelenjék a helyi közösségekben is. Az már vitatható kérdés, hogy a helyi közéletben hol foglaljon helyet (rangsor tekintetében) a pártpolitika. Nem helyes és nem támogatható, ha a pártpolitika olyan mélységig lenyúl a helyi közösségekbe, melynek következtében a helyi emberek életminőségét, életlehetőségeit nagymértékben befolyásoló döntéseket határozza meg olyan politikai csoportosulás, vagy politikai érdekcsoport, amelyik nem kerül közvetlen kapcsolatba a helyben élők mindennapi életével. Nem jó, és nem támogatható tehát az országos politika áttétek és fékek nélküli „meghosszabbítása” az önkormányzati pártrendszerbe. A helyi pártrendszernek gyakran egészen más megfontolások alapján, sokkal inkább helyi érdekek és szempontok mentén kell kifejtenie tevékenységét, ennek mentén szükséges megkötni a kompromisszumokat is, amennyiben ez lehetséges. Fontos értékként kellene jelen lenni a helyi politikában a lokálpatriotizmusnak, a szubszidiaritás gyakorlására való felkészültségnek, a regionalizmus elméleti és gyakorlati képviselőjének, és általában véve a helyi politikát a mainál sokkal inkább jellemeznie kellene a gyakorlatiasságnak és szakszerűségnek, ha tetszik a szakmaiságnak, mintsem az elvszerű politikai alkuknak és játszmáknak. Fontos és lényeges mégis a politikai pártok jelenléte a településeken, nem a megosztás, avagy a hatalomgyakorlás céljából, hanem azért, hogy a szocializációs folyamatnak már nagyon korai szakaszában megismerkedhessenek a polgárok a többpártiságon alapuló demokrácia mibenlétével és főbb játékszabályaival.

A közélet tisztasága, a magánélet és közélet elválasztása, a magánélet tisztelete a nyilvánosság részéről szintén fontos etikai-erkölcsi értékeként kívánatosak a helyi közéletben. Köztudomású, hogy a hatalmi központoktól, az országos nyilvánosság szervezeteitől távol sokszor legnehezebb megőrizni a közélet tisztaságát, a gyakori családi-rokoni összefonódások révén, a függőségi rendszerek erőteljesebb érvé-

nyesülése okán könnyebben üti fel fejét a korrupció, a visszaélések, mint a regionális központokban, vagy a fővárosban. Ez nem egzakt méréseken, hanem ún. általános tapasztalatokon alapuló vélemény volt a részemről, természetesen senkit sem állt szándékomban megsérteni. De le kell szögezni, hogy egészséges és erkölcsös helyi közélet nélkül nincs egészséges ország és társadalom, nincs demokrácia, nincs természetes kiválasztódás, csak burjánzó korrupció, belterjes társadalom, kontraszelekció és klánosodás. Nincs az az államhatalom, nincs az az ellenőrzési rendszer, amely helyettesítheti a lokális közösségek egészséges öntudatát egészséges és természetes etikai és erkölcsi érzékét és gyakorlatát. A szocializációs és össztársadalmi etikai megfontolásokat tekintve aligha kell ecsetelni annak fontosságát, milyen fontos és jelentős a magán- és közélet szétválasztásának gyakorlata a legalsóbb szinteken, milyen mély hatással van minden az államgépezet hathatós és zavartalan működésére, az országos politikai kultúrára, a tiszta közéletre, a jogállamiságra és tiszta verseny kritériumainak megteremtésére.

A helyi közéletnek tizenöt éve ismét fontos szereplői lettek az egyházak, ezért ki kell térnünk a vallásetikai tanítások, a történelmi egyházak társadalmi tanításának a helyi közéletben való hasznosíthatóságára, ezek helyi közéletet formáló hatására. Mindenképpen le kell szögeznünk, hogy az egyház társadalmi tanítása, etikai normái kívánatosak, sőt nélkülözhetetlenek a helyi közösségekben. Ez a tanítás, a szeretet, a megbecsülés, a tisztesség, és az evangélium etikája ezeken a helyi fórumokon keresztül éri el leghatékonyabban a családokat, a fiatal nemzedékeket. A kis közösségek révén – ha beengedik ezekben az egyház képviselőit – olyan mélyen épülhet be egész generációik mélylélektani struktúrájába, hogy sikeresen ellensúlyozhatja a külvilágból érkező romboló, erkölcstelen és pusztító hatásokat, gondolkod e helyen a médiumok, a filmipar, a túlhajtott szexualitás

erkölcsöket és közösségi etikát súlyosan sértő hatásaira. A történelmi egyházak, illetve az egyházak környezetéből kinövő, azok szellemiségét valló és gyakorló kisközösségek lassan megszűntethetik azt az erkölcsi deficitet, melyben a mai magyar társadalom, a legszegényebb rétegektől egészen a leggazdagabb felső tízezerig oly sokat és oly gyógyíthatatlanul szenved.

A fenti fejtegetések és szempontok alapján érdemes röviden megvizsgálni azt is, kedves Hölgyeim és Uraim, hogy mi felé halad ma a helyi közélet, pontosabban milyen irányban haladnak azok a szabályzók, amelyek – kívülről, az állami, ún. magas politika szférájából – befolyásolják a helyi közélet viszonyait, megszabják korlátait és lehetőségeit.

A helyi közéletet szervező helyi önkormányzatok gazdálkodási helyzete egyre csak romlik a rendszerváltozás óta. Egyre több a forráshiányos önkormányzat, egyre több település nem képes ellátni alapvető helyi feladatait, nem képes gondoskodni gyermekeiről (iskolák bezárása), öregségi-ről, és nem képes megfelelő körülményeket biztosítani a közép- és időskorúak számára, a fiatal párok megtelepedésére. Amikor a helyi önkormányzat a legtriviálisabb, tehát anyagi okok miatt nem képes ellátni alapvető feladatait sem – márpedig sok száz ilyen település létezik a civilizáció végpontjainak számító perifériákon hazánkban –, nos, ilyen helyzetben aligha várható el, hogy a magasabb rendű funkciókra legyenek képesek összpontosítani, úgymint az etikai-erkölcsi szabályok maradéktalan betartására, a közösségi erkölcs és kohézió fejlesztésére. Ugyanis ezek a tevékenységek ma már roppant pénzigényes folyamatok is, ezt legjobban talán a jelenlévő helyi vezetők tudhatják.

A magas politika egészségtelen és megengedhetetlen mértékű és módú „behatolásáról” a helyi közéletbe már szóltam. Mégis megemlíteném itt az általános politikai erkölcs hanyatlását az országos politikában, az etikai szempontok

lassú kiiktatását és felcserélését a politikai harc szempontjaira és eszközrendszerére. Ez a tendencia a politika általános hitelvesztésével és a politikától való választói elfordulással jár együtt – ennek hatása a helyi közéletre rendkívüli, elsősorban az országos nyilvánosságon keresztül visszacsatolás révén. Már azelőtt leértékelődik a politika, a „közös ügyeink közös megvitatásának és megoldásának művészete” a polgárok szemében, még mielőtt annak gyakorlását vagy megismerését helyi szinten megkezdhetné.

És bár úgy gondolom, hogy a média hazánkban korántsem olyan korrekt és objektív, mint az elvárható lenne, mert még mindig magán hordja pártállami örökségét és reflexióit, összességében mégis azt kell mondanom: ne a tükröt hibáztassuk, ha nem tetszik a kép, amelyet benne látunk. Az országos politikának sokkal több felelősséggel, sokkal több anyagi ráfordítással kellene nevelnie a helyi közélet demokratizmusának növénykéit, sokkal tudatosabban kellene figyelmet fordítania a helyi erkölcsi színvonal emelésére, a helyi kohézió, a helyi nyilvánosság erősítésére.

Végül – református lelkész vagyok – nem hagyhatom szó nélkül az egyházakat érintő jövő évi költségvetési megszorításokat. A humánus társadalmi tanításnak sok helyütt utolsó bástyái és szószólói ma a történelmi egyházaink szerte a hazában. Anyagi ellehetetlenítésük esetén ettől is elesnek a helyi közösségek, a közélet utolsó kapaszkodóit is elveszíthetik ily módon.

(A Politika és etika című konferencián
2004. október 29-én elhangzott előadás szerkesztett változata.)

KERESZTYÉN ÉRTÉKEK A POLITIKÁBAN

Amikor most a keresztyén értékekről beszélünk, akkor nyilvánvalóan politikai értelemben vett következményekről kell beszélnünk. Kereszténydemokrata alapelvekről. Olyan értékekről azonban, amelyek a teljes emberi életre igényt tartanak. Mielőtt ezen értékek taglalásába kezdenék, fontosnak tartom, hogy néhány elhatárolást, distinkciót tegyek bevezetésképpen.

Egy holland teológus fogalmazta meg a következőt: „Mindен politika, de nem minden a politika.” Jézus Krisztus nem politikai programot hozott a világba, hanem Vele, Őbenne „meglátogatott minket a Naptámadat!” Ez sokkal több, mint az életünk egy szegmense. A Naptámadat a teljes világnak, a teljes emberi életnek ad egészen új értelmet, lehetőséget, értéket és reménységet.

– Jó lenne végre egyszer és mindenkorra a keresztyén emberképről lehántani a ráarakódott görög filozófiai hatásokat. A krisztusi, tehát a keresztyén evangélium az emberi lét teljességének fontosságáról beszél. Az ember úgy ember, hogy test-lélek-szellem harmóniáját éli meg! Ez a hiteles krisztusi emberkép: nagyon fontos, egyenértékűen fontos mindhárom: test-lélek-szellem, ellentétben a görög gondolkodással vagy egyéb más vallásokkal. Ennek a fundamentális felismerésnek messzemenő következménye kell legyen napjainkban is!

– Végül szeretném azt az empirikus valóságot magunk elé tárni: milyen az a világ, amelyben keresztyén emberként élünk és szolgálnunk kell. Milyen az a korszellem, amely körülvesz bennünket, s amely meghatározza, befolyásolja a mai ember jövőképét. Arra az ellentmondásos folyamatra gondolok, amely egyrészt egy dinamikus, globalizációs mágneses erő mellett individualizálja a tár-

sadalmakat, az emberi közösségeket. Ez a párhuzamosan zajló folyamat védtelenné és kiszolgáltatottá tesz bennünket egy globalizációs, ökológiai-morális válsággal szemben. Rész és egész végzetes diszharmonióját érezte meg előre, a maga zsenialitásával Ady Endre: „Minden egész eltörött, minden láng csak részekben lobban, minden Egész eltörött. – Fut velem egy rossz szekér, utána mintha jajszó szállna, Félig mély csönd és félig lárma, Fut velem egy rossz szekér.” Egyik oldalon egy mindannyiúnkat érintő, előttünk tornyosuló, globális kihívás. A másik oldalon a kollektív módon individualizálódó felelőtlenség: a haladás, a modernség, a növekedés jól hangzó, de igazából már régen túlhaladott, értelmét veszített jelszavai mögé bújva.

Keresztyén hitünk, életünk és közéleti, politikai szolgálataink alapja a keresztyén evangélium, örömezenet. Hit és hitvallás egyszerre: Jézus Krisztus Úr! Minden ebből származik, ez a hit – ez a hitvallás a legfőbb érték. A megtapasztalt örömhír: „Meglátogatott minket a Naptámadat!” Minden ebből vezethető és vezetendő le.

Ez a világ az Isten világa. S mert az embervilág Istennek világa, s mert Jézus Krisztusban e világ és az ember Megváltóját adta, ezért ennek a világnak van esélye, jövője és reménye! Ha nem „Isten nélküli városként” (Harvey Cox: Stadt ohne Gott!), Isten nélküli világgként éljük éltünket és rendezzük be világunkat, társadalmainkat, akkor van jövő és akkor nem hiábavaló a mi munkálkodásunk sem. „Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz” (Zsid. 13,8). Mindezek alapján a következő keresztyén értékeket tartom megkerülhetetlenül fontosnak és aktuálisnak a mai közéleti szolgálatunkban:

A szavak devalvációja idején önmegtartóztatást a szavakkal! A szavak értékvesztése csak erősíti mai világunk értékzavarát és kaotikus értékfogalmát. Nyelvi aszkézisre van szükség! Hiteles szóra, s egyáltalán hitelességre. Autentikusan

vagyunk-e keresztyének? „A zuhatagszájú emberektől ments meg Uram engem!” – írta Áprily Lajos.

A világ iránti felelősség. Nem l'art pour l'art vagyok felelős a viláért, hanem azért, mert Isten teremtése ez a világ és Ő bízta reám, reánk. Ez a világ Istené, tehát így a miénk, a mi felelősségünk! Felelősek vagyunk a világgal, Európával, a magyarsággal és önmagunkkal szemben!

A haladás, a modernség, a növekedés emberi hübriszének, emberi mítoszainak meghaladása mint feladat! Az álhitek, új bálványistenek, fanatikus és fundamentalista vallásos és politikai irányzatainak túlhaladása!

A tiltakozás és hitvallás képességének fontossága! Mindig az építő kritika és kiállítás a jó ügye mellett! Vállalni, felvállalni még esetleg a bélyeget is.

Szolidaritás: sorsvállalás, közösségvállalás az emberrel! Az emberi élet, az emberi méltóság végtelen tisztelete a fogalmazástól a koporsóig! Az egyes ember képviselése, nem pusztán a marginalizálódott rétegről van szó. Az egyes embernek, aki nem absztraktum, hanem a legvalóságosabb konkrétum, nincsen képviselése – mutatott rá Vályi Nagy Ervin. – Az állampolgárnak, a választópolgárnak, a munkavállalónak, a fogyasztónak van, de az egyénnek nincs! A szeretetre, barátságra, reményre vágyó embernek nincs „érdekképviselése”. Az újszerű felelősség arra irányulhatna, aki a maga korlátai között több, mint zoón politikon, közösségi lény! Persze hogy az, de nemcsak az, hanem annál sokkal több!

Elkötelezettség a hűségre! A hit és a hűség egy szóból származik. Hűség: helytállás; ne fuss el, ne menekülj el. Maradás, hűség, állhatatosság a saját helyünkön, a saját helyzetünkben. Talán ez a legnagyobb érték! A nemzeti elkötelezettség. Az ezeréves Magyarországot a hit hűsége tartotta meg. Camus Pestisében a páter mondja: „Testvéreim, maradni kell, ez a kötelesség!”

Metanoia, magyarán megtérés: az értelmünk, a gondolkodásunk, a szellemiségünk és lelkeségünk megváltoztatá-

sára van szükség, hogy ennek a világnak, életünknek legyen jövője. Hogy életünk legyen és bővölködjünk! „A Nagy Szétbomlás” idején (ahogy Fukuyama nevezi korunkat) nincs más út és nincs más esély!

Fritz Baade német közgazdász Versenyfutás a 2000. évig című könyvében így fogalmaz: „Ha van remény, hogy fennmarad a Föld olyanak, amelyen érdemes élni, akkor egy dolog világos: Csak a szelídek bírják majd ezt a Földet!” Csak a szelídek szelídséggel, de határozottsággal tarthatják meg és örökölhetik a Földet. Ez a keresztyén mentalitás a jövő és a reménység ereje!

Befejezésül nekünk, református magyaroknak buzdító és bátorító szó lehet Bethlen Gábor erdélyi református fejedelmünk csodálatos gondolata: „Úgy cselekedjünk, hogy megmaradjunk magyarokul, ősi nyelvünkben és vallásunkban, gyermekeink fényes tekintetében és a szülőföldhöz való ragaszkodásunkban!” Csak így, csak ezekkel az értékekkel élve és cselekedve lehet megmaradnunk és felemelkednünk! Mi ezt szeretnénk!

(Előadás Pécsset, 2005. október 5.)

A KERESZTÉNY EURÓPA KERESZTÉNY JÖVŐJE?!

Az elmúlt esztendő végén, novemberben tartotta az Európai Parlament az ún. bővítési vitanapját Strassburgban, amelyen több képviselőtársammal együtt magam is jelen lehettem. E felemelő, ugyanakkor nyilvánvalóan mindannyiónkat mélyen érintő napok után hazafelé tartva a frankfurti repülőtéren már nagyon messziről lehetett látni az éjszakai sötétben egy messzire sugárzó neonfényű reklámot. Az euró reklámja volt! Akkor és azóta is az a rendkívül fontos kérdés fogalmazódott meg bennem: Európa, az Európai Unió pusztán erről szól: az euróról, a pénzről, a mammonról, a gazdaságról, a pénzügyi folyamatokról vagy valami egészen másról? Európa egységesülése pusztán egy gazdasági-monetáris projekt vagy valami sokkal többről szól? Bizonyos gazdasági erők és pénzügyi lobbicsoportok pusztán piaci részeseedésüket és profitjukat akarják optimalizálni és hosszú távra monopolizálni, avagy ez a folyamat Európa egészéről, magáról az emberről, az emberi élet méltóságáról és minőségéről szól. Nos azt hiszem, ilyen tények, illetve kérdések összefüggésében kell nekünk Európa jövőjéről, kihívásairól, veszélyeiről, de esélyeiről is elgondolkoznunk. Keresztény és magyar emberekként.

A keresztény ember mindenkori hivatása, küldetése az, hogy figyelmeztessen a veszélyekre. Ez a „prófétai” küldetés ma ugyanolyan vagy talán még felelősségteljesebb hivatásunk, mint más korokban volt. Milyen veszéllyel is kell szembenéznünk?

Az euró, a gazdaságnak, a növekedésnek, a jólétnek és a fogyasztásnak a szimbólumaként, mint bálvány jelenik meg. A bálványok közös vonása: emberi kéz alkotta teremtmény, tehát egyáltalán nem maga a tökéletesség és az élet „megoldása”.

Morális kiüresedés: Európában, az Európai Unióban – ahogyan mondani szoktuk – nemcsak demokratikus deficit tapasztalható, hanem egy átfogó erkölcsi deficit terheli az európai társadalmaknak és magának az uniónak az életét. A morális válság jeleit látjuk, amellyel előbb vagy utóbb, de mindenképpen szembe kell néznie Európának.

Azt is érzékelhetjük, hogy az általános morális válság mellett az európai kereszténydemokrácia is kiüresedett. Ugyan mi különbözteti meg ma az európai kereszténydemokráciát az európai szociáldemokráciától? Az általános elveket, alapokat, programokat, „alapértékeket” és terminológiát tekintve azt állapíthatjuk meg, hogy szinte semmi, de semmi különbség nincsen. Sőt! A politikai stratégiát és pragmatizmust tekintve (beleértve sajnos gyakran a korrupciót is!) sem találunk hatalmas különbségeket. Ha van is valami különbség, az nem a lényegét érinti. Fel kell tennünk a kérdést: a mai európai kereszténydemokráciában mi az, ami még keresztény? Létezik-e egy megújuló, Európát is megújítani képes, őszinte és becsületes kereszténység, illetve ha igen, akkor van-e ennek politikai-közéleti képviselője az Európai Parlamentben illetve az uniós intézményekben?

Természetesen szlogenek szintjén olykor-olykor megjelennek ezek a hangok, de hol vannak a kereszténység konkrét építőkövei az európai dokumentumokban, a konkrét vitákban és döntésekben, Európa egyesítésének igazságos és méltányos levezénylésében? Verbálisan talán néha előbukkannak, de amikor a nagy és kemény témák jönnek elő – mint például az abortusz, eutanázia, család, bevándorlás, többség-kisebbség, homoszexualitás, hetedik nap megszentelése, a környezet és az élet védelme mindenféle gazdasági érdektől és manipulációtól stb. –, akkor a kereszténydemokraták is átváltak üres liberális szlogenekre, amelynek egyenes következménye a kiüresedés és hitelenség megrendülése. Hol a valóságos, eredeti keresztény fundamentum?

Hányszor és hányszor hallottuk már: az Európai Unió az értékek közössége! Milyen szépen hangzik, de belegondoltunk már abba, hogy jelent ez egyáltalán valamit? Mit jelent ez ma Európa számára? Milyen értékekről van is szó? Ki mit ért ezalatt? Valószínűleg sokan csak a nagy általánosságokat. Aztán sokszor halljuk azt a megfogalmazást, hogy tulajdonképpen az európai kereszténydemokrácia nem kell hogy vallásosság legyen, annak semmi köze e keresztény hithez. Értjük mindezt, de nem értünk, mert nem érthetünk vele egyet!

Szükséges-e és képesek vagyunk-e arra, hogy meghaladjuk ezeket az üres sztereotípiákat? Magunk mögött tudjuk-e hagyni ezeket a kiábrándító – ma már látjuk, hogy sehová nem vezető – kereszténydemokrata önmeghatározásokat?

Megítélésem szerint meg kell haladnunk mindezeket, mert egyébként nincs Európának jövője! Meddig lehet még puffogatni minden következmény nélkül jól hangzó ún. kereszténydemokrata elveket és értékeket, miközben éppen a lényeg, a fundamentum: az Alfa és Omega tűnik el belőle. Az orientációs pont, a tájékozódási pont, Akihez mindig viszonyítanunk lehet mindent az életünkben: a személyes, a családi és a társadalmi életet gazdaságostól és mindenestől együtt!

A jövő esély és feladat mindannyiánk számára. A feladat: Európa és az élet maga! Az elmúlt 50 évben Európa dekrisztianizálása valósult meg. Európa mintha valamit elfelejtett volna. Úgy viselkedik, mint akinek kihagy az emlékezete! Elfelejtette ószövetségi és újszövetségi bibliai alapjait.

Úgy is fogalmazhatnánk, hogy „csak” annyi hiányzik, hogy a Tízparancsolat két táblájából a modern, európai ember az első tábla nélkül akarja megvalósítani a másodikat. Pedig pontosan fordítva kell működnie az életnek. Így lesz a hiteles, „ütős”, életet jelentő kereszténységből kiüresedő, elsivatagosodó humanizmus, keresztényhumanizmus, végül

álságos liberalizmus. Vagy a jézusi nagyparancsolat első parancsa nélkül vért izzadva próbáljuk megvalósítani a második parancsolatot („Szeresd felebarátodat, mint önmagadat!”), s mégis döbbenetesen látjuk a bennünket körülvevő környezetet, civilizációs és emberi válságot, mint mindennek szörnyű következményét.

A nagy kérdésünk tehát itt és most, itt és ma: lehetséges-e Európáról, Európa múltjáról és jövőjéről hiteles kereszténydemokrácia, a keresztény-szociális gondolat nélkül beszélni? Lehetséges-e az európai kereszténydemokrácia megmaradásáról, jövőjéről hiteles kereszténység és hiteles keresztények nélkül beszélni, vagy a mai kereszténydemokrácia a 21. századi szinkretizmus integrálójaként az ateizmus ürességébe hull alá?

Végül, de nem utolsó sorban lehetséges-e a 21. században hiteles kereszténységről, Európát megújítani képes kereszténységről beszélni Isten és Jézus Krisztus nélkül, a Szentírás, mint norma és zsinórmérték nélkül?

Vannak járhatatlan utak! Keresztény egyházak, az egyházak megújulása, megerősödése nélkül a keresztény Európa elképzelhetetlen!

Az Európai Unió alapító atyái nem szégyellték krisztusi, keresztény hitüket.

Robert Schuman így fogalmazott egy helyen: „Egy keresztényellenes demokrácia olyan karikatúra lesz, amely vagy zsarnokságba vagy anarchiába süllyed!” Azaz Isten helyébe nem kerülhet sem az ember, sem a gazdaság, sem a növekedés, sem az adminisztráció, sem az euró, mert mindannak összeomlás lesz a vége. Alap nélkül nem lehet házat építeni! Fundamentum nélkül nem lehet új Európát sem építeni!

Európa újraegyesítése nem tény, nem politikai aktus, hanem lelki, erkölcsi, szellemi és hitbeli feladat és kihívás. Európa jövője rajtunk és bennünk történik és valósulhat meg. Európa jövője az emberi lelkekben dől el!

Nekünk, magyar keresztényeknek is van hivatásunk és küldetésünk az új, a formálódó Európában. De csak az évezredek és megújításra készítő, buzdító hitünk, örökségünk elementáris erejével, különben elvész, belesimul a langyos, színtelen európai tendenciákba s elhal!

Robert Schumannal szólva: „Európa vagy keresztény lesz vagy nem lesz többé Európa!”

Egy keresztényellenes Európa olyan karikatúra lesz, amely vagy zsarnokságba (lásd: eurózsarnokság!), vagy anarchiába süllyed!

Korszakhatárhoz érkezünk: egyrészt a magyar nemzet uniós csatlakozása, másrészt Európa új jövődjének kialakítása, s harmadrészt pedig egy új, hiteles keresztény politika kialakítása tekintetében. Egy új, hiteles keresztény politika – közéleti felelősségvállalás belső tartást, erkölcsi erőt és valóságos perspektívát jelentene a magyar nemzetközösség európai újraegyesítése, illetve Európa új jövődjének kialakulása folyamatában.

A Keresztény Demokrata Fórum /KDF/ ebben a tekintetben elkötelezett. Szeretne ahhoz hozzájárulni, hogy egy ilyen, szociálisan hagyományosan elkötelezett keresztény politikai erő létrejöhessen. Ennek érdekében szükségesnek látjuk, hogy az MDF és a KDNP közösen egy egyértelműen keresztény-szociális pártformációt alakítsanak ki az elkövetkező időben, s ezzel alapvetően befolyásolják a fent kifejtett folyamatokat, illetve közelebb kerüljenek magához az emberhez!

A Keresztény Demokrata Fórum /KDF/ megalakulása óta ezt a célt tűzte maga elé: ezt szolgálták konferenciáink, amelyekből e kiadványunkban adunk közre néhány előadást, de ebben a szellemiségben fogalmazzuk meg különböző állásfoglalásainkat és veszünk részt többek között az Ifjúsági Demokrata Fórum /IDF/ különböző testületeivel és tagjaival közös együttgondolkodásban és jövőalakításban.

Kívánom, hogy ez a kiadvány töltse be küldetését, szolgálja egy megújuló és hiteles keresztény politika megerősödését, és legyen az első egy sorozat nyitányaként, amely a keresztény közéleti gondolkodásnak és felelősségvállalásnak egy új Fórumot teremti!

Üdvözlét az olvasónak!

(Elnöki előszó a Keresztény Demokrata Füzetek I. számában,
2003. augusztus 28.)

A MAGYAR KERESZTÉNYDEMOKRÁCIA JÖVŐJE

Protestáns emberként engedtessek meg nekem, hogy akkor, amikor a kereszténydemokrácia fogalmát használom e kis tanulmányban, a római katolikus testvérek szóhasználatával éljek tiszteletben tartva a „többséget” és a politikatörténeti előzményeket. A téma, melyről hónapok óta részben a nyilvánosság előtt, részben a politikai közéletben és a még aktívan politizáló keresztény közösségekben, baráti társaságokban beszélünk, vitázunk, a következő: Van-e jövője a magyar kereszténydemokráciának? Van-e legitimitása? Szükség van-e rá? Van-e létjogosultsága felvetni mindezt a mai magyar politikai közéletben abban a bizonyosságtól duzzadó közegben, amely – úgy tűnik – véglegesen és végletesen két pólusú politikai erőterben gondolkodik és tervezi be rendezni a magyar jövőt. Nem itt van a helye annak, hogy teoretikusan elemezzük: mi is a kereszténydemokrácia?

Ám ahhoz, hogy választ tudjunk adni ezen súlyos és a magyar politikai jövőt alapvetően meghatározó kérdésekre, mégis szükség van arra, hogy néhány gondolatban öszszefoglaljuk a kereszténydemokrácia alapelveit.

A modern kereszténydemokrácia a második világháborút követően született. Létrejöttében rendkívül nagy motívációs erő volt a mindenféle totalitárius rendszerek határozott tagadása! Vállalt feladata, politikai missziója az a hármas értékrend, amely alapértékeket tekintve ma is megállja a helyét:

1. A szolidaritás (testvériség) elve;
2. a szubszidiaritás (kölcsonös kiségetés) elve;
3. a közjó előmozdításának és képviseletének elve.

Természetesen hosszú tanulmányokban lehetne értekezni a kereszténydemokrácia politikai filozófiájáról, értékrendjéről.

E mostani gyakorlati-politikai szempontból megközelítve mindenesetre az tény – és ezt még a kereszténydemokrácia szempontjából katasztrofális legutóbbi választási eredmények sem cáfolják, sőt! – hogy a modern kereszténydemokráciára a mai magyar társadalomnak szüksége van. De nem világnézeti-ideológiai pártként, hanem keresztény (keresztyén) értékek alapján álló konkrét, pragmatikus, a szó nemes értelmében vett politikai cselekvésre van szüksége. Olyan hiteles kereszténydemokrata politizálásra, amely nem köldöknézetésben, nem l'art pour l'art önmaga körül való forgolódásban él, hanem a valóságos magyar társadalom valóságos problémáira keresi és adja meg a hatékony és határozott választ. Így tudja a nemes alapvetel valósággá tenni, hogy a hatalom csak eszköz és nem pedig cél: a hatalom csak eszköz a szolgálatra, az értékelvű, de másokért végzett politizálásra.

Ebben az összefüggésben már meg is találtuk a választ a feltett kérdésre: Van jövője a magyar kereszténydemokráciának! Van legitimitása! Szükség van rá! Nem válhat véglegessé a magyar politikai térkép jelenlegi kétpólusú, kétosztatú valósága! Van jövője a modern magyar kereszténydemokráciának, de nem világnézeti-ideológiai igénynyel - talán ez lehet a nóvum, az új felismerésünk! -, hanem értékelvű, de mégis pragmatikus és a magyar társadalom valós problémáira, kihívásaira az új évezred perspektívájában válaszoló politikai erőként.

Ennek a mostani magyar kereszténydemokráciának a feladatait nagyon röviden a következő gondolatokban lehet – csak felsorolásszerűen – összefoglalni:

1. A keresztény (keresztyén) közéleti felelősségvállalás hiteles képviselése.
2. Az értékelvű politizálás átültetése a magyar politikai gyakorlatba.
3. Annak a gondolatnak a tudatosítása mai magyar társadalomban, hogy „minden politika, de nem minden a politi-

ka.” Ez érvényes transzcendens és immanens összefüggésben egyaránt. Immanens összefüggésben a politika mindenhatóságát kérdőjelezi meg, azaz a politikának egyenrangú társakra van szüksége a civil szervezetekben, az egyházakban és gyülekezetekben, az önkormányzatokban, szűkebb és tágabb közösségekben, intézményekben.

4. A személyiség, az emberi élet egyedisége és méltósága teljes harmóniában áll a közösség értékeivel.

5. A politika és az erkölcs nem két egymástól elválasztott terület, hanem egymást átható valóság kell legyen!

Amikor a kereszténydemokrácia jövőjéről gondolkodunk, és miután pozitív választ adtunk, beszélnünk kell arról a megkerülhetetlen kérdésről is, ami a végrehajtás eszköze kell legyen. Tudniillik arról van szó, hogy ha pozitív választ adunk arra, hogy van-e jövője a kereszténydemokráciának?, akkor rögtön következik a másik kérdés, hogy hogyan tovább? Milyen módon lehet megteremteni a modern magyar kereszténydemokráciát és annak politikai képviselését?

Saját válaszom erre az, hogy ma Magyarországon egyetlen, önálló, parlamenti politikai erő, párt létezik, amely parlamenti gyakorlat szintjére képes emelni a társadalmi problémákra adott és adandó kereszténydemokrata válaszokat: ez a párt a Magyar Demokrata Fórum. Ez a politikai erő – amelyből legalább négy politikai párt jött létre – megtisztult. Politikai értelemben homogénné érett egy gyűjtőpártból, hiszen az eredeti hármas értékrendből a népi-nemzeti irányt a MIÉP, a nemzeti szabadelvű irányt a FIDESZ-MPP viszi tovább. Az eredeti hármas értékrendből megmaradt a kereszténydemokrata értékelvűség, amelynek alapján mind a mai napig az MDF tagja az európai és a világ kereszténydemokrata pártjait tömörítő szervezeteknek.

Van tehát legitimitása a magyar kereszténydemokráciának! De ezt a kereszténydemokráciát egyesíteni kell, tömöríteni, új erőcsoporttá kell sürgősen szervezni és integrálni,

amely képes lesz arra, hogy néhány hónapon belül megszervezze magát. Amely képes lesz arra, hogy úgy készüljön a következő választásokra, hogy komoly parlamenti legitimitást megszerezve méltó, erős, egyenrangú és kiszámítható partnere legyen a FIDESZ–MPP-nek. Csak ebben a perspektívában bízhatunk, abban, hogy 1990 után először e mostani polgári kormányzat két cikluson keresztül szolgálhat és abszolválhatja vállalt feladatait és programját. Amennyiben ez az integráció nem jön létre, amennyiben nem sikerül az eltűnedező bozótharcosok csoportjait, gyengülő politikai alakulatait, pártmaradványait előhívni és egyesíteni a Kereszténydemokrata Unióban, akkor annak negatív következménye kettős természetű lehet. Egyrészt a magyar társadalom számára szükséges kereszténydemokrácia véglegesen, de legalábbis belátható időre eltűnik a magyar politikai, a parlamenti politikai közezből. Másrészt rendkívüli mértékben veszélyeztetik annak a ma még reális lehetőségnek a megvalósítását, hogy e mostani kormánykoalíció legalább két cikluson keresztül végrehajtsa programját, és nemzeti érdekeinket képviselve vezesse vissza az országot, s a nemzetet az európai intézményrendszerbe.

A kormányzás koptat. A legnagyobb kormányerő, a FIDESZ–MPP – bár rendkívül jól tartja magát – nyilvánvalóan folyamatosan ki van téve a hétköznapi politikai kopásnak a következő választásokig. Ezért van szüksége erős partnerekre, koalíciós társakra. A Fidesznek hosszú távon nem olyan partnerekre van szüksége, amelyeket le kell nyelnie, hanem olyanokra, amelyekkel a szavazóbázist szélesebbre tudja nyitni, sőt meg tudja erősíteni, stabilizálni tudja azt. Ebben az összefüggésben tehát minden komoly jobbközép politikai erőnek érdeke a kereszténydemokrácia egyesítése, erősítése, integrációja.

Ez az integráció nyilvánvalóan csak egy integrációs erő, egy integrációs pont mentén mehet végbe. Ez az integráci-

ős pont a Magyar Demokrata Fórum lehet a fent felsorolt indokok és érvek alapján. Ez az integráció úgy mehet végbe, hogy közben nem sérül senki önállósága, ugyanakkor a közös ügyet unióba tömörülve – a német példa útját választva – képviseljük.

Ki integrálja a kereszténydemokratákat? Erre a már feltett kérdésre tehát a válaszom nem újdonság, csupán aktualizálás. Lezsák Sándor és Semjén Zsolt országgyűlési képviselők az előző ciklusban javasolták, hogy jöjjön létre az MDF-KDU országgyűlési képviselőcsoport az Országgyűlésben. Ha ez a terv sikerült volna, akkor ma egészen másról és másképpen kellene beszélgetnünk. Mégis úgy gondolom, hogy mai országgyűlési képviselőként ezért vethetem fel legitim módon immár sajnos nem a parlamenti frakciókat illetően, hanem a még létező kereszténydemokrata pártok és szervezetek összefüggésében (KDNP, MDNP, MKDSZ), hogy ma Magyarország a Magyar Demokrata Fórum integrálhatja gyors és hatékony módon a magyar kereszténydemokráciát MDF-KDU néven! Ez a megújult szervezet azonnali parlamenti megjelenést adhat az egységes magyar kereszténydemokráciának és hosszú távú perspektívát jelentene mind a következő választásokra, mind pedig a polgári kormányzat további működésére nézve. Ellenkező esetben – s nem kell ehhez nagy jósnak lenni – egyik ügyben sem történhet előrelépés, sőt kellemetlen meglepetések részesei leszünk.

Az idő rendkívül sürget! S mert sürget az idő, ezért kockázatot is kell vállalni. Bár – megkockáztatom – a jelenlegi helyzetben veszíteni valónk szinte már nincs is! Ha néhány hónapon belül ez a kereszténydemokrata integráció nem valósul meg, annak rendkívül fájdalmas és negatív következményei lesznek.

Mely feladatok állnak előttünk itt és most, remélve a kereszténydemokrata integrációt és az egységes megjelenést:

1. Hitelesen képviselni a keresztény (keresztyén) közéleti értékeket.

2. Megismertetni a választópolgárokkal a modern kereszténydemokrácia értékeit és válaszait a társadalom problémáira, kérdéseire. Kiadványok megjelentetése.

3. Visszahódítani a keresztény és kereszténydemokrata holdudvart, amire csak az Unió képes, az egységes erő.

4. A helyi közösségek, a társadalom mozgósítása a jövő perspektívájában.

5. Pragmatikus politizálás, konkrét cselekvés.

6. Szerepvállalás az európai politikai kultúra és stílus meghonosításában.

7. A történelmi egyházak megújulásának elősegítése hatékony módon.

8. Az esélyegyenlőség képviselése és megteremtése minden vonatkozásban.

9. A társadalmi szolidaritás képviselése a gazdasági szférában következetesen. A szociális piacgazdaság hangsúlyozása.

10. Nem csak polgárságban kell gondolkodnunk, hanem le kell porolni az eredeti elképzelésünket: erős középosztályt kell megteremtteni ebben az országban, amely képes hordozni a gyengéket, az időseket és a gyermekeket, amely képes a jövőben gondolkodni.

11. A magyar értelmiség és értelmesség megszólítása, sorainkba hívása újra.

12. Végül, de nem utolsó sorban a fiatalok mozgósítása és orientálása. Politikai utódnemzedék tudatos felnevelése. Képzések rendszeres biztosítása.

A kereszténydemokrácia eredendő módon magában foglalja azokat az értékeket, amelyeket a francia felvilágosodás és forradalom jóval később zászlajára tűzött. A keresztény (keresztyén) evangélium alapvetően a szabadság, a szabaddítás evangéliuma annak evilági perspektívájával együtt. A keresztény (keresztyén) evangélium a testvériség evangéliuma, a szolidaritás híre és feladata ma is.

A keresztény (keresztyén) evangélium alapvetően az értékek, kincseink őrzésére szólít. Tehát az evangélium érték-

keire épülő, modern kereszténydemokrácia magában foglalja az emberi méltóság, a szabadság gondolatát, a szolidaritás elvét és a konzervativizmus erejét. Mindez nem ideológiai-világnézeti alap kell legyen a kereszténydemokrácia számára, hanem olyan értékrendi, értékelvű erkölcsi-politikai fundamentum, amelynek talaján gyakorlati, konkrét politikai válaszokat ad a magyar társadalom sorskérdéseire és hétköznapi problémáira.

Végül szeretném ráirányítani figyelmünket még egy rendkívül fontos témára, a családokra, a családok helyzetére és annak javítására. Ez az az ügy, amelyben nekünk, kereszténydemokratáknak különösen elkötelezetten kell részt vennünk. Ezért hangsúlyoztam a családok támogatásáról szóló törvényjavaslat parlamenti tárgyalásakor, frakcióm vezérszónokaként a következőt: „örülünk annak, hogy a FIDESZ–MPP átvette az MDF családpolitikáját.” A családok ügye nem pusztán szociálpolitikai kérdés, hanem a leendő magyar társadalom harmóniájának, a magyar demokrácia és jogállam megszilárdulásának, a középosztály megteremtésének a kihívása. Végő soron kőkemény gazdasági kérdés is! Perszonális és közösségi kérdés, test és lélek, társadalmi közérzet és gazdasági vitalitás harmóniája és a jövő perspektívája a családok helyzete, erősödése.

Ezért mindent meg kell tennünk annak érdekében, hogy kereszténydemokrata pártként politikálásunk origója és viszonyítási pontja ez legyen. A családok ügye érinti a gyermekeinket, fiataljainkat, és az öregeket, a szociálpolitikát és az egészségügyet, az oktatást, képzést és a sportot-kultúrát, a gazdaságot, a vállalkozásokat és az adórendszert, a biztosítási rendszert egyaránt. Tehát mindennel összefüggésben áll, szinte minden komolyabb törvényjavaslatnak van hatása a családok helyzetére. Ezért különös figyelemmel – akár egy szakmai grémium létrehozásával is – kell kísérnünk a családok ügyét!

Összefoglalva:

1. A mai magyar társadalomban a modern kereszténydemokráciának létjogosultsága van.

2. Ha a magyar társadalomnak szüksége van a kereszténydemokráciára, akkor annak újra kell szerveznie önmagát, egységessé kell válnia. El kell indulnia az integrálódás útján. Ezen az úton pedig integrációs erőre, integrációs pontra van szükség minél előbb, mert az idő sürget bennünket. Ez az integrációs pont az MDF–KDU politikai formáció lehet. Ezzel párhuzamosan lehetőséget kell adnunk a fiatal politikai generációknak a kereszténydemokrácia magyarországi megjelenítésére és kibontakoztatására!

3. A megújuló modern magyar kereszténydemokráciának, az MDF–KDU politikai formációnak nem világnézeti-ideológiai pártként, hanem értékelvű alapokra építkezve gyakorlati politizálással kell választ adni. Ezt a gyakorlati politizálást kell megjeleníteni a közvélemény számára. Ehhez pedig képeznünk kell magunkat, politikusainkat és fiataljainkat egyaránt!

4. Mindez a fent megfogalmazott gondolkodás és jövőkép nem mások rovására kell történjen. De látnunk és tudnunk kell, hogy amennyiben ez az integráció vagy életképes alternatívája rövid időn belül nem jön létre, akkor mind a magyar kereszténydemokrácia, mind pedig a polgári kormányzás jövője megkérdőjeleződik.

Nem csak nekünk érdekünk mindez! A FIDESZ–MPP érdeke az, hogy a természetes kormányzati kopási folyamatban hosszú távon megbízható, egységes, erős és pragmatikusan politizáló kereszténydemokrata koalíciós társa legyen, amely kormányzati felelősséget nem csak szavakban képes hordozni, de a valóságban is.

Így teremthető meg az a FIDESZ–MPP–MDF–KDU koalíció, amely bizakodhat a következő választásokra készülve és bízhat a polgári kormányzás folyamatosságában!

(Belső vitairat az MDF-ben, 1999. április 19.)

KENYÉR – ÉLET – JÖVŐ

„A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma!”

(Mt. 6,10)

„Ő így válaszolt: Meg van írva: Nem csak kenyérral él az ember, hanem minden igével, amely Isten szájából származik.”

(Mt. 4,4)

Ezekben a napokban gyülekezeti és nemzeti közösségben egyaránt hálát adunk Istennek az új kenyérért. Hálát adunk a mindennapi betevőért, hálát adunk, hogy van, hogy lehet az asztalunkon kenyér. S hálát adunk a munkás kezekért, amelyek érettünk is dolgoztak. De hálát adunk az erőért, a megmaradásért, a próbákban, a nehézségek között való megtartatásunkért.

Istennek megtartó kegyelméért.

A kenyér a szó legszorosabb és legnemesebb értelemben mindig – s ezért most is! – az életet jelentette. Az életet, a megélhetést, a testi-materiális életben maradáshoz. A családok megélhetését, a nemzet életét és jövőjét. Ezért volt eleink számára a kenyér „szent” valami. Emlékszem, hogy gyulai nagymamám élő hitű reformátusként hogyan rajzolt egy keresztet a késsel a kenyér hátára, mielőtt megszegette azt.

Mintha az elmúlt évtizedekben mi reformátusok kevesebbet figyeltünk volna a kenyér materiális mivoltára és annak mindennapi következményeire. Többet beszéltünk a szimbolikus, mint a valóságos kenyérről. Keveset szóltunk és még kevesebbet tettünk az egyházi és társadalmi szolidaritásért, a szociális és családügyi kérdésekért, a szegényekért, a munkanélküliekért, nem emeltük fel a szavunkat kellő eréllyel érettük. Mintha kimondatlanul is ott lett volna a magyar református „hivatalosság” véleménye és magatartá-

sa mögött, hogy nekünk a lelki kenyér a fontos, a valóságossal pedig törődjön a politika. Abba mi ne ártsuk bele magunkat. Talán még ma is észlelhetjük egyházunkon-házunkon belül ezt a szellemiséget.

Amikor a mindennapi kenyérünkért imádkozunk, akkor azt is mondjuk, hogy nem csak a lelki életünket, hanem a materiális, anyagi életünket is odavisszük, odavihetjük Krisztus Urunk elé. S amikor a mindennapi kenyérünkért kiáltunk, akkor azt is kimondjuk, hogy számunkra a társadalmi igazságosság és szolidaritás fontos, bibliai-krisztusi érték, amelyhez állhatatosan ragaszkodunk. A mindennapi kenyérért való fohász megjeleníti azt, hogy elköteleztetek vagyunk a gazdaság kérdéseiben is: számunkra létfontosságú az emberek, a családok megélhetése, életlehetősége és életminősége, mert ez is az Isten országának ügye. Mindez szorosan összefügg a gazdaság-, a szociál-, a lakás-, a család-, adó-, oktatás-, egészségügyi és egyéb politikával, amelyekben nekünk igenis hallatnunk kell sajátos hangunkat. Ezekben is érvényesülnie kell – ha nem is speciális református keresztyén szakpolitikáknak! – azoknak a bibliai, keresztyén elveknek és értékeknek, elkötelezettségeknek, amelyek valóban és konkrétan az emberi életet szolgálják. A jövőt és a megmaradást.

Isten Igéje azonban még ennél is többről beszél nekünk. Mint mindig, most is a teljességről, a teljes igazságról, a teljes életről szól! Fontos, rendkívül fontos a kenyér, mert abból és azáltal van a valós élet, az hordja magában a testi életet, a holnapot.

DE „nem csak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, amely Isten szájából származik.” Ezzel lesz teljes az emberi életünk, a kenyérért való hálaadásunk. Ha komolyan vesszük Isten szavát, figyelmeztetését: „Nem csak kenyérrel él az ember.”

Ma a csábítás, a csábító gonosz így szól: „Csak kenyérrel él az ember!” Csak! Elég az neked. Az anyag a minden. Nem kell más, nem kell több az életben, az élethez. A mai ún.

jóléti világ, jóléti társadalom nagyon is az igazi materializmus világa! S bűnbánó szívvel kell nekünk, keresztyéneknek is Urunk előtt megállnunk, elcsendesednünk, hogy annyiszor és annyiféleképpen engedtünk és engedünk a csábításnak: mi is hasonultunk! Mi is azonosultunk a külső környezet szellemiségével. Mentünk és megyünk a tömeg, a massa után. Sokszor mondjuk vagy gondoljuk velük: csak kenyérral él az ember!

Ma különösen aktuális az Ige üzenete, mert ennek a szellemiségnek a következménye immár felmérhetetlen károkat és beláthatatlan következményeket sejtet. A globalizáció, a klímaváltozás, az ökológiai-demográfiai-morális válság, a média kontroll nélküli hatalma, óriási gazdasági-életminőségbeli különbség észak és dél, nyugat és kelet között, a föld nyersanyag készleteinek radikális apadása és még hosszasan sorolhatnánk a szörnyű tényeket. A rövidlátó, a mohó, a fogyasztói-jóléti társadalmat teremtő ember megrontja a világot. Az Isten jó és szép világát. A csak kenyérral élő, magát nagykorúnak, értelmesnek és intelligensnek tartó ember elveszíti önmagát, feléli gyermekei, unokái, utódai jövőjét, kivetkőzik igaz emberi formájából. Levetkezi magáról istenképűségét. Egy olyan világot akar teremteni ez az ember itt Magyarországon, a Kárpát-medencében is, amelyben a hazugság irányítja az életet, amikor igazság és erkölcs már múzeumi fogalomná válnak, amikor a feketét fehérnek, a fehéret feketének mondják és ha sokszor mondják, azzá is lesz az emberek tudatában. Csak a kenyér – kenyér és cirkusz!

Isten Igéje a teljességre figyelmeztet bennünket: nagyon fontos a kenyér, de nem csak kenyérral él az ember, hanem Isten szavával, útmutatásával, vezetésével. Isten előtt minden emberi élet érték annak lelki és materiális vonatkozásával egyetemben. Ezért nekünk is fontos kell legyen az emberi élet lelki és anyagi dimenziója, azért együttesen kell felelősséget vállalnunk és küzdenünk a kárpát-medencei magyarság életében.

„Nincs más út, csak az Isten útja” – énekli első királyunk az István a király című rockoperában. Szent Istvánra is emlékezünk ezekben a napokban, aki rádöbbsent arra, hogy nem elég az intézményes, állami keretek megteremtése, hanem azoknak tartalma a leglényegesebb. A megmaradást, az életben maradást, a jövőt nem csak az intézmény jelenti, sőt! Még inkább a lelkekben dől el a jövő és az élet. Ő felfedezte az evangéliumot és elkötelezte magát mellette. Nincs más, ami életet és jövőt adhatna egyéni életünknek és magyar nemzeti közösségünknek, mint az Isten útjának választása. Az Isten útja pedig a teljes emberi élet választása!

Ravasz László így ír első királyunkkal kapcsolatosan: „Hiába lett keresztyénné a magyar, hiába volt István király apostol és próféta, szent és hitvalló, ha rajtad és rajtam, a mindenkori magyarokon nem megy végbe Isten átalakító csodája!” Ez a bibliai megközelítés, az evangéliumi látás, amellyel méltón lehet István királyra nem csak emlékezni, hanem Őt példaként látni magunk előtt.

Imádkozzunk, hogy menjen végbe rajtad és rajtam, a mindenkori magyarokon Isten átalakító csodája és tudjuk választani az élő Isten útját: a teljes emberi élet útját! Ámen!

(Megjelent a Teológiai Szemlében, 2005/3.)

A KISEBBSÉGEK MEGBECSÜLÉSE AZ EMBERI MÉLTÓSÁG ZÁLOGA

Számunkra, keresztyén emberek számára „evangéliumi evidencia” a jézusi parancs: „Szeresd felebarátodat, mint magadat!” Mégis nekünk is és minden jóakarátú embernek az evidenciákat, a világ legtermészetesebb dolgait is újra át kell gondolni. Vajon úgy élek-e mindennapjaimban, ahogy ez a jézusi parancs engem vezetni kíván? Vajon meg tudok-e, meg tudunk-e felelni ennek; vajon felelősséggel élő keresztyénként tudom és tudjuk-e betölteni e világi küldetésünket?

Azt is tudjuk továbbá, hogy ez az evangéliumi evidencia még radikálisabban vonatkozik azon felebarátainkkal való kapcsolatunkra, akik valamiben hátrányt szenvednek. Az elesettekre, a fogyatékkal élőkre, a hiányokkal küszködőkre, s azokra, akik valamely ok miatt sokkal kisebb eséllyel tudnak a társadalom életében részt venni. Nekünk, keresztyéneknek, illetve a közéletben részt vevő hívő embereknek így kell tekintenünk a nemzeti és etnikai kisebbségek közösségeire, s azok tagjaira.

A kisebbségi jogok védelme folyamatosan fejlődött az elmúlt évtizedekben. Az emberi jogok és alapvető szabadságok általános védelmétől hosszú út vezetett azon dokumentumokig, amelyek kifejezetten a kisebbségi jogok védelmét szolgálják. Ez a fejlődési folyamat az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatától napjainkig tart, az európa tanácsi Keretegyezményektől, az EBESZ-dokumentumokon keresztül az Európai Unión belüli kisebbségek védelmében folytatott tevékenységéig. Ezt a hosszú, vitákkal és küzdelmekkel teljes utat – persze a korábbi évszázadok harcait is beleértve! – nevezi egy neves keresztyén jogász „az emberi méltóság forradalmának”.

Magyarországon 1989 után nyílnak új utak ezen a téren, hiszen a kisebbségi jogok szempontjából nyilvánvalóan a

legfontosabb állomás az Alkotmány módosítása, majd ezt követően 1993-ban a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló törvény megalkotása volt. Ez a törvény – megítélésem szerint – jól betöltötte hivatását, annak idején minden kisebbség részéről osztatlan örömmel üdvözölték ezt az egész Közép-Kelet-Európában nyilvánvalóan legliberálisabb kisebbségi törvényt.

Ugyanakkor tíz évvel a törvény elfogadása után (az eltelt időszak tapasztalatai alapján a megfogalmazódó nyomán) az is nyilvánvalóvá vált, hogy mielőbb módosítanunk kell ezen törvényi kereteket. Éppen a kisebbségi közösségek tagjai emberi méltóságának, védelmének és életük teljesebb kibontakoztatásának érdekében kell megszüntetni a visszaélések lehetőségeit, s előmozdítani, hogy a kisebbségi közösségek képviselőit életszerűbbé tegyük. Szükség lesz arra is ezen folyamat közepette, hogy megerősítsük a kisebbségek kulturális autonómiájának intézményi kereteit, biztosítsuk a kisebbségek parlamenti képviseletét. A kisebbségi önkormányzást is új alapokra kell helyezni, aminek a lényege, hogy csak a kisebbségekhez tartozókat illesse az a jog, hogy megválasszák képviselőiket, s ezáltal megszűnjék a rendkívül káros „etnobiznisz” lehetősége.

Külön feladatot és kihívást jelent a magyarországi romák társadalmi integrációjának segítése, hiszen ez mindannyiunk közös érdeke és felelősége. Ezért komoly, közös erőfeszítéseket kell tennünk a tanulás, a munka és a lakhatás lehetőségeinek megteremtésében, ugyanakkor az egyéni felelősség gondolatának a megerősítésében. Az Országgyűlés Emberi Jogi, Kisebbségi és Vallásügyi Bizottsága mind ezen feladatok meggyorsítása érdekében országgyűlési határozati javaslatot nyújtott be, amelyet várhatóan néhány héten belül tárgyalni fog a Tisztelt Ház.

A magyarországi kisebbségek megbecsülése és felkarolása mellett számunkra ugyanolyan fontos kötelezettség és

felelősség a határainkon túl élő magyar nemzeti kisebbségi közösségek támogatása és megerősítése, valamint annak elősegítése, hogy ők is szülőföldjükön maradvá találják meg boldogulásukat. Ennek érdekében a kedvezménytörvény alapvető tartalmának és stratégiai értékrendjének megváltoztatását nem tudom támogatni.

A nagyon tömören felsorolt európai és magyarországi folyamatok, események nagyon fontosak és nélkülözhetetlenek, de azt is tudjuk, hogy mindezen célok megvalósításához önmagában sem a jogszabályok, a törvényi keretek, sem a politikusi erőfeszítések nem elegendők. Az emberi méltóság nagyobb tiszteletéhez, s ezen belül a kisebbségek megbecsüléséhez elsősorban emberre van szükség (lásd az evangéliumi történetet: „Uram, nincs emberem!”), jóakaratú, a másokban felebarátot felfedező emberi szívre. S mindezekfölött az arra való rácsodálkozásra van újra szüksége mindannyiúnknak, hogy az „emberi méltóság forradalma” ma is a jézusi parancsban gyökerezik, ám annak nemcsak az egyik, a második – következményes! – mondatában, hanem a teljes szeretetparancs megélésében: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és a nagy parancsolat. A második hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint magadat!”

(Megjelent az Új Emberben, 2003. március 2.)

TÖRVÉNY ELŐTTI EGYENLŐSÉG POLGÁRI ÉS VALLÁSI TEKINTETBEN!

Bár a Tizenkét pont egy szent naphoz kötődik, 1848. március 15-éhez, mégis tudjuk, hogy tulajdonképpen évtizedes előzményei voltak. A reformországgyűlések vitái középponti kérdései között azon témák szerepeltek, amelyek a későbbi Tizenkét pontban mintegy összegző deklarációként, a magyar nemzet és az átalakuló magyar társadalom egy levegővétellel kikiáltott szent óhajaként fogalmazódott meg. A magyar forradalom és szabadságharcot megelőző évtizedek és a forradalom napja igazából két részre osztja a társadalmat és a polgárokat: azokra, akik nem tudnak azonosulni a változásokkal, akik ragaszkodnak a régi rendhez esetleg toldozgatással és foltozgatással és azokra, akik új társadalmi berendezkedést, teljes és valóságos „rendszerátalakítást” kívántak. A választóvonal tehát itt húzódott meg és nem abban, ki hogyan kívánja a későbbiekben ezeket az elveket megvalósítani.

A Tizenkét pontnak, mint szent és a nemzet lelkéből felszakadó közös vágynak az aprópénzre váltására és erőpróbájára az ún. áprilisi törvények elfogadásakor kerül sor. Az e törvények által létrehozott rendszer persze nem volt tökéletes, nem lehetett egy végleges politikai berendezkedés sem, azt azonban mégis el lehet és el kell mondani, hogy lehetővé vált e törvények által a polgári Magyarország megteremtése. Megkezdődhetett egy polgári átalakulási folyamat, amely a nemzet jövőjét évszázadokra alapvetően meghatározza. S bár látjuk történelmünk ezt követő zivataros évtizedeiből, hogy az 1848/49-es forradalom és szabadságharc szent eszméi, a 48-as törvényes átalakulás alapelvei, a kialakuló polgári rend és a nemzeti-sza-

badelvű értékrend különböző színű és rendű-rangú totalitárius terror szellemének és embert irtó gyalázatának ideig-óráig áldozatául eshet, ám elpusztítani és a magyar lélekből kiirtani lehetetlen. Sőt bűvópatakként újra és újra feltűnik, időről-időre mint forráshoz és tápláló gyökérzet-hoz hozzá visszatérhetünk.

A Tizenkét pontnak és így az áprilisi törvényeknek érzésem szerint éppen a középpontjáról beszélünk, amikor a törvény előtti egyenlőségről szólunk polgári és vallási tekintetben. Hiszen a polgári társadalomnak *conditio sine qua non*-ja a törvény előtti egyenlőség alapelve. A jobbagyfelszabadítás, a választójog kiterjesztése, ami egyébként Európa élére helyezte a magyar választójogot, az úri-szék eltörlése, mind-mind a törvény előtti egyenlőség elvét fogalmazták meg és már a gyakorlatba átültetve voltak hivatottak a polgári Magyarország létrehozására. Az 1848. évi XX. törvénycikk kimondta a bevett vallásfelekezetek teljes egyenlőségét és kölcsönösségét. Az áprilisi törvényeknek ez és a többi intézkedése megteremtette a Tizenkét pontban még csak ünnepi deklarációként megfogalmazott törvény előtti egyenlőség alapelve megvalósításának jogi feltételeit. Olyan alapelv gyakorlatba ültetéséről van szó, amely azóta is megkerülhetetlen minden rendszer, minden kormány és minden kor számára.

A törvény előtti egyenlőség alapelve ma: a mai rend, a mai kormány és mindannyiánk számára megkerülhetetlen és viszonyítási alapot jelent. Szólnunk kell erről ma is – még ha egyesek számára ünneprontásnak tűnhet is. Szólnunk kell, mert ha nem tesszük, akkor éppen azok emlékéket gyalázzuk meg, akik a reformkorban, 1848/49-ben, majd az azt követő évtizedekben éppen ezért harcoltak, s ha kellett szenvedtek és haltak meg. A szabadságért: a nemzet és az ember, a polgár belső és külső szabadságáért. S ez a belső és külső szabadság nagymértékben a törvény előtti egyenlőség alapelve épülhet fel, hogy mintegy meg-

teremtse a felelős polgár a társadalom, a nemzet és a közélet közösségében való részvételének feltételét. Ezért kell felemelnünk a hangunkat, amikor tüntetőket vernek és pisztollyal fenyegetnek, amikor a sajtó munkatársait megverik és lecsukják, amikor a szólás- és gyülekezési jog csorbításáról és szigorításáról hallunk, amikor egy rendezvényre szóló meghívó fénymásolása közben rendőri intézkedés történik összezavart emberek bejelentése nyomán. Ezért nem szabad hallgatnunk akkor, amikor a kormány az egyházi intézményfenntartókat negatív módon különbözteti meg a szociális szférában több törvényt és alkotmányos elveket, a törvény előtti egyenlőség alapelvét megsértve, ezzel kiszolgáltatott helyzetbe hozva azon polgárokat, akik egyházi szolgáltatásokat kívánnak igénybe venni és precedenst teremtve más egyházi közszolgáltatók (közoktatás, egészségügy stb). tekintetében is. S protestálnunk kell olyan döntések megszületésekor is, amikor az egyházfinanszírozás egyszázalékos kiegészítése arányainak megállapításakor azt az igazságtalan elvet alkalmazzák újfent, hogy a kiegészítés az adófelajánlók arányában és nem a népszavazásnak minősíthető népszámlálási arányoknak megfelelően történjék.

Polgári Magyarországot szeretnénk építeni újra, s az ehhez vezető út forrásai nem a vérszegény és jogtipró, polgári, vallási és nemzeti szabadságot eltörlő Kádár-rendszerben keresendők, hanem sokkal inkább 1848 eszméiben és döntéseiben. A polgári Magyarország, amely képes lesz felemelt fővel az Európai Unió intézményrendszeréhez csatlakozni, csak a nemzeti szuverenitás elvének és a nemzeti érdekek érvényesítésével illetve a polgári jogok, az emberi méltóság mélységes tiszteletével teremthető meg, amelynek alfája és ómegája a törvény előtti egyenlőség polgári és vallási tekintetben!

(Megjelent a Szabad Földben, 2003. március 14.)

A KDNP ÉS A KDF EGYMÁSRA TALÁLÁSÁRÓL

Dr. Semjén Zsolt, a Kereszténydemokrata Néppárt és Szászfalvi László, a Keresztény Demokrata Fórum elnöke 2003. szeptember 1-jén találkoztak egymással. Megbeszélésükön a hívő emberek politikai és közéleti részvételének fontosságáról, a keresztény értékrend európai és magyarországi következetes képviseléről esett szó. Az elnökök találkozásukról az alábbi közleményt adták ki:

A Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP) és a Keresztény Demokrata Fórum (KDF) rendkívül jelentősnek ítéli a hívő emberek politikai és közéleti részvételét. Különösen is fontosnak tartjuk azt a mai Magyarországon, ahol naponta kerülnek napvilágra súlyos korrupciós és gazdasági bűncselekmények. Mára már világosan látható, hogy ezek a baloldali, önmagát szocialistának nevező kormányzati köröket is érintik.

Meg kell állítani ezt a hazug és mohó politizálást. Az erkölcsöt nem lehet kétfelé osztani: politikai és üzleti erkölcsre. Az erkölcs csak egy és oszthatatlan lehet!!!

Hazánk Európai Unióhoz való csatlakozásának küszöbén csak etikus, tisztességes politizálással tudunk népünknek jobb életminőséget és nemzetünknek nagyobb megbecsülést teremteni Európában.

Politikai tevékenységünket csak a keresztény értékrenden alapuló társadalmi igazságosság szolgálatában tartjuk lehetségesnek, és erre hívünk minden keresztény embert, civil szervezetet, egyházat és pártot. Valljuk, hogy az egyházak szociális illetve társadalometikai tanításai biztos alapot és időtálló értékrendet kínálnak az emberi méltóság tiszteltére és jogainak elismerésére épülő igazságos társadalmi és gazdasági viszonyok kialakításához.

Elfogadhatatlan színjáték számunkra az álbaloldali kormány adópolitikája, amely tönkre tette az önkormányzatokat, elértékteleníti a jövedelmeket és a nyugdíjakat, bezárja az iskolákat és óvodákat, a munkából származó jövedelmeket súlyos adókkal és járulékokkal terheli, a közszolgáltatási díjakat botránnyosan magas mértékekkel emeli (áramdíj, gázdíj, közlekedési díjak stb.), ugyanakkor a tőkejövedelmek a baloldali kormány alatt adómentességet élveznek.

Kinek a kormánya az MSZP-SZDSZ kormány? Ezzel a gazdaság- és adópolitikával igazából kinek is akar kedvezni, kit is támogat ez a kormány?

Kérjük és követeljük, hogy az igazságos közteherviselés jegyében a kormány ne a kisembereket, a bérből és fizetésből élőket sanyargassa meg egy újabb 550 milliárd forintos Medgyessy-csomag terheivel, hanem adóztassa meg a tőkejövedelmeket és az illegális jövedelmekből származó kirívóan nagy értékű vagyonokat!!!

Mind a KDNP, mind KDF meggyőződése szerint csak igazságos közteherviselés és tisztességes politizálás megvalósításával lehet a magyar társadalom számára jobb életminőséget teremtenünk, európai partnereink részéről pedig nagyobb megbecsülést kivívnunk.

A KDNP és a KDF ennek érdekében kíván a jövőben szorososan együttműködni, és kérjük a keresztény hívők, civil szervezetek, egyházak és pártok támogatását is egy egységesebb és határozottabb keresztény közéleti felelősségvállalás kialakításához!

MDF: ÚJRA FELÉLEDT A KERESZTÉNYDEMOKRATA UNIÓ GONDOLATA

Szászfalvi László a párt reformját sürgeti

Olyan pártuniót is el tudok képzelni az MDF és a mai KDNP között, amely hosszú távú, kiszámítható, stratégiai és taktikai szövetségre lépne a Fidesszel. Ez utóbbit én egy polgári néppártnak tartom. Széles tömegeket megmozgató politikai erő, amely mellé egy kisebb, az imént említett pártunió révén létrejövő megbízható, keresztény politikai formáció állhat – mondta Szászfalvi László (MDF), a Keresztény Demokrata Fórum elnöke. Lapunknak adott interjújában az MDF jövőjéről fejtette ki a véleményét.

– Nemzetközi keresztény konferenciát tartott Lakiteleken a Keresztény Demokrata Fórum. A tanácskozás zárónyilatkozata szerint „csak a keresztény értékek segítségével építhető fel az egészséges európai társadalom”. A „csak” szócskára sokan felkapták a fejüket, hiszen az ettől eltérő értékek kizárását jelenti.

– Azért fogalmazzuk meg így a zárónyilatkozatot, mert szerintünk az Európai Alkotmány tervezete jelen pillanatban csonka.

– Erre próbáltak reagálni?

– Nem lehet az idő és a tér fogságából kiszakítani az embert. Nemsokára összeül a tervezettel foglalkozó kormányközi konferencia, és elfogadja azt a szöveget, amely Európa jövőjét alapvetően meghatározza. Ezért fontos, hogy mi is megfogalmazzuk több százmillió keresztény ember véleményét.

– *Indirekt módon azért mindez benne van az alkotmánytervezetben, hiszen az emberi jogokkal, emberi méltósággal összefüggésben lévő értékek, a szolidaritás, a szubszidiaritás, a szabadság gondolata mind keresztény érték.*

– Igen, de miért kell indirekt módon beszélni több százmillió ember életéről? Ezért tartom fontosnak, hogy az Európai Unió Alkotmánya konkrét utalást is tegyen a keresztény értékekre. Ami a „csak” szócskát illeti: hangsúlyozni szerettük volna a véleményünket. Szerintem ebben nincs kizárásról szó.

– *Ez azért mégiscsak szűkítés...*

– Pont fordítva látom a szűkítést. Nem lehet a Tízparancsolat második tábláját az első nélkül megvalósítani. Most ez történik: az európai normatívák, direktívák, dokumentumok, a második kőtábla különböző leképezései és ágazati megfogalmazásai. Az első tábla pedig eltűnt. Ugyanígy a jézusi kettős szeretet-parancsolat is együtt jelent abszolút európai normatívát. Ez a szociáldemokraták, liberálisok és kereszténydemokraták által közösen vallott elv.

– *Mi lehet az oka, hogy mégis kimaradt?*

– Ez a francia felvilágosodás egyik kései mellékterméke.

– *Antiklerikális törekvés?*

– Nem, inkább antikrisztianus törekvés. Ha elfogadjuk a humanizmust, a liberalizmust, a felvilágosodást, – és sorolhatnám az elmúlt kétezer esztendő különböző, valamiféle értéket hordozó filozófiai, vallási vagy közgondolkodásbeli értékeit – akkor nem értem, miért csak a keresztény értékek maradnak ki. Országgyűlési határozati javaslatot terjesztetünk elő, hogy a parlament kérje fel a magyar kormányt, a kormányközi konferencián képviselje ezt az álláspontot.

– *Mindezzel színvallásra készítették az MSZP-t és az SZDSZ-t.*

– Így van. Arra is nyitottak lennének, hogy négypartii indítvány váljon a javaslatunkból, azonban a kormánypártok ezt a bizottságban már elvetették. Pedig az SZDSZ esetében

ez arra is alkalmat teremtett volna, hogy bebizonyítsa: hogyan gyakorolja a toleranciát.

– *Az ön által vezetett KDF az utóbbi időben a Dávid Ibolya és Herényi Károly által vezérelt MDF belső ellenzékévé alakult, és a sorok átrendezését szorgalmazza.*

– Kettős célt tűztünk ki magunk elé: az MDF környezetében azokat próbáljuk megszólítani, akik a közjóért tenni kívánnak, de nem lépnek be a pártba. Ezenkívül annak a hiteles keresztény politizálásnak az alapjait is meg kívánjuk erősíteni, amely ragaszkodik a keresztény hithez és az egyházi kötődésekhez. Együttműködni szeretnénk a különböző keresztény szervezetekkel, és keresztény jellegű pártokkal. Az MDF-et abba az irányba próbáljuk befolyásolni, hogy modern értelemben vett kereszténydemokrata párttá váljon, mert meg kell újulnunk.

– *Van olyan párt, amely nevében kereszténydemokrata: a KDNP.*

– Az MDF és az új KDNP együttműködése megkerülhetetlen.

– *Akár pártuniót is el tud képzelni?*

– Olyan pártuniót is el tudok képzelni az MDF és a mai KDNP között, amely hosszú távú, kiszámítható, stratégiai és taktikai szövetségre lépne a Fidesszel. Ez utóbbit én egy polgári néppártnak tartom. Széles tömegeket megmozgató politikai erő, amely mellé egy kisebb, az imént említett pártunió révén létrejövő megbízható, keresztény politikai formáció állhat.

– *A Kereszténydemokrata Unió csak az MDF és a KDNP fúziójából állna, vagy még más politikai erőket is tömöríthetne?*

– Olyan keresztény politizálásról beszéltem, amely a kis pártok közül csak az MDF és a KDNP jellemzője.

– *A reform Dávid Ibolyával, vagy nélküle valósulhat meg?*

– Nevekről nem szeretnék beszélni. Nem erről szól a

történet, hanem politikai irányultságról, követhető, világos célokról, és távlatos gondolkodásról.

– *Boncolgassuk még egy kicsit Dávid Ibolya szerepét. Alkalmas elnöknek tartja?*

– Az MDF országos gyűlésének feladata a tisztségválasztás, és az értékítélet alkotása. Nem az én tisztem, hogy az elnök személyét bíráljam.

– *Akkor úgy kérdezem: Dávid Ibolyán kívül kit tart még alkalmasnak arra, hogy az MDF elnöke legyen?*

– Az MDF-ben nagyon sok értékes, vezetői képességekkel megáldott ember van.

– *Ezt lehet úgy tekinteni, hogy Dávid Ibolyán kívül az MDF-ben több embert is alkalmasnak tart arra, hogy a párt elnöke legyen?*

– Minden pártban több ember is alkalmas lehet a vezetésre. Szomorú lenne, ha 13 évvel a rendszerváltozás után ez másképpen történne. Az egy újabb kérdés, hogy az adott körülmények között ki a legalkalmasabb. Szerintem most egyértelmű politikai és filozófiai irányvonalat kell választani.

– *Mennyiben térne ez el a jelenlegitől?*

– Az MDF értékonzervatív párt. Most olyan egységes irányvonalat kell követnünk, amely az elkötelezett kereszténydemokrata politikán alapul, s ebbe a radikális keresztényszociális gondolat is beletartozik. Az MDF szakmapolitikai téren kiváló. Nem itt látom a kérdés lényegét, hanem hogy hogyan lehet ezt összefogni egy olyan egységes politikai irányvonallá, amely kifejezetten vállalja a keresztény politizálást. Az MDF egyértelműen jobboldali, és keresztény párt kell legyen.

– *Ezzel a Fidesz konkurensei lesznek, hiszen az MKDSZ a legnagyobb ellenzéki párt szövetségese.*

– Az MKDSZ civil szervezet, és hasznos tevékenységet végez. A Fidesz nagy polgári néppártként képes a centrumból is szavazatokat gyűjteni, de az 1-2 százalékon álló kis pártok nem. Az MDF-nek egy kiútja van: egyértelmű ke-

resztény politizálás, amelyet a saját tagjaink is támogatnak. Ez a Fidesznek is, az MDF-nek is, és a KDNP-nek is jó. Nem a rivalizálás, hanem a szoros együttműködés mellett vagyok. Olyan világos stratégiát kell megvalósítanunk, amelyben egymást ki tudjuk egészíteni.

– *Semjén Zsolt pontosan ugyanezt a programot hirdette meg a KDNP számára.*

– Ezért mondtam, hogy pártuniót, esetleg pártfúziót kell megvalósítanunk.

– *Erről Semjén Zsoltnak mi a véleménye?*

– Megítélésem szerint a Fidesz, az MDF, illetve a KDNP a saját érdekét és értékét is megtalálná ebben a konstrukcióban. Egy szoros értelemben vett MDF–KDNP együttműködés komoly támogatottságot élvezne. Amennyiben meg tudjuk fogalmazni a közös ellenzéki stratégiánkat, létre jöhet az unió. Nagyon szorít bennünket az idő, néhány hónapon belül egyértelmű döntéseket kell hozni.

– *Ellenkező esetben mi lesz az MDF-fel?*

– Partnerekre van szükség. Ha ezt a nyitottságot egy kis párt meg tudja valósítani, és nem „gettósodik el”, nem zárkózik be, akkor ez az együttműködés megeremthető. Ha viszont elzárkózunk, és gettósodik a párt, akkor nagyon szomorú jövőkép vetődhet fel.

– *Például? Kibukik a parlamentből?*

– Ebben az esetben ez sem zárható ki. Ha az MDF 15 esztendeje következetesen képviselt nemzeti, keresztény értékrendje mellett döntünk, akkor egy újabb polgári kormányzás lehetősége nyílik meg előttünk. Ez a mi felelősségünk.

(Magyar Nemzet, 2003. október 11.;
az interjút készítette: Jezsó Ákos)

A Tisztelt Házban

A CSALÁDTÁMOGATÁSRÓL

1998. november 24.

Vezérszónoklat

SZÁSZFALVI LÁSZLÓ, az MDF képviselőcsoportja részéről: Köszönöm, elnök asszony. Kedves Képviselőtársaim! Tisztelt Államtitkár Úr! Amikor a családról szólunk, a legfontosabbról, a legalapvetőbb kötődéseinkről és a jövőről beszélünk, egy nemzetnek és egy társadalomnak, tágabb értelemben az emberi világunknak a fundamentális sejtjéről és szövetéről.

Amikor a család intézményének léte felől aggodalmaskodunk, akkor a nemzet, a társadalom és tágabb értelemben az embervilág léte, fennmaradása és jövője felől aggodalmaskodunk, és amikor tenni és cselekedni szeretnénk mindezekért immár nemcsak szavakban aggodalmaskodva, akkor a nemzet, a társadalom létéért, fennmaradásáért és jövőjéért kívánunk tenni.

A társadalom életének talán az egyik legexponáltabb területe, a családpolitika ügye az, amely a különböző politikai pártok értékrendjének megfelelő helyen szerepel vagy nem szerepel, és amely 1998-ban minden politikai pártot, azt gondolom, őszinte megnyilatkozásra kötelez.

A Magyar Demokrata Fórum fennállása óta, a kormányzati felelősségvállalás idején és ellenzéki szerepben is – nemcsak szavakban – a családok biztonságát és a családok sokoldalú segítségét, illetve a gyermekvállalás feltételeinek javítását állította programja középpontjába. Ezért módfelett örülünk annak a ténynek, hogy a legnagyobb kormánypárt, a Fidesz – Magyar Polgári Párt átvette a Magyar Demokrata Fórum családpolitikai programját (*Bauer Tamás: Átvette!*), s hadd tegyem hozzá, a kormányzati gyakorlatát is, és a koalíciós kormányprogram szellemében terjesztette be az előttünk fekvő T/331. számú törvényjavaslatot a családok támogatásáról.

Az első demokratikus kormányciklus idején a Magyar Demokrata Fórum vezette kormány nemcsak fenntartotta, hanem bővítette a családi támogatások rendszerét, még az 1990 utáni közép-kelet-európai nagy átalakulás, a lázas állapot mindennapos és szorongató kínja és kihívásai közegette is. A gyed-gyes rendszer fenntartása mellett bevezette a várandóssági pótlékot és a gyermekek után járó adókedvezményt. Az 1995-ben bevezetett s azóta politikailag, gazdaságilag és erkölcsileg nyilvánvalóan megbukott Bokros-csomag megszüntette a várandóssági pótlékot, korlátozta a gyetet, eltörölte a gyermekek utáni adókedvezményt, eltörölte a gyermekgondozási díjat, jövedelemfüggővé tette a gyes rendszerét és megvonta az alanyi jogon járó családi pótlékot.

Nyugodt lelkiismerettel kimondhatjuk azt, hogy az előző kormányzat működése időszakának a legnagyobb vesztesei a családok. A gyermeket nevelő szülők és családok, áttételesen a társadalom reménye és perspektívája, megújuló képessége veszett oda gazdasági, kulturális és lelki, szellemi értelemben egyaránt. A Bokros-csomag hatására a születésszám csökkent, az abortuszok száma döbbenetesen nőtt, az ország lakosságának fogyása fokozódott, s mindez előrevetítette azt a demográfiai csapdahelyzetet, amely egy elöregedő országra vár. Az aktív korú, munkaképes emberek száma oly mértékben csökken, hogy ennek következtében 2020–2025 között már nem lesz elegendő munkaképes polgár ahhoz, hogy egyszerre tudja eltartani a majdani nyugdíjasokat és gondoskodni tudjon megszületendő utódairól.

Megjegyzem, a megdöbbentő Bokros-csomag parlamenten való gyors és kíméletlen áthajtása idején a „neves” pénzügyi szakembereknek legalább a józan, racionális, hosszú távú közgazdasági belátásukra kellett volna hagyatkozniuk, ha már a szívükre és nemzet iránti felelősségükre nem tudtak hagyatkozni.

A Magyar Demokrata Fórum programja, családpolitikája egy pozitív jövőstratégia, amelynek középpontjában a gyermek áll. A jövő, a társadalmi-nemzeti perspektíva le-téteményese a gyermek, aki egyedül a családban nőhet, növekedhet fel testi, lelki és szellemi harmóniában. Semmilyen új és még újabb társadalmi rendszer, amely a világ-megváltás ideológiájának igényével lépett és lép fel, nem tudta ezt az örök teremtetési rendet véglegesen negligálni, hiszen látjuk és tapasztaljuk, hogy a család intézménye és a gyermekek családban, családi harmóniában való felnö-vekedése ma is a jövő és a társadalom megújulásának egye-düli záloga.

Tisztelt Ház! Magyarországnak, a magyar nemzetnek és a magyar társadalomnak egészséges jövőre van szüksége ah-hoz, hogy erős és harmonikus társadalomként és ne kiszol-gáltatottan csatlakozzék az Európai Unió intézményrend-szeréhez. Mindennek pedig megkerülhetetlen feltétele, al-fája és ómegája az egészséges család, illetve az egészséges családban felnövő, testben, lélekben és szellemben egész-séges gyermek, aki egyben az egész társadalom értéke és kincse is.

Sokszor halljuk azt az igazságot, hogy az Európai Unió intézményeihez nem kormányok fognak csatlakozni, hanem a társadalmak. Hadd kockáztassam meg ennek a gondolat-nak az analógiájaként azt a megfogalmazást, hogy végső soron az Európai Unió intézményrendszeréhez a magyar családok fognak csatlakozni. De hogyan? A Bokros-csomag által kirabolt, lepusztított, kilátástalan, kiszolgáltatott, remény-telenségben élő családokként? Vagy pedig megpróbálunk valamit tenni képességeink szerint s még áldozatok árán is, hogy tudatosan és koncentráltan talpra állítsuk a magyar családokat, és ezzel a segítséggel is felkészítsük őket az EU-csatlakozás várható kihívásaira? Ám mindezt azzal az igénnyel, hogy az elkezdett munka, egy új, stabil családta-mogatási rendszer kialakítása és működtetése a jövőt, a re-

ményteli perspektívát fogja szolgálni, nemcsak az EU-csatlakozás ügyében, hanem a magyar családok hétköznapi életében és létküzdelmeiben.

Tisztelt Ház! Mindezek összefüggésében a Magyar Demokrata Fórum nagy meglepéssel és saját programja megvalósulásaként üdvözli, hogy a kormány visszatér egy kiszámítható, az MDF által 1990 és 1994 között megkezdett és működtetett organikus családpolitikához. Ez a koncepció egyértelműen megegyezik a Magyar Demokrata Fórum értékrendjével és programjával.

Külön örülünk annak, hogy a kormány késlekedés nélkül valósítja meg a közös értékrenden alakuló koalíciós programot, hogy minden benyújtott törvényjavaslatban – adótörvények, jövő évi költségvetési törvényjavaslat és a T/331. számú családtámogatási törvényjavaslat – konzekvensen és összehangolt módon történik az új családpolitika kialakítása, és szimbolikus jelentőségű üzenete van annak is, hogy ezt a törvényjavaslatot az új kormány családpolitikai minisztere nyújtotta be az Országgyűlés elé.

A T/331. számú törvényjavaslat hármassal, nagyon fontos célrendszerrel fogalmaz meg: egy nemzeti, nemzetstratégiai célt, hogy az ezredforduló küszöbét egy megújulásra képes magyar társadalom lépje át, hogy képesek legyünk a családok és az egész társadalom szintjén az új évezred nagy kihívásainak megfelelni, és hogy megszűnjék végre az a szörnyű nemzetvízió, amely ötven év múlva egy összeomlott, jövő nélküli, magatehetetlen, testben, lélekben, szellemben végletesen elcsigázott magyar társadalmat látta.

A törvényjavaslat megvalósulása hozzájárulhat ahhoz, hogy az erős és életképes magyarság egyenrangú partnerként találja meg a maga helyét az európai nemzetek közösségében.

A törvényjavaslat második fontos célja demográfiai célkitűzés. Nyilvánvaló, hogy ez a javaslat csak háttérfeltétel és hozzájárulás lehet annak érdekében, hogy megállítsuk a

katasztrófális fogyás folyamatát. Az előző négy esztendőben 14 százalékkal csökkent a születések száma. Ha ezt a folyamatot nem tudjuk megállítani, akkor Magyarország lélekszáma belátható időn belül 7,5 millióra csökken, a népesség fele pedig ötven évesnél idősebb lesz. Ezért mi nem osztályokban és egyéneken, hanem családokban gondolkodunk, mert egészséges és jól működő társadalom csak egészséges családokból épülhet fel.

Végül a törvényjavaslat gazdasági célt is kitűz maga elé: megteremteni és fenntartani a társadalomhordozó középosztályt és középkorosztályt; megteremteni az aktív korú lakosság utánpótlását, hogy a társadalom belső egyensúlya ne borulhasson fel, hogy a magyar társadalom hosszú távon gazdaságilag kiszámíthatóan legyen képes a családok, a gyermekek és az idősek és nyugdíjasok eltartására, gyermekeinknek megelőlegezve a jövő lehetőségét és esélyét, szüleinknek és nagyszüleinknek pedig megköszönve a múltban végzett áldozatos munkát és gyermeknevelést.

Tisztelt Országgyűlés! A család, az egészséges család ezt a hidat jelenti és kell jelentse a generációk között. Ezeket a nemzetstratégiai, demográfiai és gazdasági célokat csak és kizárólag az erős, egészséges és biztonságban lévő családok tudják megvalósítani természetesen módon. Az előterjesztett törvényjavaslat erősíti a gyermekes családok esélyegyenlőségét, elismeri a gyermekvállalással járó többletterheteket, javítja a gyermekvállalás feltételeit, és olyan új alanyi ellátási rendszer alapjait rakja le, amely kifejezi, hogy a társadalom számára minden gyermek azonos értéket képvisel. A törvényjavaslat célja tehát, hogy helyrehozza azt a felbecsülhetetlen kárt, amelyet a politikailag, gazdaságilag és erkölcsileg megbukott Bokros-csomag okozott a családoknak és a mai, illetve jövőbeli magyar társadalomnak.

A családtámogatások alanyi jogúvá tétele az előterjesztésnek jelentős értéke, ugyanakkor az ellenzék által vitatott eleme. Az alanyi jogú családtámogatások lehetőségét az in-

dokolja, hogy jelen pillanatban Magyarországon a rászorultság elve még nem alkalmazható, tekintettel arra, hogy a bevallott jövedelmek nem tükrözik híven azt, hogy valójában ki mennyit keres. Ennek igazolására hadd idézzem a jövedelemfüggő Bokros-csomaggal kapcsolatosan az Állami Számvevőszék ez év októberi jelentését: „A családi pótlék jövedelemfüggő rendszerének bevezetésétől remélt megtakarítás nem mutatható ki, hiszen viszonyítási alap nincs. Ezzel szemben a folyósítás rendszere túlbonyolított, ráfordításigényes, és közismert, hogy főleg vállalkozási körben a bevallott jövedelmek nem a valós helyzetet tükrözik.”

Tisztelt Ház! A Magyar Demokrata Fórum képviselőcsoportja sajátjaként támogatja a törvényjavaslatot, ugyanakkor szeretnénk nyilvánvalóvá tenni azt is, hogy e mostani előterjesztés még csak a kezdetet jelenti. Szükségesnek és fontosnak érezzük a gyed bevezetésének megvizsgálását. Ezt a támogatási formát annak idején az MDF-kormányzat működtette, nagyon pozitív hozadékkal.

Javasoljuk, hogy a miniszter úr, a kormányzat vizsgálja meg *(Az elnök a csengő megkocogtatásával jelzi az idő leletét.)*, hogy a gyedet esetleg már az 1999-es esztendőben be lehessen vezetni; ugyanakkor a komplex családtámogatási rendszer kialakításához feltétlenül szükségesnek tartjuk a családi adózás mielőbbi bevezetését.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *(Taps a kormánypártok soraiban.)*

A TERÜLETFEJLESZTÉS RŐL

1999. június 22.

Felshzólás az általános vitában

SZÁSZFALVI LÁSZLÓ (MDF): Köszönöm szépen, elnök asszony. Kedves Képviseletársaim! Tisztelt Miniszter úr! Engedjék meg, hogy néhány gondolattal magam is hozzájáruljak az 1996. évi XXI. törvény módosításáról szóló törvényjavaslat vitájához, illetve hogy néhány hangsúlyt helyezzek frakciónk vezérszónokának, dr. Horváth Balázs képviselőtársamnak az általa megfogalmazott gondolatokban található részletkérdésekre.

Minden ellenkező híreszteléssel szemben az a megítélésünk, hogy az 1996. évi XXI. törvény nem alulról építkezve hozta létre a területfejlesztés intézményrendszerét Magyarországon. Hiszen, azt gondolom, akik benne éltek ebben a folyamatban, és egy picikét alulról szemlélték ennek a folyamatnak az elindulását, azok nagyon jól tudják, hogy a kistérségi társulások eszköztelenül, olykor tehetetlenül, olykor vergődve, de mégis csodákat tettek, és csodákra voltak képesek.

Azt gondolom, mégis el kell mondanunk az igazság érdekében azt, hogy nagyon fontos és komoly esemény volt önmagában a törvény elfogadása; legnagyobb pozitívuma az volt, hogy létrejött ez a törvény, hogy elindult ez a folyamat, és most itt van az a lehetőség, hogy ezt a törvényt a tapasztalatok összegzéseként módosítsuk, a kihívásoknak is megfelelően.

A területfejlesztés logikája, azt gondolom, mégiscsak alulról építhető fel, de minimum két irányból kell vagy lehetséges megközelíteni a területfejlesztést. Hiszen nyilvánvalóan szükséges és fontos, hogy legyen egy központi, koncentrált akarat és cél megfogalmazása, ugyanakkor elengedhetetlen az, hogy az alsó szinteken ne legyen koncepciózus jövő-

kép, tehát a kistérségi társulások szintjén ne fogalmazódhasson meg – eszközökkel, lehetőségekkel és esélyekkel felruházva – olyan koncepciók és jövőképek kialakítása, amely nyilvánvalóan indukálhatja és továbberosíthatja a területfejlesztés folyamatát.

Nagyon örülünk annak, hogy a Magyar Demokrata Fórum országgyűlési képviselőcsoportja által exponált területről, a kistérségi társulásokról sokat hallottam ma délelőtt is, és hogy sokat, egyre többet beszélünk róla. A Magyar Demokrata Fórum számára elsőrendűen fontos – ennek a törvénymódosításnak az összefüggésében is természetesen – a kistérségi társulások megerősítése, és szeretném jelezni, hogy nemcsak beszélünk róla, hanem konkrét módosító javaslatokkal már megpróbáltuk és szeretnénk ezeknek a kistérségi társulásoknak a lehetőségeit és eszközrendszerét megerősíteni.

A kistérségi társulásokra mi úgy tekintünk, mint amelyek nemcsak pénzszerző szervezetek, s amelyek nemcsak agráriumot érintő intézmények, hanem sokkal többről van szó: szellemi értéket, szellemi erőt képviselnek, amely egy-egy kistérség összetartó, összefogó, megtartó erejévé válhat és válik reménységünk szerint. A területfejlesztés centrumának – de minimum egyik centrumának – tekintjük a kistérségi területfejlesztési társulásokat, hiszen ott élnek, azon a területen élnek azok az állampolgárok és azok a közösségek, amelyeknek az érdekében történik – vagy legalábbis kellene, hogy történjen – minden a területfejlesztés tekintetében.

Mi az a három nagyon fontos terület, amely elengedhetetlen és szükséges ahhoz, hogy a kistérségi társulások mint a területfejlesztés centrumai, stratégiai központjai, kielégítő módon működhessenek? Azt gondoljuk, hogy az első és legfontosabb feladat, hogy azokat a jogi kereteket kell megteremtteni – amiről már többen szóltak a mai délelőtti folyamán –, ami lehetővé teszi azt, hogy cégbíráson bejegyezhető önálló jogi személyek legyenek a kistérségi társulások,

tehát egyenrangú partnereivé válhassanak nemcsak a területfejlesztés más intézményeinek, hanem egyáltalán az élet minden területén egyenrangú partnerként viselkedhessenek.

A másik nagyon fontos terület, amely a kistérségi társulásokat megerősítheti, a finanszírozás kérdése. Erre vonatkozóan említettem a bevezetőmben, hogy a kistérségi társulások tulajdonképpen eszköztelenül jöttek létre, és ma már eljutottunk odáig, hogy ezek a kistérségi területfejlesztési társulások – amennyiben nem történik semmi, amennyiben nem tudunk segítségükre sietni a saját forrás, illetve az önerő szervezéséhez, ahhoz a hozzájárulási képességhez, amelyről Balsay István beszélt ma délelőtt - nem tudnak eszközöket mozgósítani. Ez számunkra nagyon fontos, s azt gondolom, az egész parlament számára nagyon fontos kihívás, és ezért tettük meg azt a konkrét módosító javaslatunkat, amellyel szeretnénk a kistérségi társulások finanszírozását megoldani.

Azonban van még egy nagyon fontos terület, amely a kistérségi társulások mobilizálódását segíthetné, és amelyről talán kevesebbet beszélünk, ez pedig a munkaszervezet kérdése. Ha a kistérségi társulásoknak van munkaszervezete, akkor az eseti módon jöhetett létre, illetve olyan esetben, amelyben esetleg olyan önkormányzatok vettek részt, vagy vesznek részt ezeknek a társulásoknak a munkájában, amelyek anyagi értelemben képesek voltak arra, hogy munkaszervezetet állítsanak fel.

Azt gondolom, hogy a kistérségi társulások természetesen csak akkor tudnak egyenrangú partnereivé válni a megyei területfejlesztési tanácsoknak, illetve a regionális fejlesztési tanácsoknak, és természetesen az országos hatáskörű intézményeknek, amennyiben ezek a kistérségi területfejlesztési társulások képesek lesznek programokat alkotni, képesek lesznek programokat végrehajtani, és természetesen, hogy mindehhez szükség van a munkaszervezet létrehozására.

Egy szóval összefoglalva a kistérségi társulásokról elmondottakat, frakciónk azt gondolja, és jómagam is így gondolom, hogy a kistérségi területfejlesztési társulásokat eszközökkel kell felruháznunk annak érdekében, hogy egyrészt az egész területfejlesztés intézményrendszere egyenrangú partnerekkel tudjon munkálkodni, másrészt pedig a kistérségi területfejlesztési társulások ne veszítsenek időt, és ezzel együtt ne veszítsenek forrásokat és lehetőségeket, és egyúttal a jövőt ne áldozzák fel.

A törvényjavaslat egyik nagyon fontos, és talán az egyik legfontosabb területének a térségi tanácsok létrehozását tekintjük. Azt gondoljuk, hogy nagyon fontos lehetőség és esély a térségi tanácsok létrehozásában, hogy egy-egy szükséges konkrét programot megfogalmazzon, illetve lebonyolítson egy-egy természetes térség, egy-egy természetes régió, illetve úgy gondoljuk, hogy a térségi tanácsok létrehozása, annak az esélye egyes természetes régiók talán évszázados múltjából következő és származó közös jövőképeinek az alakítására is egy nagyon nagy esély és lehetőség.

Természetesen szükségesnek érezzük, hogy a térségi tanácsokat úgy hozzuk létre, hogy azok működőképesek legyenek, és minél szélesebb eszközrendszerrel bírjanak annak érdekében, hogy ezeket a programokat meg tudják alkotni és le tudják bonyolítani. A térségi tanácsok nagyon fontos szerepet tölthetnek be az interregionális együttműködésekben, illetve az eurorégiók létrehozásában és azok működtetésében, és úgy ítéljük meg, hogy ezeken keresztül – akár az interregionális, akár az euroregionális együttműködésekben keresztül – egy óriási esélyt teremthetünk a határon túli magyar közösségekkel való szoros stratégiai és multifunkcionális együttműködés létrehozására.

Néhány gondolatot szeretnék elmondani a régiókkal kapcsolatosan: megítélésünk szerint erős régiókra van szükség, és ezek az erős régiók feltételezik azt, hogy esetleg

nem hét, hanem ennél kevesebb régiót kell létrehozni az országon belül.

Ennek érdekében nyújtottunk be konkrét módosító indítványt, amely azt célozza, hogy a regionális tanácsok természetesen minél inkább építkezzenek a helyi erőkre, a gazdasági erőkre – a kamarákat értve ez alatt –, a civil szervezetekre, és természetesen azt szeretnénk, hogy az önkormányzatok domináns jelenléte megvalósulhasson a regionális tanácsok, illetve a régiók létrejöttében.

Az a felfogásunk és az az elképzelésünk a jövőt tekintve, hogy erős és jól funkcionáló régiók csak erős és jól működő eszközökkel felruházott kistérségi társulásokra és ezekkel párhuzamosan, harmonikusan, egymást kiegészítő módon működő térségi tanácsokra épülve jöhetnek létre és tölthetik be a feladatukat.

Végül, de nem utolsósorban üdvözöljük azt a tényt, hogy ez a törvényjavaslat a magyar területfejlesztés fogalmi szótárát megpróbálja tisztába tenni, mert egyértelmű és világos terminológiára van szükség a területfejlesztés terén.

Azt gondolom, hogy a benyújtott törvényjavaslat erre kísérletet tesz, ezt megpróbálja megvalósítani, a fogalmakat, a terminus technicusokat megpróbálja elkülöníteni, és pontos tartalommal próbálja megtölteni. Ezt is nagyon fontosnak tartjuk, hogy egy ilyen kiemelkedően és eminens módon fontos területen, a területfejlesztés területén törekedjünk arra, hogy egy nyelven beszéljünk.

A Magyar Demokrata Fórum frakciójának a célja az, hogy a területfejlesztés intézményrendszere kiegyensúlyozottan és harmonikusan jöjjön létre, illetve működjön, és azt ilyen módon tudjuk finomítani, tovább erősíteni. Ehhez szeretnénk a magunk módosító indítványainal hozzájárulni. Kérem kedves képviselőtársaim támogatását is ehhez.

Köszönöm a figyelmüket. *(Taps.)*

A MAGZATI ÉLET VÉDELMEBEN

2000. március 21.

Vezérszónoklat

SZÁSZFALVI LÁSZLÓ, az MDF képviselőcsoportja részéről: Tisztelt Elnök Úr! Államtitkár Asszony! Tisztelt Ház! Kedves Képviselőtársaim! Azzal a reménnyel és meggyőződéssel állok itt és osztom meg gondolataimat önökkel, hogy e törvényjavaslat nem pusztán annyit jelent, hogy egy alkotmánybíróvá köteleztséget ki kell pipálnunk. Vajon csak ennyiről van szó? Vajon csak egy jogi procedúrát kell végigkísérnünk, vagy valami sokkal többről van szó?

Hadd idézzem közénk a század költőjét, Ady Endrét: „Csak a tüzet ne hagyjátok kihalni, az élet szent okokból élni akar.” Sokkal több az élet szentsége, az élet tisztelete, az élet rendíthetetlen védelmezése, az élet tüzének az őrzése. Ezért minden kisstílusú polémia helyett állítsuk középpontba valóban a magzati élet, az emberi élet védelmét. Valóban erről szóljon a törvény és ne pusztán jogtechnikáról! Hiszem azt, hogy ez nem koalíciós kérdés, még csak nem is kormánypárti és ellenzéki napi pengeváltás ügye kell hogy legyen, hanem sokkal több: lelkiismereti kérdés.

Az előttünk fekvő törvényt vagy alkalmassá tudjuk tenni arra, hogy valóban betűjében és szellemében az első pontjától az utolsóig a magzati élet védelméről szól, vagy pedig kiskapukat nyitva, a különböző elvárások tűzlohasztó közömbösségéhez igazodva egy folyamatos, lélektelen és monoton életpusztító halálgyárat legitimálunk, ahol már a világ legtermészetesebb módján, indoklás és argumentálás, gondolkodás és magunkba nézés nélkül felfelé vagy egymás felé sem merünk tekinteni.

Dr. Lábady Tamás alkotmánybíró különvéleményében egyértelműen fogalmaz: „Meggyőződésem szerint a magzati

életnek az emberi léteztől eltérő jogi minősítésére a törvényhozónak nincs alkotmányos lehetősége, mert a magzatot fogantatásának pillanatától kezdve embernek, vagyis jogalanynak, jogképes személynek kell tekinteni. A méhmagzat élethez való joga egyedül csak az anya élethez való jogával konkurálhat.”

Tisztelt Képviselőtársaim! E parlamenti ciklusban feltehetőleg csak most foglalkozhatunk e rendkívüli felelősséget reánk testáló törvényjavaslattal, ezért különleges súlyú döntés vár reánk. Olyan döntés-előkészítő folyamat, amelyben véleményem szerint nem egymás véleményét kell megítélnünk vagy elítélnünk, azt, hogy mennyire liberális vagy konzervatív, kormánypárti vagy ellenzéki az elhangzó vélemény, hanem sokkal inkább a közös felelősség a jövőért, az egészségesebben gondolkodó és egészséges életösztonnel bíró társadalom kialakításáért.

Van-e, lesz-e nekünk erkölcsi alapunk, ha nem mondjuk ki e törvényjavaslat összefüggésében ezeket a szavakat és ezeket a gondolatokat? Albert Schweitzer, az utolsó polihistor így gondolkodott erről: „Nem tudok mást tenni, mint meghajolni minden előtt, amit életnek neveznek, nem tudok másként cselekedni, mint együttérezni mindazzal, ami él: ez a kezdete és alapja minden erkölcsnek... Vállalj sorsközösséget az étellel és óvd az életet! - ez a legnagyobb parancsolat a maga legelemibb formájában. Másként, negatív formában kifejezve: ne ölj!”

Tisztelt Országgyűlés! Kedves Képviselőtársaim! Amiről ma elkezdjük a vitát, nem pusztán demográfiai kérdés – az is –, nem pusztán hosszú távú, súlyos gazdasági kérdés – az is –, hanem legelsősorban erkölcsi, fundamentális kérdés, s tágabb értelemben már nemcsak – idézőjelben – a magzati életről, a megfogant élet tiszteletéről és védelméről szól, hanem szól minden kiszolgáltatottról, tehetetlenről, védetlenről – idézőjelben –, ügyvéd nélküliről, az elesettekről, a fogyatékosokról, szüleinkről és nagyszüleinkről is.

E törvényjavaslattal a jövőről, az életről és a felelősségvállalásunk erkölcsi alapjáról állítunk ki bizonyítványt. Arról teszünk bizonytságot, hogy az elfogadandó törvény csak egy közömbös legyintés üzenetét tükrözi-e az állam, a nemzet polgárai és családjai felé, vagy azt a közös tusakodást és erőfeszítést, a közös felelősségvállalást, hogy minden egyes megfogant magzat minden előítélet és diszkrimináció nélkül megszülethessen, élhessen és boldogulhasson.

Itt és most közös felelősségünkre és lelkiismeretünkre apellálok. Nem a szigorítás szándéka és a liberális akarat feszül egymásnak, hanem megfogant emberi életek, jogképes emberi lények néma sikolya hallik, amelyet nekünk meg kell hallanunk. Az önrendelkezés következményeként megfogant emberi életeket nekünk kell alkotmánnyal és törvénnyel ahhoz hozzásegítenünk, hogy egykor majd ők is élhessenek a saját önrendelkezési jogukkal. Ellenkező esetben nem tettünk semmit, csak méla közömbösséggel, közönyösséggel engedünk továbbra is zöld utat annak a folyamatnak, amellyel az elmúlt évtizedekben több mint 5 millió megfogant életet tudatosan kioltottunk.

Befejezésül a Bibliából, Mózes V. könyvének 30. fejezetéből egy rövid verset szeretnék ideidézni, nem kegyeskedésként, hanem olyan igeként, amely hívőnek és ateistáinak is, mindannyiunknak egyaránt szól: „Eléd adtam az életet és a halált, az áldást és az átkot. Válaszd azért az életet, hogy élhess Te és a Te utódaid is!”

Ha kaptuk az életet, és választhatjuk az életet, akkor miért nem élünk vele? Köszönöm figyelmüket. *(Nagy taps a kormánypártok és a MIÉP padsoraiban.)*

EGY ANARCHISTA „ELLEN-KÖZPONTRÓL”

2001. szeptember 4.

Napirend előtti felszólalás

SZÁSZFALVI LÁSZLÓ (MDF): Köszönöm, elnök asszony. Tisztelt Országgyűlés! Kedves Képviselőtársaim! Az elmúlt hetekben a Soros Alapítvány kuratóriuma új elnökének nyilatkozataiból a sajtón keresztül értesülhettünk arról a meghökkentő hírről, hogy a Soros Alapítvány új stratégiával folytatja áldásos magyarországi tevékenységét. Mára egyértelművé vált és immár leplezhetetlenül manifesztálódott, hogy az eddig önmagát függetlennek tartó magánalapítvány politikai, sőt direkt elkötelezett, ellenzéki politikai szerepet vállal. *(Közbeszólások az ellenzék soraiból: Azért támogatta a Fideszt... – Titeket...)* Az alapítvány elnöke szó szerint a következőképpen fogalmazott egy sajtóorgánumban: „Az alapítvány koncepciója az, hogy akár a politika porondjára is ki kell állni, ha szükséges, fokozott közéleti szerepvállalásunk nem lesz hagyományos politikai tevékenység.” *(Keller László: Mennyi támogatást kaptatok a Sorostól?)*

Valóban nem hagyományos politikai tevékenység az, ha egy magánalapítvány kvázi pártként jelenik meg, avagy a baloldali, liberális és ultraliberális ellenzék működésének pénzügyi feltételrendszerét teremti meg a választási kampány időszakában. Az alapítvány elnöke e nem hagyományos politikai tevékenység stratégiáját két csapásirányban már meg is hirdette: „egyrészt egy ellenzéki ‘Ellen’-Országimázs Központ megteremtésével, másrészt pedig kereskedelmi médiumok támogatásával úgynevezett tényfeltáró riportok készítésében”.

Nem lehet kétségünk afelől, hogy ez az új anarchisztikus központ és célzott támogatás melyik oldalt kívánja segíteni

és erősíteni. A mély szakmai argumentációt a főkurátor a következőképpen fogalmazta meg: „A célunk az, hogy a magyarok reális képet kapjanak önmagukról.” Per magyarok – róluk beszél a szöveg, de hidegen, ridegen és kívülről. Egyébként köszönjük, de mi, magyarok egyre jobban érezzük magunkat itthon. Persze a nagy ívű stratégia alátámasztására minden nyilatkozatban lerágott csontként újra és újra visszatérő módon csupán két konkrét példát lehet fellelni gyenge és hazug támasztékként: a zámolyi romák politikai menedékjogkérését, illetve az óbudai melegsátor ügyét.

Tisztelt Képviselőtársaim! Az alapítvány elnökének nyilatkozata szerint egy szűk, negatív véleményt megfogalmazó rétegen kívül senki és semmi nem bántotta és nem bántja e civil szervezetet Magyarországon. Egyetlen kormányzati hivatal vagy hatóság nem zaklatta, nem akadályozta tevékenységének végzésében. Hát akkor mi itt a probléma? Akkor miért jött el egy új stratégia meghirdetésének ideje? Megítélésem szerint azért, mert közeledik a választás, megindul a kampány, s ennek érdekében hivatkozási alapokat kell találni a direkt politikai szerepvállaláshoz, 5 millió dollár célba juttatásához, egy széles kampánymező megnyitásához, amely a hideg-, rideg-, melegügytől terjed Bauer Tamásnak a köztársaság köztiszteletben álló elnökével szembeni szűkkeblű, antiliberális és türelmetlen kirohanásáig.

Tisztelt Ház! Hiszem és tudom, hogy ma Magyarországon a kormányzati erőkon belül is minden józan gondolkodású és jóakarató ember örül annak, ha egy civil szervezet, egy magánalapítvány legfontosabb támogatási elve „az esélyegyenlőség csökkentése és a leszakadó rétegek segítése”. Elismerjük és örülünk annak, hogy a Soros Alapítvány jó és nemes ügyeket is segített és felkarolt. Éppen ezért nem értjük és nem örülünk, hogy miért ez az irányváltás. Miért szervez egy ilyen alapítvány anarchista ellenközpontot, hiszen mindez méltatlan az eddigi, támogatott célokhoz, és

elfogadhatatlan sokak számára.

Keresztyéni és magyar türelemmel és szeretettel kívánjuk és tanácsoljuk, hogy a Soros Alapítvány tegyen le az anti jellegű, valami és valakik ellen szerveződő új stratégiájáról, és maradjon meg eddigi céljainál: karitatív, oktatási és egészségügyi programok támogatásánál. Ehhez és csak ehhez a munkához kívánok, kívánunk nekik sok sikert.

Köszönöm a türelmes figyelmüket. *(Taps a kormánypártok soraiban.)*

SZABADSÁG VAGY SZABADOSSÁG? – A SZEKTÁKRÓL

2001. december 11.
Napirend előtti felszólalás

SZÁSZFALVI LÁSZLÓ (MDF): Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Országgyűlés! Kedves Képviselőtársaim! A rendszerváltozás óta a magyar társadalmat újszerű, több esetben destruktív szellemiségű, az alapvető emberi jogokat súlyosan veszélyeztető, negatív szellemi befolyásolás árasztotta el, amellyel szemben kiszolgáltatott helyzetbe került. *(Bauer Tamás: A Magyar Demokrata Fórum!)*

Az 1998-ban a szocialista vezetésű Franciaországban létrehozott kormány szerv, a szekták elleni küzdelem érdekében létrejött tárcaközi misszió 2000. évi jelentésében így definiálja e szellemi befolyásolással csalárd módon visszaélő csoportokat: „A szekta olyan totalitárius struktúrájú, vallási célokat megfogalmazó vagy nem megfogalmazó szervezet *(Bauer Tamás: A Fidesz!)*, amelynek magatartása veszélyt jelent az emberi jogokra és a társadalmi egyensúlyra.” Amennyiben ez így van, ha ezek konkrét tények, ha vallásinak álcázott, de leginkább világosan átlátható vallási célokat nem megfogalmazó szervezetek tevékenysége Magyarországon is veszélyt jelent az alapvető emberi jogokra és a társadalmi egyensúlyra, akkor logikus, hogy tenni kell ellene valamit, akkor a társadalom egészséges önvédelmi reflexének működésbe kell lépnie.

A kormány és a Magyar Demokrata Fórum sok formában törekedett ebben az ügyben lépéseket tenni, legutóbb úgy, hogy egy országgyűlési határozati javaslatot készítettünk elő Balogh László képviselőtársammal együtt, amely – éppen a francia példára alapozva – az állampolgári szabadságjogo-

kat veszélyeztető szellemi befolyásolással szembeni társadalmi önvédelem összehangolására tárcaközi képviseletet hozna létre.

Vajon miért kap ez a kezdeményezés is a már korábbi javaslatokkal szembeni támadások után újabb dühös ellenzéki elutasítást? Miért nem lehet évek óta ilyen pregnánsan nem aktuálpolitikai ügyben konszenzusra jutni? (*Bauer Tamás közbeszól.*) Miért élvezik e totalitárius struktúrájú, vállalási célokat megfogalmazó vagy meg nem fogalmazó, magyarul: az igazi céljaikat álcázó szervezetek, amelyek magatartása veszélyeket jelent az emberi jogokra és a társadalmi egyensúlyra, nos miért élvezik a baloldali, az emberi jogokra egyébként olyannyira érzékeny ellenzéki pártok támogatását?

Miért nem követik francia elvbarátaik példáját? Talán azért, mert akkor felül kellene vizsgálni az eddig elfoglalt téves álláspontjaikat, vagy talán azért, mert akkor kiderülne, hogy nemcsak egy szűk extravagáns csoportnak vannak emberi jogai, állampolgári jogai, hanem sokaknak, a kiszolgáltatottnak is, a lelkiileg, szellemileg és testileg kiszolgáltatottnak, sok ezer honfitársunknak és családjaiknak, az ilyen módon megaláztatottnak és megszorítottottnak.

Újabb jó szándékú javaslatunkra – sajnos szomorúan kell megállapítanom – az ellenzéki reakciók végtelenül kicsinyesek, átszöve a napi politika irracionális és szakszerűtlen megnyilvánulásaiival, emellett rendkívül méltánytalan és rosszindulatú kirohanásokkal, amikor például ilyeneket halunk, hogy kampányfogás, hogy a lelkiismereti és vallásszabadság korlátozása, a kétharmados törvény megkerülése, hogy a javaslattevők összekeverik a fogalmakat, és másodlagos európai információkra hivatkoznak, és egyébként is fanatikus szektaüldözők.

Kedves Képviseletársaim! Rossz lelkiismeret alapján csak rosszindulatú következtetéseket lehet levonni. Furcsa és megdöbbentő, hogy azok a pártok akarnak ma bennünket

demokráciából, a lelkiismereti és vallásszabadság védelméből, az emberi és állampolgári jogok be- és megtartásából kioktatni, akik annak idején ezeket az alapvető értékeket fütyülve lépték át, illetve lassan híresekké válnak a történelmi egyházakkal szembeni gyűlöletükről. És még egy csúsztatásról: hangulatot keltünk a kisegyházak ellen. Soha egyetlen kormányzati vagy képviselői javaslatunk nem irányult a kisegyházakkal szemben, sokkal inkább azon destruktív szekták ellen, amelyek csalárd szellemi befolyásolással az állampolgári szabadságjogokat veszélyeztetik. Szakszerűtlenek és álságosak azok az ellenzéki kijelentések, amelyek mellőzik az európai és magyarországi tényeket, konkrét ismereteket és információkat.

Befejezésül hadd idézzek egy nemrég megjelent kiváló tanulmányból! A szektakérdés messze túlmutat tulajdonképpeni tárgyán, a vallásszabadság vagy a felekezeti működés problémáján. A szektavita lényege, mit kezdjen a közhatalom az olyan kollektív társadalmi szereplőkkel, amelyek deklarált vagy palástolt céljaikban és egész működésükkel a mai felfogásunk szerinti demokrácia leváltásának a programját fogalmazzák meg. *(Az elnök a csengő megkocogtatásával jelzi az idő leteltét.)* Így hát a vita nem szektavita, nem a lelkiismereti és vallásszabadságról szóló vita, hanem a demokráciáról és a jövőnkéről szóló vita. Ha döntünk, ha megszólalunk, akkor ezzel a felelősséggel tegyük!

Köszönöm türelmes figyelmüket. *(Taps a kormánypárti oldalon.)*

EGY FURCSA ESET: CSAK MOST VAN SZÜKSÉG AZ EGYHÁZAKRA?

2002. szeptember 24.

Kérdés Magyar Bálint oktatási miniszterhez

SZÁSZFALVI LÁSZLÓ (MDF): Köszönöm a szót, elnök aszszony. Tisztelt Államtitkár Úr! Furcsa és megdöbbentő, nyugodtan mondhatom, hogy példátlan eset történt a napokban. A miniszter úr négy egyházi vezetőnek írott levelében arra kéri fel őket, hogy nyilvánítsanak véleményt az egyházak a jászladányi eset kapcsán.

Az első benyomásunk rögtön emlékeztet bennünket az ötvenes évek egyházpolitikájára: húzd meg és ereszd meg; az egyik oldalon alkotmányos jogok és egyházakkal kötött megállapodások, a másik oldalon az egyházak teljes ellehetlenítése. Ma az egyik oldalon az egyházak segítségét kéri a miniszter úr, másrészt pedig éppen az SZDSZ, a miniszter úr pártja hirdeti folyamatosan azt az egyház-politikai programját, hogy az egyházak maradjanak távol az aktuális, napi eseményektől, az egyházak maradjanak a templom falain belül. *(Közbeszólás: Úgy van!)*

Példátlan az a miniszteri felszólítás, hogy az egyházakat egy aktuális, sajnos azt kell mondani, hogy mára egy aktuálpolitikai ügygel kapcsolatosan állásfoglalásra kéri. A jászladányi esemény olyan súlyos válsághelyzetre mutat, amelyet nem lehet, nem szabad jelszavakkal kezelni, díszlevelekkel megoldani. Ilyen súlyos problémát nem lehet, nem szabad az aktuálpolitika oltárán feláldozni. A miniszter úr most, e levelével ezt tette. Nem kétszínű, farizeus kampánykérésekkel lehet a békességet munkálni, amikor az egyik oldalon a hitoktatók óradíjemeléséről hallunk, a másik kormányzati vélemény szerint pedig elfogyott a pénz.

Nos tehát, megítélésem szerint nem kampányfogásokkal érhető el az összefogás az egyházakkal e rendkívül súlyos, nehéz problémák megoldásában, hanem kizárólag kiszámítható, egyenrangú partneri együttműködéssel, amelynek az alapja a bizalom.

Kérdezem tehát nagy tisztelettel: miért csak most, miért csak az élet ilyen súlyos határszituációjában jutnak a miniszter úr eszébe az egyházak, és miért nem a napi, folyamatos és kiszámítható együttműködésben? Nem kellene-e ezek után a miniszter úrnak megkövetnie az érintett egyházakat?

Köszönöm szépen. *(Taps az ellenzéki pártok soraiban.)*

A BRÓKERBOTRÁNY TÁRGYÁBAN

2003. szeptember 8.

Napirend előtti felszólalás

SZÁSZFALVI LÁSZLÓ (MDF): Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Országgyűlés! Kedves Képviselőtársaim! Elveszni látszik a remény – elveszni látszik a remény, amely talán még sokakban élt a kormányprogram vitája és elfogadása után. A kormányprogram első mondataiban a következők olvashatók: A kormány újra akarja éleszteni hazánkban a reményt. A szocialista kormány elmúlt másfél éves kormányzása következtében a mustármagnyi remény is elveszett, és ha maradtak is bizakodó, talán baloldali érzelmű állampolgárok, az elmúlt három hónap alatt ők is kijózanodhattak.

Az egyik oldalon az elmúlt hónapokban a legsúlyosabb korrupciós és gazdasági bűncselekmények elérték a szocialista kormányzati köröket is, ugyanakkor vidéken az önkormányzatokban tovább folytatódtak a mindent elsöprő szocialista tisztogatási akciók. Például hadd említsem Sárospatak esetét, ahol a helyi szocialista többségű testület, sok helyi párt és civil szervezet, többek között az SZDSZ tiltakozása ellenére botránys módon ellenjelölt nélkül távolított el szakmailag felkészült, mindenki által támogatott iskolaigazgatókat.

Tisztelt Képviselőtársaim! Hosszan lehetne idézni a már teljesen elavult kormányprogramból, ám csak egy gondolatára hadd emlékeztessem önöket: „A kormány fordulatot hajt végre a demokratikus intézmények működésében, elszámol és elszámoltat a közpénzek minden fillérével.”

Tisztelt Miniszterelnök Úr! Nem sikerült. Ami viszont sikerült, az balkáni fordulat, az a régi nómenklatúra és a hálózat tevékenységét idézi fel a magyar társadalom előtt. A K&H-brókerbotrány, az Állami Autópálya-Kezelő Rt. milliárdos nagyságrendű közpénzekkel való tudatos visszaélé-

se, valamint az Inter-Európa Bankban történt pénzmosás ténye immár elérte a kormányzati köröket és magát a kormány fejét is. Reméljük, senki nem gondolja komolyan azt, hogy ma Magyarországon egy bankból több milliárd forintot ki lehet vinni készpénzben a bank legfelső vezetésének tudta nélkül. Minden tisztességes magyar állampolgár azt kéri, azt követeli, hogy a kormányzati bróker-bankár érdekérvényesítő egylet átmokfutásának legyen már vége, és egy nemzeti érdekeket érvényesítő kormány vezesse az országot. Nem lehet egy társadalmat morális tartás nélkül, egyéni gazdasági érdekek mentén vezetni. Az erkölcsöt, tisztelt miniszterelnök úr, nem lehet kétfelé osztani, politikai és üzleti erkölcsre, az erkölcs csak egy és oszthatatlan lehet.

Kedves Képviselőtársaim! Ravasz László református püspök azt mondta: „A rosszak a jókból élnek.” Majd hozzátette: „A legnagyobb vereség a világon megszokni a rosszat.”

Tisztelt Ház! Most itt tartunk. Olyan kormánya van az országnak, amely az élet természetes részeként akarja elfogadtatni velünk a rosszat, a mocskot, a szennytömeget, amely a szocialista brókerkormány bizonyos egységeit, fő bankár-oligarcháit elérte, amely hazugságokkal, tagadással és nagyotmondással akarja eltakarni az immár eltakarhatatlant. Mára az is a napnál világosabbá lett, hogy ez a bankár-bróker érdekérvényesítő egylet nem hajlandó önként és gyorsan, magát szemérmesen elszégyelve és bocsánatot kérve eloldalogni, hanem képes a Szocialista Pártot, a kormányt, sőt magát a magyar társadalmat, a közbizalmat és Magyarország jó hírét is önmaga alá temetni, csak hogy minden és mindenkit bemocskoljon, ha már ők lebuktak.

Tisztelt Országgyűlés! Európai polgári demokráciát akarunk ebben az országban vagy keresztapákat? Demokrátikus jogállamot és európai erkölcsi normákat az élet minden területén vagy szocialista erkölcsöt vadkapitalista bankártalálásban? A Magyar Demokrata Fórumnak és minden tiszt-

tességes pártnak, minden állampolgárnak, az egész magyar társadalomnak létérdeke, hogy a magyar politikai közélet megtisztuljon, az az erkölcsi posvány és mocsok, amely lassan előnti a politikát és bizonyos kormányzati köröket, végérvényesen eltűnjön.

Tisztelt Miniszterelnök Úr! Önök a nagy adatrablás során már elrabolták *(Az elnök jelzi az idő leteltét.)* több millió magyar állampolgár személyes adatait...

ELNÖK: Frakcióvezető-helyettes úr!

SZÁSZFALVI LÁSZLÓ (MDF): ...és ezzel alkotmányos jogait, most a közbizalmat rendítették meg...

ELNÖK: Frakcióvezető-helyettes úr, 5 perc 17 másodperc van, meg kell hogy szakítsam a felszólalását. Öt perc áll az ön rendelkezésére.

SZÁSZFALVI LÁSZLÓ (MDF): Ma kormányválság van Magyarországon... *(Az elnök kikapcsolja a szónok mikrofonját. – Taps a Fidesz és az MDF soraiban.)*

MIÉRT SZABOTÁLJA A KORMÁNY AZ EGYHÁZI INGATLANRENDEZÉST?

2005. március 7.

*Kérdés Bozóki Andrásához,
a nemzeti kulturális örökség miniszteréhez*

Tisztelt Miniszter Úr! Mint azt Ön is nyilván nagyon jól tudja, 1991-ben az Országgyűlés megalkotta azt a törvényt, amely arra volt hivatva, hogy rendezze a kommunista-szocialista diktatúrában az állam által jogtalanul elkobzott egyházi javak részleges és funkcióhoz kötött – az egyházak részére történő – kártalanítását.

Tehát szeretném hangsúlyozni, hogy ez a törvény az egyházaknak egykori – a tagjaik és támogatóik adományából létrejött – vagyonának nagyon nagy részéről nem is rendelkezett, magyarul azt az egyházak nem is kapták vissza, a maradék kisebb mértékű vagyon tekintetében pedig csak részleges és funkcióhoz kötött, azaz nem az önfenntartást segítő, hanem a helyi és a társadalmi közösség építését szolgáló javairól rendelkezik. Hol vannak, kiknek a tulajdonában vannak ma azok a volt egyházi javak, föld- és erdőterületek, bérházak, amelyeket egykor az egyházak tagjaiktól és támogatóiktól éppen azért kaptak adományképpen, hogy az egyházaknak a társadalom érdekében, a magyar nemzet megmaradása érdekében létfontosságú intézményeit: iskolákat, óvodákat, kórházakat és szociális intézményeket magas színvonalon működtessék. Ezekről az ingatlanokról az 1991. évi XXXII. törvény nem is rendelkezik.

Megjegyzem, hogy abban az esetben, ha ezeket az ingatlanokat, illetve ezen ingatlanok mai értékét is bevonnánk az egyház-finanszírozás mostani vitáiba, – különösen az

SZDSZ legújabb, egyébként rendkívül gyenge és kidolgozatlan egyház-finanszírozási koncepciójának megvitatásába, akkor egy egészen új helyzet állna elő. Talán ma még nem tartunk ott, de egészen bizonyos, hogy egyszer vissza kell még térnünk erre – a törvény hatálya alá nem tartozó – volt egyházi vagyona, illetve annak kártalanítási ügyére is!

Visszatérve a hatályban lévő törvényre, ez a törvény viszont arról beszél eredetileg, hogy ezt a kártalanítást 10 esztendő alatt kell végrehajtani. A Horn-kormány ezt az időintervallumot 20 évre tolt ki, amely önmagában mutatja – persze számunkra ez nem meglepetés –, vajon a szocialisták mit is értenek a jogbiztonság alatt. Abban a ciklusban az egyházi ingatlanrendezésre évről évre kevesebb költségvetési keretet terveztek, amelyet az Orbán-kormány megváltoztatott, hiszen évről évre folyamatosan emelkedő összeget különített el az éves állami költségvetésben erre a célra.

Tisztelt Miniszter Úr! Az elmúlt év őszén még elődje, illetve a jogbiztonságot választási kampányában a zászló-jára tűző szocialista kormány azzal a „zseniális” ötlettel állt elő, hogy az egyházak – ha szeretnének az ingatlanrendezésben előrehaladni –, vegyenek fel hitelt az Önök egyik kedvenc bankjától és oldják meg ők az állam helyett az ügyet. Erre szokták mondani, hogy ügyes! A tolvaj – miután kiderül a súlyos turpisság és elítélésre kerül a lopás miatt –, cinikusan az áldozattal akarja elvitetni a balhét. Ugyan tudjuk, hogy mi történt a '40-es évek végén és az '50-es évek elején, tudjuk, hogy az államnak vannak kötelezettségei, de az állam ezt a kötelezettséget szerette volna visszaadni a 45 éven át meghurcolt és anyagilag kivéreztetett egyházak felé. Természetesen az érintett egyházak egyhangúan és határozottan visszautasították ezt a kormányzati próbálkozást.

Az elmúlt év őszén az Ön elődje ígéretet tett arra, hogy ha így – azaz hitelfelvétellel –, nem megy a dolog, akkor a

költségvetés tartalékalapjából különítenek el megfelelő összeget, hogy az egyházi ingatlanrendezés az ez évi ütemezésben folytatódhassék. Az ez évi költségvetésben a kormánytöbbség 2 milliárd forinttal csökkentette az egyházi ingatlanrendezésre fordítható összeget, miközben tudjuk, hogy ennek az összegnek nagy része az önkormányzatokat illeti, tehát tőlük tartja vissza a pénzt, illetve azt is tudjuk, hogy míg ezek az ügyek megnyugtatóan nincsenek rendezve, addig ezen ingatlanok állaga folyamatosan romlik, hiszen nincs igazi gazdájuk.

Tisztelt Miniszter Úr! Ön szerint a Kormánynak ez az eljárása azt a jogbiztonságot szolgálja-e, amelyet Önök hangzatosan meghirdettek a választási kampányban? Kérdezem Öntől, hogy továbbra is szabotálni kívánja-e Ön, illetve a Kormány az egyházi ingatlanrendezés törvényi kötelezettségét? Mikor kívánják a szükséges 2 milliárd forintot rendelkezésre bocsátani, hogy a bizottságok is elkezdhessék a munkájukat és az ez évi ütemezések megvalósítása megkezdődhessék?

Várom pozitív válaszát és a jogbiztonságot szolgáló intézkedését.

A GYÁSZOS NÉPSZAVAZÁS ÉVFORDULÓJÁN

2006. december 4.

Napirend előtti felszólalás

SZÁSZFALVI LÁSZLÓ (KDNP): Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Országgyűlés! Kedves Képviselőtársaim! Holnap lesz második évfordulója a 2004. évi december 5-ei, a külhoni állampolgárság megadásával kapcsolatos népszavazásnak. Nem mehetünk el szó nélkül e szégyenletes és fájdalmas esemény mellett. Hogy valójában mi is történt, arról higgadt elemzést ad és az egész kérdéskört európai összefüggésekbe helyezi Fasang Árpád korábbi UNESCO-nagykövet Egy népszavazás hordaléka című könyvében. A művet csak ajánlani tudom mindannyiunk figyelmébe.

Tisztelt Ház! Ez az évforduló megadja a lehetőséget annak, hogy feltegyük a kérdést itt, az ország Házában: van-e ma Magyarországon, az anyaországban nemzetpolitika, nemzetstratégia? Működik-e bizalmi és konszenzuális alapon nyugvó, kiszámítható és stabil nemzetpolitika, nemzetstratégia?

A Kereszténydemokrata Néppárt határozott álláspontja az, hogy a Gyurcsány-kormánynak köszönhetően nincs. A 2004. december 5-ei népszavazás óta a baloldali kormánynak – udvariasan szólva – orientációs problémája van a nemzetpolitika területén. Valószínűleg lelkiismeret-furdalásuk van, és ennek köszönhető, hogy a kormány egyrészt felszámolta az eddig fennállt konszenzus legminimálisabb elemeit is, másrészt pedig álintézkedésekkel próbálja lelkiismeretét nyugtatni, a határon túliak kedélyét csillapítani.

Emlékezhetünk, hogy a népszavazási kampány időszakában Gyurcsány Ferenc manipulatív módon, több esetben

nemtelen eszközöket is bevetve, az anyaországi társadalom nyers ösztöneire épített, amelynek következménye a totális bizalmatlanság lett. Bizalmatlanság az anyaországon belül, bizalmatlanság az anyaország és a határon túli magyar közösségek között, de leginkább bizalmatlanság a miniszterelnök és a határon túliak között. Nem véletlen, hogy az elmúlt két év alatt nem hallottunk olyan híreket, amelyek Gyurcsány Ferenc határon túliak között tett látogatásáról szóltak.

Tisztelt Ház! Bizalmatlanságra nem lehet nemzetpolitikát, nemzetstratégiát építeni. 2004 óta, a népszavazási kampány óta elszakadt a bizalom és a konszenzus szála. Annak ellenére, hogy a kettős állampolgárság kérdésére a népszavazáson részt vevők többsége igennel szavazott, a baloldali kormány felszámolta azt a relatíve jól és nemzeti konszenzus alapján működő intézményrendszert, amely kiszámíthatóan működtette az anyaország és a határon túli magyar közösségek közötti kapcsolatrendszert és annak finanszírozását. Már deklaráltan is megszüntetésre kerül a MÁÉRT, a HTMH, a közalapítványi színes világ. Az elmúlt években és az elkövetkezőkben radikális költségvetési megszorítás érvényesül ezen a területen is.

Időközben Gyurcsány Ferenc maga vallotta be, hogy 2002-ben a 23 millió románnal való riogatás ötlete is eredetileg az ő fejből pattant ki. Milyen lelkületű lehet az az ember, aki becstelenségével még kérkedik is, és e fajta magatartását követendő példának állítja az általa vezetettek számára?

Tisztelt Miniszterelnök Úr! Vajon ilyen lelkülettel néz ma is ön a határon túliak közösségeire? Az az álláspontunk, hogy a Magyar Köztársaság alkotmánya szerint ez lehetetlen, és ez vállalhatatlan. A kormány nemzetpolitikája a konszenzus helyett a diktátum, a szubszidiaritás, a decentralizálás helyett a centralizálás, a sokszínűség és a sokcsatornás támogatás helyett az egyneműsítés politikája. Kizárja az ellenzék, kizárja a másként gondolkodókat. Ez nem a kon-

szenzus útja, ez nem a közös nemzetstratégia és nemzetpolitika koncepciója.

Tisztelt Országgyűlés! A határon túlra szakadt magyar nemzetrészek megmaradásának három legfontosabb feltétele a régebb óta európai uniós tagországokban már létező kulturális és területi autonómiák megvalósítása, a külhoni állampolgárság megteremtése, valamint az együvé tartozás kötelékeinek erősítése az anyaországgal az élet minden területén. Mindezen stratégiai célok megvalósításához legelsősorban bizalomra, konszenzusra és gyors, hatékony kormányzati cselekvésre van szükség. *(Az elnök a csengő megkocogtatásával jelzi az időkeret leteltét.)* Tisztelettel kérjük a kormányt, hogy térjen vissza...

ELNÖK: Frakcióvezető-helyettes úr!

SZÁSZFALVI LÁSZLÓ (KDNP): ...a bizalom megteremtésének és a konszenzus útjára, a KDNP akkor...

ELNÖK: Kérem, hogy fejezze be a napirend előttijét!

SZÁSZFALVI LÁSZLÓ (KDNP): ...de csak akkor kiszámítható partner lesz egy megerősödő nemzetstratégia megteremtésében. *(Taps az ellenzéki pártok soraiban.)*

Somogyország

A MEGYECÍMER 501. ÉVFORDULÓJÁN

Köztársasági Elnök Úr! Megyei Elnök Úr! Hölgyeim és Uraim! Tisztelt Ünneplő Vendégeink!

Ünnepelni mindig meghittséget és megállást jelent mindazok számára, akik közös akaratból vagy valamely közös érték alapján ünnepelnek. Somogyország évszázados közössége számára ezt az ünnepet a mai nap, a Megyenap jelenti! E nap megállás akar lenni a hétköznapok forгатagában, hogy az ünnepi órákban – emberlétünkhöz méltóan – múlt, jelen és jövő perspektívájában lássuk és láttassuk szűkebb pátriánkat, Somogy megyét.

Ma, amikor megyecímerünk adományozásának 501. évfordulóját ünnepeljük, akkor illendő és méltó kötelességünk, hogy II. Ulászló királyunk címeradományozási oklevelét alapul véve, megemlékezzünk az előttünk jártakról. Az akkori Somogy megye, az akkori Somogyország korabeli közjogi közössége mely cselekedetei alapján érdemelte ki a címer-és pecséthasználat jogát?

Minden messze vezető és időigényes történészkedés helyett, ám a felületesség kísértését is kerülve, néhány jellemző kifejezést szeretnék kiemelni a korabeli oklevélből, amely „igaz magyarázata” a somogyi megyecímer adományozásának: állhatatosság (hűség), áldozatvállalás és küzdelem minden körülmények között, és a győzelem! Ezen cselekedetekkel, erényekkel és értékrenddel érdemelte ki – minden vármegye közül elsőként – Somogy vármegye közössége a királyi elismerést. A hűség a koronához, a nemzethez és a szűkebb hazához, Somogyhoz, az áldozatvállalás, a küzdelmek és a győzelmek a közös sors vállalását jelentették!

Az összetartozás sorsszerű vállalását, melynek „külső megpecsételése”, elismerése volt a címer adományozása.

Akkor és ott, 501 esztendővel ezelőtt a közös sorsát és értékeit egyaránt vállaló somogyi közösség minőségileg új kihívást kapott. Az önazonosságnak és a közös értékteremtésnek jogi, szimbolikus és emberi elkötelezettségét. A szózatot kötelezés sodró erejével: „Áldjon vagy verjen sors keze, itt élned, halnod kell”, és Tamási Áron józan, biblikus életbölcsségével: „Avégre vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne.”

Tisztelt Ünneplő Közönség!

Itt és ma, 501 esztendő távolából a jelenhez, a mai Somogyországhoz szól a címeradományozás ténye. Az adományozó oklevél tanúsága szerint az elismerésként ajándékozott szimbólum és kötelezettség nemcsak a korabeli jogi közösségé lett, hanem valamennyi utódé is, tehát a miénk is! A kötelezettséggel együtt a hűségnek, az áldozatvállalásnak és a győzelem esélyének is benne kell lennie az összetartozás és a közös értékrend mai vállalásában!

A mostani jelen 10 esztendő óta tart, a rendszerváltoztatás eredményeiben és kínjaiban ölt testet. Ebben a folyamatban a megyéknek kitüntetett, ám rendkívül ellentmondásos szerep jutott. Érezzük mindannyian a dilemmát: pusztán technikai jellegű, szolgáltató, intézményfenntartó megyét akarunk avagy a közélet legtermészetesebb, még áttekinthető terét: a polgárok és a települések megyéjét? A megye nem pusztán „középszint” kérdése, nem pusztán közigazgatási kérdés, hanem kultúra és gazdaság – gazdaság és kultúra is! Mondhatnánk úgy is: test és lélek elválaszthatatlan egysége! A megye valóságos és jelenkori tradícióihoz nemcsak a projektek meghatározó világa tartozik, hanem a hétköznapi somogyi ember is személyiségével és szorgalmával, hűségével és áldozatvállalásával, otthonával és településével együtt!

Somogy megye közössége az elmúlt 10 esztendő során sokat tett az élet minden területén a felzárkózás, a siker, a győzelem érdekében. Az önkormányzati szférában, a köz-

igazgatásban, a területfejlesztés terén, a gazdaság, a kultúra, a sport, az oktatás, az egészségügy területén, az egyházak, a kisebbségek, a civil szervezetek felelősségvállalása mind-mind megannyi jelzés, amely azt bizonyítja: az ősi kötelezettség vállalását, az értékek őrzését és új értékek teremtését a mai utódok is egyre inkább fontosnak érzik! Azt, hogy Somogyország megújuló és megerősödő megyeként a magyar társadalom erős bástyája legyen, mint ahogyan az volt évszázadokon át.

Kedves Hölgyeim és Uraim!

Ma a nagy kihívások kellős közepén vagyunk, sőt a jövő maga a nagy kihívás mindannyiunk számára! Az előttünk álló időszak legnagyobb feladata az Európai Unió intézményrendszeréhez való csatlakozásunk előkészítése. Ez – külső kényszerítő körülményként – együtt jár a régiók kialakításával, amely szükségessé teszi a megyei és régiós feladat- és hatáskörök újragondolását is. Szükséges és fontos a célorientált, az együttműködésen és közös fejlesztési feladatokon alapuló régiók kialakítása, ám mindez nem kérdőjelezheti meg az évezredes magyar megyerendszert. A közös értékek és a közös jövőkép vállalását és további építését.

De nem szabad megfélemlenünk a belső kényszerítő körülményeinkről sem: pesszimizmusunk, reménytelenségünk és önbizalomhiányunk legyőzésének fontosságáról. Ahogyan egy harcos vagy egy sportoló csak a győzelem, a siker hitével és reményében indulhat a küzdelemben, ugyanúgy mai somogyiak mi is, csak ezt tehetjük! A megújult és szerepüket véglegesen megtalált megyéknek nemcsak a régióban kell együttműködniük, hanem a megyén belül is egyre szorosabbá és harmonikusabbá kell válnia a megye, a kistérség és a település kapcsolatrendszerének. Az „élni és élni hagyni” gondolata helyett az „élni és élni segíteni” vezérelv lehet a jövő megyéjének alapprincípiuma. A településeknek meg kell érezniük, hogy az Európai Unió és a globalizálódó világ megaprojektjei között a saját “kicsiny”

programjai is ugyanolyan fontosak: a járda, az út, a kerékpárút építése, a középület-felújítás, az infrastruktúra fejlesztése, a munkahelyteremtés, mert ez teszi emberibbé az ott lakók életét. Az előttünk álló nagy kihívások között: az európai uniós csatlakozás, a regionalizmus, a megyén belüli együttműködés feladatai között csak úgy állhatunk meg, ha őrizzük értékeinket, ha vállaljuk az ősi kötelezettség ma is aktuális üzenetét: a hűség, az áldozatvállalás és győzni akarás erényét.

A mai nap emléke és az előttünk álló Magyar Millennium mindehhez erőforrás: a címeradományozásból fakadó kötelezettség, a magyar államiság megteremtése és kereszténységünk felvétele olyan erkölcsi erő, amely nélkül nincs jelen és nincs jövőendő.

Hiszem és tudom, hogy Somogyországnak, nekünk magunknak van jövőképünk! Tudjuk, hogy mit szeretnénk. Vannak elhatározott céljaink! S ha így van, akkor – tekintet nélkül más elkötelezettségeinkre – tudnunk kell értékeink megőrzéséért és jövőnkért összefogni és együtt cselekedni! E mai ünnepnapon ezt a jövőnkért vállalt felelősséget és közös munkálkodást kívánom Somogy megye minden polgárának, a megyei közgyűlés tagjainak és vezetésének. Teszem ezt nemcsak a magam nevében, hanem Csurgó város önkormányzata nevében is, amely település ebben az évben ünnepli első írásos emlékének 980. és várossá válásának 10. évfordulóját.

Az egykor Csurgón „tanítató, verselgető” Csokonai Vitéz Mihály fohászával fejezem be ünnepi gondolataimat Somogyország egészére értve a költő gondolatát: „De tán jó / Olly idő, / mellyben nekünk / A vidékünk / Új Hélikon lesz.” Ennek az új somogyi, „testi-lelki” Hélikonnak megvalósulásában reménykedünk. Ezért őrizzük értékeinket, ezért építünk új jövőt és ezért kell munkálkodnunk tovább közös akarattal!

Köszönöm türelmes és megtisztelő figyelmüket!

(Elhangzott Kaposváron, a somogyi megyenapon, 1999. január 6.)

A CSURGÓI REFORMÁTUS GIMNÁZIUM RÉGI KÖNYVEIRŐL

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves érdeklődő somogyi Közönség!

Van valami mélyen rejlő titokzatosság abban a fel- és megismerésünkben, hogy nemcsak egy-egy településnek, nemcsak az embernek van sorsa és történelme. Nemcsak egy-egy intézmény, az institúció, a szervezet hordozza a szűkebb vagy tágabb történelmi sorsot önmagában, hanem olykor a tárgyak válnak, válhatnak az élet, a történelem hordozóivá, sőt megtartóivá és közvetítőivé.

Amikor most a Csurgói Református Gimnázium régi könyveiből rendezett kiállítás megnyitóján nagy tisztelettel és őszinte barátsággal köszöntöm Önöket, akkor arra szeretném ráirányítani kedves Mindannyiójuk figyelmét: a könyvek, Somogyország „első oskolája” első iskolai könyvtárának régi könyvei élő tárgyak. A valóságos európai és magyar élet hordozói, történelem- és sorsközvetítők, érték-hordozók és megtartók. A Csurgói Református Gimnázium Nagy-könyvtárának állományát harmincezer kötet könyv, nyolcezer folyóirat, több száz térkép, érem, pecsét- és kézirat-gyűjtemény, ősnymtatványok, gradu-álok, kódexlaptöredékek alkotják, amelyekből most néhány kiemelt érdekességet tekinthetnek meg a kedves látogatók.

Tekintettel arra, hogy e csodálatos kiállítás anyagát értő kezek válogatták, és kiváló szakmai szemek és szívek rendezték, nem szeretnék ismétlésekbe bocsátkozni, sokkal inkább arra a kérdésre keresni és megadni a választ: Mi a jelentősége ennek a könyvtárnak? Mi az üzenete ma, 2000 januárjában ezeknek az élő tárgyaknak: a Csurgói Református Gimnázium régi könyveinek? Miről tesznek bizonyosságot a Magyar Millennium kezdetén?

Először is e könyvek és a belőlük, rajtuk keresztül közvetített kultúra várost teremtő értékhordozók voltak. Kisugárzásuk az egész vármegyére, Somogyország egészére nézve jótékony hatással bírt. Talán túl nagy szavaknak halljuk a gondolatokat, ám ha visszatekintünk Csurgó történelmére, akkor azt láthatjuk, hogy valóság az!

A felvilágosult, a kultúra iránt elkötelezett gróf Festetics György csurgói református gimnáziumot alapít, az első oskolát Somogyban és ez a szellemi, kulturális központ várost teremt, elindítja a városiasodás és polgárosodás folyamatát is. Csurgó és az iskola: az iskola és Csurgó elválaszthatatlanok egymástól azóta is. Csurgót az iskolája tette: az iskola könyvtára, könyvei, szellemisége és kultúrája.

Éppen kétszáz esztendeje annak, hogy Csokonai Vitéz Mihály itt tanított Csurgón, tudjuk azt is, hogy a könyvtár alapjait abban az időben tették le több patrónus segítségével.

Ha figyelmesen tekintjük meg e kiállítás anyagát, láthatjuk, hogy az ősnymtatványoktól kezdve, a Calepinus szótáron keresztül, 20. századi kiadványokig e könyvek tanúságot tesznek az elmúlt évszázadok élő valóságában arról, hogy az európai és magyar kultúra szervesen összetartoztak mindig. A világ legtermészetesebb módján van jelen a csurgói könyvtár könyvein keresztül Európa és a magyarság, a magyarság és Európa. Ha olyan unikumokra tekintünk, mint a csurgói és kálmáncsai graduálé, amelyek eredeti magyarságukban fennkölt európai szellemet hordanak, ám megfordítva is igaz: amikor a Calepinus szótár nyelveit böngésszük, akkor abban megdöbbenve, de még valahol az Európához való tartozásunk természetességével vehetjük észre a magyar nyelvet is.

Nos mindezek ékes bizonyosságai annak, hogy egy kicsiny somogyországi városkában a szellem világa fénylett máig ható módon: európai és magyar szellem mécseseként. S vi-

lágított Csurgónak, Somogyországnak és az egész magyar Hazának.

Végül nemcsak a jelentőségéről, hanem a mai milleniumi üzenetéről hadd szóljak néhány szót az őrzésről, az őrzők felelősségéről! Mi nekünk, mai csurgóiaknak, somogyiaknak, magyaroknak ez a kiállítás? Ady Endre fájdalmasan aktuális figyelmeztetésével: „Őrzők. vigyázatok a strázsán”.

A kultúra megtartó erő. Ezt a kultúrát: ennek szellemét, élő és éltető tárgyait: a könyveinket, a könyvtárainkat ápolnunk, megőriznünk, megújítanunk illő és méltó mindennapi szent kötelességünk! A kultúra: tehát az élet és a jövő őrzőinek és hordozóinak a saját helyükön kell strázsálni. A saját helyükön, a saját környezetükben kell megharcolniuk harcaikat.

Itt kell megemlékeznünk azokról a neves és névtelen őrzőkről, akik vigyázzván álltak a strázsán: Mátéffy Béláról, Bodó Jenő igazgatóról, Ecsy Ödön István igazgatóról, Pókos Ferenc tanár úrról. Tisztelet a mai fiatalabb és idősebb őrzőknek, akik elkötelezett hűséggel állnak a vártán. Tudván, hogy a könyvek, a könyvtár szunnyadó, de az életünket át- és átjáró szellemként és erőként mindig a kultúra jövőjét és a jövő kultúráját hordozza, mint a hó alatt megbúvó csíraszem. Csurgó Város Önkormányzata tanulva a múlt örökségéből, kiemelten támogatja a kultúrát és az oktatást. Hogy csak néhány, az elmúlt évek kulturális, oktatási beruházásait említsem, melyek szűkebb vagy tágabb értelemben diákváros jellegünket kívánja erősíteni: gimnáziumi, kollégiumi felújítások, Városi Múzeum létrehozása, fedettuszoda-építés, új Közösségi Ház megvalósítása, melyek mind-mind teret kívánnak adni a kultúrának, a képzésnek, az egészséges élet kibontakoztatásának a somogyi jövő érdekében!

Hálás köszönetemet fejezem ki a kiállítás rendezőinek: Köpflerné Szalai Judit igazgatóhelyettesnek, Violáné Bako-

nyi Ibolya és Viola Ernő csurgói könyvtárosoknak, hogy ilyen módon, és Varga Róbert igazgató úrnak, hogy itt, a Megyei Könyvtár épületében mutathatjuk be Csurgó, Somogyország és az ország felbecsülhetetlen értékeit, kulturális kincseit!

Az ezeréves Csurgó sajátos értékeivel, évszázadokat hordozó kincseivel köszönti a tágabb pátriát: Somogyországot a millenniumi Megyenapon! Abban a reményben és hitben nyitom meg e kiállítást és ajánlom figyelmükbe, hogy valósággá vált Csokonai jóvendölése és ehhez Csurgó is hozzájárult!

(Elhangzott a Somogy Megyei Könyvtárban, Kaposváron
2000. január 7.)

A BETHLEN-DÍJAS KOVÁCS ANDOR KÖSZÖNTÉSE

*„Iszonyodjatok a gonosztól,
ragaszkodjatok a jóhoz...
Ne győzzön le téged a rossz,
Hanem te győzd le a rosszat jóval.”*
(Római levél 12,9. 2l.)

*„Mert valamiképpen a hazának ártani
nem szabad, azonképpen annak nem használni,
mikor lehetne, nagy véték.”*
(Bod Péter)

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Ünneplő Közönség! Kedves Ünnepeltek! Tisztelt Bandi Bátyám!

A szülőföldről jövök. Hozom a szülőföld levegőjét és üdvözetét. S köszöntöm barátsággal, tisztelettel mindannyiunk nevében a Bethlen Gábor Alapítvány idei díjazottját, Kovács Andort, az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem volt elnökét, a Magyarok Világszövetségének volt elnökségi tagját, Csurgó Város díszpolgárát.

Megtiszteltetés számomra, hogy a szülőföld nevében is méltathatom életművét s eközben nem pusztán „az Értől jutunk az Óceánig”, hanem – ami talán nagyobb próba – vissza, haza, a gyökerekig: az Óceántól az Érig is!

Ez életmű az életúton alapul, az Ér Csurgón, a csurgó tiszta forrásánál ered. Kovács Andor 1920 augusztusában Csurgón, jómódú gazdacsaládban született. A helyi református elemi iskola után a Csurgói Református Gimnázium diákja lett, majd tizenhét évesen - kényszerűségből - már átveszi gazdaságuk vezetését. A háború alatt MÁV-alkalmazott, a háború végén mégsem kerülheti el a világháborús kataklizmát: három és fél éves szovjet hadifogság gyötrel-

mei és tapasztalatai teszik „éberré” a „terror, bűntény és megtorlás” ideológiájával szemben. 1948 októberében kerül haza, s ismét a MÁV-nál helyezkedik el. 1956 októberében a csurgói járás Forradalmi Nemzeti Bizottsága elnökévé választották. 1957. február 19-én a letartóztatása és a biztos megtorlás és halál elől Jugoszláviába menekül, majd Svájcban él.

A sokrétű és színes életút szinte felsorolhatatlan eseményben, szervezetben tárul elénk. Rendkívül aktív szerepet vállalt a Bázeli Magyar Egyesület, illetve a svájci Magyar Egyesületek Szövetségében. Meghatározó személyiséggé lett az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem életében: alapító, elnökségi tag, alelnök, majd elnök, később mint titkár és könyvterjesztő vállalt szerepet, szolgálatot az egyik legszínesebb és legértékesebb nyugat-európai szervezetben. Mindezek mellett a Magyar Ökumenikus Mozgalomban, a magyar nyelvű könyvkiadásban, a Szabad Európa Rádióban, illetve a Svájci Keresztény Szakszervezetben, a Svájci Magyar Irodalmi és Képzőművészeti Körben (SMIKK), a Becsületadó Alapítványban, a Magyarok Világszövetsége elnökségében vállalt missziós küldetést, feladatot az összmagyarság ügyében, a magyar diaszpóra érdekében, elesettekért, „megalázottakért és megszorítottakért”, kicsinyekért és tehetségesekért, egyénekért és közösségekért, intézményekért! Értől az Óceánig jutott, de sohasem szakadt el az Értől, sohasem felejtette, s midig abból táplálkozott, onnan tájékozódott.

Erről tanúskodnak művei, könyvei:

- Forradalom Somogyban – Az 1956-os forradalom és előzményei a csurgói járásban (1988)
- Homokpad (1996)
- A Világ Magyarsága – Európa I. kötet (1999)
- A Világ Magyarsága – Európa II. kötet (2000)
- Évezredes ágsorsok Dél-Somogyban – Új Csurgói Könyvtár I. kötet (2000)

Kovács Andor józanságával, mértéktartásával, de elkötelezett lelkesültségével támasza volt elnyomásban, próbatételekben és szükségben a Kárpát-medencei magyarságnak és földijének, szülőföldjének. Nála az ügyek, a gondok, a megoldhatatlanul tornyosuló problémák mindig nyitott fülekre és nyitott szívre találtak, aki azt a képességet, azt a karizmát kapta Istentől, hogy tudott odahallgatni. Tudott odafigyelni! Tudott a szó legnemesebb és legszorosabb értelmében egy-ügyű életet vállalni és élni Mármost miben rejlik ezen élet „műve”? Mire alapozódik Kovács Andor nemes, egy-ügyet vállaló missziója, a magyarság ügyében vállalt sáfársága?

1. A szétesés, a szétbomlás reménytelen világában és évtizedeiben Kovács Andor életművének első pillére a jóságba vetett rendíthetetlen, szétszakíthatatlan reménysége. Ady Endre jajkiáltásával jellemezhető a szellemi környezet, a magyar balsors: „Minden egész eltörött, minden rész darabokban, minden láng csak részekben lobban, minden egész eltörött”. S mégis Bandi bátyánk élete, életútja mintegy konok „csakazértis”, összeterelő kanalizáló ereje minden jóságnak. Hogy túl lehet haladnunk a szétesést és a démonikus erőket is. Hogy diadalmaskodhat a jó minden felett, még a rossz és a gonosz felett is. Sőt: a rossz és a gonosz felett csak a jó győzedelmeskedhet. Az egy-ügy a jóságnak, a jónak az ügye! A szülőföld csorgójának és a lelki szülőföld csorgójának tiszta forrása, a Szentírás így igazította lépéseit: „Iszonyodjatok a gonosztól, ragaszkodjatok a jóhoz... Ne győzzön le téged a rossz, hanem te győzd le a rosszat jóval!” (Római levél 12,9.21.) Nem erőszak, nem bosszú, hanem a jóság ereje arat győzelmet!

2. Kovács Andor életútjának második szilárd fundamentuma istenhite. Istenhite, amelyről nem szeretett sohasem beszélni, inkább csak érezhetjük – akik körülvesszük –, akik találkoztak vele, hogy ez az istenhit sugárzik. Ezt a hitet valaki mélyből fakadóan, hitelesen megéli, odaéli a környe-

zete elé. Ez az istenhit tartotta, őrizte „a halál árnyékának völgyét járva”: a hadifogság mélységében, a halálfélelmekben, a menekülésben, a kiszolgáltatottságban és reménytelenségben, de ez az istenhit lendítette, mozgósította, tüzesítette a kihívásokban, az elesettséget, a szükségét látva, az örömeiben, a segítség utáni hálakönyvekben, a kicsiny ügyek sikerében és a nagy történelmi győzelmekben. Miben áll e hit? Talán Áprily Lajos adhatja a legpontosabb megfogalmazást Menedék című versében:

*„S mikor völgyünkre tört az áradat
s már hegy se volt, mely mentő csúccsal intsen,
egyetlenegy kőszikla megmaradt,
egyetlen tornyos sziklaszál: az Isten.”*

A keresztyén hit kockázatos bizalmának mélysége és magassága egyszerre volt jelen életének útján, amit nagyon kedves református éneke zendít meg:

*„Istenre bízom magamat, magamban nem bízhatom;
Ő formált s tudja dolgomat, Lelkem ezzel biztatom.
E világ szép formája az Ő keze munkája.
Mit félek? – mondom merészen: Istenem és Atyám
lészen!!”*

(Református énekeskönyv 269. dicséret 1. verse)

3. De „a hit cselekedetek nélkül halott” (Jakab apostol). Kovács Andor istenhite mások számára „sóvá és kovásszá” lett. „Orando et laborando” küldetése együttesen adta a másokért vállalt élet erejét. A hitnek következménye, hűség válasza a cselekvés: a másik emberért, a másokért: testvérért, magyarságért, barátért, szülőföldért vállalt szolgálatot.

A másokért élt élet. A mások hasznára létel! Az életem hasznossá tétele a haza javára, a közjó számára: Bod Péterrel szólva: „Mert valamiképpen a hazának ártani nem szabad, azonképpen annak nem használni, mikor lehetne, nagy vétek.”

Kovács Andor sohasem volt gazdag ember, de sokakat, sokunkat meggazdagított, gazdaggá tett. Mert a jóság min-

dent legyőző erejével, Isten hitének tornyos szilaszálaival és hitéből fakadó hálás cselekedeteivel adta, amit kapott. Jó sáfárnak bizonyult, „márpedig a sáfároktól egyet követelnek, hogy hűségesnek bizonyuljanak.” Ő hű volt a kevésen és hűnek bizonyult a „többön” is!

4. Végül az életmű negyedik pillére a templom és iskola gondolatának őrzése, építése és megvalósítása. Tanúja lehettem, hogy milyen hittel és milyen bizonyos jövőlátással fektetett a jövőbe: könyvek és szellem által. Könyvtárak, iskolák, tudományos műhelyek jöttek létre lelkes segítség és támogatása által. Kisiskolák – mint Beregsomban –, vagy nagy iskolák – Pápa és Csurgó – virágoztak ki újra. Iskolák, könyvtárak, szakképző intézmények, alapítványok: kicsiny, eldugott településeken mégis jó talajba hullott magok voltak, melyek mára szárba szöktek és termésre fordultak!

Nagyon boldog vagyok, hogy Kovács Andor megélhette, hogy Csurgón az ötvenöt évvel ezelőtti templomrobbantás, majd a gimnázium államosítása után: a leépülési, a szétesési folyamat után az elmúlt hét évben újraindulhatott a Csurgói Református Gimnázium és az elmúlt szombaton felavathattuk az új csurgói templomot. Kovács Andor szívének vágya újra valóság lett: az Ő óriási anyagi és lelki segítségével a Dráva-parti protestáns bástya: a csurgói templom és iskola újra áll! Újra él! S most már az ő ajkán szól felénk a „Reményik Sándor-os” intés: „Ne hagyjátok a templomot, a templomot s az iskolát!”

Ő maga így látta ezt az életutat személyes hitvallásban a 80. Születésnapjára hívogató versében:

*„Sorsomat a Nagy Úr szabta, Fordulóin kezem fogta,
Messze sodort a hazától, A csurgói dombos tájtól,
Utak gödre hasznomra vált, Azzá lettem mire Ő szánt.”*

Isten áldása legyen további életén, adjon Neki erőt további magyar-missziójához és kívánom, hogy életútja legyen élő példa a későbbi csurgói és magyar nemzedékek előtt.

Hálásak vagyunk Istennek, hogy Kovács Andor azzá lett, amire Isten szánta, mert általa gyógyult, szépült és gyarapodott a magyarság ügye. Gratulálok a Bethlen Gábor-díjhoz, amely tisztelgés életműve és személye előtt!

Köszönöm türelmes figyelmüket!

(Elhangzott Kovács Andor közgazda, Csurgó város díszpolgára méltatására a Bethlen Gábor megosztott díj átadása alkalmából
2000. november 3-án Budapesten, a Magyarok Házában.)

Helyi szolgálat

RÉGI HELYÜNKÖN, DE ÚJULT ERŐVEL, ÚJ CÉLOKÉRT

Kedves Csurgóiak! Hölgyeim és Uraim!

Nagy tisztelettel és örömmel köszöntöm Önöket, a város minden lakóját, családját, szeretteit ez új esztendő küszöbén.

Amikor boldog újesztendőt kívánunk egymásnak, akkor hiszem, hogy legelőször – mindentől függetlenül – az emberi kapcsolataink jutnak eszünkbe. Amit csúnya szóval szoktunk emberi tényezőnek is mondani. Számomra – minden külső és belső nehézségtől, problémától függetlenül – az új esztendő kezdetén ez a legfontosabb. Az elmúlt években sok mindenben keresztülmentünk, idősebbek és fiatalabbak egyaránt. Sok vitát, konfliktust, gazdasági és lelki kihívást kellett mindannyiúnknak elviselni, gyógyító módon kezelni vagy tevékeny módon benne élni. Mégis úgy érzem, hogy mindezekről mentesítenünk kell magunkat, és a valóság azt mutatja, hogy mentesíteni is tudjuk magunkat ünnepek idején – karácsonykor és az újév köszöntésekor – ezektől. Ilyenkor talán sokkal többet jelentenek nekünk ezek a fogalmaink: szeretet, békesség, türelem, nyugalom – jókívánságok, új munkakedv, új lelkesedés, új tervek és célok. Az ünnepek bensőségében eszünkbe jut, hogy valaha tudtunk egymásnak mint embertársainknak örülni, tudtunk egymásról, tudtunk mosolyogni, beszélgetni, találkozni is!

Ma mindezek talán csak régi szép emlékeknek tűnnek!

Az új esztendő kezdete mégis azt a lehetőséget kínálja nekünk, hogy a régi helyünkön, de újult erővel, új elvárásokkal próbáljuk új célkitűzéseinket megvalósítani. Ám ehhez alapvetően szükséges, hogy rendezett emberi kapcsolataink legyenek. Hogy többet áldozzunk erre is az új esztendőben. Mindarra, ami talán csak a régi szép emlékeinkben létezik: öröm, mosoly, beszélgetés, találkozás, belső és

egymás közötti békesség. Azt gondolom, hogy ezek az emberi értékeink és egymás közötti emberi kapcsolataink mindennél fontosabbak. Mert mit ér nekünk, ha mindent megnyerünk ugyan az egyik oldalon és a másik oldalon pedig Egy-MÁST, magát az életet elveszítjük? Mit ér, ha megnyerjük a nagy csatákat, ugyanakkor a hétköznapijaink örömeit, boldogságait, barátságait: tehát az élet teljességét elveszítjük végzetesen?

Magam azt kívánom mindannyiónknak, mindannyiójuknak, hogy ez az új év, 1995 ezzel a két dologgal legyen jobb és több, mint az előzők: egyrészt megpróbáljunk többet áldozni, jobban odafigyelni az emberi kapcsolatainkra, polgári életünkre: barátságainkra, családi életünkre, örömeinkre, találkozásainkra. Próbáljuk meg nemcsak a rosszat, a problémákat, a szomorúságokat és kudarcainkat észrevenni, hanem a csendes örömeiket, a jót és kicsiny, hétköznapi eredményeinket is. Másrészt próbáljuk meg jókívánásainkat mindennaposná tenni, amelyeket nemcsak ilyenkor az új esztendő első napjaiban szinte liturgiaszerűen barátnak és ellenségnek, mindenkinek ismételtünk, s aztán a hétköznapi napokban talán egészen másképpen gondolkozunk és cselekszünk.

Most van még lehetőségünk az elhatározásra, hogy megpróbáljuk jókívánásainkat, új terveinket és céljainkat, új viszonyulásunkat, emberi kapcsolatainkban mindennaposná tenni!

Mindezek hozzásegíthetnek bennünket ahhoz, hogy a nagyon nehéz gazdasági körülmények között meg tudjunk maradni, meg tudjuk őrizni önmagunkat és egymást. Hogy az embertelen vagy elembertelenedő világban emberek maradhassunk egymás számára is.

Most, amikor jókívánásaimat szeretném Önöknek átadni, itt van az ideje, hogy azt is elmondjam: Csurgó város önkormányzata nemcsak az elmúlt négy évet, de ezen belül az utolsó, 1994-es évet is adósság nélkül zárta. Sőt pénz-

maradványunk és céltartalékunk: 22.319.508 forint és 20 fillér (1994. december 29-i adat). Ha mindehhez hozzáteszem: ezt az eredményt úgy értük el, hogy a város költségvetésében a bevételi oldalon a betervezett 10.000.000 Ft-os kötvényeladás és 17.000.000 Ft-os beruházási hitelfelvétel nem valósult meg: tehát 27 MFt bevétel nem teljesülhetett, akkor méltán érheti dicséret a Polgármesteri Hivatal pénzügyi irodáját és a volt képviselő-testületet nagyon ügyes és jó sáfárként való gazdálkodásáért, a sikeres önkormányzati cikluszárásért.

Azt hiszem, aki jártas pénzügyi-költségvetési ügyekben, egyetért velem! Ezért különösen megdöbbenő számomra, hogy abban a városban, amelynek önkormányzati munkájában az elmúlt négy évben egyáltalán nem volt jelen a pártpolitika, most az új képviselő-testület új felállásával, működésével kapcsolatban – az MSZP-frakció jóvoltából – az egyik oldalon nagyon kemény pártpolitika érvényesül, amely már az önkormányzat és az önkormányzati intézmények és folyamatban lévő beruházások működőképességét veszélyezteti.

Természetes, hogy jómagam csak tények közlésére szorítkozhatom és fenti ténymegállapításom nem jelent értékítéletet, hiszen ehhez joga és lehetősége van az említett frakciónak és a hozzá kapcsolódó képviselőknek. Ám mégis kell róla beszélnem, hiszen most az új esztendő egyre nehezedő pénzügyi-gazdasági helyzetében választóink azzal bíztak meg minket, hogy az önkormányzati intézményeinket, magát a várost működtessük, üzemeltessük és a szükséges beruházásokat, infrastrukturális fejlesztéseket a városlakók és gyermekeink számára, örömére, jólétére megvalósítsuk. Ehhez mielőbb költségvetésre, döntésekre van szükség, amelynek feltétele az alpolgármester és a bizottságok megválasztása.

Hiszem azt, hogy Csurgó városának ez az érdeke és bízom abban, hogy a szükséges együttműködés előbb-utóbb kialakul, és be tudjuk tölteni vállalt feladatainkat.

Magam ilyen összefüggésben 1995 kezdetén működőképes csurgói önkormányzatot, és jövőképpel bíró várost kívánok. Amely figyelembe veszi a gazdasági-pénzügyi kényszerpályákat és terheket, mégis minden energiájával, erejével, lehetőségével megpróbálja óvni, védeni eddigi eredményeit és megpróbál új értékeket és újabb jövőt teremteni közössége: a városlakók számára! Ezt kívánom e városnak, önkormányzatának: óvjuk és védjük meg magunkat és egymást. Csurgó múltját, jelenét és jövőjét. Hiszem, hogy a civakodás helyett ilyen megértéssel és együttműködéssel minden gazdasági kényszer és az önkormányzatra nehezedő objektív kihívás ellenére megmaradhatunk, e város fejlődhet, növekedhet szellemi és anyagi értelemben egyaránt.

Mindezeket a feladatokat, munkákat, felelősséget magunk helyett senki más nem fogja sem magára vállalni, sem elvégezni. Senki másra nem számíthatunk, csak magunkra és egymásra!

Ezért szükségünk van megújult emberi kapcsolatokra: barátságra, öröme, egymás közötti találkozásra ez év mindennapjaiban és szükségünk van az új önkormányzatban - talán sok vita, beszélgetés eredményeképpen – egy működőképes, erős, hatékony és toleráns képviselő-testületre, amely alkalmas városunk méltó vezetésére.

Ezen gondolatokkal kívánok magam, családom, a képviselő-testület és a Polgármesteri Hivatal nevében Csurgó város minden lakójának, szeretteinek boldog, békés és eredményes új esztendőit Isten áldásával. Kívánom, hogy ez a kívánság – amely mindannyiánk kívánsága – az év minden napján, megvalósuló boldogság, békesség és eredmény legyen magunk és egymás számára, városunk gazdagodására!

Köszönöm figyelmüket!

(Elhangzott a Csurgói Televízióban, 1995. január 2.)

LEGYEN AZ ÚJ ÉVEZRED AZ ÉRTELMES SZERETET ÉVEZREDE

Kedves csurgói Polgárok és Családok!

Barátsággal és tisztelettel köszöntöm Önöket ezen ünnepi pillanatokban, amikor egy új esztendőt kezdünk. Olyan új esztendőt kezdünk meg – jóllehet ugyanolyan a pillanatok és percek ritmusa tekintetében –, amelyről mégis érezzük, hogy más is egyben: minőségi idő, kegyelmi idő mindannyiánk számára.

Örömteli valóság, hogy mi és éppen mi s a mi nemzedékeink, akik megélhettük ezt az alkalmat: immár az 1900-as évek után 2000-rel kezdjük a naptárt, 2000-rel dátumozunk.

A keresztény-keresztény világ számára Szent Év a 2000, hiszen a világ Megváltójának, Jézus Krisztus születésének kerek évfordulójára emlékezünk: hittel, cselekvéssel és reménységgel. A magyar állam és a magyar kereszténység számára ugyanolyan fontos és kiemelt esztendő: a magyar államiságunknak és a kereszténység felvételének ezredik évfordulója, a Magyar Millennium!

E két kerek évforduló felelős számvetésre készítet bennünket: a 2000. év a globális világ nagy kihívásaira, ökológiai válságra, a civilizációs pusztulás jegyeire hívja fel a figyelmünket, de úgy, hogy visszamutat a Világ Reménységére, Arra a karácsonyi, betlehemi Kisdedre, Akiben a Testté lett Ige, a Testté lett szeretet jött el erre a véres bolygóra.

Az embervilág válságára, önmagunk válságára 2000-ben és a 3. évezredben sincs újabb és nagyobb gyógyulás, gyógyító Erő, mint az ebben a szeretetben megvalósuló józan értelem. A Magyar Millennium a Kárpát-medencében élő nép zivataros évszázadairól, évezredéről szól, de mégis a megmaradás, a Megtartás hálájával, örömeivel és erkölcsi tartásával. Magyarok voltunk és magyarok vagyunk elsősor-

ban az idetartozás döntésével és illyési gondolat szellemében: „a magyarság elsősorban vállalás kérdése”. S mert megmaradtunk magyarnak, ezért az elmúlt 1000 esztendő teljességében a miénk. Nem kimazsoláztottan, kiválogatva, kiszemezgetve: hanem teljességgel!

Örökösök vagyunk és ígéretet hordozhatunk tehát, ketős értelemben:

Egyrészt a krisztusi szeretetben megvalósuló józan értelem örökösei, amelyre ebben az új esztendőben és egy új évezredben az embervilágnak a legnagyobb szüksége van. És nemcsak a legnagyobb szükség, hanem az egyedüli reménysége is. A világ új rendjének, az embervilág megújulásának és megmaradásának egyetlen ígéretes garanciája. Ha ez az értelemmel párosuló szereteterő nem diadalmaskodik rajtunk, bennünk és közöttünk, akkor a pusztulásába rohan a világ, felfalja önmagát, felemészti környezetét.

Másrészt örökösök vagyunk és ezért felelősök magyarságunk tekintetében. Felelősök vagyunk hagyományainkért, értékeinkért. Mi magyarul vagyunk európaiak és keresztyének. Ez a Magyar Millennium, az eltelt ezer esztendő, ha nem is büszkévé tehet minket, de mégis olyan fundámentumot jelent az elkövetkező kihívások megoldására, amely a megmaradást, a tisztességes életet és boldogulást jelentheti magyar népünk számára. Nem kell egyetlen nép előtt vagy nép mellett szégyenkezni, nem is akarunk rivalizálni. Mi ezen az ezeréves alapon szervezhetjük tovább az életünket minden más néppel egyenrangú népként ezer esztendő véres és felemelő tapasztalatával, borzalmas megaláztatás és elnyomás, meghurcoltatás és sok-sok világraszóló diadal, győzelmes építkezés idejével, iszonyatos emberi pusztulással és gyarapodó élettel magunk mögött. Legyen ennek a kitartó, építkező életnek mielőbbi következménye általános, nagyon sok magyar család és személy által átélt anyagi, szellemi és lelki gyarapodás, értelmes munka és örömteli boldogulás!

Nékünk – nyugodt szívvel jelenthetem ki –, csurgóiaknak mindkét kerek évforduló egyaránt szól. Mindkettő felemelő és figyelmeztető jelentőségét egyszerre érezzük. Hiszen Csurgó hagyományosan keresztyén központnak számított és nyugodtan állíthatjuk, hogy ezer esztendőös település!

Keresztyénsége és magyarsága párhuzamosan jelen volt, át- meg átszötte történelmünket e két örökség megtartó és megújító ereje. Ha az egyik meglankadt – segítette a másik, és viszont. Nem szabad megfeledkeznünk ebben az esztendőben ezért a helyi értékeinkről és a helyi örökségünkről sem, amely felelősségre, őrzésre kötelez bennünket. Áldozatra, ahogyan ezer esztendőn át oly sok áldozat árán épült fel, épült újra, támadt fel halottaiból ez a város! Hiszem, hogy a közelmúlt tíz esztendejében egy ilyen felépülésnek, feltámadásnak vagyunk tanúi, amikor mindannyian a magunk helyén tehattünk és tehetünk azért, hogy Csurgó ne csak ezeréves település, hanem az új évezred otthona is legyen számunkra és utódnemzedékek számára. Az elmúlt esztendő számos, csodálatos közösséget jelentő ünnepi rendezvénye már erről tanúskodott: a megkapott Hild-érem, a sokféle városi és gazdasági beruházás megvalósulása, értékőrző rendezvényeink, ünnepségeink és új értékeket teremtő alkalmaink, különböző közéleti és szakmai látogatások, a városunk egyenrangú, partneri elismertsége.

De tudjuk azt is, hogy még nagyon sok és kitartó munkára van szükség ahhoz, hogy valóság legyen az álmunk: Csurgó ezeréves város „őrzőkkel a strázsán”, de az új évezred méltó otthona is mindazok számára, akik itt szeretnék megtalálni boldogulásukat. Ezért bízom abban, hogy a 2000. esztendő városunk számára az áttörés, a növekedés éve lesz. Készen álló terveink megindulnak a megvalósulás útján, a csurgói gazdálkodó és társadalmi szervezetek gyarapodnak és tovább erősödnek, a csurgói családok mindinkább, ér-

zélkelhetően jobban élhetnek és reménységem szerint mind-
ezekhez, ennek az évnek ünnepivé emeléséhez hozzájárul-
nak a millenniumi rendezvényeink, ünnepeink is: a Nagyváthy
Emléknapi, az Országos Csokonai Diákszínház Fesztivál, a
Csurgói Virágfesztivál és ehhez kapcsolódva Csurgó Millenni-
umi Napja, az augusztusi Szent István Napi ünnepek és az
Őszi Csurgói Napok rendezvénysorozata is.

Tisztelt Csurgóiak!

Mit kívánhatok mindehhez? Először is a Jóisten áldását.
Kívánok mindannyiunknak jó egészséget a közös örökség
megóvásához és a közös munkához. Kívánom azt, hogy
találjuk meg mindannyian a helyünket a közösség egészé-
ben, legyünk a helyünkön felelősséggel! Tegyük mindannyi-
an azt, ami reánk bízott a magunk kicsiny helyén: a csa-
ládában, a munkahelyen, a közéletben egymásért! S végül
kívánom, hogy tudjunk jobban egymásra hagyatkozni, egy-
másban megbízni, mert ez az év és a következő évezred az
emberi összefogás, az egymásra hagyatkozás, értelmes sze-
retet évezrede lesz, ha nem, akkor nem lesz évezred!

Kívánom, hogy ez az Új esztendő: a 2000. Szent Év és a
Magyar Millennium esztendeje csendes, nyugodt, békés,
építő, építő munkával teljen el, amelynek mindannyian
látjuk és érezzük az örömteli valóságát, gyümölcseit.

Isten éltesen bennünket a Magyar Millennium esztende-
jében a csurgói jövő reménységében!

(Elhangzott a Csurgói Televízióban, 2000. január 3.)

GYÁSZBESZÉD CSURGÓI MÁTÉ LAJOS TEMETÉSÉN

Gyászoló Család! Végtisztességet tévő, gyászoló Gyülekezet! A szülőföld, a város fájdalmát, szomorúságát, gyászát, együtt-érzését hozom.

A művészember érzékeny, nyitott, figyelő ember. A magyar művészember sokszorosan érzékeny lélek: a magyar földből véttetett, erős gyökérrzel állja a vihart, de felfelé tekint. Keresi és kémleli az életet, a jövőt, a sorsot, a rendet, a törvényszerűt.

Csurgói Máté Lajos művészember volt, ilyen. A magyar földből véttetett és felfelé is tekintő, jövőt kémlelő művészember volt! Élete, életműve ellipszisének két fókusza volt: a szülőföld és a természet, az ember világának eltéphetetlen, széttéphetetlen össze- és egybekapcsolódása.

A szülőföld; lokálpatrióta volt. Belegyökerezett a szülőföldjébe. Állandó élő kapcsolata volt családdal, rokonsággal, barátokkal, a várossal, intézményekkel és önkormányzattal. Szerette városát, a tájat, a környezetet, ez sugárzott minden szavából és minden alkotásából. Nemcsak szerette, hanem adott szülőföldjének. Nagyon sok képe megtalálható a városházán, intézményeknél, üzemeknél, magánszemélyeknél.

Tavaly óta együtt készültünk a 70. születésnapja alkalmából tervezett áprilisi csurgói gyűjteményes kiállítására. Csurgó Város Képviselő-testülete 2001. február 7-i határozatában úgy határozott, hogy Csurgói Máté Lajosnak életművéért, Csurgóért-szülővárosáért végzett munkájáért, Csurgó kulturális nagyköveti szolgálatáért Csurgó Város Díszpolgára címet adományoz. Még tudott a hírről, de sajnos az ünnepi díszpolgári cím adományozását, a gyűjteményes kiállítással, már nem élhette meg.

A másik fókusz: a természet és az ember világának egysege. Abban a világban, bennünket körülvevő környezet-

ben, melyben Ady Endre szavával: „Minden egész eltörött” vagy amelyet Fukuyamával úgy jellemezhetünk: A Nagy Szétbomlás, abban a világban üdítő, reményt keltő, az egyetlen jövőperspektívát hordozó gondolkodás, magatartás és művészet az, mely az ember világának és a természetnek végzetes és végletes egymásra utaltságáról beszél. Ahogyan egyik méltatója írja: „A művészetté lépkedő élet.” A való világ és a kozmosz, a kézzelfogható természet széttéphetetlen, harmonikus egysége és egymásra utaltsága. Ő ezt értette ésszel, és ezt érezte szívvel!

Mi jellemezte emberileg? A derűs aggodalom és az aggodó derű! Mindig derűs volt, vidám volt, másokat nem lelombozó, hanem feldobó, nem romboló, hanem építő, de e derű és vidámság mögött ott volt az aggodalom: Mi lesz velünk? Mi lesz szeretett szülővárosával? Megvalósulnak-e szépséges építő terveink? Mi a jövő? Merre vezet az út? Mit kell tennünk és mit kell nekem, személyesen tennem ehhez? Nemcsak szólt, de cselekedett Csurgóért, szülőföldjéért, a szakmáért, szűkebb és tágabb környezetéért derűs aggodással és aggodó derűvel!

Személyes emlékek: amikor a felrobbantott református templom újraképzéséről legelőször beszéltem vele, azonnal ötleteket adott és elkészítette a régi templom rézkarcát, amelynek bevétele a templomépítést szolgálta. Nem felejttem el azt az éjszakai rádiós beszélgetést sem, amelynek különleges atmoszférájához Ő is hozzájárult.

Búcsúzom, búcsúzunk Tőle mi csurgóiak, a csurgói Óváros, a szülőföld, az Ő versének, a Várakozás című versének szavaival:

*„A régi kertben, s az udvaron, hol éles vasatok annyit
csengett
fényes szép napokon, most vállig érő gaz kiált, egyre csak
várva valakire... Kire vártok? Gazdátok is megöregedett...
Fáradtan dől a kopott báz falának, Remegve csoszog a*

*kiskapuboz, s kapaszkodva a pudvás lécekbe messzire néz,
egyre
csak várva valakire vagy valamire...”*

Hisszük, hogy Csurgói Máté Lajos már nemcsak vár valakire, hanem találkozott is a nagybetűs Valakivel, Istennel.

Drága Halottunk! Kedves Lajos Bátyám! Köszönettel és tisztelettel búcsúzunk Tőled. Isten adjon Neked örök nyugalmat, az itt maradóknak pedig vigasztalást a gyászban!

(Elhangzott az Óbudai temetőben, 2001. március 9.)

RÁSKÓ JÓZSEFNÉ RAVATALÁNÁL

(*Textus: XC. zsoltár*)

Gyászoló Család! Végtisztességet tévő, gyászoló Gyülekezet! Mózesnek, Isten emberének imádsága zsoltáros himnuszszá, a reformációs hitigazságok újrafelfedezése után református himnuszszá lett. De sok-sok nemzedéknek személyes hitvallásává, megtartó erejévé, a megmaradás reménységének táplálójává vált. Ez az igaz, tiszta református kegyességnek az igazi lényege, amely magyar református népünket határon belül és kívül, zivataros századokon át megtartotta: az örökkévaló, teremtő és gondviselő, élő Istenbe vetett személyes hit!

Személyes, rendíthetetlen hit az egyedüli, az élő, az önmagát életünkben hatalmasan megmutató Istenben! Ez a személyes hit Istent dicsőítő hit, megtartó erő, kapaszkodó, amely minden, a világokat megrendítő viharok között is biztos pont!

Elköltözött testvérünk ravatala mellett most úgy állhatunk meg, mint aki gyermekkorától kezdve közel volt Istenhez. Csodálatosan szép emlékekkel gondolt kisgyermekkorára is, amikor szülei és nagyszülője rendszeresen elvitték templomba. Olyan rokonságban, ismerősök között nőtt fel, ahol nem szokásból, hanem hittel, zsoltáros vágyódással vált valósággá az Úr házának szeretete és ez élete végéig megmaradt, míg egészsége megengedte. Jó, vagy balsorsa bárhová sodorta, nem került el Istennek házáat. Kedves, sokat adó téli esték bibliaóráira, esti istentiszteleteire emlékszem, melyeken elmaradhatatlanul jelen volt Katica néni törekeny alakja, hűséges jelleme, csendes, de hittel, reménységgel teli hangja.

Gyermekkorom emléke idézi elénk a lakásunk egyik falán függő képet: hatalmas vihart ábrázol a tengeren, s a hajótörött ember, a vergődő ember egy hatalmas, rendíthetetlenül álló kőkeresztben: az élő Istenben, a velünk élő, velünk szenvedő Jézus Krisztusban kapaszkodik meg.

MEGMARAD! – Valahogyan így volt elköltözött testvérünk életében az Isten háza: biztos pont, ahol vigaszt és új erőt meríthetett, ahová odavihette fájdalmát és örömét!

S jöttek az életében a valóságos, mindent maguk alá gyűrő és mindent elsodró viharok: a történelem. A zsoldáros csodálatos tömörséggel fejezi ki azt, hogy a hívő embernek, az Isten emberének nem adatik meg az soha, hogy elvonulva, elmenekülve a világtól, egy kényelmes és élvezetekben tobzódó „elefántcsonttoronyban” élje végig a kiszabott esztendőket.

„Uram...nemzedékről nemzedékre.” – A békés évek után jöttek a háborús esztendők. Férjét 1943 februárjában az orosz frontra vezénylik, '44-ben fogságba esik, és szörnyű szenvedések után 1948-ban szabadulhat meg. Itthon elköltözött testvérünknek kellett a nagyon nehéz életet átmenteni. Volt ereje és bátorsága, hogy még ekkor is másokon segítsen: a közeli zsidó családon, majd a front átvonulása alatt az akkori lelkipásztor palástját őrizte. 1951 a rémségek időszaka, a szörnyű kitelepítés éjszakája, amikor a riadalomban ő ismerte fel leggyorsabban, legjobban, mit is kell csomagolni, mit is kell cselekedni. A kitelepítés szörnyű időszaka alatt is a hit tartotta meg. S kockázatot vállalva is többször hosszú kilométereket gyalogolva jutott, ment el Isten házába Hajdúszoboszlóra úrvacsorázni! Köd takarta őket, mikor elindultak, de Isten házához érve már csodálatos napfény fogadta őket, s vissza ismét a köd takarta el őket az ellenséges figyelő szemek elől. Áprily Lajos oly gyönyörűen fogalmaz Menedék című versében:

„S mikor völgyünkre tört az áradat
s már hegy se volt, mely mentő csúccsal intsen,
egyetlenegy kőszikla megmaradt,
egyetlen tornyos sziklaszál: az Isten!”

A Hortobágy rónaságán egyetlen mentő csúcs maradt, egy rendíthetetlen tornyos sziklaszál: az Isten, aki mint Mózes népét, őt is a szabadulás felé vezette. Szörnyű fájdalom

volt számára is és e megalázó, porig romboló kitelepíté-
ket átélők számára, hogy az akkori hivatalos református
egyházi vezetők nem emelték fel szavukat, nem tettek sem-
mit a kitelepítettek érdekében. De hála Istennek, hogy adott
egyszerű lelkipásztorokat, társakat, akik tudtak legalább vi-
gasztalni és reményt adni! – Szabadulás után 11 év Belegben
és a belegi gyülekezetben megbecsülésben és békességben:
„örvendeztess meg annyi napon át, ahányon át megaláz-
tál!”, majd 1964. október 31-étől újra itthon-otthon, Alsokban!

Végül így mondja a zsoltáros: „Uram Te voltál hajlékunk
nemzedékről nemzedékre!” Bár nincs itt maradandó váro-
sunk, mert mi a jövődöt keressük, de az irgalmas Isten
hajlékot, otthont ad nekünk. Elköltöztünk ezt is megél-
hette, sőt az ő munkája, szeretete ezt elősegítette. A munka
szeretetével és a szeretet munkájával – szolgálataival otthont,
hajlékot épített: hitbelit, lelkit, olyat, amely el nem múlik!

Adjon Istenünk neki a sok-sok szenvedés után végső
nyugodalmat! Néktek, nekünk ittmaradottaknak igaz vigaszt
és példát életéből!

Kedves Halottunk! Búcsúzik Tőled férjed, fiaid, menyed,
unokáid, unokavőd, dédunokáid, komaasszonyod, kereszt-
lányaid, keresztfiaid, közeli és távoli rokonok, jó szomszéd-
ok, ismerősök és az egész gyászoló gyülekezet! Ámen!

(Elhangzott az Alsok-Csentei temetőben, 2000. január 7.)

KÖSZÖNTŐ A CSURGÓI SZOCIÁLIS KONFERENCIÁN

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Ma az esélyegyenlőségről beszélni egyrészt divat, s talán néha „üres szózuhatag”, másrészt nagyon is aktuális, „helyén mondott Ige”, felelős szó és elkötelező feladat. A Csurgói Szociális Konferencia lelkes és elkötelezett szervezői - felbuzdulva az előző évi konferencia valóban minden résztvevő számára élményt jelentő tapasztalatán - e felelős emberi szó és cselekvés szellemében készítik elő minden kedves vendégünk számára az idő-tér-lélek harmóniájában az ez évi konferenciát. Hogy időt, teret biztosítson azok számára, kiknek szíve együtt dobban, akik elkötelezettek a társadalom szélére sodródott emberi életek, családok, gyermekek ügye iránt. Akik talán csendben, „néma sikolylyal” kiáltják: „Uram, nincs emberem!”

Mire van szükség ebben a néha átláthatatlannak és megoldhatatlannak tűnő „ügyben”? Első pillanatban nagyon sokan azt válaszolnánk: pénzre, pénzre, pénzre... Ám azt hiszem, hogy ezen túlmenően még nagyon sok minden másra is. Legelőször a társadalom szemléletének megváltoztatására. Persze nemcsak Magyarországon, hanem szinte mindenütt a világon. A fogyasztói tömegtársadalmak korában ráébresztenünk egymást az igazi értékek jelentőségére, a személyesség fontosságára az emberi kapcsolatokban, illetve az egymás iránti felelősségvállalásra, mint a közösségi lét fundámentumára. A szemléletváltáson túl óriási jelentősége van az összefogásnak. Be kell látnunk, hogy mára egy-egy személy vagy hatóság, intézmény számára önmagában megoldhatatlan a valóságos és nem szlogenszerű esélyegyenlőség megteremtése. Interszektorális, interdiszciplináris és interkonfeszionális összefogásra és együttműködésre van szükség az egyes emberért és családjáért. Erre az új típusú

együttgondolkodásra és együttcselekvésre érzékenyeknek kell lennünk, és képessé kell tennünk önmagunkat. Hogy kormányzat, önkormányzat, intézmények, szakemberek, civil szervezetek, egyházak, jó szándékú önkéntesek és politikusok között a legfontosabb: az ember el ne vesszen és az emberi élet össze ne omljon!

Ezért van rendkívüli jelentősége a képzésnek, ez évi konferenciánknak is. Amikor az „egy-ügyűek” közössége feltöltődhet az új feladatok előtt. Testben-lélekből kikapcsolódhat, új erőket és ötleteket kaphat. Konferenciánk tehát nem l'art pour l'art együttlét kíván lenni, hanem olyan szakmai-emberi közösség, amely egy pillanatra sem téveszti szem elől azt, akiért ezt a továbbképzést, e konferenciát megszervezték: magát az embert! Ám ezzel együtt ez a reménységem szerint immár tradicionális csurgói konferencia egy kötetlen találkozás is, amikor lehet együtt kicsit lazítani, beszélgetni, szórakozni.

Köszönet a szervezőknek a hosszú előkészítő munkáért, az időért és az áldozatért.

Kívánom, hogy a konferencia tartalmasan töltse be hivatását és mind szakmailag, mind pedig emberileg a résztvevők felejthetetlen élményekkel térjenek haza, hogy ki-ki a saját helyén, mint „őrző”, „vigyázzon a strázsán”!

(Elhangzott Csurgón, 2003. szeptember 12.)

MERJÜNK MAGYAROK LENNI...

Kedves Hölgyeim és Uraim!

Mint azt a meghívó tartalmazza, viseletkiállítás és fafaragótárlat megnyitójára jöttünk össze.

Kérdés, miért éppen ma, a Magyar Kultúra Napján, annak méltató ünnepsége után néhány perccel kerül sor az itt látható művészeti alkotások és alkotóik bemutatására. A mai életünk – sajnos – önként behódolni látszik a magyarságot körülvevő idegen civilizációnak. Szinte minden, ami körülvesz bennünket, más népek, országok értékeinek, szokásainak elismerése, dicsőítése. Miért jobb, szebb más népek művészete, gondolata, észjárása? Miért tűnik megalázonak, ha valaki a hagyományőrzést, a magyarságunkat tüntetően vállalja? Megannyi kérdés, amelyekre elsősorban mindenkinek magának kell válaszolnia.

A kérdésekben egy kicsit a válaszok is megtalálhatóak. A mindennapok során kevés a magyar ember által kigondolt, használt tárgyi eszköz, ruhanemű, s ha akad is, nem becsüljük. Nem tartjuk fontosnak azt, ami bennünk lakozik, ami valóban a miénk, amit mi magunknak meg tudunk teremteni. Az ember magán hordja tulajdonságjegyeit, így a ruháit is. A ruha rendkívül sokat elárul viselőjéről. A divat pedig elsősorban az adott kor, illetve társadalom tükré. Az utcákon egyen-színeket, egyen-formákat, jeltelen, nemtelen ruhadarabokat láthatunk. Díszítés helyett idegen szövegek, szlogenek rikítanak különböző testrészeinken. Világunk uniformizálódik, egységes pénz, egységes Európa, egységes ruha, ha úgy tetszik, „egyenruha”. A sokszínű civil társadalom elszürkülésének veszélye, nemzeti sajátosságaink, szépségeink elvesztését jósolja. Hol van hát egyéniségünk, hol van a saját kultúránk?

Az itt kiállított ruhák a múltat idézik, de ma is viselhető darabok. Ehhez a viselethez egyéni viselkedés is kell, ettől lesz igazi viselet. A rajtuk lévő jelek, díszítések több ezer

éves magyar szellemiségből fakadó csodálatos formavilágot tükröznek. Ezek a ruhák nem öncélúan csak a test igényeit igyekeznek kielégíteni, hanem viselőjük gondolatvilágával harmonizálva a lélek igényét is. Az elszürkülés, az uniformizálódás korában ennek az „Emese álma” című kiállításnak most az ezredfordulón. csaknem olyan felszólító, ősi értékeket megőrző, mozgósító szerepe lehet, mint 1823-ban Kölcsey Himnuszának.

Az uniformizációs áradatnak próbál gátat vetni a kiállítás alkotója, Csörsz Klára iparművész, miközben a lélek kielégítését tűzi céljává. A természetes alapanyagokból, jórészt hagyományos mintákkal és technikákkal díszített, ma is viselhető ruhaneműk a maguk szépségével a viselőjük lelki szépségét is megjelenítik. A szépség és tisztellete, mint örök emberi érték megjelenik a díszítőösztön működése során, amely ösztön az ember ősi lelki szükséglete. Elsősorban nem gondolatközvetítő, közlő szerepe, hanem a „tisztá-szép” megjelenítése, a kellemes látvány, a hasznosság, a célszerűség és a ritmus együttes megjelenítése a cél. A honfoglalás és az azt megelőző korokból megőrzött mintavilág intellektuális üzenete most a millennium táján segít a helykereső nemzetünknek újra magára találni.

Jó párosítás a viseletkiállításához Jerausek Gyula fafaragó kiállítása. A táltosok világából megörökíti, újra elénk hozza az ősi magyar hitvilág, a honfoglalás korának díszítő motívumait, jeleit, jelképeit. Hordozójukul a népművészetben hagyományosan ismert tárgyakat, eszközöket használja. A magyarság Európa népeinek tengereiben azért nem oldódott fel úgy, mint a többi eltűnt nép, mert hagyományait, tradícióit megújulva is mindig meg tudta tartani, mert a megtartásukban mindig állított a történelem néhány személyt, akik a kellő időben fel tudták hívni a beolvadás, az elszürkülés veszélyére a figyelmet.

Ilyen személy most korunkban Jerausek Gyula, aki életében volt ruhafestő, kifutófiú, gimnazista, betanított műszerész, karbantartó, technikus. 1984-től bújtatott státuszban fafaragó 1992-ig, majd a szeme megromlott, utána portáskodott, raktáros volt és 1996-ban nyugdíjba engedték. S azóta újra a fafaragásnak él, őrzí nemzeti értékeinket. Gratulálok a magam és mindannyiánk nevében alkotásaihoz.

Csörsz Klári iparművész, a mi Klárikánk, a másik kiállító az, aki féltve őrzí nemzeti öltözködési tradícióinkat, a hagyományt felfrissíti, leporolja és újra bevezeti a mindennapok forgalmába. Klári népművelő tanári diplomát szerzett, évek óta kis települések szociális programjainak készítésén, fejlesztésén dolgozik a PHARE pályázat segítségével. Neki köszönheti részben Csurgó a Családsegítő Szolgálat, Somogyicsicsó a Falugondnoki Szolgálat létrejöttét. Jelenleg is egy Csurgó térségi fejlesztő projekten munkálkodik, amely projekt megvalósulása térségünk hátrányos voltát célozza megszüntetni.

Mindezt csak azért említtem, hogy a tisztelt jelenlévőknek legyen fogalmuk arról, mit jelent Csörsz Klárinak egy somogyi kis tanyán, egy kis parasztházban, az idegen nemzetek hatásától mentes iparművész tevékenységet kigondolni, elkezdeni és folytatni. Az évek során összegyűjtött anyagokat, bőröket, textileket, csipkéket gondolataiban harmonizálta, saját kézzel tradicionális, magyar értékeket őrző viseletbe formálta. Len, bőr, fagyöngy és szerelme a varrás, olyan öltözékek készítésére inspirálta, hogy az egyiket, a „szarvasos” kabátot a nemzetközi lovasszövetség francia és argentin elnökeinek felesége is megrendelte, s egyikük ebben is jelent meg a díjátadáson. Meleg szívvel kívánom, hogy a magyar divatlapokban is mihamarabb viszontláthassuk munkáit.

Mindkét művésznak további sok sikert kívánok, köszönjük, hogy elhozták körünkbe alkotásaikat!

A kiállítást ezennel megnyitom.

(Elhangzott az Emese álma című kiállítás megnyitóján,
a csurgói Csokonai Vitéz Mihály Közösségi Házban, 1999. január 22.)

MINDEN IDŐS EMBERRE SZÜKSÉG VAN

Meleg szeretettel és nagy tisztelettel köszöntöm kedves Mindnyájukat! Az idén a szokottnál hamarabb jött meg a hűvös, hideg időszak, az ősz és a tél kellemetlensége. Úgy látszik, a természet megfeledkezett a nyárutóról, ha úgy tetszik, az indián nyárról.

Az emberek is korán visszahúzódnak lakásukba. Ilyenkor a hideg, a bezártság és az egyedüllét ellen a legjobb orvosság, ha egymás közelségét keresve összegyűlünk, derűs, vidám hangulatot varázsolunk egymás szívébe.

Bár a naptár a mai napra nem jelez ünnepet, mégis azt szeretném, ha a mai délután, a mai este szívmengető, vidám esemény lenne mindannyiunk számára. Ezt az eseményt ünnepélyessé teszi az Önök érdeklődése, jelenléte és az a szándékunk, amellyel ezt az alkalmat tiszteletükre, köszöntésükre megrendeztük.

Sütő András figyelmeztető gondolata szerint: „Önmagát becsüli meg minden nemzedék azáltal, hogy tudomásul veszi: a világ nem vele kezdődött.” A mi világunk apáink, nagyapáink életével, szorgos tevékenységével, azaz Önökkel kezdődött.

Ahhoz, hogy mi, a fiatalabb nemzedék egy újabb generáció jövőjét megalapozzuk, nélkülözhetetlenül szükség van az Önök által megteremtett jelenre. A mindennapi küzdelmeinkhez az elődök, az idősebb generáció példájából merítünk hitet, erőt és bátorságot. Köszönjük a példát, a lelkesítést, amit Önöktől kaptunk úgy a családban, mint az élet minden területén.

Köszöntöm városunk két legidősebb emberét, mint akik az élet küzdelmeiből legrégebb óta részesülnek. Kérem, fogadják el ezt a csokor virágot, amit nagy tisztelettel nyújtok át városunk lakói, önkormányzatunk és a magam nevében:

– Czippán Lajosnének, Kert u. 7. sz. alatti lakosnak, aki 95 éves, egy leány anyja, egy fiú unoka nagyanyja és egy dédunokája van; és

– Póznik Istvánnak, Eötvös u. 18. sz. alatti lakosnak, aki a 96. évét kezdte meg, s akinek két leánya, három unokája és négy dédunokája biztosítják a meleg családi légkört.

Kívánom, hogy még sokáig köszönthessük őket így együtt ünnepelve.

Az idős kor – tudjuk mindannyian – akár várjuk, akár nem, lassan, de biztosan eljön. Az Önök életbölcességének példáján készülve, Babits Mihály költő szavai jutnak az eszembe:

*„Este van már, sietnek az esték
álnokul, mint a tolvaj öregség
mely lábhegyen közeledik, halkan,
míg egyszercsak ugrik egyet, s itt van!”*

Ne hagyjuk, hogy rajtunk üssön a múló idő. Ha elfogadjuk aényt, akkor egy nyugodt, boldog állapotot nyerhetünk, mint remélhetőleg Önök is. Gyakran halljuk idős barátainktól, megették kenyerük javát. Én úgy gondolom, helyesebb, ha azt mondjuk, megtették, amit elvárt tőlük a család, a nemzet, s most már a jogos pihenés éveit töltik. Aktívan és kevésbé aktívan, gyakran anyagi gondokkal, romló egészséggel, az unokák nyújtotta örömmel, borúval-derűvel, akárcsak mi, a fiatalabb generáció, morzsolják a lassú idő tempójú napokat.

Figyelünk kell rá, hogy senki se érezze magát feleslegesnek, minden idős emberre szükség van, az Önök jelenlétére is még hosszú-hosszú évekig. Csodálatos az emberi elme. Csak a szépre emlékezik. S ha most megkérdezzük az idős embert, biztosan azt mondaná az elmúlt évtizedek fáradalmairól, hogy minden gond ellenére szép volt, megtalálta a napok értelmét.

Nekünk, fiatalabbaknak az a dolgunk, hogy figyelemmel legyünk reájuk, és tegyünk meg mindent azért, hogy az idős

emberek most is találják meg napjaik értelmét. Ahogy végignézek soraikon, a sok kedves ismerős arc láttán azt kell mondanom, hogy talán nem is öregeinket ünnepeljük most, hanem azokat, akik egy kicsit „régebb óta fiatalok”, akik most is tettere készek, lankadatlan szorgalommal tesznek meg sok mindent környezetük szebbé formálásáért, a közelükben élők boldogításáért.

Kívánom Önöknek továbbra is a fiatalos tenni akarást, a derűs nyugalmat, bölcsességet, életörömet, s legyen meg hozzá lelki békéjük és jó egészségük. Jusson mindig sok a legdrágább kincsük, a gyermekeik, unokáik mosolyából, munkasikereik felett érzett boldogságból. Kívánom, érez-zék jól magukat körünkben és egy-egy fárasztó nap után, vagy az esti csend óráiban a mai nap emléke is melegítse szívüket.

(Elhangzott az Idősek Napja csurgói megnyitóján, 2002. október 10.)

RÉGI-ÚJ ISKOLA CSURGÓN

Nagytszeteletű Esperes Úr, Elnök Úr, Igazgató Úr, Polgármester Asszony! Kedves Diákok, Tanárok és Szülők! Ünneplő Gyülekezet!

Történelmi esemény résztvevői vagyunk mindannyian.

Történelmi jelentőségű esemény a mai, mert Iskolát alapítani mindig korszakos, történelmi esemény.

Történelmi jelentőségű esemény a mai azért is, mert iskolát újraindítani is rendkívüli, korszakos esemény. S most újraindítunk – egy a kommunizmus időszakában évtizedekkel ezelőtt bezárt – csurgói református, egyházi elemi iskolát.

De történelmi jelentőségű ez esemény harmadszor azért is, mert mi nem bezárunk, hanem indítunk. Nem bezárjuk a tanulás, a művelődés, a tanítás és a nevelés útjai előtt a kaput, hanem megnyitjuk azt ma. Nem szavak, hanem a tettek hitelesítenek minden szándékot és minden emberi akaratot. E történelmi jelentőségű pillanat tanúságtétel abban az időben, amikor ebben az országban százával zárják be az iskolákat, óvodákat, különösen azokon a kistelepüléseken, amelyek egyébként is sokszorosán hátrányos helyzetben vannak.

Nem szavak tehát, hanem tettek.

Nem rombolni, hanem építeni.

Ez, s csakis ez határozhatja meg a keresztyén ember, a keresztyén anyaszentegyház gondolkodását, amikor széles értelemben véve a közjó érdekében: gyermekeink lelki és szellemi növekedése, a jövő érdekében cselekedni kíván.

„Az iskola az Anyaszentegyház veteményeskertje!” S ha ez valóban így van, akkor adva van a feladat, a kihívás, adva van a munka keménysége és a reménység boldogsága, de az eredmény, a termés az Úristen kezében van. A kérdés számunkra mindig, minden korban így hangzik: Megtettem-e mindent jó lelkiismerettel Isten és ember előtt

a jövődőért? Tudtam-e építeni jó lelkiismerettel és kitartó munkálkodással, amikor a kor szelleme, a kór szelleme inkább rombolt? Akartam-e jövődőt gyermekekért, családokért, szülőföldért, nemzetért és hazáért, távlatos kitekintéssel az embervilágért egy szellemileg sivár világban is? Hűséges maradtam-e a nagy hűtlenségek és árulások időszakában? Mertem-e vállalni a „legfőbb jót” (Szenci Molnár Albert), Jézus Krisztus evangéliumát az üres és szörnyen vulgáris ateizmus idején? Íme, ünneplő Gyülekezet, egy ilyen történelmi jelentőségű esemény - egy iskola újrafundálása – ennyi, s még több kérdést, néha ünneprontó kérdést is tesz fel számunkra! Ezek a kérdések egészen személyes jellegűek, teljes egzisztenciánkban szólítanak meg bennünket: tanárokat, diákokat, szülőket, lelkipásztorokat és gyülekezetek tagjait, helyi és országos politikusokat! – Megtettem-e mindent a jövődőért? Mindent jó lelkiismerettel tettem-e? Meg tudok-e állni Isten ítélőszéke előtt? Mindent az építésért tettem-e vagy alantas és hátsó szándékok érdekében, vagy ami még rosszabb: totális közömbösséggel a jövődővel és az étellel szemben. Ám „az élet él és élni akar!”

E mai nap az élet diadala a halállal szemben. A mai nap az élet viharzó erejének győzedelme minden lehúzó és visszahúzó sátáni erővel szemben. Az élet itt Csurgón is él és élni akar – ezt hirdeti a mai nap mindenki és minden idő számára.

Az iskola alapítása és fenntartása minden körülmények között üzenet. Üzen Istenről, hazáról, nemzetről és üzen az emberről. Szól az életről, a jövődőről, az Isten által jónak teremtett, de az ember által megrontott világról, szól a mégis kegyelemről, elhivatásunk, kiválasztásunk feladatáról és esélyéről, s szól a reménytelen világban is a reménységről. Ez az üzenet szóljon és zengjen egyre erősebben tanítóokban, diákokban, szülőkből, egyházi és gyülekezeti, világi vezetőkben, mecénásokban és öregdiákokban, amikor ma

megnyitjuk eme veteményeskert kapuit, ha elvetjük az első magokat, s amikor újra és újra el kell indulnunk. Zengjen ez az üzenet évtizedeken, évszázadokon keresztül, a dolgozós hétköznapiok vagy a kemény pofonok idején és mindig adjon új reményt, bátorságot és hűséget a hithez, s elegendő világosságot. Azzal a reménységgel, ahogyan a genfi reformáció jelszava fogalmazta meg majd félévezreddel ezelőtt: „Post tenebras lux – A sötétség után világosság jó”. Vagy talán úgy is igaz ez a tapasztalaton alapuló confessio-hitvallás, hogy „A sötétség után mindig jön a világosság!” Az elmúlt évtizedek ma is tapasztalható lelki- és szellemi pusztítása és sötétsége ellenére mégis jön – mert Isten kegyelméből jöhet – a világosság. A lelki, testi és szellemi nevelés harmóniájának világossága, a veteményeskert ápolása és gondozása: a művelés és a művelődésre nevelés szent, elkötelező hivatásának gyakorlása.

Mi is a jelentősége az anyaszentegyház eme veteményeskertjeinek és mi a rendkívüli jelentősége e csurgói szent veteményeskertnek? E létfontosságú kérdésre álljon itt a legautentikusabb pedagógusnak, a 17. század legkonceptiózusabb lángelméjének, Apáczai Csere Jánosnak ma is aktuális válasza Az iskolák fölöttébb szükséges voltáról című kolozsvári igazgatói székfoglaló beszédéből: „De higgyétek meg, hallgatóim, az egyháznak, sőt az államnak is a kollégiumok az alapjai. Ezek, bizony ezek ama nagyon kedves folyók, melyek megtermékenyítik az államot és az egyházat. Ezek azok a források, melyekből minden jó fakad az egyház számára és az emberi életben minden más szervezet számára is. Csak addig állnak szilárdan az egyházak és nem tovább, míg szívügyüknek tekintik jól szervezett iskolák fenntartását. Ha az iskolák bomladoznak és elpusztulnak, az egyházak és az állam is szükségképpen összeomlanak és elsorvadnak. Ezért, aki a dicsőséges Isten dicsőségének előmozdítására bölcs és gyümölcsöző gondo-

latot igyekszik ápolni magában, annak éjjel-nappal elsősorban az iskolákról való gondoskodás járjon az eszébe.”

Egyház és állam alapja ma is az iskola, a kollégium, a szellemi veteményeskert. Aki ezt az alapot tudatosan üres és a nihilbe vezető liberális eszmékkal avagy butaságtól és felületes közömbösségtől vezéreltetve rombolja le, az bünt követ el a hazával, a nemzettel, az egyházakkal és állammal szemben, de legfőképpen gyermekeinkkel, unokáinkkal és velünk: szülőkkel és nagyszülőkkel szemben.

E mai történelmi esemény: a régi-új csurgói református elemi iskola léte, elindulása protestálás a szó eredeti kettős értelmében. Protestálás, azaz hitvallástétel, megszólalás és igazi tett az Egyetlen Alap, az egyház Ura mellett, akinek kegyelméből ez iskola is egyház és állam, egyház és nemzet fundamentoma lehet. S protestálás, azaz tiltakozás ez iskola léte a rombolás szellemiségével, a liberális bomlasztás álhitével szemben!

Mi tehát ezek után a mi teendőnk? Hogyan tudjuk szolgálni e veteményeskert szent ügyét, s persze rajta keresztül, mint eszközön keresztül az Isten ügyét? Megint hadd hívjam segítségül Apáczai Csere János vallomását, aki így fogalmazta meg saját küldetésének lényegét: „azok közül, akik tanulmányaikban elő tudják segíteni a magyar ifjúságot, én a legkisebb, de azok közül, akik elő akarják segíteni, a legnagyobb vagyok!” Mi jellemzi e mondatot? A rendkívüli alázat és az elszánt, elkötelezett akarás! – Nekünk sincs más teendőnk: tanároknak, diákoknak, szülőknak, lelkipásztoroknak, iskolai-egyházi-gyülekezeti vezetőknek, öregdiákoknak, gyülekezeti tagoknak és mindannyiúnknak mély alázattal és szerénységgel kell végeznünk a reánk bízottakat ez iskola ügyében, a gyermekeink életéért és jövőjéért, de ugyancsak elkötelezett akarással, ha kell kitaró küzdelemmel és elkötelezett harccal megvédeni felismert igazságainkat, értékeinket. Óvni és védeni a lélek és szellem veteményeskertjét. Alázat és rettenthetetlen akarás, e kettő, mely

Isten színe előtt állván jó előmenetelt adhat most és a jövőben ez Alma Maternek, e régi-új csurgói református általános iskolának. 2000. október 28-án, az új csurgói református templom felszentelő ünnepségén azt mondtam, hogy újraépülhetett az ősi, Dráva-parti protestáns bástya: templom és iskola egysége. Ma azt mondhatjuk, hogy ez a bástya tovább épülhetett, megerősödhetett, s ez a tény biztató és bátorító jövőt ígér. Ám tőlünk kéri, követeli, hogy mély alázattal és kitartó, lelkes akarással, orando et laborando – imádkozva és dolgozva védjük és építsük tovább az anyaszentegyház csurgói veteményeskertjét, egyháznak és nemzetnek szellemi fundamentomát. Kívánom, hogy további, hűséges munkálkodásunk eredményeképpen kiépüljön a Csurgói Református Kollégium, amely minden igényt kielégítő regionális oktatási-képzési-nevelési- és lelkigondozói központként tudja betölteni hivatását itt Csurgón.

Isten áldása adjon ehhez erőt, alázatot és határozott akarást, mert „Post tenebras lux,” azaz a sötétség után világosság jó. Adja Isten nekünk: tanároknak, diákoknak, szülőknek és mindannyiúnknak az Ő világosságát!

Köszönöm kitartó és megtisztelő figyelmüket!

(Elhangzott Csurgón a református templomban, 2003. augusztus 31.)

HADIK MAGDA HAZATÉRT

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Csurgóiak!

Hadik Magda hazatért. A magyar szobrászat jeles képviselője, Csurgó díszpolgára hazatért az általa rajongva szeretett városkába. Hazatért gondolataival, alkotásaival, üzenetével, életművével és mától – míg világ a világ, míg Csurgó Csurgó lesz –, mától velünk is marad. Mától rajtunk múlik, hogy tudunk-e Tőle tanulni, tudunk-e Tőle impulzusokat, életkedvet és életerőt venni!

Hadik Magda mindig azért jött Csurgóra, hogy tegyen valamit. Sőt, mindig azért jött, hogy változtasson rajtunk, hogy elgondolkoztasson minket, hogy friss levegőt, ötleteket hozzon, hogy felnyissa szemünket a látásra, hogy tágabbra nyissa horizontunkat!

Nos – tisztelt hölgyeim és uraim, kedves csurgóiak –, mától végleg velünk lesz, hogy mindig tegyen valamit a lelkünkkel, a szívünkkel és az eszünkkel, ha itt mától vele kettesben végigjárjuk ez állandó kiállítást. Végleg velünk lesz, hogy változtasson rajtunk, hogy új gondolatokat adjon, hogy tágítsa szellemi-lelki horizontunkat.

Hadik Magda élete a 20. századot átélt élet volt. Mind kronológiailag, mind egzisztenciálisan, mind pedig lelki-szellemi értelemben. A 20. századot átélt élet: annak minden újdonságával, de minden borzalmával, minden szépségével, de minden kihívásával és kérdésével együtt.

Gyermekéveit mélyen áthatja magyarságunk 20. századi legnagyobb traumája, az igazságtalan trianoni döntés. Az idő tájt magyar tisztviselők ezrei kényszerültek elhagyni szülőföldjüket. Így vette a vándorbotot édesapja, az ópécs-kai állomásfőnök, hogy azután családjával Makón telepedjen meg, ahol aztán Hadik Magda gyermekéveit töltötte és a gimnáziumot végezte. Élete következő fontos állomása Csurgó volt, hol férje, Bódi Ferenc a Református Gimnáziumban

kapott történelemtanári állást. A csurgói évek emléke végigkísérte egész életét.

Itt kezdődött művészi pályája, itt csodálkozik rá a természet isteni csodájára.

Visszaemlékezésében így ír Csurgóról: „Egyszóval semmi dolgom nem volt, csak öröm és a boldogság. A férjem azonnal mutatni akarta Csurgót, megcsodálta a gesztenyefasornak szinte a templomszerű összehajlását. Csodáltam ezt a hangulatot, azokat a gyönyörű fákat, mind-mind a múltról beszélt. Csak a madarak csicsergése volt a jelen.”

Itt Csurgón mintázta első agyagszobrait, és mától ebben az állandó kiállításban itt lel otthonra sok-sok szép és kiemelkedő alkotása és munkája.

1952-ben diplomázott a Képzőművészeti Főiskolán. Pátzay Pál, Barcsay Jenő és Ferenczi Béni tanítványára nehéz idők következtek. A szocialista realizmus korszakában nem találta a helyét, így saját örömére dolgozott. Készített portrékat, érmeket, kő, bronz, fa és kisplasztikákat. Nem megfelelni akart az aktuális politikai igényeknek, hanem alkotni, teremteni, gondolkodni, tenni és tenni a nihil, a semmi vallása ellen.

Ady Endrét idézem közénk, akinek a portréját készítette és ajándékozta gimnáziuma számára:

*„A Mindegy, mi ma mindent összetör,
A lány ujjakat összefonja,
Hogy nem szorul össze az ököl.
S, hogy itt még valami teremjen,
Gyertek, menjünk a Mindegy ellen.
Igenis: kell a bátor lobbanás
S nem élet, hogyha nem kiáltjuk,
Hogy minden vannál mindig jobb a más.
Gyűjtsuk ki jól a szíveinket:
Csak azért se győzhet a Mindegy.”*

(Ady E.: A Mindegy átka, 1913)

Alkotásaiban tükröződik a keresztyén ember kiegyensúlyozott perszonalista szemlélete. Szobrainak témái az élet, a világ nagy kérdései.

Dr. Dávid Katalin művészettörténész így vall művészetéről: „Alkotói világának középpontjában az ember áll, róla beszél minden művében: örömök és szenvedések, boldogság és elhagyatottság, vidámság és szomorúság formálódik képpé a művekben. A tánc mellett a gyász, a magány mellett a szerelem egyaránt témája szobrainak.”

Sokat dolgozott alkotótáborokban, művésztelepeken. Számos városunkat gazdagítják és szépítik köztéri szobrai: Hajdúböszörmény, Tiszaluc, Makó, Budapest, Szombathely, Nyíregyháza. S persze Csurgó.

Temetésén annak a Juhász Gyulának a soraival búcsúztam Tőle, akinek arcmása volt az első alkotása városunkban, s hitem szerint ez a néhány sor Hadik Magda művészi-emberi ars poeticáját is megfogalmazza:

*„Egy hangszer voltam az Isten kezében,
Ki játszott rajtam néhány dallamot.”*

Megtiszteltetés, hogy én nyithatom meg Hadik Magda állandó csurgói kiállítását, a Makóról Csurgóra érkezőt, a Makóról Csurgóra érkezőt!

Hadik Magda hazaérkezett hozzánk és közénk, hogy végleg Csurgón legyen, hogy végleg velünk legyen. Ő egy hangszer volt Isten kezében, ki néhány dallamot játszott rajta. Ezek a dallamok most már itt szólnak közöttünk Csurgón.

Legyen fülünk e csodálatos, felemelő dallamok meghalásárá!

E gondolatok jegyében a kiállítást megnyitom. Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

(Elhangzott Hadik Magda csurgói állandó kiállításának megnyitóján,
a Csurgói Városi Múzeumban, 2005. február 26.)

BÚCSÚZÓ

Langfelder Vilmos, egy igaz ember

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Emlékezők!
József Attila: A Dunánál című csodálatos versében így kiált fel fájdalmas-őszintén:

„Elegendő harc, hogy a multat be kell vallani.”

Ma vallani jöttünk össze itt. Vallani egy korról, vallani egy világról, és vallomást tenni egy emberről. Vallani a múltról és egy olyan korról, amelynek nyomai és sebei még itt vannak körülöttünk, mellettünk és bennünk. S tanúságot tenni egy olyan élettörténetről, amelynek ma sincs vége.

Langfelder Vilmos gépészmérnökre emlékezünk, a két nap híján 90 esztendőes embermentő Raoul Wallenberg egyik legközelebbi munkatársára. 1912-ben született Budapesten. Szülei korán meghaltak, így őt és húgát nővére nevelte. A budapesti Piarista Gimnáziumban érettségizett, ahol végig jeles tanuló volt. Apja példáját követve gépészmérnöki diplomát szerzett. Kedvenc időtöltése az evezés és az olvasás volt. Származása miatt lett munkaszolgálatos, és így találkozott az embermentő svéd követségi titkárral, Raoul Wallenberggel, akinek egyik legközvetlenebb munkatársává, segítségévé vált. Elsősorban kiváló németnyelv-tudásával, jogosítványával vált hasznára Wallenberg embermentő akcióinak. A csendes, de megbízható; a szolid, de egy-ügyűségében konok és állhatatos Langfelder Vilmos egyidős volt Wallenberggel: kitűnően megértették egymást, Wallenberg magántitkárává lett. Életük kockáztatásával együtt mentették az embereket, de együtt fogták el őket a bevonuló szovjet csapatok is! Több mint szimbolikus ez az együtt! Együtt mindenben! Bizonyára mondhatjuk, hogy együtt a jóban is, de sokkal-sokkal többet együtt a rosszban. Együtt a bujkálásban, a fájdalmak és sebek hordozásában, együtt a méltat-

lan megaláztatásban, együtt a fogságban, s bár nem tudjuk, de sejtjük, hogy együtt a szörnyű-szörnyű halálban.

Reméljük, hogy együtt a túlnaniban is! Ez a testi-lelki-szellemi együtt, ez a teljes egzisztenciális sors- és közösségvállalás, amely ezt az életet jellemzi! S amely életpéldáról, morális és elkötelezett életmintáról ma egy emlékeztető jelet itt örök időkre szólóan elhelyezünk. Langfelder Vilmost családja ke-restette a szovjet nagykövetség segítségét kérve. Csak 1957-ben kaptak – megbízhatatlan – választ a szovjet külügyminisztériumtól, miszerint Wallenberg 1947-ben, Langfelder pedig 1948. március 2-án a börtönben szívroham következtében elhunyt. Az utóbbi évtizedben nyilvánosságra került, hozzánk eljutott dokumentumok szerint csak az bizonyos, hogy Moszkvába szállításuk után azonnal elválasztották őket egymástól, s mindketten különböző börtönök, így a hírhedt Lubjanka rabjai voltak. Jellemző, hogy a börtönnaplóból kitörölték a nevüket, amit mára sikerült újra láthatóvá tenni. 2000 végén Oroszország mindkettőjüket rehabilitálta, ugyanakkor továbbra is a hivatalos verzió az eseményekről az oroszok részéről ugyanaz, amely 1957-ben volt. A rehabilitálási iratokat diplomáciai úton juttatták el Magyarországra, amit a család nevében unokahúga, Lente Istvánné vett át, aki szívügyének tekintette az emléktábla elkészültét.

Tisztelt Emlékezők! Kedves Hölgyeim és Uraim!

Ma úgy, ahogyan Langfelder Vilmos élt: csendesen, szolidan, de konok és határozott elkötelezettséggel emlékezünk rá! Nemcsak emlékezünk, hanem emlékeztetünk is! Figyelünk rá és e most felavatandó emléktábla azt a hivatást tölti be, hogy figyelmeztessen: figyelmeztessen bennünket, gyermekeinket, az utód nemzedékeket egy morális tartású életpéldára, s rajta keresztül egy korra, egy világra. Arra, hogy hogyan lehet és kell tartással megállni és megmaradni emberként az embertelenség idején. Nem önreklámmal és mellet verve, de szolid, csendes-konok elkötelezettséggel. A jó cselekvésével. A „fasiszta-kommu-

nizmusban”, ahogy a véres 20. század érintett időszakát egy világhírű történész jellemzi! Ahogyan az írás fogalmaz: „Aki tehát tudna jót tenni, de nem teszi: bűne az annak.” (Jakab 4, 17).

Langfelder Vilmos élete s mártírsorsa bizonyíték és tanúságtétel arra vonatkozóan, hogy ezt meg lehet cselekedni. Hogy az ember mégis képes arra, hogy minden vihar, borzalom vagy kicsinyhitű gyengeség ellenére képes a jót tenni vállalva annak minden konzekvenciáját!

Ma olyan világban élünk, hogy már a kérdéseink sem tiszták és érthetőek vagy – ami a legrosszabb – már nincsenek is kérdéseink! Langfelder Vilmos életének-sorsának példája katarktikusan leegyszerűsíti az értelmetlenné tett emberléletet és feltámasztja a ma is és minden időben újra mai fundamentális kérdést: Mi dolgom van és mi dolgunk van a világon? S erre a langfelder-i életből következő morális kérdésre csak morális válasz adható: Az emberi élet és az emberi méltóság végtelen tisztelete, a jó – minden körülmények közötti – cselekvése, az ember tartásának megőrzése!

Tzvetan Todorov *Az emlékezet visszasságai* című írásában írja: „Az élet vereséget szenved a haláltól, de az emlékezet megnyeri csatáját a semmi ellen. Az emlékezet mindig győz, mindig megnyeri csatáját az elhallgatás kényszere ellen is!”

Langfelder Vilmos emlékezete íme megnyerte csatáját a semmi, a nihil, az elhallgatás kényszere ellen is. De kívánom, hogy nyerje meg csatáját a mai emlékeztetésünk is, hogy az előttünk álló ismeretlen időben mi és utódaink tudjunk elegendő erőt, hitet, szelíd elhatározottságot és csendes elkötelezettséget kapni és mindig tudjunk olyan hiteles választ adni a mi dolgom, mi dolgunk van a világon? alapkérdésre, mint tette ezt Langfelder Vilmos!

Tisztelt Megemlékezők!

Nekünk magyaroknak nem szabad soha megfedkez-nünk Raoul Wallenbergről és hűséges munkatársáról,

Langfelder Vilmosról, akiknek 90. születésnapján emlékezünk most!

Köszönetemet szeretném kifejezni mindenkinek: a leszármazottaknak, a Raoul Wallenberg Egyesületnek, Czinder Antal Munkácsy-díjas szobrászművésznek, az emléktábla alkotójának és mindenki másnak, akik valamilyen módon hozzájárultak ahhoz, hogy ma itt méltó és illő módon emlékezhetünk meg Langfelder Vilmosról. Hogy megválták „elegendő” belső és külső harcukat, hogy ma itt vallomást tehattünk! Legyen áldás emléken, az adakozókon, támogatókon és a mindenkori emlékezőkön és emlékeztetőkön!

E gondolatokkal avatom fel Langfelder Vilmos gépészmérnök, Raoul Wallenberg munkatársa emléktábláját.

Köszönöm megtisztelő és kitartó figyelmüket!

(Elhangzott Langfelder Vilmos emléktáblájának avatásán Budapesten, az Andrásy út. 36. számú háznál, 2002. augusztus 2.)

WASS ALBERT EMLÉKEZETE

„Mert csak az igazság az élet. Ami nem igazság, az pusztulás.”

(Wass Albert: Elvész a nyom)

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Jelenlévők és Ünneplők! Nagy tisztelettel köszöntöm Önöket ezen az ünnepnapon, amikor Wass Albert végre hazatérhet emigrációjából! Megtiszteltetés számomra a felkérés Turcsány Péter részéről és megtiszteltetés Wass Albertre emlékezni a nyilvánosság előtt.

Wass Albertről beszélni egyszerre rendkívül nehéz és ugyanakkor könnyű. Rendkívül nehéz, mert egy hatalmas élet és szerteágazó életmű van előttünk. Rendkívül könnyű, mert ez az élet tiszta és áttekinthető: igaz élet. Követhető és követendő élet!

Ma itt egy csodának vagyunk tanúi. Mert jóllehet Wass Albertet és műveit az elmúlt évtizedekben tudatosan és koncepciózusan eltitkolták és eltiltották a felnövekvő nemzedékek előtt és az újabb generációktól, ma mégis az egyik legszentebb és kézzelfogható nemzetstratégiai szellemi folyamat, hogy a Kráter Műhely Egyesület áldásos tevékenysége következtében Wass Albert művei egyre ismertebbek és egyre népszerűbbek, egyre több helyen lehet látni fiatalokat, akik örömmel, kipirult arccal és büszkén olvassák Wass Albertet.

Wass Albert hatalmas életművét néhány percben nem lehet átfogni és méltatni, de meg lehet pendíteni az érzést: hogyan hatott rám Wass Albert a művein keresztül? Mi az, ami megfogott engem belőle?

Kedves Hallgatóim!

Wass Albert, a 20. század nagy mesemondójaként egy külön világba, egy mesevilágba, egy sajátos Wass Albert-i világba repít bennünket. Ám ez a világ nem egy virtuális, hazug és elérhetetlen világ. Ez a mesevilág a való világ, a valóságos emberi értékek világa! Az ember számára egy

megvalósítható és egy megélhető világ. Mert magyar, erdélyi porból vétetett minden sora, minden betűje, ezért ma is magyar, erdélyi életé lehet.

Többször hallható, olvasható: Wass Albert csodálatos életműve egy letűnt világ szép emléke! Nagyszerű életmű, de a múlt lezárását jelenti. Nem szakemberként, hanem olvasóként ezzel nem érthetek egyet. Wass Albert mesevilága, életműve rólunk szól! Rólad és rólam! Az életünkről, a világunkról, a magyarságunkról, az emberségünkről, a lelkünkről, a megmaradásunkról, a jövőnkről! Ez az életmű valóságosan megtisztít, kitisztít bennünket, életünket minden külső és belső mocsoktól. Azonosulunk vele és tisztára mos minket! Tiszta és tisztító életmű!

Wass Albert életműve egyszerre jeleníti meg és állítja középpontba az egyetemes emberi értékeket és a magyar nemzeti sorskérdéseket. Egyetemes emberi értékek és magyar nemzeti sorskérdéseink együtt vannak jelen regényeiben, gondolataiban, történeteiben, amelyeknek esszenciája egy koherens, tudatos transzvilvanizmus meghirdetése. Embernek lenni, hiteles emberként élni egyetemes feladat és keresz! Ám magyarként, erdélyi magyarként megállni és megmaradni még ennél is többet jelent. Élethivatást, életprogramot.

„Gond embernek lenni, igaz embernek lenni meg kettőzött gond éppen. Igaz magyar embernek lenni pedig akkora teher, hogy aki sokat viseli, megerősödik!” (Wass Albert: Csaba) A teher megerősít! Teher alatt nő a pálma - mondhatnánk a református tapasztalat jelszavával.

Wass Albert életműve tanúságtétel biblikus hite mellett is! Talán nem erős, ha úgy fogalmazok: életműve protestálás a szó eredeti és nemes értelmében! Vallástétel a jó, a nemes, a tiszta, az igaz, az igazán emberi és magyar mellett. S protestálás, azaz tiltakozás mindennel szemben, ami ennek ellenkezője. Tiltakozás mindennel szemben, ami pusztít, ami rombol, ami öl és gyilkol, mindennel szemben, ami

sátáni indulat és gyűlölet! „Mert a békét nem lehet csinálni. Az van, s azt csupán megtalálni lehet.” (Wass Albert: Farkasverem.)

Isten gondviseléséről szól a csodálatos nagyregény, az Elvész a nyom. Isten gondviselő szeretetének következménye: az embernek küldetése van – míg él – ezen a világon.

Tisztelt Ünneplők! Kedves Hallgatóim!

Még rengeteg az adósságunk Wass Alberttel szemben. Gratulálok és köszönöm Turcsány Péternek és munkatársainak áldozatos munkáját. Turcsány Péter és munkatársai, a Kráter Műhely Egyesület – nyugodtan mondhatjuk – missziót végzett és végez, amikor Wass Albert életműsorozatának kiadására vállalkozott.

A mai ünnepnap, a Kráter könyvesház és a Wass Albert terem felavatása és megnyitása, az írófejedelem életművének kiadása és a rehabilitációs eljárás felvállalása már egy jelentős lépés ahhoz, hogy törlesszünk adósságunkból. Ez maga a misszió. Köszönöm Turcsány Péternek, feleségének és munkatársaiknak e missziós lelkületet!

Kívánom, hogy vállalkozásuk legyen egy sikeres magyar vállalkozás (milyen ritka is az!), és ne csak profitban mérhető, sikeres vállalkozás legyen, hanem szellemi-lelki örömet hozó, illetve a Wass Albert életművét tisztelő és szerető magyarok közös lelki rezdülését előmozdító vállalkozás is legyen.

(Elhangzott a Wass Albert terem avatásán, 2004. február 23.)

TARTALOM

Előszó	7
--------------	---

Bemutakozás

Isten vezette, schweitzeri úton, illúziók nélkül	11
HVG-portré	18
„Valódi hit nélkül nincskereszténydemokrácia”	22
Az Isten szolgálja	27
Advent fénye a világ reménye	29
„Láttuk az Ő csillagát!”	32
Virágvasárnapi küldetésünk	35
„Ne legyetek elbizakodottak!”	38
A Jézus Krisztusban megtalált békesség	41

Magyar ünnep

Szabad, független, demokratikus Magyarország!	47
1848. március 15-e a polgári	
Magyarország születésnapja	49
1848 márciusának csillaga a	
magyar jövődo útját mutatja	52
Megemlékezés a Hosök Napján	61
Emlékezés az aradi vértanúkra Nagyváradon	64
István, minden magyarok királya	74
Bethlen Gábor,a református fejedelem	77
„Az emlékezet megnyeri csatáját a semmi ellen”	82
„Testi és lelki kenyér”	86
Nemzeti Tavasz	89

„Úgy cselekedjünk, hogy megmaradjunk...”

Veni creator Spiritus Sanctus.	97
protestáns díjátadó	100
A nemzetiségek értékkeremtő ereje	103
Csuszafesztivál – civil módra	106

Gőzerővel indul a munka	110
„Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország”	115
Közös Hazánk: Magyarország	117
Önkéntesség Európai Éve	128
A Zsámbéki Iskola	131
Új korszak az egyházpolitikában	133
Gyásztávirat	145
„Számítva egymásra”	147
Gratuláló levél	151
A kereszténység óriási erőt ad a nemzetnek	152
Lélekkufárok alkonya	159
A Scheiberi örökség folytatói	166
Diszkrimináció után egyenrangú partnerség	168
Az új Alaptörvény	174
A börtönlelkészi szolgálat	181
Gondolatok a kisebbségek ünnepén	184
Önkéntesség Európai Éve –Önkéntes Turné	188
Új utakon a nemzetiségpolitikában:	
a bizalom helyreállítása	190
Szent Száva ünnepén	193
Az egyházalapítás szigorításáról	195

A gondolat szárnyán

Az etika fontossága a helyi közösségek politikai életében	203
Keresztyén értékek a politikában	212
A keresztény Európa keresztény jövője?!	216
Amagyar kereszténydemokrácia jövője	222
Kenyér – élet – jövő	230
A kisebbségek megbecsülése az emberi méltóság záloga	234
Törvényelőtti egyenlőség polgári és vallási tekintetben!	237
A KDNP és a KDF egymásra találásáról	240

MDF: Újra feléledt a Kereszténydemokrata Unió gondolata	242
--	-----

A Tisztelt Házban

A családtámogatásról	249
A területfejlesztésről	255
A magzati élet védelmében	260
Egy anarchista „Ellen-Központról”	263
Szabadság vagy szabadosság? – A szektákról	266
Egy furcsa eset: csak most van szükség az egyházakra?	269
A brókerbotrány tárgyában	271
Miért szabotálja a kormány az egyházi ingatlanrendezést?	274
A gyászos népszavazás évfordulóján	277

Somogyország

A megyecímer 501. évfordulóján	283
A csurgói református gimnázium régi könyveiről	287
A Bethlen-díjas Kovács Andor köszöntése	291

Helyi szolgálat

Régi helyünkön, de újult erővel, új célokért	299
Legyen az új évezred az értelmes szeretet évezrede	303
Gyászbeszéd Csurgói Máté Lajos temetésén	307
Ráskó Józsefné ravatalánál	310
Köszöntő a csurgói Szociális Konferencián	313
Merjünk magyarok lenni... ..	315
Minden idős emberre szükség van	319
Régi-új iskola Csurgón	322
Hadik Magda hazatért	327
Búcsúzó	330
Wass Albert emlékezete	334

ISSN 1217-744X

ISBN 978-963-88032-8-3

Kiadja a Barankovics István Alapítvány
Felelős kiadó a kuratórium elnöke
Szerkesztésben közreműködők: Dr. Galik Gábor,
Szászfalvi Bence, Polgár Judit, Nagy Melinda,
Dr. Birkás Antal, Kiss András

Nyomdai munka: Multiszolg Bt.
Felelős vezető: Kajtor István